

ПРОГРАМА

ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА

СРЕДА НА ОБЩИНА АНТОНОВО

2022 – 2028 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ.....	5
СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ	9
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ И ТЕРМИНИ.....	11
ВЪВЕДЕНИЕ.....	15
1. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА.....	17
1.1. ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКА И ТЕРИТОРИАЛНО-АДМИНИСТРАТИВНА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	17
1.1.1. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ, СЪСЕДНИ ОБЩИНИ.....	17
1.1.2. БАЛАНС НА ТЕРИТОРИИТЕ	18
1.1.3. РЕЛЕФ	19
1.1.4. КЛИМАТ	20
1.1.4.1. Температура на въздуха.....	21
1.1.4.2. Слънчева радиация. Слънчево греене	23
1.1.4.3. Валежи	25
1.1.4.4. Снежна покривка.....	27
1.1.4.5. Влажност на въздуха	27
1.1.4.6. Преобладаващи ветрове.....	28
1.1.4.7. Мъгли, градушки, слани	28
1.1.5. ПОЛЕЗНИ ИЗКОПАЕМИ.....	29
1.1.6. НАСЕЛЕНИ МЕСТА В ОБЩИНАТА.....	29
1.1.7. НАСЕЛЕНИЕ – БРОЙ, КОНЦЕНТРАЦИЯ	32
1.2. КОМПОНЕНТИ И ФАКТОРИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА.....	33
1.2.1. АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ.....	33
1.2.1.1. Състояние на качеството на въздуха	35
1.2.1.1.1. Фини прахови частици – ФПЧ ₁₀	35
1.2.1.1.2. Серен диоксид – SO ₂	38
1.2.1.1.3. Азотен диоксид – NO ₂	40
1.2.1.1.4. Озон – O ₃	42
1.2.1.2. Източници на емисии на територията на община Антоново	45
1.2.1.2.1. Емисии от битово отопление	46
1.2.1.2.2. Емисии от автомобилния транспорт	47
1.2.1.2.3. Емисии от промишлени дейности	49
1.2.1.3. Неприятни миризми	50
1.2.2. ВОДИ	51
1.2.2.1. Повърхностни води	52

1.2.2.1.1. Хидроложки условия	53
1.2.2.1.2. Реки.....	54
1.2.2.1.3. Езера	55
1.2.2.1.4. Състояние на повърхностните водни тела, разположени на територията на община Антоново.....	56
1.2.2.2. Подземни води.....	57
1.2.2.2.1. Състояние на подземните води на територията на община Антоново ...	60
1.2.2.3. Минерални води	62
1.2.2.4. Питейни води.....	62
1.2.2.5. Водоснабдяване на населените места.....	65
1.2.2.5.1. Водни ресурси	65
1.2.2.5.2. Съоръжения за пречистване на питейна вода	66
1.2.2.5.3. Състояние на водопроводната мрежа.....	66
1.2.2.6. Канализационна система на населените места.....	68
1.2.2.6.1. Обекти, формиращи отпадъчни води	71
1.2.2.6.2. Състояние на отпадъчните води, зауствани във водни обекти.....	71
1.2.3. ОТПАДЪЦИ	72
1.2.3.1. Видове генерирани отпадъци на територията на община Антоново	78
1.2.3.1.1. Битови отпадъци.....	78
1.2.3.1.2. Производствени отпадъци.....	87
1.2.3.1.3. Строителни отпадъци	88
1.2.3.1.4. Опасни отпадъци	92
1.2.3.1.5. Специфични отпадъчни потоци.....	94
1.2.3.2. Съществуващи практики за третиране и събиране и транспортиране на.....	99
1.2.3.2.1. Третиране на отпадъци	99
1.2.3.2.2. Събиране и транспортиране на отпадъци	103
1.2.3.3. Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве и околната среда от стари замърсявания с битови и други отпадъци.....	108
1.2.4. ПОЧВИ И НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ	111
1.2.4.1. Обща характеристика на почвите	111
1.2.4.2. Замърсяване на почвите в община Антоново	113
1.2.4.2.1. Замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди.....	115
1.2.4.2.2. Замърсяване на почвата с тежки устойчиви органични замърсители (УОЗ), включително нефтопродукти и пестициди.	115
1.2.4.2.3. Замърсяване на почвата с нитрати.....	116
1.2.4.2.4. Замърсяване на почвите с отпадъци.....	117
1.2.4.3. Заблатени почви	117
1.2.4.4. Ерозирали почви.....	117

1.2.4.5. Вкислени и засолени почви	119
1.2.4.6. Физически нарушени почви	119
1.2.4.6.1. Нарушени терени от добивни дейности.....	119
1.2.4.6.2. Запечатване	120
1.2.4.6.3. Свлачища.....	120
1.2.5. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ, ГОРИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ	121
1.2.5.1. Гори и горско стопанство	122
1.2.5.1.1. Обща характеристика.....	122
1.2.5.1.2. Видово разнообразие	125
1.2.5.1.3. Функционална принадлежност	129
1.2.5.1.4. Санитарно състояние на гората	131
1.2.5.2. Защитени територии (ЗТ) в община Антоново.....	132
1.2.5.2.1. Защитени зони по НАТУРА 2000	132
1.2.5.2.2. Защитени местности (ЗМ)	138
1.2.5.2.3. Природни забележителности (ПЗ).....	138
1.2.5.3. Обекти на ловен туризъм.....	140
1.2.5.4. Билки с търговско значение, находища, използване	143
1.2.6. ШУМ.....	153
1.2.6.1. Излъчване на шум в околната среда – общи положения.....	153
1.2.6.2. Източници на шум.....	155
1.2.7. ЗЕЛЕНИ ПЛОЩИ.....	159
1.3. ИКОНОМИЧЕСКИ ФАКТОРИ	161
1.3.1. ОТРАСЛОВА СТРУКТУРА НА ОБЩИНСКАТА ИКОНОМИКА	161
1.3.1.1. Селско и горско стопанство	168
1.3.1.2. Туризъм	173
1.3.2. СЪСТОЯНИЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА В ОБЩИНАТА.....	175
1.3.2.1. Транспортна инфраструктура	175
1.3.2.2. Водоснабдителна и канализационна инфраструктура.....	178
1.3.2.3. Енергийни мрежи, ВЕИ и енергийна ефективност	179
1.3.2.4. Телекомуникации	183
1.4. ФИНАНСОВИ ПОКАЗАТЕЛИ.....	184
1.4.1. БЮДЖЕТ НА ОБЩИНАТА.....	185
1.4.1.1. Приходи.....	186
1.4.1.2. Разходи	186
1.5. ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА	188
1.5.1. ПОДХОД ПРИ ОЦЕНКАТА	188

1.5.2. ПРИРАСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО	189
1.5.3. РАЖДАЕМОСТ	192
1.5.4. СМЪРТНОСТ	193
1.5.5. МИГРАЦИЯ	194
1.5.6. ВЪЗРАСТОВА СТРУКТУРА НА НАСЕЛЕНИЕТО	195
1.5.7. ЗАБОЛЕВАЕМОСТ	199
1.6. СОЦИАЛНО – ИКОНОМИЧЕСКИ ФАКТОРИ	200
1.6.1. СРЕДНО-ГОДИШЕН ДОХОД НА ЧОВЕК ОТ НАСЕЛЕНИЕТО	200
1.6.2. ТРУДОВА ЗАЕТОСТ И БЕЗРАБОТИЦА	201
1.6.2.1. Заетост	202
1.6.2.2. Безработица.....	204
1.7. УПРАВЛЕНСКИ ФАКТОРИ	206
1.7.1. ОТГОВОРНОСТИ И ЗАДАЧИ	206
1.7.2. ОБЩИНСКИ НАРЕДБИ	208
1.7.3. СЪТРУДНИЧЕСТВО	210
1.7.3.1. Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства, от компетенциите, на които са въпросите по опазване на околната среда ..	210
1.7.3.2. Сътрудничество със съседни общини	210
1.7.3.3. Информиране на обществеността	210
2. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT) В ОБЛАСТТА НА ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА В ОБЩИНА АНТОНОВО.....	211
3. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА АНТОНОВО	215
4. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА.....	216
5. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	219
6. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА.....	239
6.1. МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ, ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА. 239	
6.2. КРИТЕРИИ ЗА КОНТРОЛ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА	241
7. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ	242

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1.1.2. Баланс на територията на община Антоново към 31.12.2011 г.	18
Таблица 1.1.4.1-1. Температура на въздуха	22
Таблица 1.1.4.1-2. Средни дати на началото и края на периода с устойчиво задържане на температурата над 5 и 10 градуса	23
Таблица 1.1.4.2. Продължителност на слънчевото греене	25
Таблица 1.1.4.3-1. Средни сезонни и годишни суми на валежите	26
Таблица 1.1.4.3-2. Среден брой на засушаванията с продължителност над 10 дни	27
Таблица 1.1.4.4. Образуване и дебелина на снежната покривка	27
Таблица 1.1.6-1. Население и населени места в СИР и област Търговище – 2011 г.	29
Таблица 1.1.6-2. Население на община Антоново по населени места	30
Таблица 1.1.7. Площ и гъстота на населението към 31.12.2020 г.	32
Таблица 1.2.1.1.1-1. Норми за опазване на човешкото здраве за замърсителя ФПЧ ₁₀	36
Таблица 1.2.1.1.1-2. Регистрирани максимални средноденонощни стойности на ФПЧ ₁₀ по месеци за 2021 г.	36
Таблица 1.2.1.1.2-1. Норми за опазване на човешкото здраве и околната среда за серен диоксид - SO ₂	38
Таблица 1.2.1.1.2-2. Регистрирани максимални средноденонощни и средночасови стойности на SO ₂ по месеци за 2021 г.	39
Таблица 1.2.1.1.3-1. Норми за опазване на човешкото здраве и околната среда за азотен диоксид - NO ₂	41
Таблица 1.2.1.1.3-2. Регистрирани максимални средночасови стойности за NO ₂ по месеци за 2021 г.	41
Таблица 1.2.1.1.4-1. Норми за опазване на човешкото здраве за озон – O ₃	43
Таблица 1.2.1.1.4-2. Регистрирани максимални средночасови стойности за O ₃ (озон) по месеци за 2021 г.	43
Таблица 1.2.1.2.3. Източници на емисии в атмосферния въздух на територията на община Антоново	49
Таблица 1.2.2.1.2. Списък на водни тела, категория „река“	55
Таблица 1.2.2.1.3. Списък на водни тела, категория „езеро“	55
Таблица 1.2.2.2. Подземни водни тела на територията на община Антоново	59
Таблица 1.2.2.6-1. Населени места с изградена канализационна система в община Антоново	69
Таблица 1.2.2.6-2. Точки на заустване на отпадъчни води от канализационната система на гр. Антоново	70
Таблица 1.2.2.6.1. Обекти, формиращи отпадъчни води	71
Таблица 1.2.3. Битови отпадъци в България за периода 2011-2019 година	74

Таблица 1.2.3.1.1-1. Битови отпадъци и начин на третиране за периода 2015 – 2019 г..	80
Таблица 1.2.3.1.1-2. Морфологичен състав на битовите отпадъци	82
Таблица 1.2.3.1.1-3. Обобщени данни за състава на СБО за периода 2011 - 2020 г.....	84
Таблица 1.2.3.1.3. Количество третирани строителни отпадъци на Регионално депо – Омуртаг от 2015 до 2019 г.	90
Таблица 1.2.3.1.4. Съхраняване на забранени и негодни за употреба пестициди	93
Таблица 1.2.3.2.2-1. Периодичност на събиране и транспортиране на БО по райони ..	104
Таблица 1.2.3.2.2-2. Капацитет на съдовете за събиране на битови отпадъци	105
Таблица 1.2.3.2.2-3. Брой съдове за СБО по населени места.....	105
Таблица 1.2.4.2.2. Съхраняване на негодни за употреба ПРЗ.....	116
Таблица 1.2.5.1.-1. Разпределение на дървопроизводителната площ по средни надморски височини	123
Таблица 1.2.5.1.-2. Разпределение на дървопроизводителната площ по наклон на терена	124
Таблицы 1.2.5.1.-3. Разпределение на дървопроизводителната площ по изложение на терена.....	125
Таблица 1.2.5.1.-4. Разпределение на площта по сегашен видов състав и видове подходящи за месторастенето.....	127
Таблица 1.2.5.1.-5. Разпределение на залесената площ по вид на насаждението и бонитет	128
Таблица 1.2.5.1.-6. Разпределение на общата площ по вид на земите.....	129
Таблица 1.2.5.1.-7. Разпределение на площта на общинските горски територии по функционална принадлежност.....	129
Таблица 1.2.5.1.-8. Разпределение на общата площ по групи гори и функции	130
Таблица 1.2.5.4-1. Видове лечебни растения забранени за събиране и за лични, и за стопански цели, които са включени в списъка на Приложението на ЗЛР	144
Таблица 1.2.5.4-2. Видове забранени за събиране и за лични, и за стопански цели, които са лечебни растения, но не са включени в списъка на Приложението на ЗЛР	146
Таблица 1.2.5.4-3. Видове лечебни растения забранени за събиране за стопански цели от естествените им находища на територията на цялата страна – 2022 г.....	146
Таблица 1.2.5.4-4. Видове лечебни растения с определени годишно допустими за събиране количества билки за стопански цели от естествените находища, извън територията на националните паркове – 2022 г.:	147
Таблица 1.2.5.4-5. Видове лечебни растения под режим на опазване и регулирано ползване съгласно Закона за биологичното разнообразие (Приложение 4 на ЗБР).....	148
Таблица 1.2.5.4-6. Видове лечебни растения, които се ползват съгласно Закона за горите	148
Таблица 1.2.5.4-7. Брой на издадените разрешителни за видовете лечебни растения, събирани на територията на община Антоново за периода 2018 – 2020 г.	151

Таблица 1.2.5.4-8. Списък на лицата, извършващи дейности по ЗЛР	151
Таблица 1.2.5.4-9. Видове лечебни растения, ползвани за стопански цели на територията на община Антоново за периода 2018 – 2020 г.	152
Таблица 1.2.6.1. Гранични стойности на нивата на шума.....	155
Таблица 1.3.1-1. Икономически активни предприятия в област Търговище и община Антоново	162
Таблица 1.3.1-2. Брой предприятия на 1 000 души в област Търговище и община Антоново	162
Таблица 1.3.1-3. Икономически активни предприятия в община Антоново по групи предприятия според броя на заетите лица (брой)	162
Таблица 1.3.1-4. Основни икономически показатели по групи предприятия в община Антоново 2018 – 2020 г.	163
Таблица 1.3.1-5. Предприятия в община Антоново по икономически дейности (брой) ...	164
Таблица 1.3.1-6. Произведена продукция по икономически дейности в община Антоново (хил. лв.)	165
Таблица 1.3.1-7. Нетни приходи от продажби по икономически дейности в община Антоново (хил. лв.)	166
Таблица 1.3.1-8. Придобити дълготрайни материални активи в община Антоново....	167
Таблица 1.3.1.1-1. Основни икономически показатели в сектор селско и горско стопанство в община Антоново	168
Таблица 1.3.1.1-2. Площи със селско- и горскостопанско предназначение.....	168
Таблица 1.3.1.1-3. Площи на основни селскостопански култури и среден добив за община Антоново 2017 – 2019 г.	170
Таблица 1.3.1.1-4. Площи на трайни насаждения и среден добив за община Антоново 2017 – 2019 г.	170
Таблица 1.3.1.1-5. Селскостоп. животни по видове в община Антоново 2017 – 2019г.	171
Таблица 1.3.1.2-1. Хотели в община Антоново	173
Таблица 1.3.1.2-2. Места за настанявяне в община Антоново	174
Таблица 1.3.2.1-1. Състояние на пътната мрежа в община Антоново	177
Таблица 1.3.2.1-2. Гъстота на пътната мрежа към 2020 г.	177
Таблица 1.3.2.3. Изградени енергийни обекти на територията на община Антоново ..	181
Таблица 1.4.1.2-1. Разходи за делегираните от държавата дейности.....	186
Таблица 1.4.1.2-2. Разходи за държавни дейности, дофинансирани с общински приходи	187
Таблица 1.4.1.2-3. Разходи за местни дейности	187
Таблица 1.4.1.2-4. Приходи и разходи за дейности по опазване на околната среда	188
Таблица 1.5.2-1. Прираст на населението за периода 2011 - 2020 г.....	190

Таблица 1.5.2-2. Естествен и механичен прираст на населението в община Антоново – в брой.....	191
Таблица 1.5.2-3. Естествен и механичен прираст на населението в община Антоново на 1000 души – в промили (‰)	191
Таблица 1.5.3. Раждаемост	192
Таблица 1.5.4. Смъртност.....	193
Таблица 1.5.6. Възрастова структура на населението към 31.12.2019 г.	195
Таблица 1.6.1-1. Годишен доход средно на едно лице в лева.....	200
Таблица 1.6.1-2. Средна годишна работна заплата в лева	201
Таблица 1.6.2.1-1. Брой на заети лица по групи предприятия	203
Таблица 1.6.2.1-2. Брой на заети лица по икономически дейности	203
Таблица 2. Резултати от SWOT анализа по отношение опазване на околната среда на община Антоново.....	212
Таблица 6. План за действие към Програма за опазване на околната среда на община Антоново за периода 2022 – 2028 г.	220

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1.1.2. Баланс на територията на община Антоново по вид - %.....	19
Фигура 1.1.4.1-1. Средногодишни стойности на температурата в България	22
Фигура 1.1.4.1-2. Средни стойности на температурата в гр. Антоново.....	22
Фигура 1.1.4.2. Глобална хоризонтална слънчева радиация – България.....	24
Фигура 1.1.4.3-1. Средногодишни стойности на валежите в България (в мм).....	25
Фигура 1.1.4.3-2. Количество на валежите в община Антоново (брой дни)	26
Фигура 1.1.6. Относителен дял на населението в област Търговище по общини	30
Фигура 1.2.1. Райони за оценка и управление на КАВ в България	34
Фигура 1.2.1.1.1-1. Сравнение на максималната средноденонощна концентрация за 2021г. със средноденонощната норма по показател ФПЧ_{10}	37
Фигура 1.2.1.1.1-2. Сравнение на средна годишна концентрация за 2021 г. и средна годишна норма по показател ФНЧ_{10}	37
Фигура 1.2.1.1.2. Сравнение на максималната средноденонощна и максималната средночасова концентрации за 2021 г. със СДН и СЧН по показател SO_2	40
Фигура 1.2.1.1.3. Сравнение на максималната средночасова концентрация за 2021 г. със средночасовата норма по показател NO_2	42
Фигура 1.2.1.1.4. Сравнение на максималната средночасова концентрация за 2021 г. с прага за информирание на населението по показател O_3	44
Фигура 1.2.1.2.2. Възрастова структура на автомобилния парк в България	48
Фигура 1.2.2. Основни поречия в Дунавски район за басейново управление	52
Фигура 1.2.2.5.3-1. Външни водопроводи по материал.....	67
Фигура 1.2.2.5.3-2. Вътрешни водопроводи по материал	68
Фигура 1.2.3.1.1-1. Количество БО, генерирани в община Антоново от 2010 до 2019 г.79	
Фигура 1.2.3.1.1-2. Количество образувани БО на човек от населението	81
Фигура 1.2.3.1.1-3. Рециклируеми компоненти в състава на СБО	83
Фигура 1.2.3.1.1-4. Компостируеми компоненти (биоразградими) в състава на СБО	83
Фигура 1.2.3.1.5. Възможни варианти за бъдещото обезвреждане на утайките в България	96
Фигура 1.2.4.1. Почвени типове в България	111
Фигура 1.2.4.6.3. Разпределение на площите засегнати от свлачищни процеси, ха	120
Фигура 1.3.2.1. Транспортна достъпност на община Антоново	176
Фигура 1.3.2.3-1. Райониране на страната по възможност за използване на слънчевата енергия.....	181
Фигура 1.3.2.3-2. Райониране на страната по възможност за използване на вятърната енергия.....	181
Фигура 1.5.2. Население на община Антоново (2011 – 2020 г.).....	190

Фигура 1.5.3. Раждаемост в община Антоново (2011 – 2020 г.).....	192
Фигура 1.5.4-1. Смъртност в община Антоново (2011 – 2020 г.).....	193
Фигура 1.5.4-2. Естествен прираст на населението в община Антоново (2011–2020 г.)	194
Фигура 1.5.5. Механичен прираст на населението в община Антоново (2011–2020 г.)	195
Фигура 1.5.6-1. Възрастова структура на населението към 31.12.2019 г.	197
Фигура 1.5.6-2. Население в, под и над трудоспособна възраст по административни нива за 2011 и 2020 г.....	198
Фигура 1.6.2. Коефициенти на заетост и безработица във възрастова група 15–64 г..	202
Фигура 1.6.2.1. Коефициент на заетост за периода 2017 – 2021 г.....	202
Фигура 1.6.2.2. Коефициент на безработица за периода 2011 – 2021 г.	204
Фигура 1.7.1. Органиграма на общинска администрация – Антоново към 2022 г.....	207

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ И ТЕРМИНИ

АИС	Автоматична измервателна станция
БАН	Българска академия на науките
БАБХ	Българска агенция по безопасност на храните
БДС	Български държавен стандарт
БДДР	Басейнова дирекция „Дунавски район”
БДЧР	Басейнова дирекция „Черноморски район”
БЕК	Биологични елементи за качество
БПК	Биологична потребност от кислород
БО	Битови отпадъци
БрБО	Биоразградими битови отпадъци
БРО	Биораградими и растителни отпадъци
ВВМ	Вътрешна водопроводна мрежа
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ВЕЦ	Водоелектроически централи
В и К	Водоснабдяване и канализация
ВИ	Възобновяеми източници
ВС	Водоснабдителна система
ВтеЦ	Вятърна електроцентрала
ГДОС	Годишен доклад по околна среда
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ГРАО	Гражданска регистрация и административно обслужване
ДВ	Държавен вестник
ДВГ	Двигатели с вътрешно горене
ДВСК	Държавен ветеринарно-санитарен контрол
ДГС	Държавно горско стопанство
ДМА	Дълготрайни материални активи
ДРБУ	Дунавски район за басейново управление
ЕК	Европейска комисия
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЗШОС	Закон за защита от шума в околната среда
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗМ	Защитени местности; земни маси
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗТ	Защитени територии
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ИА БСА	Изпълнителна агенция Българска служба за акредитация
ИАГ	Изпълнителна агенция по горите

ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИЕО	Индивидуални емисионни ограничения
ИКТ	Информационно-комуникационни технологии
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
ИУГ	Излезли от употреба гуми
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КГ	Календарна година
КР	Комплексно разрешително
ЛИВ	Лаборатория за изпитване на води
ЛПСОВ	Локална пречиствателна станция за отпадъчни води
МАС	Мобилна автоматична станция
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МВР	Министерство на вътрешните работи
МДК	Максимално допустими концентрации
МЗ	Министерство на здравеопазването
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МП	Мониторингов пункт
МПС	Моторни превозни средства
МРО	Масово разпространени отпадъци
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НАСЕМ	Национална автоматизирана система за екологичен мониторинг
НВ	Неразтворени вещества
НДЕ	Норми за допустими емисии
НЕМ	Национална екологична мрежа
НИЕ	Национална инвентаризация на емисиите
НИМХ	Национален институт по метеорология и хидрология
НКИД	Национален класификатор на икономическите дейности
НООО	Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки
НПО	Неправителствена организация
НПП	Нетни приходи от продажби
НПУДО	Национална програма за управление на дейностите по отпадъците
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НР	Напорен резервоар
НСИ	Национален статистически институт
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
НМЛОС	Неметанови летливи органични съединения
ОВОС	Оценка за въздействието върху околната среда
ОО	Отпадъци от опаковки
ООп	Организация по оползотворяване
ОП	Оперативна програма; Общинско предприятие
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОПР	Общински план за развитие

ОПРР	Оперативна програма „Региони в растеж”
ОПУО	Общинска програма за управление на отпадъците
ОСР	Отпадъци от строителство и разрушаване
ОУП	Общ устройствен план
ОЧЦМ	Отпадъци от черни и цветни метали
ПАВ	Повърхностно активни вещества
ПБЗН	Пожарна безопасност и защита на населението
ПВТ	Подземно водно тяло
ПДК	Пределно допустима концентрация
ПЗ	Природни забележителности
ПИН	Праг на информиране на населението
ПМ	Пункт за мониторинг
ПО	Производствени отпадъци
ПРЗ	Препарати за растителна защита
ПС	Прагова стойност; Помпена станция
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПСПВ	Пречиствателна станция за питейни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПУСО	План за управление на строителните отпадъци
ПЧП	Публично-частно партньорство
РДНО	Регионално депо за неопасни отпадъци
РДНСК	Регионална дирекция национален строителен контрол
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РЗП	Разгъната застроена площ
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РЛ	Регионална лаборатория
РПМ	Републиканска пътна мрежа
РСОО	Разделно събиране на отпадъци от опаковки
РСУО	Регионална система за управление на отпадъците
СБО	Смесени битови отпадъци
СГК	Средногодишна концентрация
СГН	Средногодишна норма
СГНОЧЗ	Средногодишна норма за опазване на човешкото здраве
СГС	Средногодишни стойности
СДК	Средноденоношна концентрация
СДН	Средноденоношна норма
СДНОЧЗ	Средноденоношна норма за опазване на човешкото здраве
СИР	Североизточен район на планиране
СК	Стандарт за качество
СКОС	Стандарт за качество на околната среда
СМК	Средномесечна концентрация
СМР	Строително-монтажни работи

СН	Средно напрежение
СНПМ	Стандартен набор от метеорологични параметри
СО	Строителни отпадъци
СПИ	Собствени периодични измервания
СЧК	Средночасова концентрация
СЧН	Средночасова норма
ТБО	Такса битови отпадъци
ТЕЦ	Топлоелектрическа централа
ТП ДГС	Териториално поделение „Държавно горско стопанство“
ТСБ	Териториално статистическо бюро
ЧРБУ	Черноморски район за басейново управление
УОЗ	Устойчиви органични замърсители
ФПЧ	Фини прахови частици
ФПЧ ₁₀	Фини прахови частици (с диаметър 10 микрометра)
ФПЧ _{2,5}	Фини прахови частици (с диаметър 2,5 микрометра)
ФтЕЦ	Фотоволтаична електроцентрала
ХПК	Химична потребност от кислород
EMAS	(Eco-Management and Audit Scheme) Схема за управление по околна среда и одит
ESCO (ЕСКО)	Фирма за енергийни услуги
ISO	(The International Organization for Standardization) Международна стандартизираща организация
NH ₃	Амоняк
NO _x	Азотни оксиди
ПАН	(Polycyclic aromatic hydrocarbon) Полициклични ароматни хидрокарбони
PCB	(Polychlorinated biphenyl) Полихлорирани бифенили
O ₃	Озон
SO ₂	Серен диоксид
SWOT	(Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) Силни страни, слаби страни, възможности, заплахи

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската програмата за опазване на околната среда (ОПООС) на община Антоново е разработена на основание чл. 79, ал. 1 и ал. 2 от Закона за опазване на околната среда. Тя е изготвена в съответствие с методическите указания на Министерство на околната среда и водите, относно структурата и съдържанието на общинските програми за околна среда и съгласно Закона за местното самоуправление и местната администрация, т. 8 от чл. 17, ал. 1, според която „Местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси”. Принципното право за приемане на стратегии, прогнози, програми и планове по въпроси от местно значение, включително опазване на околната среда, е дадено на Общинските съвети с чл. 21, т. 12 от същия закон (ЗМСМА).

Програмата е разработена на основата на принципите, целите и приоритетите на Националната стратегия за околна среда и в съответствие с изискванията на специалните закони за околната среда, като са взети предвид и действащите общински нормативни и стратегически документи (наредби, планове, програми и др.), засягащи опазването на околната среда.

ОПООС прилага комплексна система от административни и икономически мерки за регулиране екологичното поведение на стопанските субекти и населението в общината. Програмата цели да формира правилно екологично поведение на гражданите и бизнеса, да осигури разумен баланс между административните и пазарно-ориентираните икономически регулатори, като в максимална степен използва представения интегриран подход за координация и взаимодействие на структури, ресурси и усилия. Общите принципи, на които се основава политиката на общината в областта на опазването на околна среда са: принципът на *предпазните мерки*, принципът на *превантивните действия*, принципът на *отстраняване на замърсяването при източника*, както и принципът „*замърсителят плаща*“.

ПООС на община Антоново обхваща периода от 2022 до 2028 г. Тя е динамичен и отворен документ, който може да бъде допълван съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство или други фактори.

С Програмата за опазване на околната среда на община Антоново се цели:

- Да се идентифицират и анализират проблемите в областта на околната среда на територията на община Антоново, да се установят причините и да се предложат решения и действия за тяхното преодоляване;
- Да аргументира проектите на общината, които тя ще предложи за финансиране;
- Да се насърчи и обезпечи разумното използване природните ресурси на територията на общината за развитие на икономическия потенциал;
- Да се открият приоритетите в разглежданата област;
- Подобряване качеството на живот на населението на общината;
- Да се използват оптимално ограничените финансови и човешки ресурси, като се съсредоточат за решаване на приоритетните проблеми;

- Да се обединят усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и бизнеса за решаване на екологичните проблеми на територията на общината;
- Формулиране основните мерки, чрез които общината следва да изпълнява задълженията си и да реализира правомощията си, делегирани от нормативните актове в областта на околната среда.

Генералната стратегическа цел на Програмата е: **Опазване, поддържане и подобряване качеството на околната среда при разумно и рационално използване на природните ресурси и осигуряване защита на здравето на хората.**

ОПООС е разработена по метода на стратегическото планиране, което определя следните основни технологични етапи при изготвянето ѝ:

1. Анализ на средата.

Този етап включва основните изводи от проведените анализи на съществуващото положение и тенденциите по всички компоненти на околната среда и факторите, които им въздействат, влиянието на стопанските отрасли, както и на състоянието и развитието на инструментите за прилагане на екологичната политика. За целите на анализа е проучена и използвана наличната информация от изследвания, публикации и документи в разглежданите области. Тези изводи се съдържат в текста на отделните анализи представени във втората част на плана.

2. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT анализ) – представяне на резултатите от SWOT анализа.

В табличен вид са представени стратегически най-важните и приоритетни за общината вътрешни и външни фактори, свързани с опазването на околната среда. На базата на оценките от анализа на средата са идентифицирани: най-важните силни и слаби страни на община Антоново в областта на околната среда; съществуващите възможности, които могат и трябва да се използват за да се преодолеят проблемите; слабите страни и заплахите, пред които тя може да се изправи в бъдеще.

3. Целеполагане.

На база резултатите от SWOT анализа са формулирани стратегическите цели, които общината ще преследва през следващите години.

4. План за действие.

За постигането на всяка от поставените цели е разработен план за действие, който гарантира постигането на набелязаните цели чрез реализацията на различни мерки. Планът за действие обхваща периода 2022 – 2028 г., макар че постигането на някои от набелязаните цели ще изисква по-широк диапазон от време. В плана за действие са посочени отговорните институции, необходимото финансиране и възможните източници, както и ефектите, които ще се получат при реализацията на отделните дейности.

Общинската програма за опазване на околната среда е преди всичко един стратегически документ, който определя визията за развитието на екологичната политика община Антоново и формулира дългосрочни приоритети.

1. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1.1. ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКА И ТЕРИТОРИАЛНО-АДМИНИСТРАТИВНА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.1.1. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ, СЪСЕДНИ ОБЩИНИ

Община Антоново е разположена в Североизточна България и в югозападната част на област Търговище. С площта си от 478,926 км² заема 3-то място сред 5-те общини на Търговищка област, което съставлява 17,67 % от територията на областта.

По новото териториално деление община Антоново е в състава на Североизточния район. Новият териториален обхват на Североизточния район, определен в съответствие с изискванията на Регламент на ЕС 1059/2003 се формира от областите Варна, Добрич, Търговище и Шумен с общо 35 общини.

На север Антоновска община граничи с община Попово, на североизток – с община Търговище, на изток – с община Омуртаг, на югоизток – с община Котел (област Сливен), на юг – с община Сливен (област Сливен) и община Елена (област Велико Търново), а на запад – с община Златарица и община Стражица (област Велико Търново).

Община Антоново се намира изцяло в Предбалкана. Северната граница на общината, която следи долината на Голяма река и вододела между Голяма река и река Черни Лом, съвпада с физикогеографската граница между Дунавската хълмиста равнина и Предбалкана. По долината на Стара река минава границата между източната и средната част на Предбалкана. В пределите на общината се включват нископланинската област „Сланник”, Антоновските възвишения, долината на Голяма река със западната и северозападната част на язовир „Ястребино”, долината на Стара река.

Благоприятното географско местоположение обуславя значимо място на общината в транспортно-комуникационната система на страната. През територията на Антоново преминава едно от основните транспортно-комуникационни трасета в Република България, а именно първокласен път I-4 (Европейски път E772 от клас „В“), който свързва столицата град София с българското Черноморие при град Варна. През общината преминават и трасетата на още пет третокласни пътища от републиканската пътна мрежа, които имат важно стопанско значение.

Административен център на общината е град Антоново. Той е разположен в полите на Предбалкана, на границата между покрайнината Тозлук на запад и Герловската котловина на изток. Намира се в близост до първокласен път I-4 София – Варна, на 50 км западно от областния център гр. Търговище и на 49 км от гр. Велико Търново .

От елементите на транспортната инфраструктура на територията на общината е развита само пътната мрежа. Железопътна и друг вид транспортна инфраструктура не са представени тук.

1.1.2. БАЛАНС НА ТЕРИТОРИИТЕ

Територията на община Антоново възлиза на 478 926 дка по данни от справочник на НСИ „Районите, областите и общините в Република България 2019 г.“. Разпределението на територията по вид е представено в Таблица 1.1.2.

Таблица 1.1.2. Баланс на територията на община Антоново към 31.12.2011 г.

Наименование на вида територия	Площ [дка]	Дял [%]
Земеделски територии	255 556	53,36
Горски територии	190 277	39,73
Населени места и други урбанизирани територии	24 516	5,12
Водни течения и водни площи	6 025	1,26
За добив на полезни изкопаеми	11	0,00
За транспорт и инфраструктура	2 541	0,53
Общо :	478 926	100,00

Общата площ на земеделските земи в община Антоново е 255 556 дка. Това представлява 53,36% от общата площ на общината, което е с около 12 пункта по-малко от дела на земеделските територии в областта (65,62%). Делът на поливните площи прогресивно намалява и към настоящия момент може да се определи като незначителен.

На второ място в структурата на поземления фонд на общината са горските територии – около 40% при 26,86% за областта. Следват населени места и други урбанизирани територии с дял 5,12% (област – 5,40%), водни течения и водни площи – 1,26% (област – 1,39%), за транспорт и инфраструктура – 0,53% (област – 0,70%) и за добив на полезни изкопаеми – 0,00% (област – 0,02%).

Фигура 1.1.2. Баланс на територията на община Антоново по вид - %

Това разпределение на поземления фонд определя основните стопански сектори, развивани в общината, като лесовъдство, дърводобив и дървопреработване с местни ресурси.

1.1.3. РЕЛЕФ

Релефът на община Антоново е хълмист и ниско планински. Територията ѝ изцяло попада в пределите на Източния Предбалкан.

В северните и северозападни части на община Антоново се простират източните разклонения на Антоновските височини, разположени между долината на Голяма река на север и изток, долината на река Карадере на юг и границата с община Стражица на запад. На около 400 м северно от село Девино се издига най-високата им точка – връх Лягулите 531,7 м н.в.

Районът източно от долината на Голяма река и северно от язовир „Ястребино“ се заема от западните части на платото Кедикбалкан. На 1 км северно от село Любичево се намира най-високата му точка от 488,3 м н.в.

Южно от Антоновските височини и платото Кедикбалкан е разположена хълмистата историко-географска област Сланник. В най-западната ѝ част, на около 2 км западно от село Стара речка, на границата с община Златарица, в коритото на Стара река се намира най-ниската точка на общината – 125 м н.в.

В крайните югозападни части на общината попадат най-източните разклонения на Еленските височини. В тях, на границата с община Елена, югозападно от заличеното село Саровци се намира най-високата точка на община Антоново – 832,1 м н.в.

Районите разположени южно от областта Сланник се заемат от северозападните ридове на ниската Лиса планина (част от Източния Предбалкан). На 2 км североизточно от село Манушевци, на границата с община Котел се намира най-високата им точка в пределите на община Антоново – 810,6 м.

Община Антоново попада в основната морфоструктура на Балканидите. От трите надлъжно разположени части (Предбалкан, Старопланинска верига и Средногорие), общината е в областта на Предбалкана, който е с типичен юротипен релеф.

България е част от провинцията на активната Мизийска платформена крайница. Община Антоново е в областта на Стара планина, с Предбалканска подобласт. Отличителните черти за тези територии са магмени плутоничните тела, седименти и метаморфни скали с палеозойска, мезозойска и палеогенска възраст.

Територията на общината попада в сеизмичен район от девета степен на България (по степените на интензивност по скалата на Медведев, Шопенхойер и Карник). Съвременните вертикални движения на земната кора в този район са между 1-2 мм/год. Най-близкото земетръсно огнище е в района на Горно-оряховско.

Спрямо геоморфоложкото райониране в България, община Антоново се включва в младо-нагънатата морфоструктура на Балканидите. Забелязва се значително наличие на седименти от долната креда. Във физикогеографско отношение територията на общината се намира по северната граница на района Предбалкан с Дунавската равнина. Предбалканът е изграден от редица правилни антиклинални и синклинални гънки, които са формирали т. нар. юротипен релеф. Поради граничното си положение между двете морфоструктури по територията се определя разнообразие от релефни структури, но основно от хълмисти части, с наличие на малки равнини, долинни разширения и нископланински възвишения.

Около поречието на реките се наблюдават кватернерни речни тераси, образувани през последния етап от палеогеографското и геоморфоложкото развитие – кватернера.

1.1.4. КЛИМАТ

Община Антоново се намира в Умерено-континенталната подобласт на Европейската континентална климатична област и по-конкретно в източната част на Предбалканския / припланински / климатичен район. Климатът в този район се формира главно под влиянието на океански въздушни маси на умерените ширини, които нахлуват от запад и северозапад и на континентални въздушни маси на умерените ширини, които нахлуват от североизток и много рядко от север.

Предбалканът е разположен между Дунавската равнина на север и Стара планина на юг, на запад се простира до река Бели Тимок (дясна съставляща на Тимок) в Сърбия, а на изток достига до сливането на двете съставлящи реки на Камчия – Голяма Камчия и Луда Камчия.

В климатично отношение областта на Предбалкана има съществени прилики с Дунавската равнина, но показва и значителни разлики. Приликата се основава на обширния обхват на хълмистия релеф, който със своята надморска височина е близък до този на Дунавската равнина и има широка морфографска връзка с него. Също така

тук се наблюдават същите циркулационни условия за пренос на въздух както в Дунавската равнина. Заедно с това обаче Предбалканският климатичен район показва и много различия в климатично отношение спрямо Дунавската равнина. Тези разлики са свързани с климатообразуващата роля на релефа, която се изразява в по-голямата му надморска височина спрямо Дунавската равнина и с неговите конфигурационни особености, от друга страна, за климатообразуването в този район и близостта му с високата верижна орографска бариера на Стара планина. Тази близост оказва влияние за трансформацията на транспортираните въздушни маси. Условията на тяхната кондензация влияят не само на нееднаквото разпределение на валежните количества и величината на термичното ниво, но и върху посоката и силата на ветровете. За формирането на климата в областта на Предбалкана трябва да се отчете и ролята на горската покривка, чиято площ в сравнение с тази на Дунавската равнина е много по обширна и има по-голямо климатоформиращо влияние.

Като цяло в Предбалкана преобладава умерено-континенталният климат, а в някои по-високи части и планински климат. Средни годишни температури са 10 – 11 °С. Средните януарски температури варират от –1,5 до –5 °С, а средно юлските 16 – 21 °С. През зимния сезон в някои затворени котловини се наблюдават и температурни инверсии.

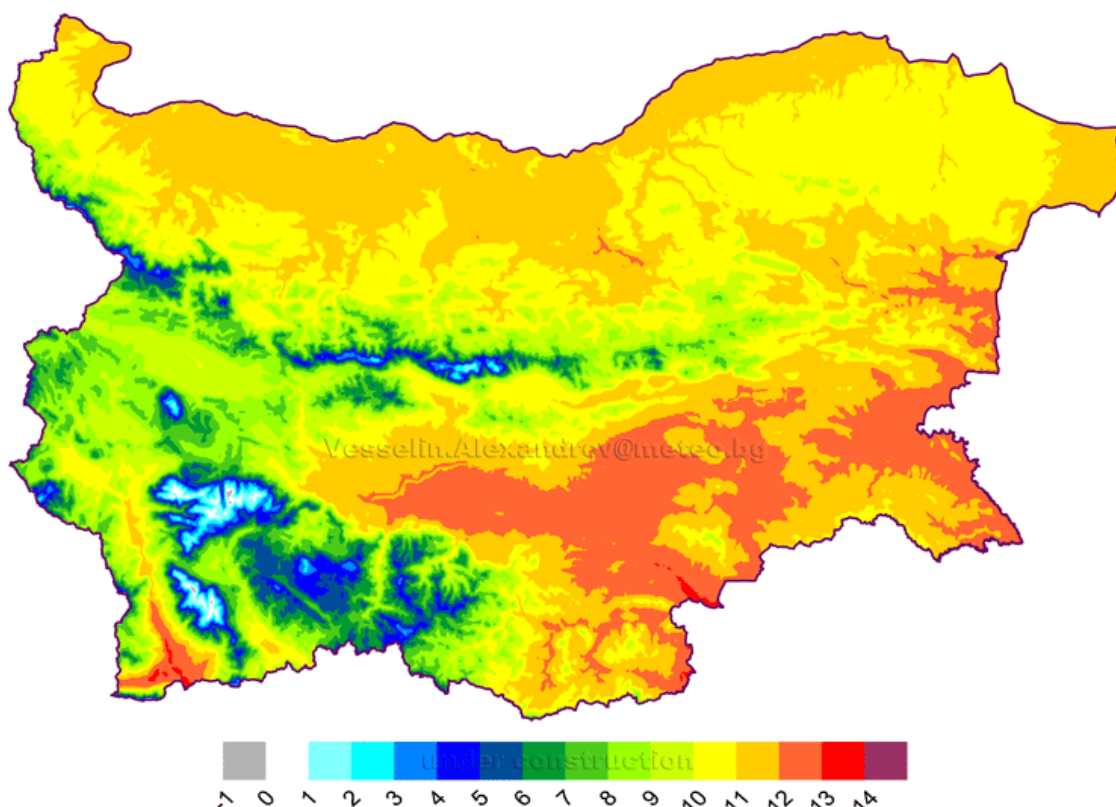
Годишна сума на валежите се увеличава от север на юг от 590 – 650 до 1000 мм с ясно изразен пролетен максимум – май-юни, и зимен минимум – февруари. Освен това успоредно с нарастването на валежните количества с увеличаване на надморската височина се наблюдава и сравнително бързо нарастване на твърдите валежи.

Характерният отворен на север релеф допринася за свободния достъп на въздушни маси от запад, северозапад, север и североизток. Преобладаващите ветрове са от запад, като през пролетните месеци често явление е фьоновият вятър от юг. Зимните ветрове отнасят на места снежната покривка или причиняват снегонавяване.

Климатичната характеристика на района е направена въз основа на анализ на метеорологичните елементи на климата: температура на въздуха, валежи, относителна влажност, преобладаващи ветрове, слънчева радиация и др. (по данни от „Климатичните райони на България и техният климат“, Земиздат 1963 год. и „Климатичен атлас на Република България“).

1.1.4.1. Температура на въздуха

На фигурата по-долу са представени средногодишните стойности на температурата в България, по данни на секция „Климатология и метеорологични мрежи“ към НИМХ-БАН.

Фигура 1.1.4.1-1. Средногодишни стойности на температурата в България

В Таблица 1.1.4.1-1. може да се проследи температурата на въздуха през по-характерните месеци за всеки сезон, отнасящи се за Предбалканския/припланински/климатичен район.

Таблица 1.1.4.1-1. Температура на въздуха

Климатичен район и надморска височина [м]	Температура на въздуха [°C]							
	Месеци				Средна годишна	Средна годишна амплитуда	Средна от годишния абсолютен максимум	Средна от годишния абсолютен минимум
	I	IV	VII	X				
Предбалкански/припланински/– източна част	–3	7	16.5	8.5	7	19.5	31	–20
от 300-350 м до 1000 м	–1	10	19.5	11	10	21	35	–17

Видно е, че средните годишни амплитуди и средните годишни минимални и максимални температури в най-ниските и най-високите части от района не се различават съществено.

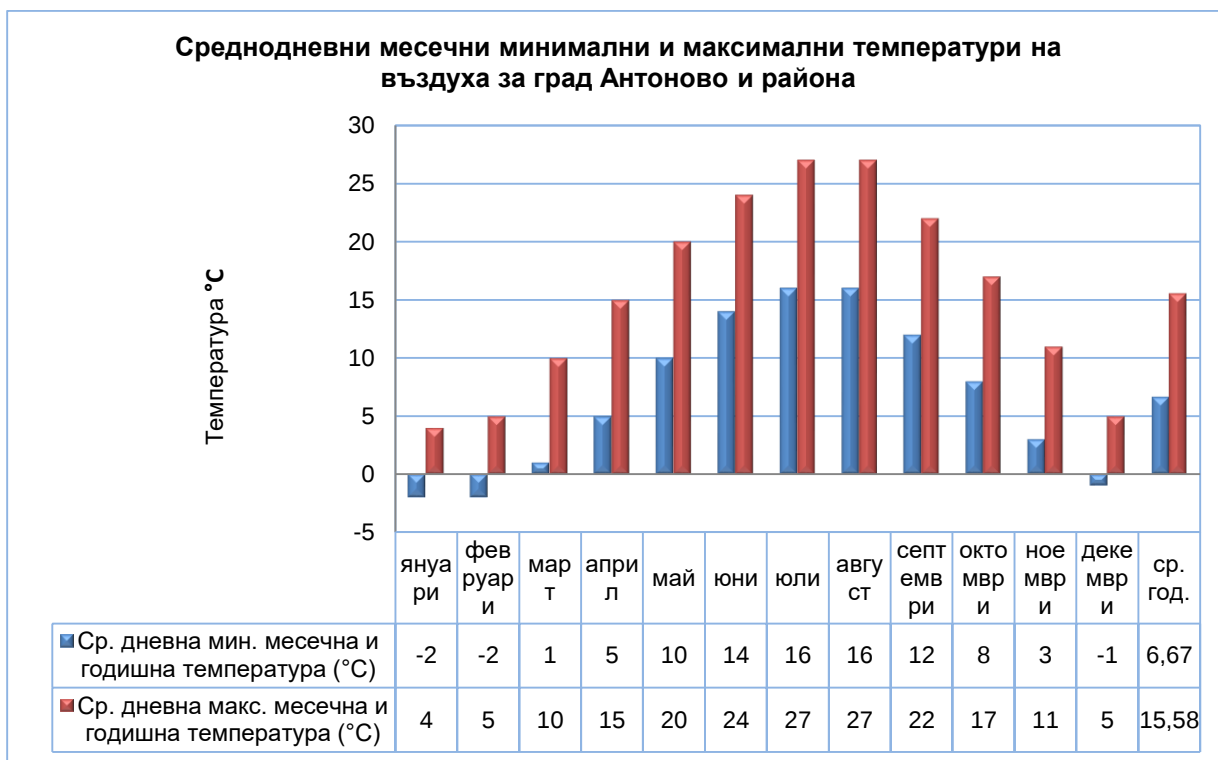
Важен климатичен показател е устойчивостта на средната денонощна температура на въздуха над 5 и 10 градуса. Данни за това са представени в Таблица 1.1.4.1-2.

Таблица 1.1.4.1-2. Средни дати на началото и края на периода с устойчиво задържане на температурата над 5 и 10 градуса

Климатичен район и надморска височина [м]	Начало		Край	
	5°C	10°C	10°C	5°C
Предбалкански /припланински/ – източна част (от 300-350 м до 1000 м)	20.III. – 10.IV.	15.IV. – 8.V.	8.X. – 22.X.	3.XI. – 17.XI.

От таблицата се вижда, че за високите части на района устойчивото задържане на температурата над 5 и над 10 градуса е съответно около един и два месеца по-малко от това за ниските.

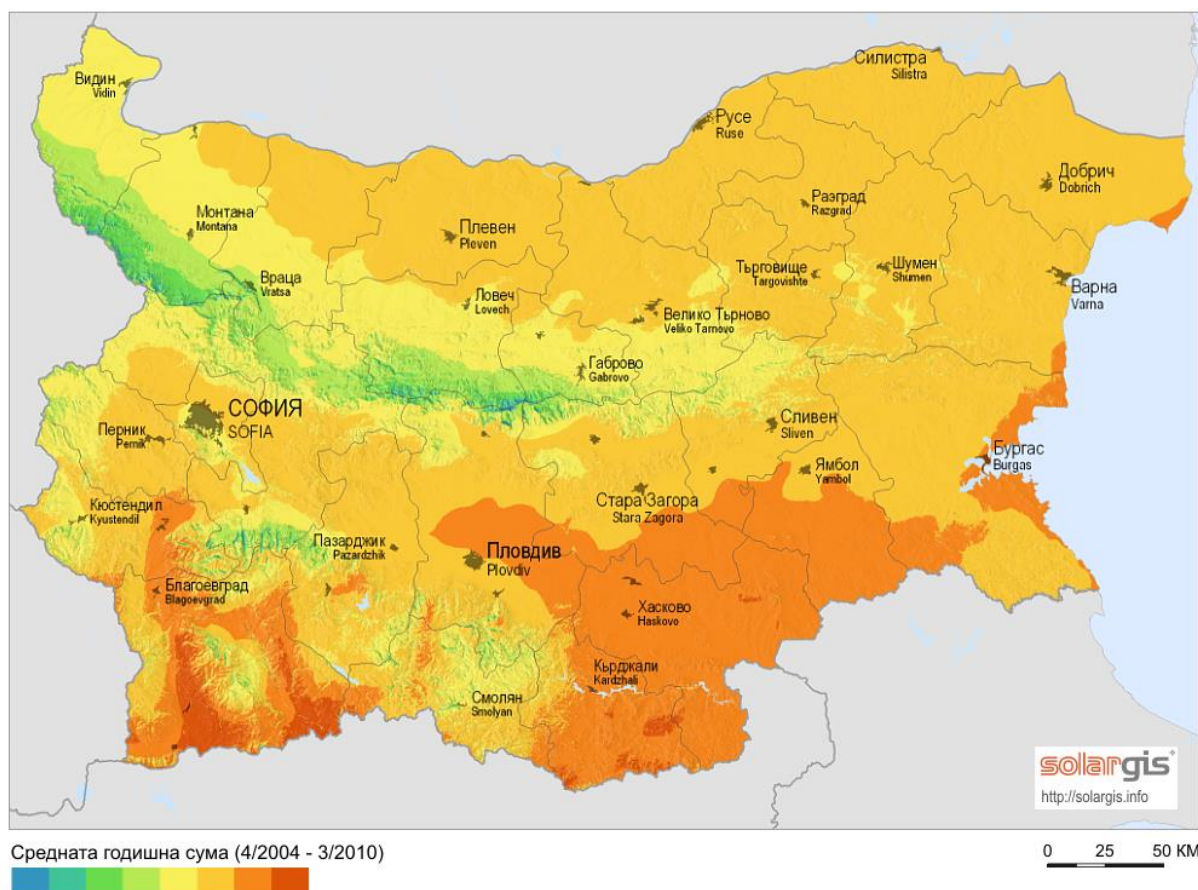
Среднодневните минимални и максимални температури на въздуха за град Антоново и района, по месеци са показани на следващата фигура.

Фигура 1.1.4.1-2. Средни стойности на температурата в гр. Антоново

1.1.4.2. Слънчева радиация. Слънчево греене

Слънчевата и космическа радиация са един от факторите, оказващи влияние на екологичното и санитарно-хигиенното състояние на селищата. Интензивността на сумарната радиация върху хоризонтална площ е най-голяма през месец юли, през първата половина на деня.

Фигура 1.1.4.2. Глобална хоризонтална слънчева радиация – България

Слънчевата радиация е основен климатообразуващ фактор и главен източник на топлинна енергия за природните процеси, протичащи върху земната повърхност, в атмосферата и хидросферата.

Замърсяването на атмосферата се отразява върху загубите от биологично активната част на слънчевата радиация. Газовете от двигателите с вътрешно горене и от промишлените и битови обекти интензивно поглъщат ултравиолетовата радиация. От друга страна токсичността на тези газове под действието на същата радиация нараства десетки пъти. Сумарната радиация нараства с височината на слънцето и в часовете около обяд достига максималните си стойности. От значение за прихода и разхода на слънчевата радиация е и прозрачността на атмосферата, която в града понякога значително варира.

Продължителността на слънчевото греене има сериозно отношение към компонентите на околната среда. Броят на часовете слънчево греене зависи от дължината на деня, респективно от географската ширина на мястото, облачността и закритостта на хоризонта.

Слънчевата радиация в района на Антоново е висока поради голямата продължителност на слънчевото греене – средно от 2000 до 2 200 часа годишно. Максимумът е през юли (318 часа), а минимумът – през м. декември (72 часа). Дните без слънчево греене през годината са средно 64, като най-много на брой дни без слънце са през декември и януари (общо 25 дни), а най-малко – само 3 дни без слънце, са през периода май – септември.

За сравнение станция „Сандански” е с 46 дни годишно без слънчево греене, а станция „Лом” – 106 дни годишно. Конкретни данни за слънчевата радиация за ст. Антоново липсват, поради което са използвани репрезентативни данни за други райони на страната.

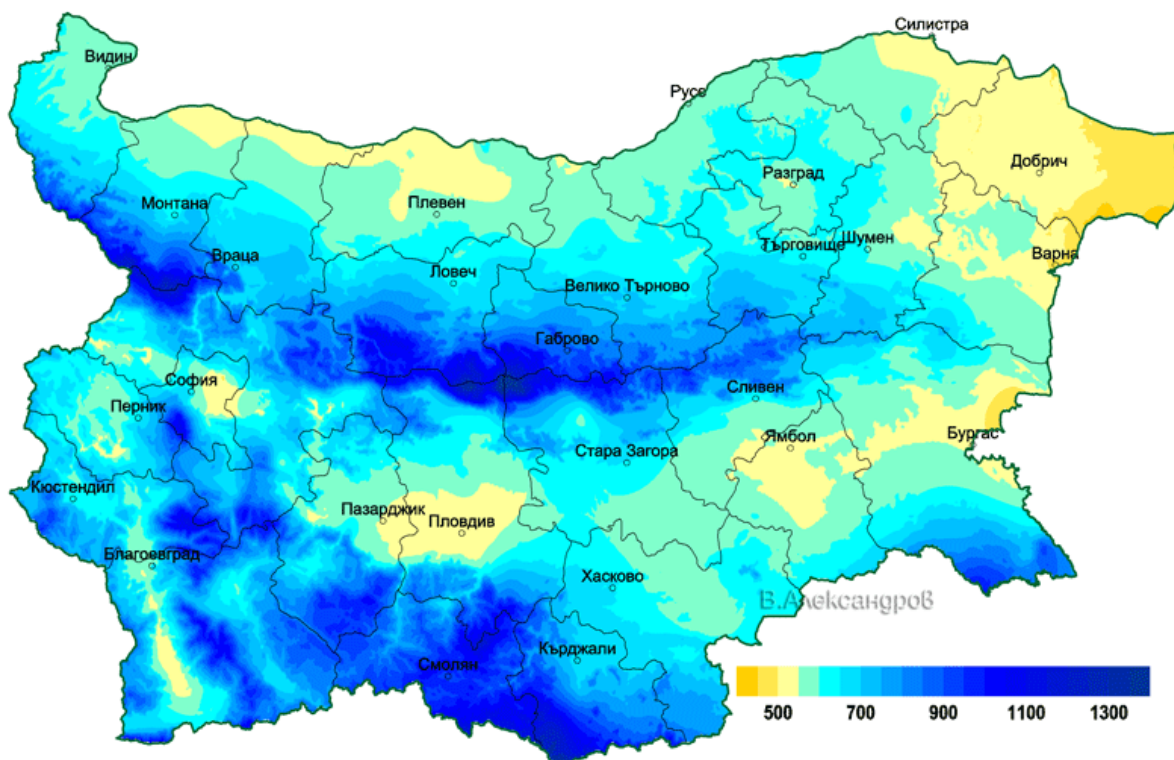
Таблица 1.1.4.2. Продължителност на слънчевото греене

Показател	Месец												Общо годишно
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Часове	79	99	139	182	234	263	318	302	245	176	95	72	2204

Познаването на светлинния режим в града е тясно свързано с хигиената на труда, експлоатацията на различни технически съоръжения и др.

1.1.4.3. Валежи

Валежите са една от основните климатични характеристики, поради което познаването на режима им е от голямо значение за различните отрасли на икономиката при широкото използване на природните ресурси. Върхогодишното разпределение на валежите има важно значение за растителността, хидрологичния режим, почвообразуването. Валежите са неравномерно разпределени както по територията на страната, така и през годината. На Фигура 1.1.4.3. са представени средногодишните стойности на валежите в България и тяхното пространствено разпределение, по данни на секция „Климатология и метеорологични мрежи” към НИМХ-БАН.

Фигура 1.1.4.3-1. Средногодишни стойности на валежите в България (в мм)

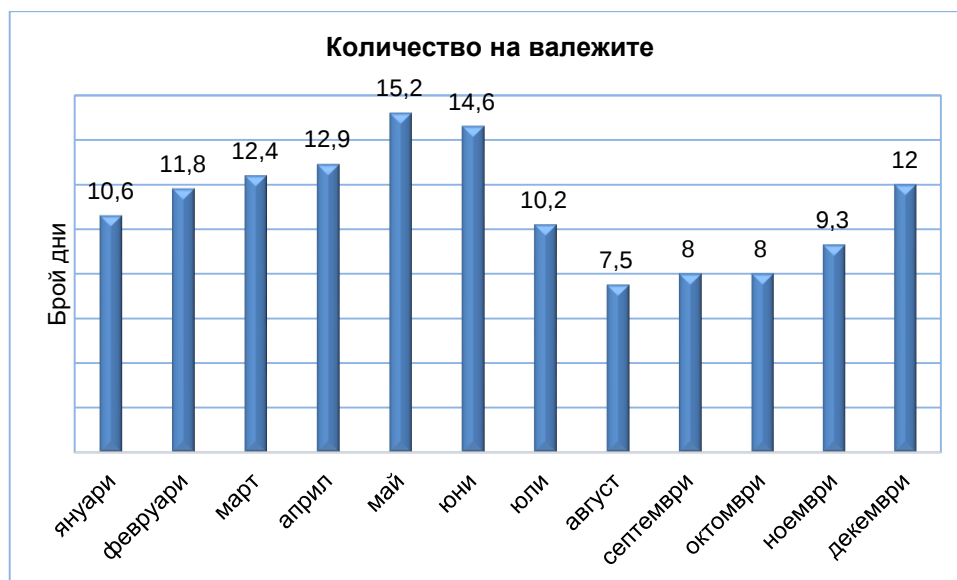
Освен за цялата година валежите в България са неравномерно разпределени и през различните сезони от годината.

Данни за валежите в община Антоново са представени в Таблица 1.1.4.3-1. и Фигура 1.1.4.3-2.

Таблица 1.1.4.3-1. Средни сезонни и годишни суми на валежите

Климатичен район и надморска височина [м]	Валежни суми [мм]					Месец с макс. валежна сума	Месец с мин. валежна сума
	Зима	Пролет	Лято	Есен	Годишно		
Предбалкански /припланински/ – източна част (от 300-350 м до 1000 м)	150-190	180-250	200-250	150-200	680-850	V, VI	VII, IX

Максимумът на валежите е през пролетта и лятото, а минимумът през зимата и в края на лятото и началото на есента. В целия район най-интензивни валежи падат през м. май и м. юни, а най-малко – от м. август до м. октомври. Понякога валежите са поройни, което спомага за засилване на ерозията върху наклонените терени. Годишната сума на валежите е по-висока от средната за страната.

Фигура 1.1.4.3-2. Количество на валежите в община Антоново (брой дни)

Макар и рядко през периода април-октомври падат интензивни поройни дъждове. Опасността от тях е както в голямото количество валеж за кратко време, така и в силния вятър и градушки, които често ги съпътстват. Броят на гръмотевичните дни достига до 29 годишно.

Валежите допринасят за попадане и разпространение на замърсителите от въздуха в почвите, повърхностните и плитките подпочвени води. Районът на община Антоново се характеризира с много добро количество на валежите – средна годишна сума на валежите над 680 мм (средна за страната – 650 мм).

В пряка връзка с валежите са и засушаванията, чиято продължителност е от голямо значение за развитието на растителността.

От Таблица 1.1.4.3-2. се вижда, че най-голям брой засушавания с продължителност над 10 дни е имало в края на лятото и през есента.

Таблица 1.1.4.3-2. Среден брой на засушаванията с продължителност над 10 дни

Климатичен район	Средна надморска височина	Среден брой засушавания			
		Зима	Пролет	Лято	Есен
Предбалкански /припланински/ – източна част	300-350 м до 1000 м	11-15	11-15	17-19	18-20

1.1.4.4. Снежна покривка

Снежната покривка за високите части на района е по-устойчива – достига до 40-50 см и се задържа около 80-100 дни, като първата снежна покривка се образува около средата на ноември, а в по-ниските части на района – в началото на декември.

Таблица 1.1.4.4. Образуване и дебелина на снежната покривка

Климатичен район	Средна надморска височина	Средна дата на I -вата снежна покривка	Средна дата на последната снежна покривка	Среден брой дни със снежна покривка	Средна височина на снежната покривка
Предбалкански /припланински/ – източна част	300-350 м до 1000 м	20.XI - 1.XII	20.III	50-80	20-40 см

1.1.4.5. Влажност на въздуха

Средната годишна относителна влажност на въздуха е значителна – средно 75-80 %, като максимумът ѝ е през декември и януари, а минимумът през юли и август.

Годишният ход на абсолютната влажност наподобява напълно хода на температурата: минимумът е през януари, а максимумът през юли. Абсолютната влажност на въздуха намалява с увеличаване на надморската височина. За Предбалканския климатичен район средната абсолютна влажност е следната: м. януари

– 4 мм, м. април – 6 мм, м. юли – 11-12 мм и м. октомври – 6-7 мм. Средната годишна абсолютна влажност е 7 мм.

1.1.4.6. Преобладаващи ветрове

През зимата преобладаващи са ветровете със северна компонента, като режимът им изцяло е зависим от орографията. Характерна особеност е честата и по-интензивна поява на фьон от юг. Този вятър понякога нанася щети на насажденията и снижава относителната влажност на въздуха.

Климатът на общината е силно повлиян от Предбалканския релеф. Характерният отворен на север релеф допринася за свободния достъп на въздушни маси от запад, северозапад, север и североизток. Зимните ветрове отнасят на места снежната покривка или причиняват снегонавяване. От неблагоприятните климатични явления най-опасни са късните пролетни и ранните есенни слани. През пролетта, лятото и есента преобладаващи и най-силни са ветровете от запад-северозапад. На второ място са източните ветрове.

Един от най-важните климатични фактори, влияещи върху степента на разсейване на атмосферните примеси, е скоростта на вятъра и честотата на случаите на „тихо“ време – скорост на вятъра под 1 м/сек.

1.1.4.7. Мъгли, градушки, слани

В района на община Антоново се срещат всички неблагоприятни климатични явления – мъгли, градушки, слани, поледици и вихрови бури.

Мъглата е състояние на въздуха в приземния слой, при което хоризонталната видимост е по-малка от 1 км. Мъглите се образуват предимно през студената част на годината. Максимумът им е през януари и съвпада с максимума на относителната влажност. Броят на дните с мъгла на територията на страната варира от 24 до 143 през цялата година. За община Антоново той е 35,5 дни, като най-голям е броят на дните с мъгла през студеното полугодие, а най-малък през топлото полугодие. При наличие на инверсия в съчетание с мъгли, съдържанието на замърсителите в атмосферния въздух е 20 до 30 % по-високо, отколкото само при наличие на мъгли. Като се има предвид, че през зимата са регистрирани най-голям брой инверсии и дни с мъгли, може да се твърди, че това е периода с най-неблагоприятни условия за разсейване.

Продължителността на мъглата е друга основна характеристика. Най-често са мъглите с продължителност до 3 часа и от 3 до 6 часа. Наблюдават се и мъгли с продължителност няколко денонощия. Те затрудняват транспорта, трудовата дейност в много отрасли и водят до повишаване концентрациите на много от замърсителите на приземния въздух.

Градушки падат през късната пролет и ранното лято. Средногодишните случаи с градушка са 1,7. Често те нанасят големи щети на селското стопанство.

Сланите се образуват през пролетта и есента. Първата слана има средна дата 5 октомври, а последната – 21 април. Средната продължителност без слана е 172 дни в годината. Облачността е по-значителна през зимата, а по-слаба през лятото. Броят на ясните дни е 63.

Климатичните и метеорологичните условия влияят на природните и антропогенни процеси, които въздействат върху състоянието на околната среда. Високите

температури засягат отводняването, увеличават еутрофикацията на стоящите води, и могат да доведат до пожари. Метеорологичните условия също влияят на икономиката и по този начин увеличават натиска върху околната среда от тези сектори. Валежите оказват значителен ефект върху селското стопанство, чрез употребата на вода за напояване, торене, агрохимикали, разпространение на вредители и количеството на добивите. Други засегнати сектори включват горското стопанство и в малка степен, услугите. Екстремни метеорологични условия, като наводнения, дългосрочни периоди на суша и силни ветрове, могат да причинят големи щети на националната икономика.

1.1.5. ПОЛЕЗНИ ИЗКОПАЕМИ

Територията на община Антоново е слабо изследвана и потенциалът ѝ по отношение на полезните изкопаеми не е напълно проучен. Правени са няколко дълбоки сондажи при селата Пиринец, Китино, Моравка и Старчище, но са останали без положителен резултат. При село Букак се намира най-дълбокият сондаж в България.

В общината са разкрити находища на висококачествени глини, като по-значителни са тези в района на гр. Антоново, квартал “Еревиш”, с. Орач и с. Малоградец. Техните качества са подходящи за производство на керамични изделия.

1.1.6. НАСЕЛЕНИ МЕСТА В ОБЩИНАТА

При представянето на информацията за населението и населените места в община Антоново са използвани следните източници:

- Статистически данни от последното преброяване на населението през 2011 г.;
- Статистически данни на ГРАО за периода след 2011 г.;
- Публикации „Население и демографски процеси“ на НСИ за годините след 2010-та, които оценяват населението към 31.12. на всяка година.

Характерно за данните на ГРАО е, че те са механично преброяване на регистрираните граждани и не могат да отчетат процеси като емиграция със запазване на българското гражданство, сезонна работа в чужбина, а също и някои вътрешни миграционни процеси. В резултат на тези фактори те обикновено дават по-високи цифри от годишните данни на НСИ и преброяванията. Все пак те имат и доста предимства: достъпност на данните, множество детайли (дори за най-малките населени места), ежемесечна актуализация, а най-вече възможността да се оценяват определени тенденции чрез сравняване на регистрацията по настоящ и постоянен адрес.

Община Антоново е една от 5-те общини в област Търговище.

Таблица 1.1.6-1. Население и населени места в СИР и област Търговище – 2011 г.

Статистически район Област Община	Население [брой]	Населени места [брой]	Градове [брой]	Села [брой]	Кметства [брой]
БЪЛГАРИЯ	7 364 570	5 256	257	4 999	3 187
Североизточен район	966 097	719	30	689	512
Област Търговище	120 818	194	5	189	130
Антоново	6 262	60	1	59	15
Омуртаг	21 853	42	1	41	38
Опака	6 664	6	1	5	5
Попово	28 775	35	1	34	24
Търговище	57 264	52	1	51	48

Селищната мрежа на община Антоново се състои от 60 населени места – административният център град Антоново и 59 села.

По данни от преброяването на населението към 01.02.2011 г. (Таблица 1.1.6-1.) в община Антоново живеят 6 262 души или 5,18% от населението на област Търговище и близо 0,65% от населението на Североизточен район. На първо място по брой население в областта е община Търговище (57 264 души), на следващо община Попово (28 775 души), трета е община Омуртаг (21 853 души). Най-малки по население са общините Опака (6 664 души) и Антоново (6 262 души).

Фигура 1.1.6. Относителен дял на населението в област Търговище по общини

В Таблица 1.1.6-2. е представена информация за броя на населението на община Антоново по населени места.

Таблица 1.1.6-2. Население на община Антоново по населени места

№	Населено място	Брой население по настоящ адрес в населеното място – общо ¹									
		2011 ²	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1.	гр. Антоново	1582	1435	1432	1422	1440	1456	1448	1467	1474	1489
2.	с. Банковец	11	14	14	14	14	13	9	9	9	7
3.	с. Богомолско	22	24	23	31	29	27	28	28	27	26
4.	с. Букак	11	13	12	10	9	8	8	7	10	10
5.	с. Великовци	69	71	69	70	71	71	70	68	67	65
6.	с. Вельово	77	70	70	76	78	75	68	67	65	70
7.	с. Глашатай	29	27	27	23	25	25	24	21	22	23
8.	с. Голямо Доляне	5	1	1	1	1	1	1	1	1	1
9.	с. Горна Златица	19	19	18	19	16	14	15	13	11	13
10.	с. Градинка	0									
11.	с. Греевци	24									
12.	с. Девино	24	29	27	26	22	22	21	16	12	11
13.	с. Длъжка поляна	66	49	44	37	36	38	40	41	42	44
14.	с. Добротица	247	237	234	235	235	240	245	239	229	229

15.	с. Долна Златица	13	17	15	15	15	14	13	12	11	12
16.	с. Дъбравица	7	6	5	5	5	6	6	8	9	8
17.	с. Изворово	409	387	378	424	413	435	439	434	423	430
18.	с. Калнище	1									
19.	с. Капище	88	92	89	88	82	79	76	73	71	71
20.	с. Китино	84	53	52	51	54	59	65	62	68	71
21.	с. Коноп	132	136	137	137	133	130	125	124	120	112
22.	с. Крайполе	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23.	с. Крушолок	34	41	41	42	42	43	41	41	41	42
24.	с. Къпинец	1	0	0							
25.	с. Кьосевци	100	82	85	79	78	79	86	98	94	93
26.	с. Любичево	300	232	232	233	237	238	243	243	250	241
27.	с. Малка Черковна	3	2	14	12	12	13	11	9	8	7
28.	с. Малоградец	56	85	90	94	98	100	90	90	83	78
29.	с. Манушевци	1	2	2	2	2	2	1	1	1	1
30.	с. Мечово	3	4	4	6	6	6	6	6	5	5
31.	с. Милино	26	27	29	27	27	21	18	22	17	18
32.	с. Моравица	192	197	197	184	182	211	206	206	208	207
33.	с. Моравка	210	203	199	194	199	202	195	188	186	186
34.	с. Орач	90	85	80	78	85	88	92	101	103	104
35.	с. Пиринец	14	18	18	19	17	20	17	11	12	9
36.	с. Поройно	23	18	17	14	14	15	14	14	14	12
37.	с. Присойна	7	5	4	5	5	5	5	4	4	3
38.	с. Пчелно	15	9	9	9	8	8	7	8	7	8
39.	с. Равно село	46	45	45	44	47	47	49	48	46	47
40.	с. Разделци	254	237	233	230	225	221	219	204	187	175
41.	с. Свирчово	21	39	38	31	27	25	25	22	21	18
42.	с. Свободица	29	20	22	22	22	22	23	22	20	18
43.	с. Семерци	210	202	210	216	219	229	222	225	227	253
44.	с. Слънчовец	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
45.	с. Стара речка	15	17	17	17	17	16	16	18	19	20
46.	с. Старчище	105	85	92	96	99	97	94	92	86	83
47.	с. Стеврек	428	365	364	355	362	362	368	365	370	362
48.	с. Стойново	24	32	38	37	36	34	32	29	28	32
49.	с. Стройновци	11	11	11	12	12	11	11	12	13	11
50.	с. Таймище	187	189	188	202	199	195	188	182	186	184
51.	с. Тиховец	2	2	1	1	1	1	1	1	0	0
52.	с. Трескавец	585	558	559	551	540	545	555	561	555	552
53.	с. Халваджийско	11	6	6	7	8	7	6	5	5	5
54.	с. Чеканци	61	36	40	37	38	41	47	43	40	34
55.	с. Черна вода	74	81	79	77	78	81	88	92	90	89
56.	с. Черни бряг	115	137	133	134	136	131	128	124	121	124
57.	с. Шишковица	32	33	33	31	31	28	23	21	24	26
58.	с. Язовец	9	11	9	8	7	10	10	10	10	8
59.	с. Яребично	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1
60.	с. Ястребино	44	59	58	56	57	59	55	54	56	54
Всичко за общината:		6262	5858	5847	5849	5853	5928	5895	5864	5810	5803

¹ По данни на ГРАО към 31.12.² По данни от преброяването на населението към 01.02.2011 г.

За периода 2013-2021 г. жителите на общинския център гр. Антоново по настоящ адрес в населеното място са се увеличили с 54 души. В 15 от селата се наблюдава също тенденция на увеличение. Това са: с. Богомолско, с. Дъбравица, с. Изворово, с. Китино, с. Крушолок, с. Къосевци, с. Любичево, с. Малка Черковна, с. Мечово, с. Моравица, с. Орач, с. Равно село, с. Семерци, с. Стара речка и с. Черна вода. В селата Вельово, Голямо Доляне, Слънчовец, Стойново и Стойновци броя на жителите не се е променил, а в 34 села населението е намаляло.

Най-малките по население селища в община Антоново през 2021 г. са с. Голямо Доляне, с. Манушевци, с. Слънчовец и с. Яребично – с по 1 жител, а най-голямото с. Трескавец – 552 души. Без население по настоящ адрес са: с. Градинка, с. Греевци, с. Калнище, с. Крайполе, с. Къпинец и с. Тиховец.

Урбанистичната класификация на селищата е относително поляризирана:

- 1 град – Антоново (над 1 000 жители);
- 1 средно голямо село (500-1000 жители);
- 6 средни села (200-500 жители);
- 6 малки села (100-200 жители);
- 40 много малки села (под 100 жители)
- 6 села – без жители.

В разпределението на населението на общинско ниво съществува ясно изразен дисбаланс между град Антоново и останалите населени места.

За разлика от характерното в цялата страна нарастване на урбанизацията (измервана като дял на градското население), населението на община Антоново е съсредоточено предимно в селата. Относителният дял на градското население е приблизително 25,66%, спрямо 74,34% селско население, при 73,32% в полза на градското за страната.

1.1.7. НАСЕЛЕНИЕ – БРОЙ, КОНЦЕНТРАЦИЯ

По данни от годишния доклад на НСИ „Население и демографски процеси за 2020 г.“ гъстотата на населението към 31.12.2020 г. в община Антоново е 11,41 души на кв.км., което е значително по-ниско от тази на областта (40,76 д/км²) и Североизточния район (63,06 д/ км²). Това се дължи на голямата площ на общината.

Таблица 1.1.7. Площ и гъстота на населението към 31.12.2020 г.

Район, Област, Община	Площ ¹ [кв. км]	Средногодишно население [брой]	Гъстота на населението [на 1 кв. км]
БЪЛГАРИЯ	110 371,80	6 934 015	62,82
Североизточен район	14 645,50	923 550	63,06
Област Търговище	2 710,40	110 471	40,76
Община Антоново	478,9	5 466	11,41
Община Омуртаг	400,6	20 778	51,87
Община Опака	157,3	5 806	36,91
Община Попово	832,8	24 613	29,55
Община Търговище	840,7	53 809	64,00

¹Към 31.12.2011 година

1.2. КОМПОНЕНТИ И ФАКТОРИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1.2.1. АТМОСФЕРЕН ВЪЗДУХ

„Качество на атмосферния въздух“ е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените ѝ съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход.

Държавната политика по опазване чистотата на атмосферния въздух е свързана с постигане и поддържане на качество на въздуха, в съответствие с определените от законодателството изисквания. Два основни закона в България се отнасят до планирането на качеството на въздуха: *Законът за опазване на околната среда* (ЗООС) от 2002 г. и *Законът за чистотата на атмосферния въздух* (ЗЧАВ) от 1996 г. След присъединяването на България към Европейския съюз (ЕС) обаче, политиките за качеството на въздуха и свързаното с тях законодателство произтичат главно от задълженията на страната като държава-членка на ЕС. От особена важност са националните задължения за намаляване на емисиите за замърсители, които включват финните прахови частици (ФПЧ_{2.5}, ФПЧ₁₀), азотни оксиди (NO_x), серен диоксид (SO₂), неметанови летливи органични съединения (НМЛОС) и амоняк (NH₃). Намалението на емисиите следва да бъде постигнато в периода 2020 – 2029 г.

Оценката на качеството на атмосферния въздух върху територията на страната се осъществява чрез Национална система за мониторинг на околната среда, чрез която ежедневно се контролират концентрациите на основните показатели. България е разделена на 6 Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух, категоризирани съобразно степента на замърсяване.

Норма за качеството на атмосферния въздух е всяко ниво установено с цел избягване, предотвратяване или ограничаване на вредни въздействия върху здравето на населението и/или околната среда, което следва да бъде постигнато в определен за целта срок, след което да не бъде превишавано.

СЧН – средночасова норма

СДН – средноденонощна норма

СГН – средногодишна норма

1.2.1.1. Състояние на качеството на въздуха

Съгласно „Регионалният доклад за състоянието на околната среда през 2021 г.“ на РИОСВ-Шумен, АИС-Шумен регистрира концентрациите на ФПЧ₁₀ (фини прахови частици), SO₂ (серен диоксид), NO₂ (азотен диоксид) и O₃ (озон). Станцията работи при непрекъснат режим – 24 часа в денонощието, като регистрира средночасови стойности за посочените замърсители и стандартен набор от метеорологични параметри (СНМП), включващ температура на въздуха, скорост и посока на вятъра, атмосфер. налягане и др.

В изпълнение на утвърден график за работата на МАС през 2021 г. са извършени измервания за определяне качеството на атмосферния въздух по контролираните параметри в гр. Търговище от мобилна станция на РЛ – Варна към ИАОС, гр. София. Продължителността на контрола е 51 денонощия и обхваща основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух (O₃, CO, SO₂, NO, NO₂, ФПЧ₁₀). Съгласно резултатите отразени в Протоколите от изпитване през 2021 г. са констатирани три превишения на средноденонощната норма СДН (50 µg/m³) на ФПЧ₁₀, не са отчетени превишения на допустимите норми за останалите показатели.

Предвид посочените в годишните доклади по околна среда на РИОСВ-Шумен източници на замърсители, сезонността на повишаване на концентрациите им, както и други фактори, като липсата на промишлени източници с технологични процеси, формиращи замърсители в по-високи концентрации, можем да приемем, че качеството на въздуха в община Антоново има до известна степен сходен характер и е на по-добро ниво.

1.2.1.1.1. Фини прахови частици – ФПЧ₁₀

ФПЧ₁₀ – са всички частици, преминаващи през размерно-селективен сепаратор, определен съгласно референтния метод за вземане на проби и измерване нивата на ФПЧ₁₀, с 50%-на ефективност на задържане при аеродинамичен диаметър на частиците до 10 микрона.

Източници

Прахът е основен атмосферен замърсител на въздуха. Вредният му здравен ефект зависи главно от размера и химичния състав на суспендираните прахови частици, от адсорбираните на повърхността им други химични съединения, в това число мутагени, ДН-модулатори и др., както и от участието на респираторната система, в която те се отлагат. Основни източници на прах са промишлеността, транспорта, енергетиката и битовото отопление.

Влияние върху човешкото здраве

Прахът постъпва в организма предимно чрез дихателната система, при което по-едрият частици се задържат в горните дихателни пътища, а по-фините частици (под

10 μm – ФПЧ₁₀) достигат до по-ниските отдели на дихателната система (алвеолите), като водят до увреждане на тъканите в белия дроб. Особено чувствителни към високите стойности на ФПЧ₁₀ са ранимите групи, а именно деца, възрастни и хора с хронични белодробни заболявания, грип или астма.

Вредният ефект от замърсяването с прах е по-силно изразен при едновременно присъствие на серен диоксид в атмосферния въздух. Установено е тяхното синергично действие по отношение на дихателните органи и откритите лигавици. То се проявява с дразнещо действие и зависи от продължителността на експозицията. Най-уязвими на комбинираното въздействие на праха и серния диоксид са хронично болните от бронхиална астма, сърдечно-съдови заболявания и децата.

Норми

Наредба № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (Обн. ДВ. бр.58 от 30.07.2010 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.79 от 8.10.2019 г.) определя норми за пределно допустими концентрации (ПДК) за фини прахови частици. Въведените ПДК целят предпазване от техния вреден ефект върху здравето на хората и околната среда. Регламентирани са следните норми за фини прахови частици:

Таблица 1.2.1.1.1-1. Норми за опазване на човешкото здраве за замърсителя ФПЧ₁₀

Норма	Период на осредняване	Стойност	Допустимо отклонение
Средноденонощна норма за опазване на човешкото здраве	24 часа	50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (да не бъде превишавана повече от 35 пъти в рамките на една КГ)	50 %
Средногодишна норма за опазване на човешкото здраве	една календарна година (КГ)	40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	20 %

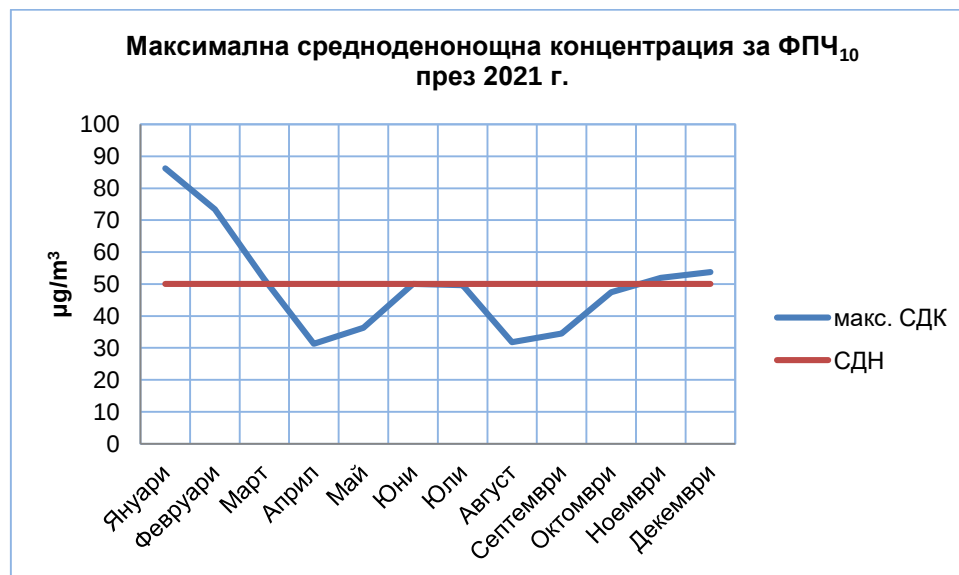
През 2021 г. АИС – Шумен е регистрирала 18 превишения на средноденонощната норма (СДН – 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) по показател ФПЧ₁₀. В таблицата по-долу са отразени регистрираните максимални средноденонощни стойности на ФПЧ₁₀, както и превишенията по месеци.

Таблица 1.2.1.1.1-2. Регистрирани максимални средноденонощни стойности на ФПЧ₁₀ по месеци за 2021 г.

Месец 2021 година	Регистрирани максимални СДК при норма 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ по показател ФПЧ ₁₀		
	Максимални [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Превишение на СДН [пъти]	Превишение [брой]
Януари	86,23	1,7	4
Февруари	73,42	1,5	9
Март	51,53	1,0	1
Април	31,30	–	0
Май	36,29	–	0
Юни	50,03	1,0	1
Юли	49,69	–	0
Август	31,83	–	0

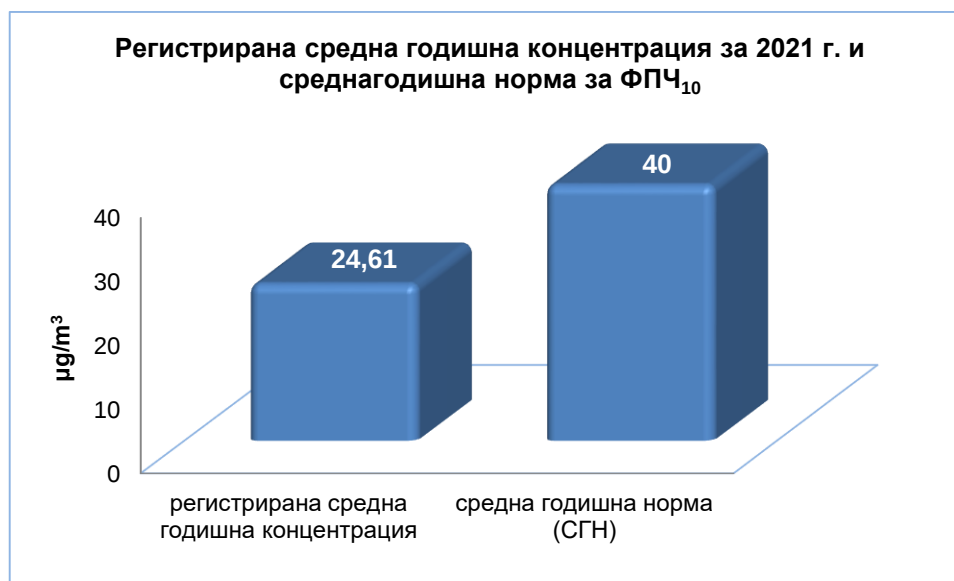
Септември	34,47	–	0
Октомври	47,46	–	0
Ноември	51,95	1,0	2
Декември	53,78	1,1	1

Най-високо максимално средноденонощно ниво по показател ФПЧ_{10} е регистрирано през месец януари – $86,23 \mu\text{g}/\text{m}^3$ при норма $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, а най-големият брой превишения са през м. февруари – 9.

Фигура 1.2.1.1-1. Сравнение на максималната средноденонощна концентрация за 2021 г. със средноденонощната норма по показател ФПЧ_{10}

Нормативно няма регламентирана средночасова норма по показател ФПЧ_{10} . Въз основа на всички средноденонощни регистрирани концентрации през 2021 г. се формира средногодишна концентрация – $24,61 \mu\text{g}/\text{m}^3$, при средногодишна норма (СГН) на ФПЧ_{10} – $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Фигура 1.2.1.1-2. Сравнение на средна годишна концентрация за 2021 г. и средна годишна норма по показател ФПЧ_{10}

Както се вижда от данните в Таблица 1.2.1.1-2. и графиката на Фигура 1.2.1.1-1., превишенията са най-големи като стойности и брой през месеците януари, февруари и

декември, т.е. през отоплителният сезон, което налага извода, че използването на твърди горива в бита за отопление допринася за повишаването на нивата на концентрацията на този замърсител.

1.2.1.1.2. Серен диоксид – SO₂

Източници

Серният диоксид спада към групата на серните оксиди (SO_x), които се формират при изгаряне на горива с високо сярно съдържание (въглища, нефт, природен газ). Основен антропогенен източник на серен диоксид е изгарянето на природни горива (ТЕЦ, битови източници). Металургията и химическата промишленост също са източник на замърсяване със серен диоксид. SO₂ и NO_x са основни компоненти на „киселите дъждове“.

Влияние върху човешкото здраве

Серният диоксид постъпва в организма чрез респираторната система. При високи концентрации абсорбцията му достига до 90 % в горните дихателни пътища и по-малко в по-ниските отдели на дихателната система.

При кратковременна експозиция на серен диоксид се засяга преди всичко дихателната система. Отбелязва се голямо разнообразие на индивидуална чувствителност на населението към серен диоксид, но особено чувствителни са лица болни от бронхиална астма. Действието на серния диоксид върху дихателната система като правило се съчетава с влиянието на праха. Чувствителни групи от населението към експозиция на серен диоксид са децата, възрастните, хората с астма, със сърдечно-съдови заболявания или хронични белодробни заболявания.

Норми

Наредба № 12 от 15 юли 2010 г. (обн. ДВ, бр. 58 от 30 юли 2010 г.) определя норми за пределно допустими концентрации (ПДК) за серен диоксид. Въведените ПДК целят предпазване от вредния ефект на серния диоксид върху здравето на хората и околната среда. Регламентираните норми са посочени в Таблица 1.2.1.1.2-1.

Таблица 1.2.1.1.2-1. Норми за опазване на човешкото здраве и околната среда за серен диоксид - SO₂

Норма	Период на осредняване	Стойност	Допустимо отклонение
Средночасова норма за опазване на човешкото здраве	1 час	350 µg/m³ (да не бъде превишавана повече от 24 пъти в рамките на една КГ)	150 µg/m³ (43 %)
Средноденонощна норма за опазване на човешкото здраве	24 часа	125 µg/m³ (да не бъде превишавана повече от 3 пъти в рамките на една КГ)	Няма

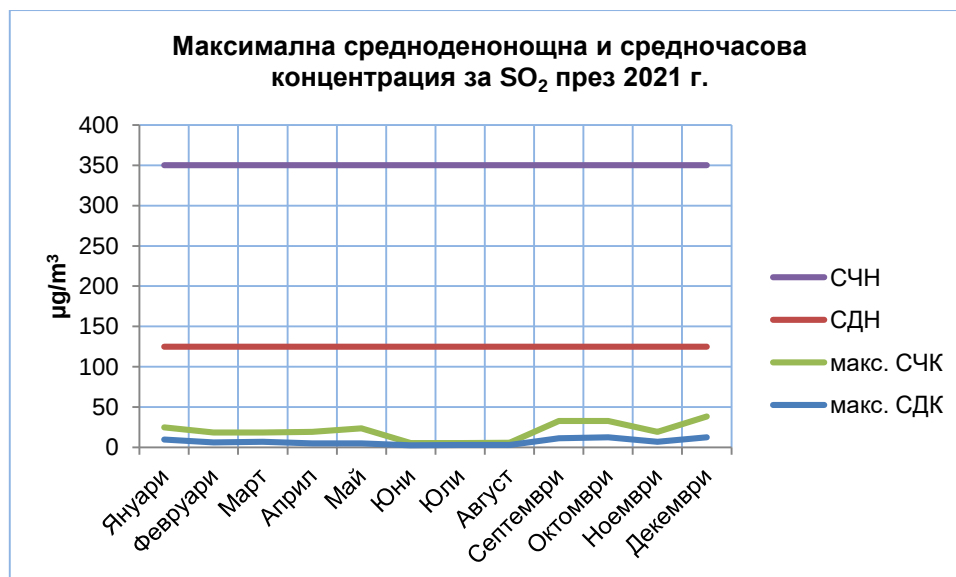
Норма за опазване на природните екосистеми (не се прилага в непосредствена близост до източниците)	една календарна година (КГ) и зима (от 1 октомври до 31 март)	20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Няма
Алармен праг		500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ Измерени през три последователни часа от съответните АИС и ДОАС в не по-малко от 100 km^2 или целия район или агломерация, в зависимост от това коя от посочените територии е най-малка	

Максималните средноденонощни стойности и максималните средночасови стойности за показател SO_2 , измерени през 2021 г. от АИС – Шумен са отразени в Таблица 1.2.1.1.2-2.

Таблица 1.2.1.1.2-2. Регистрирани максимални средноденонощни и средночасови стойности на SO_2 по месеци за 2021 г.

Месец 2021 година	SO_2 СДН – 125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$		SO_2 СЧН – 350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	
	Максимални [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Превिшение [пъти]	Максимални [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Превишение [пъти]
Януари	9,8	–	24,77	–
Февруари	6,33	–	18,49	–
Март	6,93	–	18,66	–
Април	4,93	–	19,22	–
Май	5,14	–	23,73	–
Юни	2,68	–	5,52	–
Юли	2,90	–	5,37	–
Август	3,21	–	5,72	–
Септември	11,52	–	32,82	–
Октомври	12,71	–	32,73	–
Ноември	7,08	–	19,26	–
Декември	12,60	–	38,33	–

Няма регистрирани превишения на СДН и СЧН по показател серен диоксид. През месец декември е измерена максимална средночасова концентрация – 38,33 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ при норма 350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, а най-високо максимално средноденонощно ниво е регистрирано през месец октомври – 12,71 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ при норма 125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Фигура 1.2.1.1.2. Сравнение на максималната средноденонощна и максималната средночасова концентрации за 2021 г. със СДН и СН по показател SO₂

Всички стойности на измерените СДК и СЧК са много под регламентираната норма. Повишаване на концентрацията на този замърсител се наблюдава през зимния сезон вследствие изгарянето на твърди горива за отопление в бита.

През целия период на наблюденията не е достиган алармения праг от 500 µg/m³ за показателя серен диоксид.

1.2.1.1.3. Азотен диоксид – NO₂

Източници

Азотният диоксид се образува при горивни процеси. Основни източници са моторните превозни средства (МПС), топлоелектрическите централи (ТЕЦ), някои промишлени предприятия, тютюнопушенето. Под въздействието на интензивна слънчева светлина и в присъствие на летливи органични съединения в атмосферния въздух азотният диоксид взаимодейства химически, в резултат на което се образува вторичният замърсител – озон.

Влияние върху човешкото здраве

Азотният диоксид навлиза в човешкия организъм чрез дишането. По-голяма част от азотния диоксид се абсорбира в организма, а значителна част от него може да се задържи дълго време в белия дроб. Продължително въздействие на концентрации над ПДК може да причини структурни промени в белия дроб. Вредното въздействие на този замърсител се отразява предимно върху дихателните функции. Неблагоприятно се повлияват хронично болните с респираторни инфекции, а особено чувствителни към повишаване нивото на азотния диоксид са болните от белодробна астма.

Наредба № 12 от 15 юли 2010 г. (обн. ДВ, бр. 58 от 30 юли 2010 г.) определя норми за пределно допустими концентрации (ПДК) за азотен диоксид. Въведените ПДК целят предпазване от вредния ефект на азотния диоксид върху здравето на хората и околната среда. Регламентираните норми са следните:

Таблица 1.2.1.1.3-1. Норми за опазване на човешкото здраве и околната среда за азотен диоксид - NO₂

Норма	Период на осредняване	Стойност	Допустимо отклонение
Средночасова норма за опазване на човешкото здраве	1 час	200 µg/m³ (да не бъде превишавана повече от 18 пъти в рамките на една КГ)	50 % на 19.07.1999г., намалява линейно на 1.01.2001 г. и на всеки 12 месеца след това до достигане на 0 % към 1.01.2010 г.
Средногодишна норма за опазване на човешкото здраве	една календарна година	40 µg/m³	50 % на 19.07.1999г., намалява линейно на 1.01.2001 г. и на всеки 12 месеца след това до достигане на 0 % към 1.01.2010 г.
Норма за опазване на растителността (не се прилага в непосредствена близост до източниците)	една календарна година	30 µg/m³	Няма
Алармен праг		400 µg/m³ Измерени през три последователни часа от съответните АИС и ДОАС в не по-малко от 100 km ² или целия район или агломерация, в зависимост от това коя от посочените територии е най-малка	

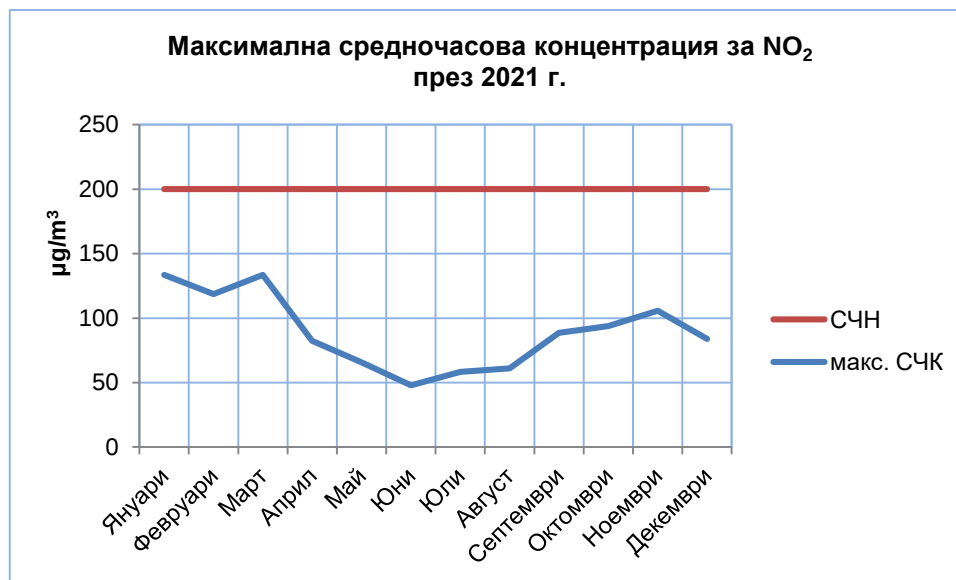
Данните за измерените през 2021 г. от АИС-Шумен концентрации на азотен диоксид са отразени в следващата таблица.

Таблица 1.2.1.1.3-2. Регистрирани максимални средночасови стойности за NO₂ по месеци за 2021 г.

Месец 2021година	NO ₂ СЧН – 200 µg/m ³	
	Максимални [µg/m ³]	Превишение [ПЪТИ]
Януари	133,41	—
Февруари	118,69	—
Март	133,63	—
Април	82,42	—
Май	65,69	—
Юни	47,87	—
Юли	58,21	—
Август	61,16	—
Септември	88,47	—

Октомври	93,72	–
Ноември	105,81	–
Декември	83,75	–

От представените в Таблица 1.2.1.1.3-2. и графиката на Фигура 1.2.1.1.3-1. средночасови стойности за NO_2 е видно, че всички са под нормата от $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Най-високата средночасова концентрация (СЧК) на NO_2 – $133,63 \mu\text{g}/\text{m}^3$ е измерена през м. март.

Фигура 1.2.1.1.3. Сравнение на максималната средночасова концентрация за 2021 г. със средночасовата норма по показател NO_2

През 2021 г. не са регистрирани превишения на средночасовите норми за показателя азотен диоксид (NO_2).

1.2.1.1.4. Озон – O_3

Източници

Озонът е газ, който се среща в горната част на атмосферата – 30-50 км над земната повърхност и в приземния въздушен слой. Високо разположеният озонов слой има защитни функции, изразяващи се в защита срещу ултравиолетовите лъчи, докато в приземния слой, той може да има неблагоприятно въздействие. Озонът е мощен оксидант. Той не се емитира директно в атмосферата. Формира се от взаимодействието на азотните оксиди и летливите органични съединения под влияние на високи температури и слънчева светлина. Липсват антропогенни емисии във въздуха. Естествените фонове стойности на озона във въздуха са около $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$, но могат да стигнат много по-високи стойности (напр. $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

Влияние върху човешкото здраве

Озонът прониква и оказва токсичното си въздействие чрез дихателната система. Здравните ефекти се състоят във възпаление на респираторните органи, намаление на функционалността на белия дроб, съпроводени с ускорено дишане. Засяга имунната система и намалява устойчивостта към респираторни заболявания. Най-често на рисковото влияние на озона са изложени тези, които работят на открито и имат астматични заболявания. Токсичното въздействие на озона се изразява в окисление на

сулфхидрилните и аминок групите на ензимите, ко-ензимите, белтъците и пептидите. Окислява също ненаситените мастни киселини до мастни прекиси.

Норми

Наредба № 12 от 15 юли 2010 г. (обн. ДВ, бр. 58 от 30 юли 2010 г.) определя следните норми за пределно допустими концентрации (ПДК) за озон в атмосферния въздух, с цел предпазване от вредния ефект на озона върху здравето на хората:

Таблица 1.2.1.1.4. Норми за опазване на човешкото здраве за озон – О₃

Норма	Период на осредняване	Стойност
Праг за информиране на населението (ПИН)	1 час	180 µg/m³
Праг за предупреждаване на населението (ППН)	1 час (в продължение на три последователни часа)	240 µg/m³
Норма за опазване на човешкото здраве	Максимална 8-часова средна стойност в рамките на денонощието	120 µg/m³ (да не се превишава в повече от 25 дни на календарна година, осреднено за тригодишен период)

Максималните средночасови концентрации на О₃, регистрирани от АИС-Шумен през 2021 г. са представени в Таблица 1.2.1.1.4-2. Отчетени са максимални средночасови стойности, а не максимална 8-часова стойност в рамките на денонощието.

Таблица 1.2.1.1.4-2. Регистрирани максимални средночасови стойности за О₃ (озон) по месеци за 2021 г.

Месец 2021 година	О ₃ Праг за информиране на населението – 180 µg/m ³	
	Максимални [µg/m ³]	Превिшение [пъти]
Януари	73,35	—
Февруари	90,36	—
Март	114,76	—
Април	107,99	—
Май	135,27	—
Юни	—	—
Юли	—	—
Август	—	—
Септември	—	—
Октомври	84,89	—
Ноември	71,84	—
Декември	73,47	—

По показател О₃ (озон) няма превишения на прага за информиране на населението от 180 µg/m³.

Фигура 1.2.1.1.4. Сравнение на максималната средночасова концентрация за 2021 г. с прага за информирание на населението по показател O₃

Най-високата максимална средночасова концентрация (СЧК) е измерена през м. май и е със стойност 135,27 µg/m³ при регламентирана норма за праг за информирание на населението (ПИН) 180 µg/m³.

Изводи от анализа на състоянието на качеството на въздуха

Представените диаграми показват, че прахообразните и газообразните замърсители на атмосферния въздух имат сезонен характер. Комбинацията от топографското местоположение на България и неблагоприятните метеорологични условия – студени зими и температурни инверсии – са фактори, допринасящи както за големия брой превишения на средноденоношната норма на ФПЧ₁₀, така и за завишаване на концентрациите на другите замърсители. Преобладаващо по-високите нива през зимните месеци предполагат, че основна роля за това играе битовото отопление. През студеното полугодие (месеците от първото и четвъртото тримесечие) разликата в нивата на регистрираните средномесечни концентрации на ФПЧ₁₀ с тези регистрирани през четирите най-топли месеца са 2 до 3 пъти по-високи. За регистрираните наднормени стойности на фини прахови частици през зимния сезон в голяма степен „допринасят“ и запрашените улични платна, автомобилният транспорт и метеорологичните условия (атмосферно налягане, безветрие, инверсии).

Наличието на по-високи концентрации на замърсителите през пролетния и есенния сезон в сравнение с лятото, предполага, че е възможно наличието на други значителни източници, различни от битовото отопление и транспорта. Възможните източници могат да включват строителна дейност, ресуспендиран прах и почва, земеделска дейност, горене на стърнища и/или отпадъци, отделяне на вторични частици от емисиите на амоняк и промишлени емисии.

През летния сезон се наблюдават устойчиво по-ниски стойности на замърсителите, като се регистрират единични завишени стойности, формирането на които се дължи на възникнали локални източници и ограниченото разсейване вследствие на климатичните и метеорологични фактори.

Това съответства на ситуацията и на национално равнище. Съгласно *Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г.)* резултатите от мониторинга на качеството на въздуха за периода 2011 – 2016 г. показват, че основният проблем за българските общини е броят на дните, в които средноденоношната норма за ФПЧ_{10} от $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ е превишена. Докато средногодишната норма за ФПЧ_{10} от $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ е постигната средно в около една трета от 28-те наблюдавани общини, максимално допустимият брой превишения (35 за година) е нарушен в почти всички общини.

Общата степен на несъответствие по отношение на ФПЧ_{10} в общините е значителна, въпреки че се наблюдават тенденции към намаление, които обаче са променливи, както в средната годишна концентрация на ФПЧ_{10} , така и в броя превишения на средноденоношната норма.

1.2.1.2. Източници на емисии на територията на община Антоново

Замърсяването на въздуха, най-вече с прахови частици, на територията на общината е резултат от дисперсията на емисиите на частици от местни източници, от нахлуването на въздух, който пренася прахови частици от регионални и трансгранични източници и от вторичното образуване на частици, получен от фотохимични реакции, включващи вещества като NO_x , SO_2 и амониак.

Различават се два основни вида източници на атмосферно замърсяване – стационарни и линейни:

- *Стационарните* източници от своя страна са точкови и площни.
 - Точкови са димоходите (комини) на горивни инсталации, изпускателните устройства на производствени вентилации и аспирации и др.
 - Площни източници – комините на битовото отопление на населението и отоплението в административните и обществените сгради на територията.
- *Линейни* – Транспортният поток и отделяните от двигателите вредни вещества в състава на изгорелите газове (азотни оксиди, въглероден оксид, серни оксиди, сажиди, леки органични съединения), както и фини прахови частици са в основата на замърсяването на приземния атмосферен слой особено в градската част на територията.
- *Неорганизиран* – Това са дихателите на горивни резервоари в предприятията и обектите за съхраняване и търговия с горива, леярни цехове, открити площи за насипни материали, депа за отпадъци и др.

Основните групи антропогенни дейности, имащи отношение към замърсяване на атмосферния въздух са:

- Битово отопление – използване на разнообразни видове горива, различни режими на горивния процес и др.;
- Автомобилен транспорт;
- Промислени дейности;

- Строителни и ремонтни дейности – в различни райони (изразено в града основно) от този вид дейности допълнително се повишават нивата на суспендиран прах и вредни газове от изгаряне на горивата.
- Други – селско стопанство, съоръжения за съхраняване на отпадъци (депа, хвостохранилища)

1.2.1.2.1. Емисии от битово отопление

Емисиите на замърсители от битовото отопление и особено на FPCH_{10} се получават най-вече от изгарянето на твърди горива, особено дърва, но също така и въглища.

Относно употребата на твърди горива при битовото отопление в Националната инвентаризация на емисиите (НИЕ, 2018 г.), са представени следните данни:

- Битовото отопление с използване на биомаса (дърва), се увеличава както в абсолютна, така и в относителна стойност. Потреблението на дърва като процент от националното общо потребление на гориво за битово отопление се е увеличило от около 65% през 2000 г. до над 76% през 2016 г.
- Намалява употребата на въглища за битово отопление, въпреки това през 2016 г. въглищата все още представляват 14-15% от общата енергия, използвана за отопление на жилища. Голяма част от местните (лигнитни) въглища за битово отопление имат относително ниска калорийна стойност поради високото си съдържание на пепел. Вносните въглища, предимно от Русия, обикновено имат по-висока стойност на топлинна енергия.

Точна оценка на емисиите от битовото отопление за община Антоново не може да бъде направена, т.к. няма точна статистика за потреблението на горива от населението, но могат да се отбележат факторите, които водят до високи концентрации най-вече на FPCH_{10} , а именно:

1. Според НСИ и данни от преброяването през 2011 г., около 54% от населението на страната използва твърди горива за отопление. В община Антоново този процент е много по-голям, т.к. 74% от населението живее в селата и на територията на общината няма изградени газоразпределителна или топлофикационна мрежа;
2. Населението е със сравнително нисък жизнен стандарт, поради което дървата за огрев представляват „предпочитано гориво“ – сравнително евтино за закупуване и потенциално безплатно, ако потребителите си го набавят самостоятелно от горите;
3. Използването на влажна дървесина. – Голяма част от дървата за огрев, закупувани от домакинствата, се купува „на трупи“, т.е. хората събират и транспортират дървата за огрев сами. В този случай няма механизъм, който да гарантира, че дървата се съхраняват (за да изсъхнат) преди употребата им през следващата година. Промисленото съхранение на дървесината, за да може да се изсуши преди употреба ѝ като гориво, също е проблем;
4. Използване на нискокачествени въглища;
5. Наличие на морално и технически остарели печки, котли и отоплителни инсталации (включително в обществените и административните сгради) с ниска

енергийна ефективност, за които е изчислено, че представляват най-малко 85% от емисиите на FPCH_{10} ;

6. По-голяма част от жилищата и сградите са с ниски енергийни характеристики – без топлоизолация и др., което също увеличава потреблението на горива;
7. Големината и брой на обитаваните помещения в едно домакинство и други.

1.2.1.2.2. Емисии от автомобилния транспорт

Транспортния сектор оказва значително въздействие върху всички компоненти на околната среда с емисиите на изгорелите газове от превозните средства – въглероден оксид и въглероден диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, летливи органични съединения и др.

Предвид това транспортът има допълнителен принос за замърсяване на въздуха и може да бъде значим фактор на местно равнище.

В населените места автотранспортът представлява непрекъснато действащ източник на FPCH_{10} . Неговата интензивност е пропорционална на автомобилния трафик и следва неговите изменения – сезонни и денонощни. По тази причина в по-големите населени места с интензивен трафик максималната концентрация на FPCH_{10} в атмосферния въздух обикновено съпада с часовете на пиков трафик. През нощните часове неговото влияние върху КАВ силно намалява до пренебрежимо ниски нива.

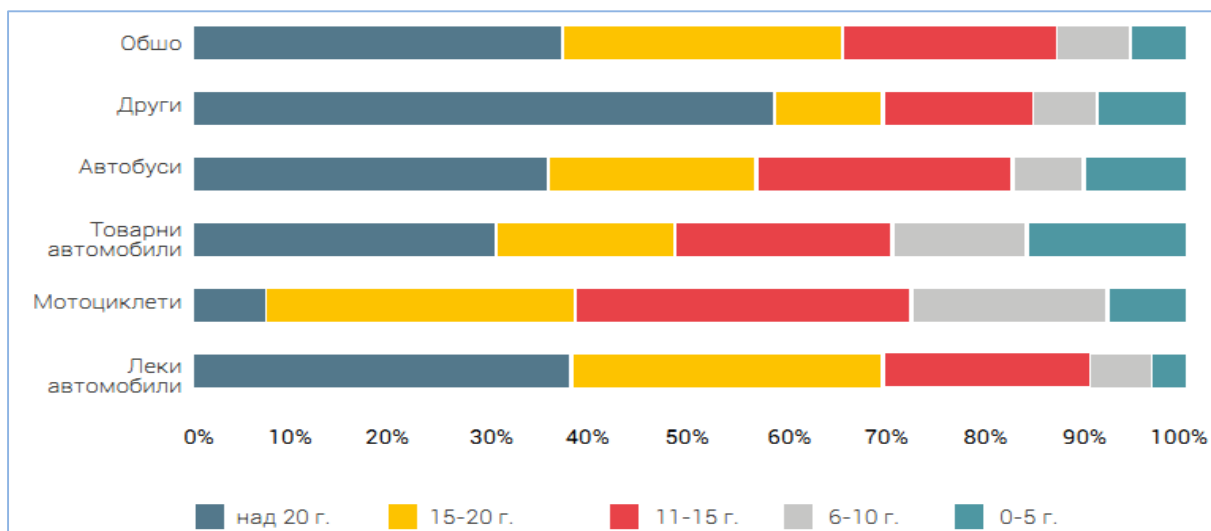
При емисиите на FPCH_{10} от транспортния сектор в България преобладават емисиите от дизеловите автомобили.

Емисиите на първични FPCH_{10} от автомобилния транспорт са резултат от производните от няколко основни фактора – непълното изгаряне на гориво в ауспусите на превозните средства, износването на спирачните накладки и гумите, ресуспендиране на прах от пътните платна и абразията на пътищата:

1. *Горивен процес в двигателя* – поради непълното изгаряне на тежките компоненти в горивото се образуват сажди, които през изпускателната система на автомобила се изхвърлят в атмосферата. Доколкото бензинът и газовите горива не съдържат тежки въглеводороди, изгарянето им в двигателите с вътрешно горене обикновено не е съпроводено с отделяне на сажди. По тази причина се приема, че работата на бензиновите двигатели не води до образуване на сажди. Изключение правят силно износени бензинови двигатели, при които в горивната камера прониква смазочно масло. Изгарянето на дизелово гориво обаче в много случаи води до генериране на сажди.

В България дизеловото гориво е използвано от близо 50% от всички леки автомобили, в допълнение към автобусите на обществения транспорт, тежкотоварните и лекотоварните автомобили.

Освен широкото разпространение на дизеловите двигатели, по данни от Национална стратегия за безопасност на движението по пътищата в Република България 2021 – 2030, страната се откроява с високата средна възраст на автомобилния парк:

Фигура 1.2.1.2.2. Възрастова структура на автомобилния парк в България

Превозните средства над 15 години представляват почти 63%, а тези над 20 години надхвърлят 30%. В българския автомобилен парк доминират леките автомобили – над 70% спрямо останалите видове превозни средства. По отношение на тях възрастовата структура е дори още по-притеснителна – близо 70% са над 15 г., от които повече от половината са над 20 г. Много от леките автомобили са произведени по стандарт Евро 1 или преди Евро 1. Емисиите им на ФПЧ_{10} са много по-високи от тези на по-новите Евро модели, които разполагат с устройства за контрол на емисиите, монтирани на изпускателните им системи, каталитични конвертори и филтри за твърди частици (DPF).

2. Емисии от механично триене на автомобилните гumi в пътното платно и триене между спирачните накладки на спирачната уредба. Това е основният механизъм за производство на прахови частици. Вторичният механизъм включва изпарението на материали от повърхностите при високи температури, образувани в резултат на контакта. Тези емисии се влияят в голяма степен както от състоянието на пътната инфраструктура, така и от трафика. Относителният им дял при формиране на емисиите от ФПЧ_{10} може да се приеме за пренебрежимо малък.

3. Ресуспендиране на прах от пътните платна при движението на МПС. Това са отложени наноси по пътните настилки (най-често почва, пясък и др. несвързани твърди частици), попаднали върху пътното платно по различни начини. Относителният дял на този суспендиран прах върху общите емисии на ФПЧ_{10} от автотранспорта е значителен.

Основните причини за замърсяването на пътните платна с частици могат да се класифицират като естествени (природни) и антропогенни (предизвикани от различни видове човешка дейност).

Към естествените причини спадат процесите на непрекъснато утаяване на частици с разнообразен произход от атмосферата върху земната повърхност. Освен това пръст, кал, тиня и пясък попадат върху пътните платна при екстремни метеорологични условия като проливни дъждове, порои, свлачища, урагани ветрове и др.

Антропогенните причини са твърде много на брой и тук ще бъдат посочени само някои от тях, които са характерни за населените места в община Антоново:

- Опесъчаване при зимно поддържане на пътищата;
- Директно разсипване на различни строителни материали (пясък, инертни материали) и разтвори (вар, хоросан, бетон) върху пътните платна от транспортните средства, които ги превозват;
- Изкопни работи на строителни обекти;
- Изграждане и ремонт на инфраструктурата (улици, канализации, електрически и други трасета);
- Ремонти на фасади на сгради;
- Натрупване на пътен нанос до бордюрите на уличните платна;
- Лошо състояние на паркингите и тротоарите;
- Паркиране в зелени площи и др.

4. Износване на пътната настилка – абразия

По голямата част от пътната настилка в населените места е на основата на асфалтови смеси и бетон. Бетонните повърхности са съставени от груби агрегат, пясък и цимент. Асфалтовите покрития са смеси от минерален агрегат, пясък, пълнител и битумни свързващи вещества.

Износването на пътните настилки е най-голямо през зимния период, което е свързано с ниските температури и намаляване еластичността на автомобилните гуми. Други фактори, които водят до разрушаването на асфалтовите покрития през зимата е опесъчаването и олужаването на пътищата.

1.2.1.2.3. Емисии от промишлени дейности

На територията на община Антоново развиват дейност предприятия от различни отрасли, голяма част от които използват местната суровинна база:

- Търговия;
- Селско, горско и рибно стопанство;
- Хотелиерство и ресторантьорство;
- Преработваща промишленост и др.

Най-голям е броят на фирмите, които са ангажирани с търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети, следвани от селско, горско и рибно стопанство, транспорт складиране и пощи, хотелиерство и ресторантьорство, преработваща промишленост.

Влиянието на промишлените източници върху концентрациите на замърсители в атмосферния въздух в община Антоново може да се определи като локално и много слабо. В района няма промишлени производства с технологични процеси, формиращи замърсители в по-високи концентрации.

В следващата таблица са посочени обектите, подлежащи на контрол от РИОСВ-Шумен, по Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ):

Таблица 1.2.1.2.3. Източници на емисии в атмосферния въздух на територията на община Антоново

№	Юридическо лице/ едноличен търговец	Наименование на обект, населено място	Дейност по НКИД
Сектор С: Преработваща промишленост			
1.	"Бруаг Еу" ЕООД, гр. Шумен	Цех за производство и обработване на изделия от дърво и метал, с. Ястребино	16.2 – Производство на изделия от дървен материал, корк, слама и материали за плетене

Сектор Г: Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети			
2.	„Газ Лоджистикс“ ЕАД, гр. София	Бензиностанция, с. Кьосевци	47.3 – Търговия на дребно с автомобилни горива и смазочни материали
3.	„Йоана 89“ ЕООД, гр. Трявна	Бензиностанция, гр. Антоново	47.3 – Търговия на дребно с автомобилни горива и смазочни материали
4.	„Петрол“ АД, гр. София	Бензиностанция 6404, гр. Антоново	47.3 – Търговия на дребно с автомобилни горива и смазочни материали
5.	„Сими“ ЕООД, гр. Елена	Бензиностанция, с. Стеврек	47.3 – Търговия на дребно с автомобилни горива и смазочни материали

Съгласно Годишните доклади по околна среда на РИОСВ-Шумен, за периода от 2017 до 2021 г., при контролните проверки на горепосочените обекти не са установени нередности и няма наложени санкции.

1.2.1.3. Неприятни миризми

Неприятните миризми като специфично замърсяване на атмосферния въздух водят до значителна промяна на качеството на живот. Често се смята, че миризмите, въпреки че са досадни, са безвредни. Съществуват обаче доказателства, че постоянното излагане на миризми може да има неблагоприятни ефекти, които надхвърлят простото неудобство. Хората в засегнатите райони могат да страдат от главоболие, дразнене в гърлото и очите, гадене, безсъние, безпокойство, стрес или дори респираторни проблеми. В допълнение, миризмите влияят и върху качеството на живот (имат социален ефект) и могат да доведат до икономически въздействия (например за туризма или загуба на стойността на имуществото).

Освен това, замърсяването с миризми често е симптом на по-широки екологични проблеми, причинени от хората, урбанизацията и индустриализацията. Често свързани със замърсяването на въздуха, миризмите също така могат да влияят и върху замърсяването на почвата и водите, и санитарните проблеми (лошото управление на отпадъците). Освен това газовете, излъчвани от депата за отпадъци и съоръженията за отглеждане на животни, представляват смеси от метан (парникови газове) и токсични миризливи газове (напр. сероводород), като по този начин допринасят за изменението на климата. Следователно, проявите на миризма трябва да се разглеждат като сигнал за тревога.

Източниците, които генерират миризми са многобройни и разнообразни. В много случаи едно и също населено място е изложено на повече от един източник на миризма. За община Антоново основните предизвикателства по отношение на емисиите на миризми са:

- управлението на отпадъците и
- селското стопанство/животновъдството.

За 2021 година и до настоящия момент в Община Антоново и в РИОСВ-Шумен не са постъпвали сигнали и жалби за неприятни миризми на територията на общината. В нито един от проверяваните от срана на РИОСВ-Шумен обекти в община Антоново, не са констатирани източници на неприятни миризми.

1.2.2. ВОДИ

Държавната политика по управление на водите цели постигане и поддържане на добро състояние на всички подземни, повърхностни и морски води, като ресурс от особено значение за живота на планетата, както и ограничаване на вредните въздействия върху човешкия живот и здраве, околната среда, културното наследство и стопанската дейност.

Политиката по управление на водите е насочена към:

- разработване и прилагане на *Планове за управление на речните басейни* като основен планов документ за интегрирано управление на водите;
- осигуряване на достатъчно по количество и с необходимото качество вода за нуждите на населението, икономиката и екосистемите – непрекъснатост на водоподаването и намаляване на количествата иззета и използвана вода за ефективност на консумацията и управлението на водите като стопански ресурс;
- контрол на заустванията на отпадъчните води и развитие на системата за мониторинг;
- намаляване на неблагоприятните климатични въздействия – оценка на заплахата и риска от наводнения, определяне на райони със значителен потенциален риск от наводнения, разработване и изпълнение на *Планове за управление на риска от наводнения*, с предприемане на конкретни превантивни и защитни мерки и мерки за подготвеност на компетентните органи и населението;
- финансиране на устойчиви инвестиции в екологична ВиК инфраструктура.

Управлението на водите се осъществява в съответствие със законодателството на Европейската общност и националното законодателство:

- *Директива 2000/60/ЕО* на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 година за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите;
- *Закон за опазване на околната среда*;
- *Закон за водите* и подзаконовите нормативни актове;
- *Националните стратегически и планови документи*.

По отношение на управлението на водите община Антоново попада в обхвата на контролна дейност и мониторинг на Регионална инспекция по околна среда и води (РИОСВ), гр. Шумен и Басейнова дирекция „Дунавски район“ (БДДР) с център на управление гр. Плевен.

Контролираният от РИОСВ-Шумен район включва територията на Област Шумен и Област Търговище, част от два водосборни басейна – Дунавски и Черноморски.

В Дунавския басейн са обхванати всички повърхностни води, които се вливат в р. Дунав и подземните води на тази територия. От този басейн община Антоново попада в района на поречието на р. Янтра.

Фигура 1.2.2. Основни поречия в Дунавски район за басейново управление

Черноморският басейн обхваща всички повърхностни води, които се вливат в Черно море и подземните води за прилежащата им територия. Речната мрежа на община Антоново не включва участъци от поречията на реките в този район.

1.2.2.1. Повърхностни води

Водните обекти на територията на община Антоново се отнасят към следните две основни категории повърхностни води: *реки* и *езера*.

1) Реката е вътрешно-териториален воден обект – естествен воден поток, протичащ в повечето случаи по повърхността на земята, но който може да протича и под земята за част от течението си (т.н. пониращи реки). Понорът дава началото на подземна река, която, преминавайки през подземни кухини и тунели, отново излиза на повърхността.

2) Езерото е вътрешно-териториален повърхностен воден обект със стоящи води.

Язовирите са водни обекти, образувани в резултат от човешка дейност. Съобразно принадлежността на язовирите към основните категории повърхностни води, те биват:

- язовирите изградени на река се определят като водни обекти от *категория река*;
- язовирите, които са със самостоятелен водосбор, т. е. не са образувани в резултат на преграждане на река, се определят като водни обекти от *категория езеро*.

Повърхностните води са диференцирани по типове като е използвана „Система Б”, съгласно Приложение 1 на *Наредба Н-4 от 14.09.2012 г. за характеризирание на повърхностните води*. Определянето на типовете е извършено в зависимост от задължителни фактори (надморска височина, геология, размер, географска ширина и дължина) и незадължителни фактори (състав на субстрата, температурен диапазон на водата и др.) или комбинация от тях. В Дунавския район за басейново управление те са:

- за категория „река“ – общо 7 типа: R2 – Планински реки в понтийска провинция; R4 – Полупланински реки в понтийска провинция; R6 – Среден и долен Дунав; R7 – Големи притоци на река Дунав; R8 – Малки и средни дунавски реки; R9 – Добруджански пониращи реки; R15 – Карстови извори и други изворни съобщества
- а за категория „езеро“ – 8 типа: L1 – Алпийски глациални езера; L2 – Планински езера; L4 – Равнинни и полупланински езера и блата; L5 – Крайречни езера и блата; L11 – Големи дълбоки язовири; L12 – Средни и малки полупланински язовири; L14 – Големи равнинни средно дълбоки язовири; L16 – Малки и средни равнинни язовири

Всяко повърхностно водно тяло има уникален номер (код), който не е хидроложки, а структурен. В него са указани съответно: страната, в чийто речен басейн се намира тялото; код на района за басейново управление; речния басейн (поречие); местоположението на водното тяло в основното поречие; категорията и номера на водното тяло в основното поречие, към което принадлежи.

1.2.2.1.1. Хидроложки условия

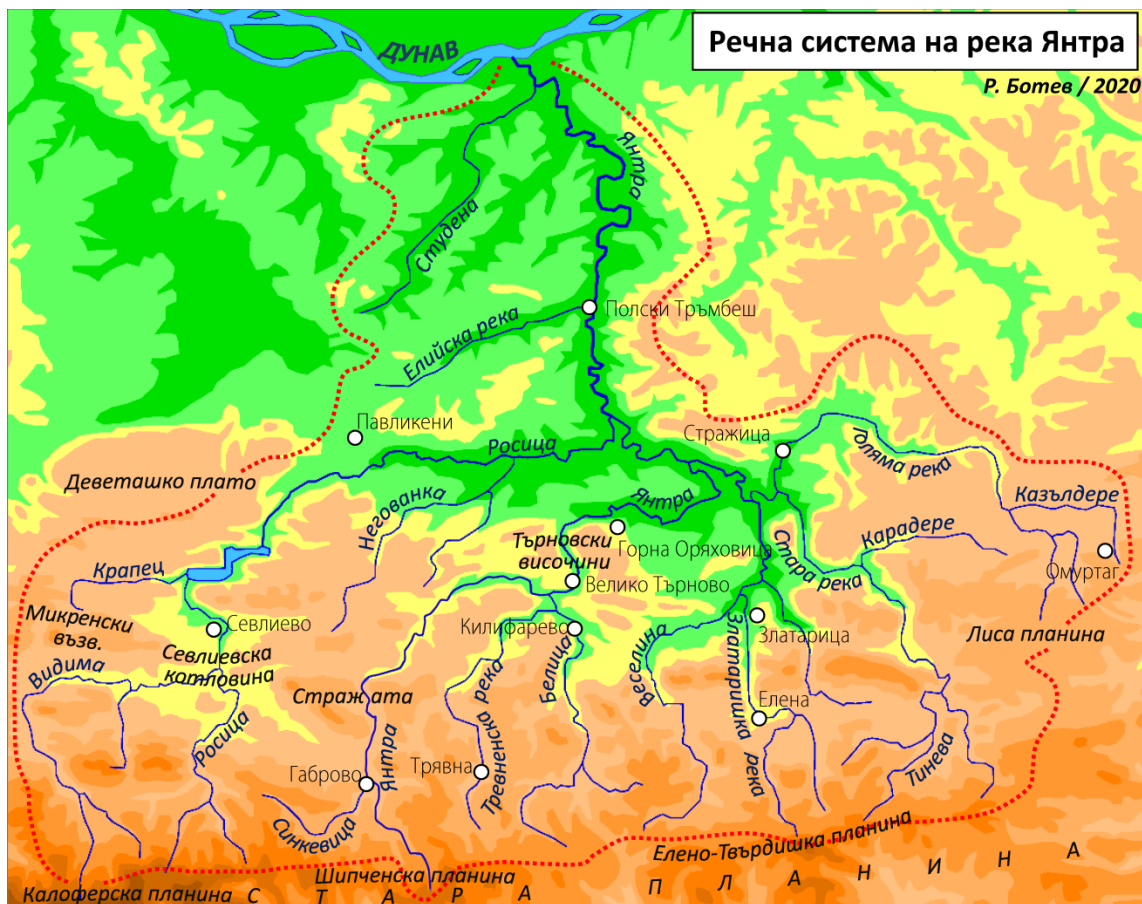
Община Антоново спада към областта с умерено-континентално климатично влияние върху оттока, като преобладаващо е дъждовното подхранване на реките. Неравномерното разпределение на валежите през годината се отразява на дебита на водните течения. За района е характерно нарастване на валежите, посока север – юг. В северна посока от билото на Стара планина, следвайки главното понижение на надморската височина на северните склонове, се намалява и водообилността на водосборите и реките.

Територията на община Антоново се характеризира с планински, полупланински и равнинен релеф, което именно обуславя наличието на множество извори, респективно формирането на реки и дерета. Средната гъстота на речната мрежа не надвишава 0,6 до 0,8 км/км² площ. Имат плитки неизразителни речни корита и пороен характер. Годишните им оттоци са непостоянни и неравномерно разпределени, като голяма част от деретата през лятото пресъхват. Характеризират се предимно с дъждовно и дъждовно-снежно подхранване. Средногодишният модул на повърхностния отток не надвишава 1-2 л/с/км², а на минималния е до 0,5 л/с/км². През пролетта и при обилни валежи, поради предимно слабия наклон на релефа, непропускливата земна основа и наличието на технологични прегради (шосейни и ж. п. насипи), част от повърхностните води не могат да бъдат „поети“ от речно-овражната мрежа, разливат се на широки площи и образуват временни заблатявания или поддържат високи нива на подземните води.

В рамките на една типична година за режима на водния отток са характерни два периода. Периодът на пролетното пълноводие започва обикновено през февруари и свършва през юни. Вторият период е периодът на маловодие, който започва през юли и продължава до септември. От началото на октомври се отбелязва умерено увеличение на нивото на водите, поради есенните валежи, но то е значително по-малко от пролетното пълноводие и вторичният максимум, който обикновено се наблюдава през ноември, е много по-малък от този през пролетта. Това умерено увеличение на водното количество продължава без прекъсване до края на януари.

1.2.2.1.2. Реки

Община Антоново се отводнява към Дунавския водосборен басейн чрез една от основните отводнителни артерии на река Янтра – Стара река, която е неин десен приток. Стара река протича през територията на общината в югозападната ѝ част в дълбока проломна долина със средното си течение. В този си участък долината на реката е граница между Еленските височини на запад и Лиса планина на изток.

През територията на общината протичат изцяло или частично два по-големи десни притока на Стара река:

- **Карадере** – Дължината ѝ е 27 км. Реката извира на 1 км северозападно от с. Вельово. Тече на северозапад, а северно от село Орач завива на запад и преминава през историко-географската област Сланник в дълбока, на места каньоновидна долина. Влива се отдясно в Стара река, на 135 м.н.в., на 1,3 км северозападно от село Стара речка. Последните 2,5 км служат за граница между Търговишка и Великотърновска области. Площта на водосборния ѝ басейн е 124 км², което представлява 5,0% от водосборния басейн на река Стара река.

- **Голяма река** е най-големият приток на Стара река. Дължината ѝ е 59,4 км, а площта на водосбора ѝ – 446,7 км². Тя води началото си от водослива на *Птичевска река* и река *Хиляда дола* в Лиса планина, северно от с. Змеино, община Омуртаг. До вливането си в югоизточната част на южния ръкав на язовир „Ястребино“ тече на север, а 2 км преди навлизането си в язовира – на запад също в община Омуртаг. След изтичането си от язовира продължава в северна посока, в близост до село Разделци завива на запад и служи за граница на община Антоново с община Попово. Северозападно от село Долна Златица напуска пределите на община Антоново. В целия

този описан участък тече в дълбока, силно залесена, каньоновидна долина. Неин основен приток е река *Казълдере*. Тя е с дължина 22 км и извира под името Черна река на 745 м.н.в. от Лиса планина, южно от село Глашатай. Тече в източна посока в дълбока долина със стръмни десни и полегати леви склонове. Югоизточно от село Илийно, община Омуртаг завива на север, преминава през язовир „Царевци“, пресича шосето София – Варна и заедно с Голяма река се влива в югоизточната част на южния ръкав на язовир „Ястребино“, на 340 м.н.в. Площта на водосборния ѝ басейн е 63 км², което представлява 7,3% от водосборния басейн на Голяма река.

Голяма река е с ясно изразено пролетно пълноводие от март до юни и лятно-есенно маловодие – юли-октомври.

На територията на община Антоново е идентифицирано едно повърхностно водно тяло, категория „река“ (Таблица 1.2.2.1.2.):

Таблица 1.2.2.1.2. Списък на водни тела, категория „река“

Код на водното тяло	Име на водния обект	Описание	Тип
BG1YN600R1025	Биюкдере (Голяма река)	р. Биюкдере – след яз. Ястребино до вливане в р. Лефеджа (Стара река), вкл. приток р. Казълдере	R4 – полупланински реки в понтийска провинция

1.2.2.1.3. Езера

Определен дял във водния баланс на общината имат изкуствените водоеми. На територията на община Антоново се намират няколко язовира. Тук попадат част от яз. „Ястребино“ и микроязовирите в землищата на гр. Антоново (Еревиш) и селата Долна Златица, Пиринец, Семерци.

Язовир „Ястребино“ е с водосборна площ 225,6 км² и дължина 7,3 км. Той е важен водно-стопански, рекреационен и селскостопански ресурс. Има междуобщинско значение за водоснабдяване посредством ПСПВ – Ястребино на община Антоново и гр. Омуртаг. Водите на язовира отговарят на изискванията за качеството на повърхностните води, предназначени за питейно-битови нужди, а така също водите са годни и за напояване.

За територията на община Антоново по данни от План за управление на речните басейни 2016 – 2021 г. на ДРБУ е идентифицирано само едно повърхностно водно тяло категория „езеро“ (Таблица 1.2.2.1.3.):

Таблица 1.2.2.1.3. Списък на водни тела, категория „езеро“

Код на водното тяло	Име на водния обект	Описание	Тип
BG1YN600L1024 (актуализиран)	яз. Ястребино	яз. Ястребино на р. Биюкдере	L12 – средни и малки полупланински язовири

1.2.2.1.4. Състояние на повърхностните водни тела, разположени на територията на община Антоново

Оценката на състоянието на повърхностните води се извършва по хидробиологични и физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества.

Качеството на водите по физикохимични елементи за качество се определя съгласно типово специфичните класификационни системи, включени в Приложение № 6 от *Наредба № Н-4/14.09.2012 г. за характеризирание на повърхностните води* (Обн. ДВ, бр.22 от 5 Март 2013 г., изм. и доп.), а оценката на специфичните замърсители – съгласно Приложение № 7 (Стандарти за качество на специфични замърсители за оценка на екологичното състояние) от *Наредба № Н-4/14.09.2012 г.* Химичното състояние водите се оценява в два класа – добро и непостигащо добро състояние.

За оценка на приоритетните вещества се прилага Приложение № 2 от *Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители* (Обн. ДВ, бр. 88 от 9 Ноември 2010 г. , изм. и доп.)

Оценката на качеството на водите по биологични елементи за качество (БЕК) се извършва по утвърдени методики за хидробиологичен мониторинг, съгласно класификационните системи за оценка според отделните биологични елементи за качество, определени в Приложение № 6 от *Наредба № Н-4/14.09.2012 г. за характеризирание на повърхностните води*. За реки се анализират макрозообентос, макрофити, фитобентос и риби, а за езера/язовири – показател фитопланктон. Състоянието на повърхностните водни тела по БЕК се оценява в пет класа: отлично, добро, умерено, лошо и много лошо.

На територията на община Антоново наблюдения на състоянието на повърхностните води се извършва от БДДР и от РИОСВ-Шумен по утвърдени Програми за контролен и оперативен мониторинг на повърхностните води, както и от операторите на обекти съгласно условията за собствен мониторинг, определени в комплексни разрешителни и разрешителни за водовземане и заустване.

По данни от извършен мониторинг и направен „Анализ за състоянието на повърхностните водни тела, разположени на територията на Дунавски район за басейново управление за периода 2019 – 2020 г., по отделни елементи за качество“, състоянието на повърхностните водни тела категория „реки“ и категория „езера“ в Антоновска община е следното:

Голяма река (Биюкдере) – водно тяло BG1YN600R1025 с два мониторингови пункта: BG1YN06413MS150 на р. Биюкдере (Голяма река) при гр. Стражица и BG1YN86411MS320 на р. Биюкдере (Голяма река) след гр. Стражица на устие.

Резултатите от проведения мониторинг за 2019 – 2020 година са следните:

- Оценката на водното тяло след анализа на резултатите от мониторинг на *физикохимичните елементи за качество* е недостигащо добро състояние. Констатирани са отклонения от стандарта за качество на околната среда (СКОС) по показатели БПК₅, азот амониев, азот нитратен, общ азот, общ фосфор и ортофосфати. По-големи отклонения от СКОС се наблюдават в пункта след гр. Стражица на устие.

- При анализа на *специфичните замърсители* за периода 2019 – 2020 г. се наблюдават измерени високи концентрации над изискванията на СКОС по показателите манган и алуминий в пункта при гр. Стражица. Превਿшението по показателите алуминий е еднократно. Отклоненията от СКОС по показател манган се наблюдават трайно след 2018 г.
- *Хидробиологичен мониторинг* в това водно тяло се извършва само в един пункт (р. Голяма река при гр. Стражица). За периода на 2019 – 2020 г. от БЕК са анализирани макрозообентос и фитобентос. Според тези данни тялото попада в умерено състояние. Тази оценка съвпада с оценката от мониторинга проведен през предишни години.
- Анализите на приоритетни вещества не отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние.

Химичното състояние на тялото е добро.

Язовир Ястребино на р. Биякдере – водното тяло с код BG1YN600L1024 се мониторира от два пункта за мониторинг, единият е на стената на язовира – с код BG1YN06496MS061 и другият – на р. Биякдере, преди яз. Ястребино, с. Камбурово – с код BG1YN06499MS250. Водното тяло е от тип L12 и е силномодифицирано.

Пунктът на яз. Ястребино не е включен в програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води през 2020 – 2021 г., но участва в Програмата за контролен мониторинг на повърхностни води предназначени за питейно-битово водоснабдяване. Допълнително през 2020 г. на язовира е извършено двукратно извънредно пробонабиране, с цел определяне на качествата на водата подавана за питейни нужди. Оценката на състоянието на водното тяло по отделните елементи за качество, е както следва:

- По *физикохимични елементи* за качество водното тяло се оценява в умерено състояние. Констатирани са отклонения от СКОС за добро състояние по показатели: азот-амониев, азот-нитратен, общ азот, общ фосфор и БПК₅.
- При анализа на *специфичните замърсители* се наблюдават измерени еднократно високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние по показатели манган и желязо. При съпоставка на СГС на концентрациите със СКОС не показват отклонения от изискванията за добро състояние, съгласно *Наредба № Н-4/14.09.2012 г.*
- През 2020 г. е извършен мониторинг на БЕК фитопланктон в яз. Ястребино. Осреднената оценка за всички метрики на фитопланктона е умерен екологичен потенциал, което показва, че в сравнение с 2017 г. се наблюдава известно еутрофициране.
- Анализираните *приоритетни вещества* не отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние.

Водното тяло на язовир Ястребино е в добро химично състояние.

1.2.2.2. Подземни води

Подземните води в България имат свои собствени басейни, в които се извършват процесите на тяхното количествено натрупване, движение и формиране на хидрохимичните им свойства. Факторите, които определят условията за формиране на

подземните води в България, тяхната динамика и режим са много, но първостепенно значение от тях имат:

- Физико-географски – релеф, климат, хидрология, хидрография;
- Геоложки – геоложки строеж, литоложки състав на скалите и тектонски структури.

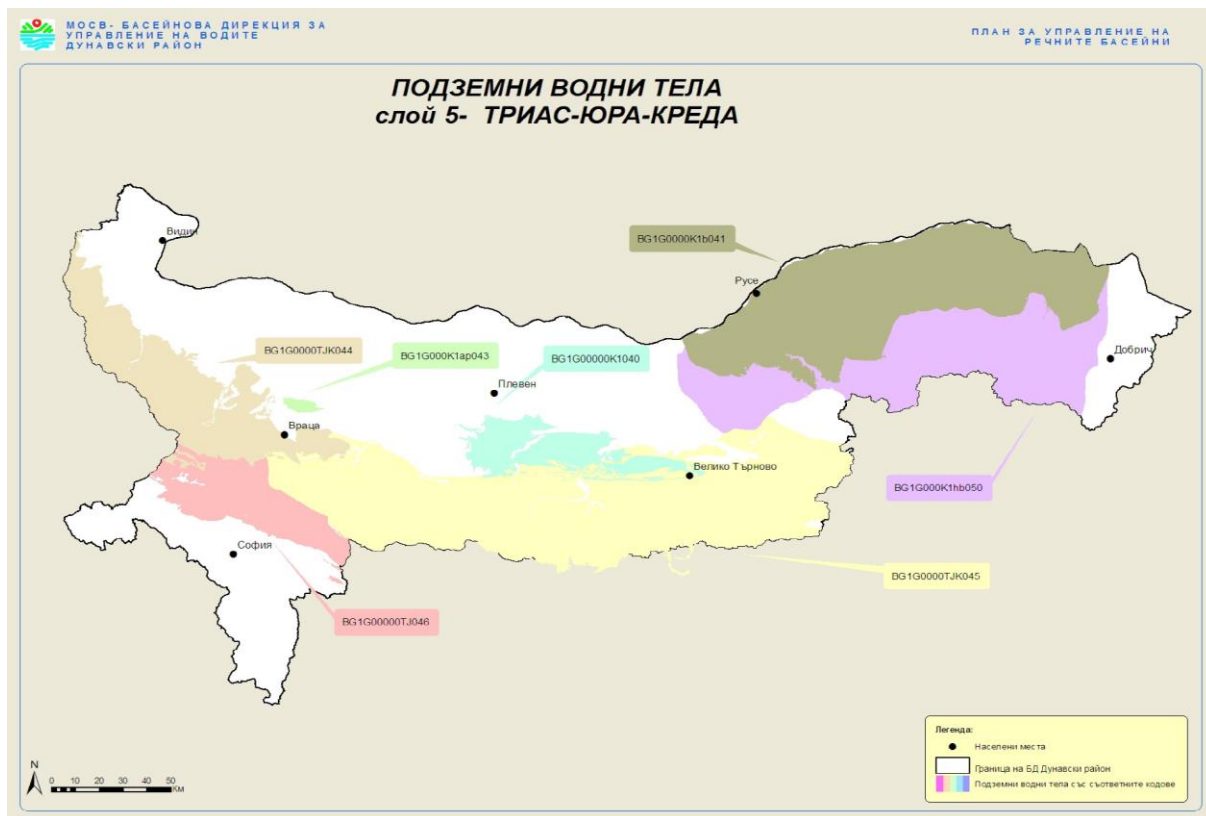
Изхождайки от главните физико-географски и геоложки фактори, България се разделя на три хидрогеоложки региона: Мизийски, Балканиден и Рило-Родопски, като района на управление на Басейнова дирекция Дунавски район обхваща Мизийския и Балканидния хидрогеоложки регион.

Въз основа на тези фактори в обхвата на БДДР гр. Плевен са определени 50 броя подземни водни тела (ПВТ), групирани в общо 6 водоносни хоризонта:

- първи слой – кватернерни и неогенски водоносни хоризонти с порови води
- втори слой – неогенски водоносни хоризонти с порови води
- трети слой – неогенски водоносни хоризонти с карстови и карстово-порови води
- четвърти слой – горно-кредни водоносни хоризонти
- пети слой – водоносни хоризонти от триас-юра-креда
- шести слой – горна юра – долна креда - Малм-валанжски водоносен хоризон

Подреждането е извършено съгласно хидрогеложното райониране на Р България по Хр. Антонов и Д. Данчев, 1980 г. При наименованията на подземните водни тела са използвани придобилите популярност имена на водоносните хоризонти в специализираната литература.

На територията на община Антоново е има 1 подземно водно тяло (ПВТ) с код **BG1G0000TJK045** – *карстови води в Балкана* от пети слой *триас-юра-креда* с колектор от мергелно-песъчливи материали, повърхностни и подземни карстови форми.

Карстовите води в Балкана се формират в сенон-мастрихтските варовици на петия водоносен хоризонт. Тектонски районът се отнася към Предбалкана, а морфоложки към Старопланинската ивица. Мощността на мастрихта в района на поречие Янтра е от 50 до 250 м. Подземните води са разпространени в окарстените карбонатни отложения на средния и горния триас, малма, сенон-мастрихта и отчасти в палеозойските мрамори. В областта на Балкана триасът е развит в карбонатен фациес – варовици, доломитни варовици, доломити и песъчливи мергели. Мастрихтските варовици са окарстени и в тях са налице повърхностни и подземни карстови форми. Подземният карст се е развил в дълбочина под сегашния ерозионен базис и между канално-галерийните карстови форми в него съществува хидравлична връзка. Водопропускливостта на варовиците до голяма степен се обуславя и от пукнатините на наслявяването.

Водоносният хоризонт е тип напорен, подхранва се от валежите и се дренира от хидрографската мрежа.

В Таблица 1.2.2.2. са посочени населените места в община Антоново, които влизат в обхвата на ПВТ от поречието на р. Янтра.

Таблица 1.2.2.2. Подземни водни тела на територията на община Антоново

Код на ПВТ	Име на ПВТ	Поречие	Населени места	Вертикална позиция, хоризонти	Обща площ [км ²]
BG1G0000TJK045	Карстови води в Централния Балкан	р. Янтра	Антоново, Банковец, Богомолско, Букак, Велковци, Вельово, Глашатай, Голямо Доляне, Горна Златица, Градинка, Греевци, Девино, Длъжка поляна, Добротица, Долна Златица, Дъбравица, Изворово, Калнище, Капище, Китино, Коноп, Крайполе, Крушолок, Къпинец, Кьосевци,	1; 2	9406,8

			Любичево, Малка Черковна, Малоградец, Манушевици, Мечово, Мирино, Моравица, Моравка, Орач, Пиринец, Поройно, Присойна, Пчелно, Равно село, Разделци, Свирчово, Свободица, Семерци, Слънчовец, Стара речка, Старчище, Черна вода, Черни бряг, Шишковица, Язовец, Яребично, Ястребино.		
--	--	--	--	--	--

Източник: План за управление на речните басейни в ДР 2016-2021 г.

Естествените характеристики на подземното водно тяло са показани на приложената Карта 1.2.2.2.

1.2.2.2.1. Състояние на подземните води на територията на община Антоново

Състояние на подземните водни тела на територията на страната се контролира съгласно Програмите за мониторинг на Басейновите дирекции, като част от Националната програма за мониторинг на подземни води. Всяко едно водно тяло има точно определени пунктове за мониторинг. Анализите се извършват по четири групи показатели:

1. Физико-химични показатели:

I^{ва} група основни физико-химични показатели: разтворен кислород, активна реакция, електропроводимост, нитрати, амониеви йони, температура на водата, перманганатна окисляемост, обща твърдост, калций, магнезий, хлориди, натрий и калий, сулфати, хидрогенкарбонати, карбонати и сух остатък – анализират се във всички пунктове за подземни води сезонно (четири пъти в годината) или на полугодие (два пъти годишно).

II^{ра} група допълнителни физико-химични показатели: нитрити, фосфати, общо желязо, манган – анализират се във всички пунктове за подземни води сезонно (четири пъти в годината) или на полугодие (два пъти годишно).

2. Специфични замърсители:

I^{ва} група метали и металоиди: олово, кадмий, арсен, живак, мед, цинк, никел, общ хром, хром три и шествалентен, стронций, обща алфа и бета активност – анализират се всички или отделни показатели на полугодие (два пъти годишно) или веднъж годишно.

II^{ра} група органични замърсители: трихлоретилен, тетрахлоретилен, алдрин, диелдрин, ендрин, атразин, симазин, пропазин, ендосулфан, метоксихлор, хептахлор, хлордан, DDT/DDD/DDE, HCH – съединения, ацетохлор, пендиметалин, флутриафлор, триадименол, манкоцеб, алахлор, циперметрин – анализите се извършват еднократно през годината.

Пробите се пробонабират и анализират в Регионалните лаборатории на ИАОС. Оценката на химичното състояние на отделен мониторингов пункт (МП) се извършва на база резултатите от проведения контролен и оперативен мониторинг през годината. Средногодишните стойности (СГС) от всички измервания по определен показател се сравняват със стандартите за качество (СК), съгласно Приложение № 1 на *Наредба №1 от 10.10.2007г. за проучване, ползване и опазване на подземните води.*

- Ако средногодишната стойност на показателя е по-малка от стойността на стандарта за качество, мониторинговия пункт (МП) се определя в „добро“ химично състояние по този показател.
- Ако средногодишната стойност на показателя е по-висока от стойността на стандарта за качество, мониторинговия пункт (МП) се определя в „лошо“ химично състояние по този показател.

Ако по всички показатели, състоянието е „добро“, МП се определя в „добро“ състояние.

Ако по един или повече показатели, състоянието е „лошо“, МП се определя в „лошо“ състояние.

Резултатите от извършената обща оценка на химичното състояние на ПВТ, съгласно доклад на БДДР „Състояние на подземните води на територията на Дунавски район за басейново управление през 2020 г.“, са следните:

Подземно водно тяло с код BG1G0000TJK045 и име „Карстови води в Централния Балкан“ – химичното състояние на тялото се наблюдава в седем мониторингови пункта (МР 265, МР 323, МР 324, МР 451, МР 449, МР 459, МР 460), единият от които е на територията на община Антоново.

- Мониторингов пункт с код BG1G0000TJKMP265 при гр. Тетевен ТК Л-35, община Тетевен, област Ловеч;
- Мониторингов пункт с код BG1G0000TJKMP323 при с. Средни колиби - Извор - чешма, община Елена, област Велико Търново;
- Мониторингов пункт с код BG1G0000TJKMP324 при с. Семерци КИ „Дюрмелика“, община Антоново, област Търговище

Анализът на резултатите от проведения през 2020 г. мониторинг на водата и в трите пункта показва съответствие със стандартите за подземни води. След прилагане на „Подхода за оценка на химично състояние на подземни водни тела“ ПВТ се оценява в „добро химично състояние“.

- Мониторингов пункт с код BG1G0000TJKMP451 и име КИ Соколски манастир – Община Габрово, област Габрово;
- Мониторингов пункт с код BG1G0000TJKMP449 и име Етрополе, извор Поповец, община Етрополе, област София;
- Мониторингов пункт с код BG1G0000TJKMP459 и име Елена, СК1 Би Си Си Хандел, гр. Елена, община Елена, област Велико Търново;
- Мониторингов пункт с код BG1G0000TJKMP460 и име КИ Дончовци 1 ВиК Габрово, с. Бангейци, община Трявна, област Габрово;

Изброените по-горе четири пункта са включени за първи път в мрежата за мониторинг на подземни води на територията на ДРБУ през 2020 г. Целта на включване на новите пунктове е да се подобри гъстотата на мрежата за мониторинг и респективно, достоверността на оценката на състоянието. Пунктовете са били в контролен мониторинг през 2020 г. и резултатите от проведените изпитвания показват, че водното тяло отговаря на критериите за добро химично състояние. В пункт с код BG1G0000TJKMP459 и име Елена, СК1 Би Си Си Хандел, еднократно е измерена стойност на концентрация на амониеви йони превишаващи СК, но при следващо изерване на същия показател превишението не се потвърждава.

Изводи:

Повишено съдържание на замърсители в подземните води може да се дължи предимно на:

- *дифузни източници:* инфраструктура без канализации и ПСОВ в населените места, земеделски земи, обработваеми, смесени земеделски площи, животновъдни ферми, нерегламентирани сметища.
- *точкови източници:* зауствания на отпадъчни води (ГПСОВ), инсталации и съоръжения на категориите промишлени дейности попадащи в Приложение № 4 към Закона за опазване на околната среда (ЗООС) с комплексно разрешително, ферми, складове и други селскостопански обекти.

1.2.2.3. Минерални води

Община Антоново спада към Мизийския артезиански басейн с пластови (метанови, сероводородни, азотни и др.) минерални води и разсоли в мезозойски и терциерни седиментогенни скали. На територията на общината няма действащи находища на минерални води.

1.2.2.4. Питейни води

Водата за питейно-битови цели в община Антоново се осигурява от 23 зони на водоснабдяване, като една единствена зона разпределя вода малко над 100 м³ в денонощие, 17 от тях подават вода под 10 м³ в денонощие, а останалите от 10 до 100 м³. Водоснабдяването се осъществява от: 1 шахтов кладенец, 27 каптажа, 4 дренажа и общо 40 водоснабдителни съоръжения. Основният водоизточник за района е язовир Ястребино. Делът на водните количества доставяни от него е по-голям от добива на вода от другите водоизточници. Дебитът на повече от 95 % от водоизточниците не надвишава 0,5 л/сек.

Качеството на водите се контролира по Програма за мониторинг на „Водоснабдяване и канализация“ ООД, гр. Търговище, съгласувана от Регионална здравна инспекция (РЗИ), гр. Търговище. Програмата се актуализира ежегодно, като показателите и периодичността за пробовземане и анализ са съобразени с изискванията на *Наредба № 9 от 16.03.2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели* (обн., ДВ, бр. 30 от 28.03.2001 г., изм. и доп.). От своя страна РЗИ-Търговище извършва контролен мониторинг съгласно чл. 8 от *Наредба № 9/ 16.03.2001 г.*

Състоянието на питейната вода в община Антоново се наблюдава в 61 пункта за пробовземане при крана на консуматора и 1 от водоснабдително съоръжение пречиствателна станция за питейни води (ПСПВ) – Ястребино. Мониторингът се извършва по показателите от Приложение № 1 към *Наредба № 9/ 16.03.2001 г.*, разпределени в група А (микробиологични показатели) и в група Б (химични показатели). Пробите се анализират в Лаборатория за изпитване на води (ЛИВ) към „В и К“ ООД – Търговище и РЗИ – Търговище. Лабораториите са акредитирани от ИА „БСА“, съгласно стандарт БДС EN ISO/IEC 17025:2006.

Паралелно се изпълнява и Програма за изследване на водоизточниците на територията на община Антоново, съгласно условията на разрешителни за водоползване, издадени от МОСВ.

Анализ на данните от проведения от РЗИ-Търговище и „ВиК“ мониторинг на качеството на питейните води в район Антоново през 2021 г.

По данни от „Доклад за качеството на питейната вода в област Търговище за 2021 г.“, от пунктовете при консуматорите в лабораторията на РЗИ са изследвани 65 проби води по показателите от група А и 13 проби води по показателите от група Б. От тях 14 проби вода не отговарят на изискванията на *Наредба № 9/16.03.2001 г.*, разпределени по показатели както следва:

- Отклонения от показателите „Колиформи“ и „Ешерихия коли“ – установени в две проби води взети от водоснабдителна зона „Пиринец“.
- С установен остатъчен хлор над допустимото и с отклонения в показателите „мирис“ и „вкус“ – водоснабдителни зони „Стеврек“, „Великовци“, „Любичево“, „Коноп“, „Черна вода“, „Черни бряг“, „Стара речка“, „Крушолок“ и „Добротица“.
- Отклонения по показателите „Колиформи“, „Ешерихия коли“ и „Ентерококи“, са установени в една единствена проба взета от водоснабдителна зона „Поройно“.

В лабораторията на „В и К“ ООД от район Антоново са изследвани 232 проби води по показателите от група А и 30 проби води по показателите от група Б. От тях не отговарят:

- 6 проби води по показател „Колиформи“ – установени във водоснабдителни зони „Крушолок“, „Семерци“, „Моравица“, „Великовци“ и „Черна вода“.
- 4 проби води по показателите „Колиформи“ и „Ешерихия коли“. Несъответствията са установени в питейните води на водоснабдителни зони: „Крушолок“, „Черна вода“, „Великовци“ и „Поройно“.

Анализ на данните от проведения от РЗИ-Търговище и „ВиК“ мониторинг на качеството на питейните води в област Търговище през 2021 г.

Общо за област Търговище през 2021 г. в лабораторията на РЗИ-Търговище са изследвани 424 водни проби по показателите от група А и 71 по показателите от група Б:

– *Стандартността по химични и органолептични показатели за водите от централното водоснабдяване е 98.49% при 98.33% за 2020 година. Най-често отклоненията от нормалните стойности са по показателите „Нитрати”, „Мирис”, „Вкус” и „Остатъчен свободен хлор”.*

– *Стандартността по микробиологични показатели е 93.96% при 96.26% за 2020 г. Най-голям е процентът на неотговарящи води по показател “Колиформи” и „Ешерихия коли”.*

В лабораторията на „ВиК”ООД гр. Търговище, през 2021 г. на областно ниво са изследвани 1840 проби води по показателите от група А и 194 проби води по показателите от група Б. Най-голям % несъответствия представляват отклоненията по показател “Колиформи”, „Ешерихия коли” и „Нитрати”:

– *Стандартността по химични показатели за водите от централното водоснабдяване е 95.91% при 95.64% за 2020 година.*

– *Стандартността на питейните води по микробиологични показатели е 96.08% при 95.97% за 2020 г.*

По-долу е представена сравнителна таблица на стандартността по микробиологични показатели на питейната вода в област Търговище за периода 2017 ÷ 2021 година, на база проведен мониторинг от РЗИ – Търговище и ВиК – Търговище:

Година	Стандартност на питейната вода по микробиологични показатели в %, изчислена на база брой лабораторни изследвания	
	РЗИ –Търговище	„ВиК” –Търговище
2017	93.13%	96.00%
2018	94.46%	96.17%
2019	95.00%	96.38%
2020	96.26%	95.97%
2021	93.96%	96.08%

Отклоненията по микробиологични показатели се наблюдават най-вече при гравитачните водоснабдявания. Като основни причини, довели до отклоненията по микробиологични показатели от изискванията на *Наредба № 9/16.03.2001 г.* могат да се посочат:

- ръчно обеззаразяване на водата в някои населени места, което е причина за пропуски в обеззаразяването или за неправилна преценка в дозирането на биоцидните препарати;
- повреди в хлориращите устройства (спукани маркучи и запушени дозаторни устройства) и липсата на части за отремонтирането им;
- амортизирана водопроводна мрежа и чести аварии;

- ниската консумация на питейна вода вследствие намаляване на населението в селските райони и обезлюдяването на малките населени места, застои на водата във водоемите и в амортизираната водопроводна мрежа;
- засушаването и въведените режими на водоподаване в някои населени места.

1.2.2.5. Водоснабдяване на населените места

Дейностите по водоснабдяването на населените места в община Антоново се осъществяват от „Водоснабдяване и канализация“ ООД – Търговище, което поддържа и стопанисва водопроводната мрежа, изградените шахтови и тръбни кладенци и сондажи.

Водоснабдяването на населените места се осъществява от: 1 шахтов кладенец, 27 каптажа, 4 дренажа и общо 40 водоснабдителни съоръжения. Използваната вода в община Антоново общо е 130 хил. м³, като от тях 108 хил. м³ от домакинствата. Помпажната вода се подава от общо 32 броя помпени станции и 75 водоеми с общ обем 4 164 м³ вода.

1.2.2.5.1. Водни ресурси

Община Антоново е беден район по отношение на водните ресурси. Основните причини за това са: недостатъчното количество на валежите, подхранващи реките; водопропускливостта на скалите и силната пресеченост на терена, довеждащи до инфилтрацията на повърхностния поток; малкият брой водоизточници.

Основни източници на вода остават реките Стара река и Голяма река. Техният режим е снежно-дъждовен, с което се определя неравномерното разпределение на водното количество през годината. Поради слабия повърхностен отток, голяма част от ползваните водоизточници са подземни. Подземните води представляват важно звено във водния баланс на общината. Добиваните от тях водни количества съставляват повече от 40% от общото количество вода.

Откритите водни площи в община Антоново включват един национален язовир (Ястребино) и четири местни микроязовира (в селата Еревиш, Семерци, Долна Златица и Пиринец), които са предназначени за напояване и рибовъдство.

Язовир „Ястребино“ е основният източник на питейни води за общината. От него се осигурява водоснабдяването на гр. Антоново, вкл. кв. Божица и кв. Еревиш и селата Девино, Черни бряг, Моравица, Семерци, Долна Златица, Горна Златица, Пиринец, Разделци, Добротица, Язовец, Любичево, Трескавец, Моравка, Ястребино, Малоградец. Язовирът е важен водностопански, рекреационен и селскостопански ресурс. Той има междуобщинско значение за водоснабдяване на община Антоново и на гр. Омуртаг.

Водоснабдителна система „Ак дере“ – системата подава вода за град Антоново. Конфигурацията и включва два подема, като по специален начин е реконструирана при водоизточника, с цел максималното му използване през сухите периоди на годината.

Водоснабдителна система „Любичево“ – системата осигурява водоснабдяването на селата Любичево, Трескавец и Моравка. Тази система е една от най-интересните и сложно управляеми системи с напор от над 260 метра, довеждащи водопроводи от над 15 км. В системата се ползва специален бустер помпен агрегат (60 Хц), задвижван чрез честотен регулатор.

Останалите водоснабдителни системи са малки и в повечето случаи осигуряват вода само за едно населено място, като много от тях също са на сезонен режим.

1.2.2.5.2. Съоръжения за пречистване на питейна вода

На територията на община Антоново има една пречиствателна станция за питейни води (ПСПВ) – „Ястребино“, въведена в експлоатация през 2007 г. Разположена е на около 100 м от с. Ястребино, в непосредствена близост до ПС „Антоново“ – II подем.

Има предназначение да пречиства подаваната от ПС „Ястребино“ – I подем вода, с качества съгласно нормативните изисквания за питейна вода. Оразмерена е за общо водно количество $Q = 120 \text{ л/сек} = 432 \text{ м}^3/\text{час} = 10368 \text{ м}^3/\text{ден}$. На този етап водното количество е $Q = 40 \text{ л/сек}$, само за реализираното водоснабдяване на гр. Антоново.

Подаваните водни количество от ПС „Ястребино“ – I подем постъпват директно в реагентната камера на озонаторната станция при ПСПВ, преминавайки през филтърните клетки, пречистените води постъпват в промивен резервоар.

От промивния резервоар пречистените водни количества постъпват в разпределителна черпателна шахта с обем 120 м^3 , откъдето се разпределят за гр. Антоново – напорно, чрез ПС „Антоново“ - II подем, и проектно за гр. Омуртаг (на II етап).

Бързите пясъчни филтри I^{во} стъпало представляват 6 броя единични клетки с размери 3,0/4,0 м за водно количество по 20 л/сек за всяка клетка – общо 120 л/сек. Разположени са на горното ниво, над филтрите II^{по} стъпало.

Бързите филтри II^{по} стъпало са разположени на долното ниво, под филтрите I^{во} стъпало. Представляват преливна кутия от тръба Ø 500 мм и височина 700 мм. Заредени са с активен въглен.

В двата вида филтри са монтирани входни клапи за сурова вода – по два броя за всяка клетка, общо 24 броя.

Водата след промивките на филтрите I^{во} и II^{по} стъпало постъпва в канал за промивна отпадна вода и оттам гравитачно в пясъкозадържател. От него пясъкът се изпуска в кош с обем 32 м^3 . След отделянето на пясъка по стоманена тръба, в която се подава флокулант, водата постъпва в изравнител-утаител. Утайките се изпускат по часов график към каловите полета през стоманена тръба с ел. задвижка.

За промивка на филтрите се потребява технологична вода в обем около 60% от общо пречистената вода, подавана към гр. Антоново.

1.2.2.5.3. Състояние на водопроводната мрежа

Община Антоново има добре изградена водоснабдителната мрежа по отношение на обхват на потребителите. Централно водоснабдяване нямат само 5 населени места, в които живее по-малко от 0,05% от населението:

- село Тиховец - 0 жители;
- село Голямо Доляне - 1 жител;
- село Къпинец - 0 жители;
- село Манушевици - 1 жител;
- село Слънчовец - 1 жител.

За разпределение на водните количества до потребителите са изградени довеждащи и селищни разпределителни водопроводи. Дължината на външната водопроводна мрежа е 108 км, а на вътрешната – 182 км.

Главни водопроводи:

Основната част (85%) от довеждащите водопроводи в община Антоново е изградена в периода от 1961 до 1990 г. предимно от етернитови тръби и малка част от стомана, които са силно амортизирани и се нуждаят от подмяна. В последните няколко години са подменени малка част от водопроводите с полиетилен висока плътност.

На графиката по-долу е визуализирано разпределението на външните тръбопроводи в общината според материала на тръбите.

Фигура 1.2.2.5.3-1. Външни водопроводи по материал

За общината най-голям е дялът на етернитовите тръби – 81%. Това е основният проблем на довеждащата инфраструктура и причина за възникващите аварии в отделни участъци, предизвикващи прекъсвания на водоподаването и водещи до влошаване качествата на питейната вода.

Най-голям е довеждащият водопровод от яз. Ястребино до гр. Антоново. Съоръжението е предадено за експлоатация от Община Антоново през 2017 г. Водопроводът е изпълнен по проект от 1986 г. за техническото водоснабдяване на гр. Антоново, като е въведен в експлоатация през 2007 г. Трасето на водопровода е изградено на няколко етапа – гравитачен водопровод от водовземна кула на яз. Ястребино до ПС I подем – 500 м стоманени тръби Ø478-Ø473, напорен водопровод от ПС „Ястребино“ I подем до ПС „Антоново“ II подем – 3 625 м стоманени тръби Ø426, напорен водопровод от ПС „Антоново“ II подем до резервоар „Семерци“ – 1200 м стоманени тръби Ø426 и 3 080 м стоманени тръби Ø273.

Селищна водопроводна мрежа:

Съществуващата вътрешна водопроводна мрежа се състои предимно от азбест-циментови тръби (АС), които съставляват 87% общо за цялата територия. Останала част е от поцинковани тръби (6% – 11229 м) и нови ПЕВП (7% – 11978 м) и ПЕ (0% – 100 м) тръби.

Долната графика илюстрира дяловото разпределение на вътрешните водопроводи по вид на материала от общата дължина на вътрешната мрежа в обособена територия – Антоново.

Фигура 1.2.2.5.3-2. Вътрешни водопроводи по материал

Експлоатационната възраст на разпределителната мрежа е между 30 и 60 години: 21% от всички селищни водопроводи са изградени в периода 1961÷1970 г., 46% – в периода 1971÷1980 г. и 24% в периода 1981÷1990 г. Преобладаващите етернитови тръби са ненадеждни и морално остарели, а също така са доказано канцерогенни. Те водят до чести аварии, до значителни загуби, намалена проводимост, както и до влошаване качеството на питейните води. Общите загуби на вода в системата са около 40% и са главно за сметка на амортизираната и неефективно изградена преносна мрежа. За да се намалят загубите е наложителна реконструкцията и модернизацията на вътрешната и външната водопроводна мрежа.

В периода 2013 – 2018 г. изцяло е подменена вътрешната водопроводна мрежа на с. Трескавец – общо 9414 м. В предвижданията на общината за подобряване на водоснабдяването има изготвени работни проекти на вътрешна водопроводна мрежа за с. Добротица, с. Разделци, с. Коноп и с. Стеврек. В краткосрочната и средносрочна програма на общината за допълнително водоснабдяване от яз. Ястребино се предвиждат с. Стара речка, с. Таймище, с. Изворово и с. Кьосевци.

1.2.2.6. Канализационна система на населените места

Канализационната инфраструктура в община Антоново е слабо развита и значително изостава в сравнение с водоснабдителната. Към настоящият момент канализационни системи за отвеждане на отпадъчните води има изградени само в град Антоново и в селата Стеврек и Трескавец.

Канализационната мрежа на община Антоново се обслужва от „В и К” ООД – Търговище, а на с. Трескавец и с. Стеврек се стопанисват от Община Антоново.

Степента на изграденост на канализацията в гр. Антоново е около 78%, в с. Трескавец – 14%, а в с. Стеврек – 21%. Канализационните мрежи са от смесен тип – заедно се събират и отвеждат битово-фекалните, производствените отпадъчни води и

дъждовните води. Отпадъчните води на двете села се заустват в септични ями, а на града в поречие на река Янтра.

Таблица 1.2.2.6-1. Населени места с изградена канализационна система в община Антоново

№	Населено място	Брой жители	Степен на изграденост канализация %	Тип канализационна мрежа	Заустване
1.	гр. Антоново	1 489	78	смесен	дере, приток на река
2.	с. Трескавец	552	14	смесен	септична яма
3.	с. Стеврек	362	21	смесен	септична яма

В останалите населени места на общината няма изградени канализационни системи и отпадъчните води се отвеждат чрез попивни ями в земните пластове или заустват в прилежащи отводнителни канали, дерета и реки.

Съществуващата канализационна система в гр. Антоново е с обща дължина 8 100 м, включващо 6 500 м. улична мрежа и 1 600 м. колектори. Изградена е от бетонови тръби и е на средната възраст 45 години. Преобладаващата част от канализационната мрежа, около 28 %, е изградена в периода от 1971 до 1980 г. и не отговаря на действащите норми за оразмерителния дъжд, на интензитета му и коефициента на оттичане. Събирателните и довеждащи колектори са в лошо състояние и са с недостатъчна проводимост. Към настоящия момент не е извършвана рехабилитация.

На територията на община Антоново има изградена ПСОВ, която е предвидена за пречистване на отпадъчните води на гр. Антоново. Технологичната схема включва съоръжения за механично и биологично пречистване на водите и съоръжения за третиране на утайката. Оразмерена е за 2200 е.ж. и средно-денонощен дебит 448 м³/ден. Пречиствателната станция е ситуирана в една от точките на заустване на канализационната мрежа на града, но не е въведена в експлоатация.

Това налага налага заустването на отпадъчните води от селищната канализационна мрежа на гр. Антоново да се извърши без предварителна обработка, до въвеждане в експлоатация на ПСОВ. С *Разрешително за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти № 1374007 от 09.07.2014 г.* издадено от Басейнова дирекция „Дунавски район“, са определени общо десет точки за заустване: шест във водоприемник „дере приток на р. Карадере“, и четири във водоприемник „дере приток на р. Голяма река“.

Данни за разрешените точки на заустване по потоци отпадъчни води, формирани от канализационната система на гр. Антоново са представени в Таблица.1.2.2.6-2.

Таблица 1.2.2.6-2. Точки на заустване на отпадъчни води от канализационната система на гр. Антоново

Поречие на р. Янтра		Географски координати		Количество на заустваните отпадъчни води по потоци		
Код на водно тяло	Воден обект	N	E	Q макс/час (куб.м/час) Максимално часово зауствано водно количество	Q средно ден (куб.м/ден) Средно денонощно зауствано водно количество	Q год. (куб.м/год.) Средно годишно зауствано водно количество
BG1YN600 R1034	дере, приток на р. Карадере	43°8'37.98"	26°9'55.66"	36,00	480,00	175 200
BG1YN600 R1034	дере, приток на р. Карадере	43°8'52.5"	26°9'9.9"	2,06	8,22	3 000
BG1YN600 R1025	дере, приток на р. Голяма река	43°9'10.2"	26°9'15.4"	2,06	8,22	3 000
BG1YN600 R1025	дере, приток на р. Голяма река	43°9'12"	26°9'53.6"	0,69	2,74	1 000
BG1YN600 R1034	дере, приток на р. Карадере	43°8'31.6"	26°10'29"	2,74	10,96	4 000
BG1YN600 R1034	дере, приток на р. Карадере	43°8'53.9"	26°9'47.8"	4,80	19,18	7 000
BG1YN600 R1034	дере, приток на р. Карадере	43°8'52.5"	26°9'9.9"	2,06	8,22	3 000
BG1YN600 R1034	дере, приток на р. Карадере	43°8'57.6"	26°9'11.6"	1,37	5,48	2 000
BG1YN600 R1025	дере, приток на р. Голяма река	43°9'10.2"	26°9'15.4"	2,06	8,22	3 000
BG1YN600 R1025	дере, приток на р. Голяма река	43°9'12"	26°9'53.6"	0,69	2,74	1 000

Недостатъци (основни проблеми) на канализационната мрежа на община Антоново:

- Нисък процент на изграденост на канализационни мрежи в общината;
- Съществуващата канализация е от смесен тип с недостатъчна хидравлична проводимост и това създава проблеми при интензивни валежи;
- Поради експлоатационната възрат на изградените мрежи има често проява на висока инфилтрация и ексфилтрация;
- Необходимост от реконструкция на съоръженията по канализационните мрежи;
- Всички изградени канализационни мрежи са от смесен тип;
- Няма изградени ПСОВ за всички изградени канализационни мрежи и това води до екологични проблеми;
- В малките агломерации, съществуващата канализация е изградена по стопански начин. За тези мрежи липсва техническа документация, което не позволява възлагането за поддръжка и експлоатация от ВиК оператора.

1.2.2.6.1. Обекти, формиращи отпадъчни води

Качеството на водите е най-значителния индикатор за въздействието на човешката дейност върху естествената водна среда. Основните източници на замърсявания на водите, от които идват и съответните проблеми са промишлеността, населените места, транспортът и селското стопанство.

Основен замърсител на повърхностните водни обекти на територията на Община Антоново е канализационната система на град Антоново, в който няма действаща селищна ПСОВ, както и липсата на изградена канализационна мрежа в селата. Част от обектите на територията на общината притежават разрешително за заустване на отпадъчните води, в които са определени индивидуални емисионни ограничения (ИЕО), на които следва да отговарят формираните от дейността отпадъчни води, преди да се заустват в повърхностни водни обекти. В района няма крупни промишлени производства, отпадъчните води на които биха оказали голямо натоварване на повърхностните водни тела. В следващата таблица са посочени обектите на територията на община Антоново, източници на замърсители във води.

Таблица 1.2.2.6.1. Обекти, формиращи отпадъчни води

№	Юридическо лице/ едноличен търговец	Наименование на обект, населено място	Дейност по НКИД
Сектор С: Преработваща промишленост			
1.	РПК „Единство”, гр. Антоново	Пункт за високоалкохолни напитки, гр. Антоново	11.01 – Производство на спиртни напитки
2.	РПК „Единство”, с. Орач	Пункт за високоалкохолни напитки, с. Орач	11.01 – Производство на спиртни напитки
3.	РПК „Единство”, с. Разделци	Пункт за високоалкохолни напитки, с. Разделци	11.01 – Производство на спиртни напитки
Сектор Е: Доставка на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване			
4.	„В и К” ООД, гр. Търговище – стопанисваща фирма Община Антоново – собственик	Канализационна мрежа гр. Антоново	37.00 – Събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води
5.	Община Антоново	Депозит за неопасни отпадъци, с. Семерци, общ. Антоново	38.21 – Обработване и обезвреждане на неопасни отпадъци

1.2.2.6.2. Състояние на отпадъчните води, зауствани във водни обекти

Състоянието на формираните отпадъчни води на територията на община Антоново се контролира от РИОСВ – Шумен съвместно с Басейнова дирекция „Дунавски район“, чрез Акредитирани регионални лаборатории към ИАОС. Извършваната дейност по мониторинг на водите е част от Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг (НАСЕМ). Пунктовете за мониторинг са класифицирани, в зависимост от местоположението им и влиянието на антропогенните фактори върху качеството на водите в тях. Част от пунктовете са

фонові – отчитат влиянието само на природните дадености върху екологичното състояние на водите, а други са референтни – с цел да се отчете влиянието и на човека върху качеството на водите.

Системата за мониторинг на водите има за цел, оценка на качествените характеристики на водите, своевременно установяване на негативните процеси, прогнозиране на тяхното развитие, предотвратяване и ограничаване на вредните последици и определяне на степента на ефективност на осъществяваните мероприятия за използване и опазване на водите от замърсяване.

Операторите, емитери на отпадъчни води, които ползват водоприемник (дере, река) извършват собствен мониторинг съгласно Разрешителни за заустване на отпадъчни води, издадени по реда на *Закона за водите* или Комплексни разрешителни, издадени по *Закона за опазване на околната среда*.

Състоянието на отпадъчните води на територията на град Антоново се влияе най-вече от дебита им, тъй като в канализацията се заустват и дъждовните води. Обикновено през зимата и пролетта, когато има обилни валежи и снеготопене, отпадъчните води са силно разредени, докато през лятото и есента същите показват по-високи стойности на химичните показатели.

За канализационната мрежа на град Антоново „В и К“ ООД – Търговище извършва собствен мониторинг на качеството на отпадъчните води:

- Два пъти годишно се извършва пробовземане от пунктове т.101, т.102, т.103, т.104, т.105, т.106, т. 107, т.108, т.109 и т.110, обозначени като места на заустване във водоприемник р. Голяма река и р. Карадере, съгласно *Разрешително за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти № 1374007 от 09.07.2014 г.* Наблюденията се извършват през м. май и м. декември;
- Два пъти годишно се извършва анализ на повърхностните водни обекти преди първата и след последната точка на заустване
 - месеци февруари и юли – р. Голяма река;
 - месеци март и септември – р. Карадере.

Най-честите отклонения от нормативните изисквания са по показателите БПК₅, ХПК, неразтворени вещества, екстрахируеми вещества. Завишени концентрации на тежки метали в отпадъчните води от канализационната мрежа в района не са регистрирани.

Съгласно Регионален доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ – Шумен, при извършената контролна дейност по опазване на водите, през 2021 на селищната канализационна на гр. Антоново е установено превишение на индивидуалните емисионни ограничения (ИЕО) на заустваните отпадъчни води, поради това, че към нея няма действаща ПСОВ.

1.2.3. ОТПАДЪЦИ

Управлението на отпадъците е един от основните приоритети в политиката по опазване на околната среда както на национално, така и на общинско ниво.

Съгласно Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и въведената с нея йерархия за управление на отпадъците се очаква намаляване на депонираните отпадъци и увеличаване количеството на оползотворените и рециклирани такива.

Транспонирането на Европейските директиви относно управлението на отпадъците в Република България е направено, чрез *Закона за управление на отпадъците* и подзаконовите нормативни документи към него.

С последните промени в Закона за управление на отпадъците (обн. ДВ, бр. 19 от 2021 г. в сила от 05.03.2021 г.) и НПУО 2021 – 2028 г. се поставиха новите цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци, както и за намаляване на депонираните отпадъци, с които се въвеждат европейските норми, и които следва да ускорят прехода към кръгова икономика. Количествените цели, които страната ни си поставя и които трябва да бъдат постигнати от общините или съвместно от всички общини в РСУО през следващите години, са следните:

1. Подготовка за повторна употреба и рециклиране:

- най-късно до 1 януари 2020 г. подготовката за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници, да достига не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци да достигне най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци да достигне най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци да достигне най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци.

2. Цели за намаляване на депонираните отпадъци.

- най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да бъде намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло). Тази цел се постига поетапно.
- най-късно до 31 декември 2020 г. и след това количеството на депонираните биоразградими битови отпадъци да бъде до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани през 1995 г.

Целта на въведените срокове е постепенно увеличаване на рециклирането и оползотворяването на отпадъците, с което да се сведе до минимум депонирането им, оказващо редица вредни въздействия както върху околната среда, така и върху хората. Необходимо е да се повиши ефективността на използването на ресурсите.

Дългосрочната цел на тази политика е да се намали количеството образувани отпадъци, а когато образуването на отпадъци не може да бъде избегнато, да се насърчава тяхната стойност като ресурс и да се постигнат по-високи равнища на рециклиране и безопасно обезвреждане на отпадъците.

Отпадъкът следва да се разглежда като ресурс, от който могат да бъдат извлечени редица ползи след неговото преработване, било то като източник на енергия или при неговата повторна употреба или рециклиране.

Все още делът на депониране на различните видове отпадъци в страната е много висок, което като процес и дейност е неизгодно, както в екологичен, така и в икономически план. Като процес, то е източник на емисии от парникови газове. В икономически план, продължават да се изразходват средства за изграждане на регионални депа за битови отпадъци, поради недостиг на такива, главно заради изчерпване на капацитета им и закриване на тези, които не отговарят на екологичните изисквания.

Според статистическите данни правени през последните 9 години от Националния статистически институт (НСИ) тенденцията е към намаляване на общото количество депонирани отпадъци в страната, както следва:

Таблица 1.2.3. Битови отпадъци в България за периода 2011-2019 година

Битови отпадъци	Мярка	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ОБРАЗУВАНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ										
Общо образувани битови отпадъци	хил.тона	3572	3249	3135	3193	3011	2881	3080	2862	2838
Директно депонирани битови отпадъци	хил.тона	2568	2323	1860	1297	1842	1370	1127	834	852
Предадени за предварително третиране битови отпадъци	хил.тона	.	.	1005	1598	1016	1430	1803	1813	1785
Предадени за рециклиране битови отпадъци	хил.тона	979	841	271	298	153	81	149	215	184
Образувани битови отпадъци на човек от населението	кг/чов./г	488	446	434	442	419	406	436	408	407
СЪОРЪЖЕНИЯ ЗА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ										
Депа и инсталации за третиране на битови отпадъци	брой	164	157	144	147	134	125	104	72	69
Заета площ от депата и инсталации за третиране на битови отпадъци	дка	5046	4885	5126	3935	4435	3893	2838	2614	2615
Остатъчен капацитет на депата и инсталации за третиране на битови отпадъци	хил.м ³	13618	11391	15079	16281	14557	13227	16312	16429	15593
НАСЕЛЕНИ МЕСТА И НАСЕЛЕНИЕ С ОРГАНИЗИРАНО СМЕТОСЪБИРАНЕ И ИЗВОЗВАНЕ										
Населени места	брой	4364	4431	4556	4578	4593	4616	4642	4698	4723
Дял на населението, обхванато от системи за организирано сметосъбиране	%	98,9	99,2	99,5	99,6	99,6	99,7	99,7	99,8	99,8

Източник: НСИ

Както се вижда от представените данни в Таблица 1.2.3., за периода 2011-2019 г. количествата на депонираните отпадъци в страната постепенно намалява, поради въведените Национални цели за намаляване на депонираните отпадъци. Капацитетите на депата за отпадъци са почти запълнени, а заетите площи от тях са хиляди декари, което крие сериозен риск за замърсяване на околната среда.

Статистиката показва, че депата за битови отпадъци намаляват значително през годините, поради прилагането на нова политика и насоки за третиране на отпадъците в страната. Първоначално е започнато със закриване на всички сметища в малките населени места и на общинските депа, въвеждане на организирана система за събиране и транспортиране на отпадъците в населените места и депонирането на всички образувани отпадъци на регламентирано депо, отговарящо на всички изисквания на законодателството. На по-късен етап, с Националната програма за управление на дейностите по отпадъците 2009-2013 г. (НПУДО), е въведена и система за Регионално ползване на едно депо от няколко общини. Целта на тази мярка е ограничаване на площите заети от депа за отпадъци, с което да се намали замърсяването на околната среда и да се понижат разходите по експлоатацията, а също и да се насърчат общините към използване на други методи за третиране на отпадъците.

Съществуващата практика в община Антоново, както и във всички общини в Република България е обезвреждане на отпадъците, чрез депониране. Общинска администрация е наべлязала мерки, които трябва да следва и постепенно да изпълнява за насочване на отпадъците към други методи на третиране, освен депонирането. За съжаление тази практика е нова за страната и въвеждането ѝ ще продължи по-дълго време, като всички дейности ще се извършват на бавни етапи, тъй като липсва инфраструктурата за третиране на отпадъците. Необходимите съоръжения и инсталации ще се осигуряват със собствени средства от общинските бюджети, което ще отнеме много време за въвеждането им в експлоатация.

Община Антоново има утвърдена и приета от Общински съвет – Антоново Програма по управление на отпадъците за периода 2022-2028 г. (ОПУО). Програмата е разработена на основание чл. 9 от ЗООС и чл. 52 от ЗУО, съгласно „Методически указания за разработване на общински/регионални програми за управление на отпадъците за периода 2021 – 2028 г.“, утвърдени със Заповед № РД-883 от 23.09.2021г. на министъра на околната среда и водите. Програмата отговаря на структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021 – 2028 г.

ОПУО съдържа анализ и оценка на съществуващата система за управлението на отпадъците на територията на община Антоново, тенденциите в последните години и идентифициране на несъответствия, пропуски и слабости, както и произтичащите от това изводи и препоръки. Въз основа на това са определени насоките и приоритетите при формулиране на целите в Програмата за управление на отпадъците на общината, мерките, които трябва да се предприемат за подобряване на околната среда чрез подготовка за повторна употреба, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, както и оценка на начина, по който програмата ще подпомогне изпълнението на целите и прилагането на законодателството в областта за управление на отпадъците.

В документа са направени следните проучвания и анализи:

- Анализ на състоянието относно отпадъците, включващо: генерирани количества, третиране и основни източници, норма на натрупване, морфологичен състав, повторно използване, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане;
- Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините;
- Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво;
- Анализ на дейността на Регионалното сдружение за управление на отпадъците (РСУО);
- Анализ и оценка на институционалния капацитет, в т.ч. прилагане на контролните функции съгласно националното законодателство и местните нормативни актове;
- Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване;
- Анализ и оценка на въведените схеми за управление на отпадъците на принципа на „отговорност на производителя” и „замърсителят плаща”;
- Анализ на инфраструктурата и техническите възможности за третиране на отпадъците;
- Анализ на приложените мерки и съществуващи практики по предотвратяване образуването на отпадъците;
- Анализ на икономическите инструменти и стимули в областта на управлението на отпадъците и ефективността от действието им;
- Анализ на финансовите потоци по управление на дейностите с отпадъците;
- Прогнози.

Въз основа на резултатите от анализите по отношение управлението на отпадъците и съобразно целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективно използване на ресурсите, респ. предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г. са определени целите и приоритетите на Програмата за управление на отпадъците на общината.

Генерална стратегическа цел на община Антоново в сферата на управление на отпадъците е: ***Община, граждани и бизнес – заедно за подобряване прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и нива на територията на община Антоново***

Общинската програма поставя следните стратегически и оперативни цели за управлението на отпадъците в община Антоново за периода 2022 – 2028 г.:

Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване.

- Намаляване количествата на генерираните отпадъци и на количествата на вредни вещества, съдържащи се в отпадъците.

Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци.

- Достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло.

- Участие на обществеността при прилагане на йерархията на управление на отпадъците.

Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други.

- Устойчиво управление на отпадъците, гарантиращо безопасна околна среда.
- Нормативно регулиране, информационно обезпечаване и укрепване на административния капацитет.

Водещи критерии при определяне на насоките за управление на отпадъците са:

- прилагане на европейските изисквания и най-вече осигуряване висока степен на прилагането на йерархията на управление на отпадъците, регламентирана в европейското законодателство и ЗУО;
- осигуряване на подходяща инфраструктура с достатъчен капацитет за предварително третиране с цел отделяне на полезните фракции, привеждане на фракциите в подходящ вид за приемане от рециклиращата индустрия и намаляване на количеството и опасността за околната среда от депонирането на отпадъци;
- доизграждане и удължаване на експлоатационния срок на регионалното депо чрез намаляване на количеството на депонираните отпадъци вследствие на прилаганите мерки за предварително третиране, спазване на забраните и ограниченията за депониране и отделянето на рециклируеми и оползотворими фракции;
- където е приложимо прехвърляне на отговорностите и финансовата тежест за управлението на отпадъците в съответствие с принципа „разширена отговорност на производителя”;
- прилагане на устойчива схема за финансиране на разходите;
- оценка съобразяване на инвестиционните и експлоатационните разходи, приходите от реализация на материали и доходите на населението и социалната поносимост;
- информационни кампании сред населението и др.

Програмата за управление на отпадъците на Община Антоново включва необходимите мерки за изпълнение задълженията на местната власт, произтичащи от законодателството на Р България в областта на управлението на отпадъците и в структурата си съдържа 5 програми и 2 подпрограми, както следва:

- 1) Програма за предотвратяване образуването на отпадъците с
 - Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци;
- 2) Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци;
- 3) Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради;
- 4) Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО с
 - Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки;
- 5) Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други.

1.2.3.1. Видове генерирани отпадъци на територията на община Антоново

В обхвата на анализа на ПУО на община Антоново 2022 – 2028 г. са включени следните видове отпадъци:

- Битови отпадъци, в т.ч.:
 - биоразградими битови отпадъци;
 - отпадъци от хартия, картон, метал, пластмаса и стъкло.
- Производствени неопасни отпадъци.
- Строителни отпадъци.
- Опасни отпадъци.
- Специфични отпадъчни потоци, които включват:
 - Масово разпространени отпадъци – отпадъци от опаковки; негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА); излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО); излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС); отпадъчни масла и нефтопродукти; излезли от употреба гуми (ИУГ).
 - Утайки от ПСОВ.
 - Медицински и биологични отпадъци.

1.2.3.1.1. Битови отпадъци

Във връзка с европейските директиви в законодателен пакет „Отпадъци“ и по специално Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците, от 5 март 2021 г. Законът за управление на отпадъците (ДВ, бр. 19/2021г.) въвежда ново определение за битовите отпадъци.

„Битови отпадъци“ са:

„а) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от домакинства, включително хартия и картон, стъкло, метали, пластмаса, биоотпадъци, дървесина, текстил, опаковки, отпадъци от електрическо и електронно оборудване, отпадъци от батерии и акумулатори, както и едрогабаритни отпадъци, включително дюшеци и мебели;

б) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от други източници, когато тези отпадъци са сходни по естество и състав с отпадъците от домакинства;

Битовите отпадъци не включват отпадъците от производството, селското стопанство, горското стопанство, рибарството, септичните ями и канализационната система и от третирането на отпадъчните води, включително утайки от пречистване на отпадъчни води, излезли от употреба моторни превозни средства или отпадъци от строителство и разрушаване.“

„Биоразградими отпадъци“ са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

„Биоотпадъци“ са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, офисите, ресторантите,

търговията на едро, столовете, заведенията за обществено хранене и търговските обекти за търговия на дребно, както и подобните отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост

Генерирани количества и основни източници:

Основни източници на битови отпадъци в Община Антоново са домакинствата – около 90% и около 10% от учебни заведения, услуги, административни, търговски и производствени обекти.

Количеството на генерираните битови отпадъци е променлива величина – функция от вида на населеното място, броя на населението, социалния статус на населението, икономическо развитие, инфраструктура, културата на потребление и др.

В периода 2010 – 2019 г. образуваните в България количества битови отпадъци следват обща тенденция на намаление, която е прекъсната през 2014 и 2017 г. По-долу (Фигура 1.2.3.1.1-1.) графично са представени количествата битови отпадъци, образувани на територията на община Антоново за същия период – от 2010 до 2019 г.

Фигура 1.2.3.1.1-1. Количество БО, генерирани в община Антоново от 2010 до 2019 г.

На графиката наблюдаваме, че в периода 2010 – 2019 г. количеството на генерираните битови отпадъци в общината варират, като най-големи са стойностите през 2011 и 2015 г. Това до голяма степен се дължи на увеличаване дела на населението, обхванато от системата за организирано събиране на смесени битови отпадъци. Сходно с наблюдаваните тенденции в страната, тенденцията през последните 5 години в община Антоново е на намаляване на образуваните отпадъци. През 2019 г. има спад от 35% спрямо 2015 г.

От 2017 до 2020 г. няма големи колебания на образувания битов отпадък – запазва се приблизителна средногодишна стойност от 1 200 до 1300 тона.

Таблица 1.2.3.1.1-1. Битови отпадъци и начин на третиране за периода 2015 – 2019 г.

Област Община	Година	Дял на населението, обхванато от системи за организирано сметосъбиране	Общо образувани битови отпадъци	Директно депонирани битови отпадъци		Предадени за предварително третиране битови отпадъци		Предадени за рециклиране битови отпадъци	
		%	тона	тона	%	тона	%	тона	%
България	2015	99,6	3 010 694	1 841 587	61,17	1 015 655	33,73	153 452	5,10
Област Търговище		99,4	37 936	20 805	54,84	14 183	37,39	2 948	7,77
Община Антоново		97,08	1 710	1 710	99,97	0	0,00	1	0,06
България	2016	99,7	2 881 330	1 370 314	47,56	1 430 393	49,64	80 623	2,80
Област Търговище		99,7	34 280	20 653	60,25	12 740	37,16	886	2,58
Община Антоново		98,7	1 540	1 539	99,94	0	0,00	2	0,13
България	2017	99,7	3 079 545	1 127 343	36,61	1 803 496	58,09	148 705	4,83
Област Търговище		99,9	35 415	17 911	50,57	14 507	40,96	2 997	8,46
Община Антоново		99,3	1 289	1 289	100,0	0	0,00	0	0,00
България	2018	99,8	2 861 518	833 769	29,14	1 813 132	63,36	214 617	7,5
Област Търговище		99,9	33 662	10 681	31,73	20 917	62,14	2 063	6,13
Община Антоново		99,3	1 133	1 133	100,0	0	0,00	0	0,00
България	2019	99,79	2 838 278	852 046	30,02	1 785 141	62,90	184 092	6,49
Област Търговище		99,9	32 076	6 343	19,77	23 848	74,35	1 885	5,88
Община Антоново		99,3	1 106	1 106	100,0	0	0,00	0	0,00

Източник: НСИ

Видно от Таблица 1.2.3.1.1-1. в община Антоново, както и в страната за периода 2015 – 2019 г. се наблюдава тенденция намаляване на образуваните битови отпадъци. Средногодишното им количество за Антоновска община е 1 200 до 1300 тона, а за България 2 934 000 тона.

Делът на директно депонираните битови отпадъци в национален план намалява от 61,17% на 30,02%, а в област Търговище – от 54,84% на 19,77%, докато в община Антоново почти 100% от събраните битови отпадъци се обезвреждат чрез депониране.

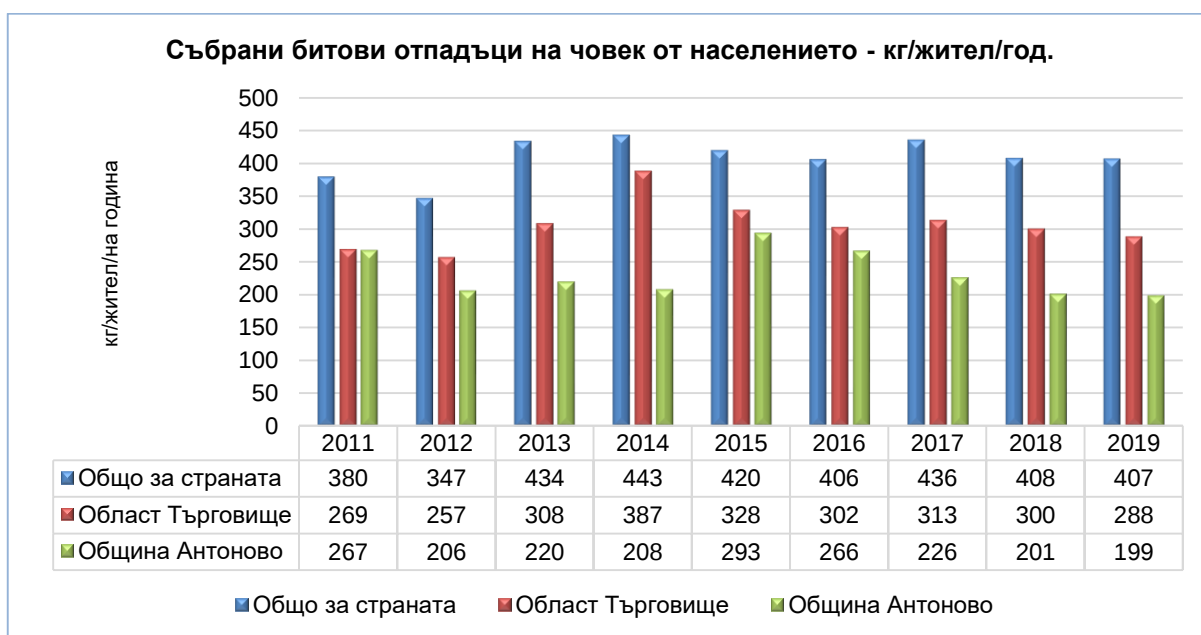
Нараства делът на населението, обхванато от системата за организирано събиране на битовите отпадъци в община Антоново. През 2019 г. той е 99,3%, а през 2021 г. – 99,6%. Общината предоставя услуги по събиране и транспортиране на битови отпадъци в гр. Антоново и 48 села. Населените места, които не се обслужват са 11: с. Букак, с. Голямо Доляне, с. Градинка, с. Греевци, с. Калнище, с. Крайполе, с. Къпинец, с. Манушевци, с. Слънчовец, с. Стройновци, с. Тиховец, поради малкия брой жители или без жители. По данни на Главна дирекция „Гражданска регистрация и

административно обслужване“ (ГРАО) за населението по настоящ адрес към 31.12.2021 г., единайсетте села са с общо 24 жители, което съставлява 0,4% от населението на общината.

Норма на натрупване

Основен показател при дефиниране на битовите отпадъци е *„нормата на натрупване“*, показваща количеството отпадъци, образувани от установена разчетна единица (1 човек – за жилищните сгради, 1 място – за хотелите, 1 легло – в болниците, 1 м² площ – за магазините и т.н.) за определен период от време (денонощие, година). Нормите се определят както в единица маса (кг, т), така и в единица обем (дм³, м³).

На следващата фигура (Фигура 1.1.2.) графично е представено сравнението на нормата на натрупване на битовите отпадъци за периода 2011 – 2019 г. в община Антоново с този показател за област Търговище и за България.

Фигура 1.2.3.1.1-2. Количество образувани БО на човек от населението

Нормата на натрупване на отпадъците в община Антоново в периода 2015–2019г. следва общата тенденция на намаляване, характерни за страната и за областта.

Средната норма на натрупване на отпадъците от 228 кг/ж./г. за общината е значително е по-ниска от средното ниво за страната (407 кг/ж./г.), но съгласно утвърдената от МОСВ *Методика за определяне морфологичния състав на битовите отпадъци – 2019 г.*, изцяло съответства на референтната стойност за населени места под 3 000 жители.

Морфологичен състав

Морфологичен анализ на състава на битовите отпадъци, образувани на територията на община Антоново е извършен през 2019 г. в изпълнение на задача „Изготвяне на проучване на морфологичния състав на битовите отпадъци на територията на Република България“ по договор за „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“ между ПУДООС, като възложиел и „ЕКО – Морфология България“ ДЗЗД по Българо-Швейцарска програма за сътрудничество.

Изследването е проведено съобразно изискванията на *Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци*, утвърдена със Заповед № РД-744 от 29.09.2012 г. на МОСВ.

Обследванията са направени през четирите сезона на 2019 година, като са обхванати основните генератори – жителите на гр. Антоново и селата. Предвид броя на населението в общината и годишното количество образувани отпадъци (под 5000 т/г.), всички населени места са включени в една зона, с по 1 проба на сезон – общо 4 проби на година. Графикът за пробовземане от битовия отпадък за целия период на изследванията е следният:

Община	Сезон	Календарна седмица/ дата на 2019 г.
Антоново	Зима	седмица 6 – 05.02.2019 г.
	Пролет	седмица 14 – 04.04.2019 г.
	Лято	седмица 26 – 25.06.2019 г.
	Есен	седмица 36 – 05.09.2019 г.

В следващата таблица са представени обобщени данни за морфологичния състав на битовите отпадъци, изразени в процентно отношение спрямо общо образуваните отпадъци, като е направено сравнение за община Антоново с този за България.

Таблица 1.2.3.1.1-2. Морфологичен състав на битовите отпадъци

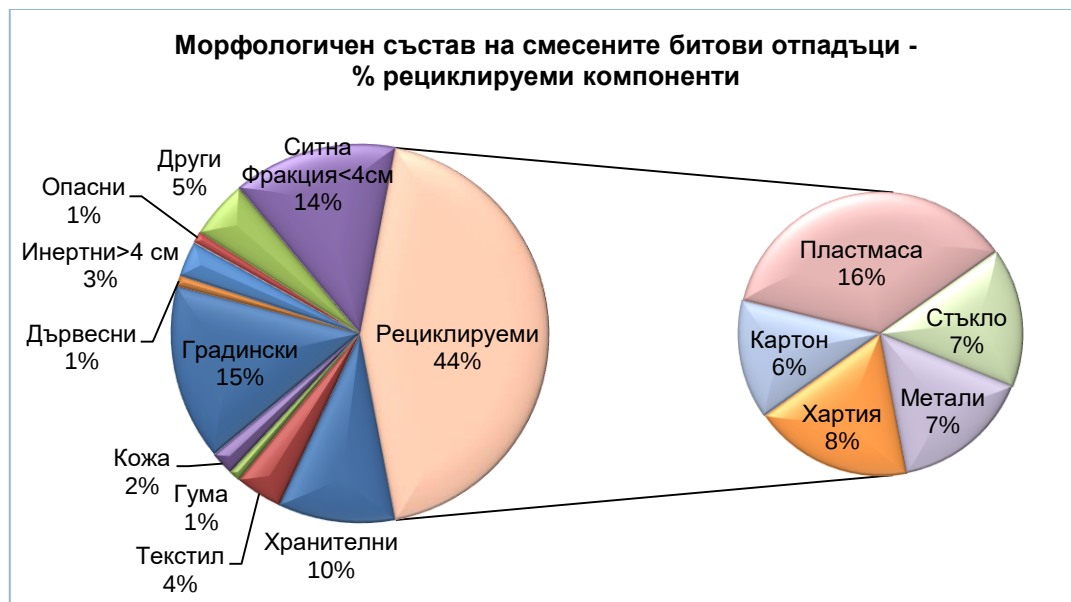
Вид отпадък	Средногодишно - %	
	България	Община Антоново
Хранителни	9,90	10
Хартия	4,30	8
Картон	4,20	6
Пластмаса	11,50	16
Текстил	5,40	4
Гума	1,30	1
Кожа	1,60	2
Градински	13,10	15
Дървесни	2,10	1
Стъкло	4,50	7
Метали	3,10	7
Инертни >4 см	5,50	3
Опасни*	1,60	1
Други*	4,30	5
Ситна фракция <4см	27,70	14

Източник: Обобщен финален доклад за извършеното през 2019 г. проучване за морфологичния състав на битовите отпадъци на територията на Република България – проект на ПУДООС.

От данните за състава на битовите отпадъци може да се обобщи:

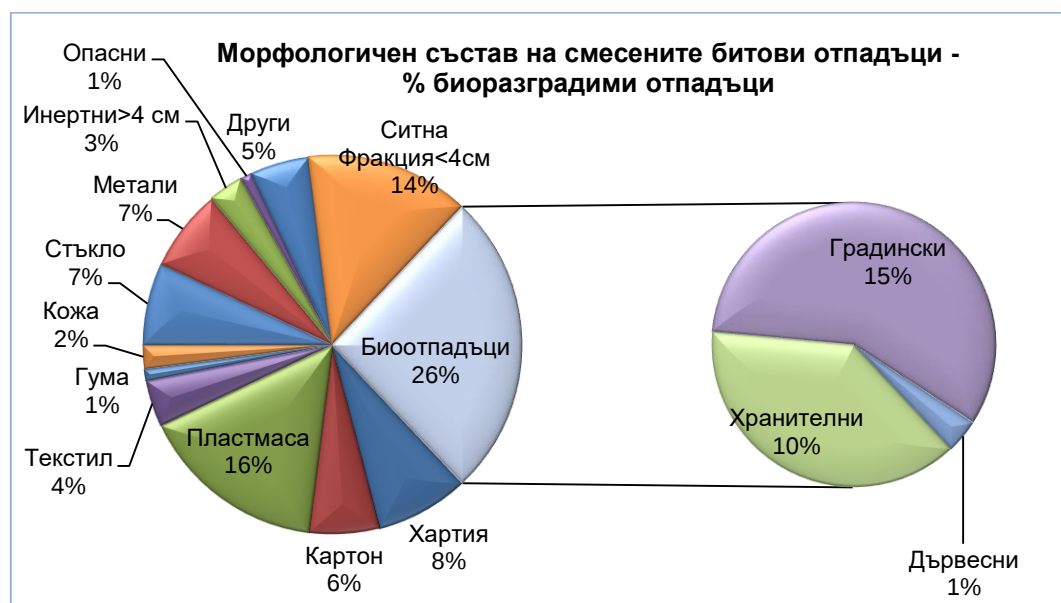
- В община Антоново се наблюдават тенденции, характерни и на национално ниво. Фракциите с най-висок средногодишен процент са: *градински, пластмаса, ситна фракция <4см* и *хранителни*, а фракциите с най-нисък средногодишен процент са: *гума, дървесни, опасни, кожа*.

- Големият процент ситна фракция, чието количество преобладава през зимния сезон, се дължи най-вече на използването на твърди горива за отопление.
- В общия поток на СБО в община Антоново преобладават рециклируемите фракции – хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло, които формират 44% от състава на отпадъка.

Фигура 1.2.3.1.1-3. Рециклируеми компоненти в състава на СБО

- Биоотпадъците (градински, хранителни и дървесни) съставляват 26 % от общото количество отпадъци, генерирани от община Антоново, а в България – 25%.

Фигура 1.2.3.1.1-4. Компостируеми компоненти (биоразградими) в състава на СБО

При така определения морфологичен състав на смесените битови отпадъци се направиха изчисления за количествата на отделните видове отпадъци, въз основа на средногодишното количество за 10-годишен период (2011 – 2020 г.).

Таблица 1.2.3.1.1-3. Обобщени данни за състава на СБО за периода 2011 - 2020 г.

Вид отпадък	Количество смесен отпадък на година [тон/год.]
Хранителни	135,200
Хартия	108,160
Картон	81,120
Пластмаса	216,320
Текстил	54,080
Гума	13,520
Кожа	27,040
Градински	202,800
Дървесни	13,520
Стъкло	94,640
Метали	94,640
Инертни >4 см	40,560
Опасни	13,520
Други	67,600
Ситна Фракция <4см	189,280
Общо:	1 352,000
Опасни:	
20 01 29*	13,520
Общо:	13,520
Други:	
Хигиенни	20,280
Композитни	47,320
Общо:	67,600

Оползотворимите фракции в състава на битовите отпадъци заемат много голям дял. От таблицата е видно, че количествата на отпадъците от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло са около 590 тона, а на биоразградимите отпадъци – около 350 тона.

По информация от НСИ (Таблица 1.2.3.1.1-1.), наблюдава се тенденция на постепенно нарастване на дела на предадените за рециклиране битови отпадъци. За 2019 г. за страната те са 184 092 т. или 6,49% от общото количество образувани отпадъци, за областта 1885 тона или 5,88%, а за община Антоново няма данни – 0%. За регион Омуртаг (включващ общините Омуртаг, Котел, Върбица и Антоново) предадените за оползотворяване (в т.ч. рециклиране) от общо образуваните битови отпадъци е 1%.

Поставените в ЗУО и НПУО 2021 – 2028 г. национални, респ. регионални цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци и за намаляване на депонираните отпадъци, са трудно постижими за общината.

В рамките на РСУО – Омуртаг няма изградени инсталации за предварително третиране/сепариране на битови отпадъци.

Към настоящия момент в община Антоново няма изградени системи за разделно събиране на отпадъчни материали, включващи от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло. От страна на общинската администрация са правени неколнократни запитвания към организации по оползотворяване за изграждане на система за разделно събиране на

отпадъци от опаковки, както и за други масово разпространени отпадъци. До настоящия момент няма получен положителен отговор.

Съгласно ЗУО, системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки са задължителни за населени места с население, по-голямо от 5000 жители. По данни на ГРАО, броят на жителите в гр. Антоново към 31.12.2021 г. е 1 481 души.

По отношение на биоразградимите отпадъци, постигането на целите е свързано с организиране на система за разделно събиране. В община Антоново няма въведена система. Единствено растителните отпадъци от поддържане на паркове и градини и други обществени площи, се събират разделно съгласно прилаганата организация за поддържане на чистотата на територията на община Антоново.

На територията на община Антоново, както и на РСУО – регион Омуртаг няма изградени инсталации за компостиране на разделно събрани растителни отпадъци и за анаеробно разграждане на разделно събраните хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, търговските обекти и др. Съобразно вида и малкото количество на генерираните биоотпадъци от хранителен произход в общината, изграждането на собствена площадка или съоръжение е икономически неизгодно. В тази връзка е подходящо да се приложи регионален подход, чрез осигуряването на една обща инсталация за третиране и оползотворяване на биоотпадъци за общините от регион Омуртаг.

Съгласно Националния стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране (2010 – 2020г.) град Омуртаг попада в категория „Район тип Б“ – между 3 000 и 25 000 жители, а останалите населени места (Котел, Върбица и Антоново) в „Район тип В“ – под 3 000 жители.

Районите тип Б се оценяват с висок потенциал за въвеждане на разделно събиране на биоразградими отпадъци. За тях е определено общините да организират системи за разделно събиране на биоразградими отпадъци от домакинствата, чрез поставяне на кафяв контейнер до контейнерите за общия битов отпадък. За този тип селища общините организират и системи за разделно събиране на отпадъците от паркове и градини.

В райони тип В с население до 3 000 жители количеството на биоразградимата фракция, достигаща до контейнерите е малко. Освен, че е икономически неефективно създаването на разделно събиране на биоразградимите отпадъци, няма да има значим (или никакъв) ефект за допълнителното им намаляване, а ще намали мотивацията за домашно компостиране. Следователно в тези райони не е определена нужда от създаването на система за разделно събиране на БрБО. За тези райони се препоръчва домашно компостиране.

Трябва да се има предвид, че дейността по компостиране на място се счита за дейност по предотвратяване образуването на отпадъците и не се отчита за изпълнение на целите за разделно събиране и оползотворяване. Също така биоотпадъците получени в резултат на механично сепариране на неразделени при източника смесени битови отпадъци, не се счита за разделно събрани.

От изложеното може да се обобщи, че количествата битови отпадъци, постъпващи за депониране могат значително да се намалят чрез:

- отсортиране на рециклируемите компоненти от отпадъчния поток;
- въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки;
- отделяне на органичната фракция в мястото на образуване и насочване към инсталации за компостиране или анаеробно разграждане, както и насърчаване на домашното компостиране.

В тази връзка общината е определила реда и условията за разделно събиране и оползотворяване на биоразградимите и биоотпадъците от територията си, които са разписани в общинската наредба по чл. 22 от ЗУО. Наредбата изисква:

- Кметът на общината организира разделното събиране и съхранението на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъци и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане;
- Биоотпадъците от поддържането на обществени площи, паркове и градини се събират разделно;
- Биоотпадъците от поддържането на зелени площи, паркове и градини, както и отпадъците от зелени площи към търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради се третират чрез компостиране или анаеробно разграждане, по начин който осигурява висока степен на защита на околната среда;
- Растителните отпадъци от селата в Общината се третират чрез домашно компостиране.

Изводи и препоръки относно управлението на битовите отпадъци

Изводи:

- Основен източник на битовите отпадъци в общината са домакинствата – над 90%.
- Наблюдава се тенденция на намаляване количеството на образуваните битови отпадъци в община Антоново. През 2019 г. има спад от 35% спрямо 2015 г. След 2017 г. няма големи колебания на образувания битов отпадък – запазва се приблизителна средногодишна стойност от 1 200 до 1300 тона.
- Същата е тенденцията и при количествата образувани битови отпадъци на човек от населението – намаление за периода 2015-2019 г. Средната норма на натрупване на отпадъците от 228 кг/ж./г. за общината е значително по-ниска от средното ниво за страната (407 кг/ж./г.) и изцяло съответства на референтната стойност за населени места под 3 000 жители.
- Почти всички населени места на общината – гр. Антоново и 48 села са включени в организираната система за събиране и транспортиране на битовите отпадъци, като делът обхванатото население нараства от 97,08% през 2015 г. до 99,6% през 2021 г.
- Определен е морфологичният състав на битовите отпадъци, като рециклируемите фракции от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло, формират 44% от състава на битовите отпадъци, а биоразградимите отпадъци (градински, хранителни и дървесни) – 26 %.

- Към настоящият момент, всички битови отпадъци образувани на територията на община Антоново се обезвреждат чрез депониране в Регионално депо – Омуртаг.
- В общината няма изградени системи за разделно събиране на рециклируеми и на биоразградими отпадъци.
- В региона няма действащи инсталации за предварително третиране на БО, както и за компостиране или анаеробно разграждане на биоразградимите отпадъци.

Препоръки:

- Насочване на битовите отпадъци към инсталация за предварително третиране с цел отсортиране на рециклируемите и оползотворими компоненти и намаляване количеството на депонираните отпадъци;
- Участие в проект за изграждане на инсталация за предварително третиране на битови отпадъци и за компостиране на биоотпадъци на ниво РСУО.
- Проучване на възможностите за въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло.
- Завишаване на контрола в търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради, относно задължението им за разделно събиране на отпадъци от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метал (чл. 33, ал. 4 от ЗУО).
- Разширяване на фамилното компостиране на биоразградимите отпадъци.

1.2.3.1.2. Производствени отпадъци

„Производствени“ са отпадъците, образувани в резултат на производствената дейност на физическите и юридическите лица.

Подреждането на образуваните производствените отпадъци в България по икономически дейности показва, че на първо място е „Производство и разпределение на енергия и горива“ – 56,7%, следвани от дейностите: „Доставяне на води канализационни услуги управление на отпадъци“, „Събиране и обезвреждане на отпадъци и рециклиране на материали“, „Преработваща промишленост“.

В България се наблюдават положителни тенденции по отношение на предотвратяването на образуването на промишлени отпадъци, включително по отношение на средноевропейските нива. Средно около 23% от образуваните производствени отпадъци се предават за оползотворяване. Основен метод за обезвреждане на отпадъците в страната остава депонирането.

На територията на община Антоново се извършват производствени дейности в следните сектори:

- *Селско, горско и рибно стопанство* – растениевъдство, животновъдство, дърводобив и дървообработване, събиране на билки;
- *Преработваща промишленост* – производство на храни и напитки, производство на метални изделия;
- *Услуги* – търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство, туристически услуги, ветеринарномедицински, други.

В общината не се развива тежка промишленост. Към настоящия момент няма данни за образувани производствени отпадъци, като количества или видове.

Образуваните при производствените дейности отпадъци с битов характер се събират чрез организираната система на общината.

Изводи:

- Източници на производствените отпадъци са юридически и физически лица и като такива са задължени да изпълняват изискванията на действащото законодателство относно управление на отпадъците;
- Контрол по управлението на производствените отпадъци на територията на община Антоново се осъществява от РИОСВ – Шумен.
- На ниво Община няма достатъчно информация относно състоянието на производствените отпадъци като видове, количества, методи на третиране и др.

Препоръки:

- Поддържане на добра комуникация с контролните органи при необходимост за предотвратяване рисковете за човешкото здраве и околната среда.

1.2.3.1.3. Строителни отпадъци

„Строителни отпадъци“ са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в група 17 от Приложение 1. към Наредба № 2 от 2014 г. за класификация на отпадъците (Обн. ДВ. бр. 66 от 2014 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 86 от 2020 г.)

Съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците, отговорността за управлението на строителните отпадъци (СО) е на притежателите им – лицата, при чиято дейност се образуват или лицата, в чието владение се намират тези отпадъци. Задължение на притежателите е да покрият разходите за управлението им и да организират извършването на дейностите с отпадъците в съответствие с нормативните изисквания.

Управлението на СО е регламентирано с *Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали* (Обн., ДВ, бр. 98/2017 г.). Съгласно чл. 8., ал. 1 и 2, възложителите на СМР и/или на премахването на строежи отговарят за изготвянето на план за управление на строителните отпадъци (ПУСО). Планът се изготвя от правоспособен проектант съгласно чл. 11, ал. 1 ЗУО и се одобрява от компетентния орган съгласно чл. 11, ал. 4 ЗУО (вкл. от кмета на общината). План за управление на СО не се разработва и не се прилагат тези изисквания при: премахване на сгради с разгъната застроена площ (РЗП), по-малка от 300 кв. м; премахване на сгради с паянтова конструкция; реконструкция и основен ремонт на строежи с РЗП, по-малка от 700 кв. м; промяна на предназначението на строежи с РЗП, по-малка от 700 кв. м; строеж на сгради с РЗП, по-малка от 700 кв. м и др.

По отношение на генерираните строителни отпадъци (СО) общината има пряк ангажимент по управлението на:

- СО в малки количества, генерирани от ремонтните дейности на домакинствата;
- СО от строителните и ремонтните дейности в общинските структури и инфраструктурните обекти.

За община Антоново няма точни данни за вида и количеството на образуваните строителни отпадъци през последните години, т.к. няма възможност да се обхванат всички обекти, на които се извършват строителни или ремонтни дейности, особено в домакинствата.

На общинско ниво е въведена организация за управлението на СО, което е регламентирано с местните нормативни актове. Редът за събирането и предаването за третиране е следният:

- Когато дейностите по третиране и транспортиране на строителни отпадъци и земни маси, касаят обекти, за които се издава разрешение за строеж и се открива строителна линия или обекти, от които общото количество на строителни отпадъци и земни маси надвишава 1 куб.м., възложителят на строежа/ремонта подава Заявление по образец в Община Антоново за обектите на високо строителство, а за линейните обекти внасят и депозит в размер на строителната стойност на възстановителните работи за определяне маршрута и мястото за депониране на същите, въз основа на което се издава разрешително за съхранение/оползотворяване на СО.
- В разрешението за строеж на обекта задължително се вписват мерките за селективно разделяне на отпадъците, образувани по време на строително-монтажните работи и дейностите по разрушаване и осигуряване на последващото им оползотворяване, включително рециклиране.
- Дейности по събиране, транспортиране, оползотворяване и/или съхранение на отпадъци, образувани от ремонтна дейност от домакинствата, на които общото количество не надвишава 1 куб.м. се извършват от Общината, по предварително подадена Заявка.

Към момента на изготвяне на настоящата програма, на територията на община Антоново няма изградени площадки/инсталации за съхранение или оползотворяване на строителни отпадъци. Като член на РСУО – Омуртаг, Община Антоново има възможност да насочва генерираните на територията ѝ строителни отпадъци на площадката на „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Омуртаг, Котел, Върбица и Антоново“ – Омуртаг.

Съгласно Комплексно разрешително № 302-Н1/2022 г. на регионалното депо е разрешено да се обезвреждат чрез *депониране* СО със следните кодове и наименования:

Код на отпадъка	Наименование на отпадъка
17 01 07	смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия, различни от упоменатите в 17 01 06
17 02 01	дървесен материал
17 03 02	асфалтови смеси, съдържащи други вещества, различни от упоменатите в 17 03 01
17 05 06	изкопани земни маси, различни от упоменатите в 17 05 05
17 05 08	баластра от релсов път, различна от упоменатата в 17 05 07
17 06 04	изолационни материали, различни от упоменатите в 17 06 01 и 17 06 03
17 09 04	смесени отпадъци от строителство и събаряне, различни от упоменатите в 17 09 01, 17 09 02 и 17 09 03

В следващата таблица са посорени СО, които е разрешено да се приемат на регионалното депо за *оползотворяване* чрез изграждане на газовите кладенци, покриващите слоеве, временните пътища за достъп и рампите, и системата за повърхностно покритие, както и при рекултивацията на РДНО:

Код на отпадъка	Наименование на отпадъка
17 01 01	бетон
17 01 02	тухли
17 01 03	керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия
17 01 07	смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия, различни от упоменатите в 17 01 06
17 05 04	почва и камъни, различни от упоменатите в 17 05 03
17 05 06	изкопани земни маси, различни от упоменатите в 17 05 05
20 02 02	почва и камъни (от паркове и градини)

Количеството на постъпилите за третиране СО на площадката на Регионално депо за неопасни отпадъци – Омуртаг през последните 5 години е следното:

Таблица 1.2.3.1.3. Количество третирани строителни отпадъци на Регионално депо – Омуртаг от 2015 до 2019 г.

Код на отпадъка	Количество отпадъци (тон)					
	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	Общо:
Депонирани отпадъци						
17 02 01	–	–	–	–	1,260	1,260
17 06 04	–	–	–	–	1,050	1,050
Оползотворени отпадъци						
17 01 03	3,560	–	–	–	–	3,560
17 05 04	–	51,520	–	–	–	51,520
17 05 06	25,580	0,940	116,980	45,480	–	188,980

За разглеждания период общото количество на депонирани в инсталацията строителни отпадъци е 2,310 тона или 0,94% от общо приетите на площадката. Количеството на оползотворените в депото СО е 244,060 тона, което съставлява 99,06%.

От данните в Таблица 1.2.3.1.3. се вижда, че генерираните (отчетени/регистрирани) количества СО са относително малко.

За община Антоново, както и за страната няма точна статистика за образувани, рециклирани, оползотворени (вкл. чрез повторна употреба) и депонирани СО, поради което данните за оползотворените строителни отпадъци от наличните източници са непълни и с относителна точност. В настоящата програма за количествата на тези отпадъци се ползва информацията от входящия контрол на РДНО – Омуртаг.

Въпреки въведения ред и осигурена площадка за предаването им, често населението и фирмите изхвърлят СО нерегламентирано, главно на входовете и изходите на населените места. Друг проблем е изхвърлянето на СО в контейнерите за смесени битови отпадъци, вследствие на което оползотворимите отпадъци се депонират. Съгласно данните от морфологичния анализ на битовите отпадъци (2019 г.),

инертните фракции >4 са в най-големи количества през лятото и есента, т.е. периода, през който се извършват ремонтни дейности в домакинствата. Средногодишно те съставляват 3% от битовите отпадъци, което е около 35-40 тона/годишно.

В България има изготвен стратегически план за управление на строителните отпадъци за периода до 2020 г., в който са поставени конкретни количествени цели за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на строителните отпадъци, като до 1 януари 2020 г. това трябва да е най-малко 70 на сто от общото тегло на тези отпадъци.

Във връзка с поставените цели вариантите за изпълнението им пред Община Антоново са два. Първи вариант е изграждане на отделна площадка за оползотворяване на тези отпадъци, което обаче изисква голям финансов ресурс както за оборудване с необходимите съоръжения за третирането на отпадъците, така и за експлоатацията на инсталацията. Такава инвестиция ще натовари изключително много общинския бюджет. Друг вариант би могъл да е привличането на частен инвеститор, който да направи инвестицията и да определи единна цена за оползотворяването и рециклирането на отпадъците. При този вариант Общината би могла да спести голям финансов и човешки ресурс и да отпадна от задълженията ѝ по изискванията на Наредбата.

Изводи:

- В Община Антоново относителният дял на образуваните строителни отпадъци от домакинствата е сравнително малък.
- Данните за образуваните и третирани отпадъци от строителство и разрушаване са непълни.
- На територията на общината няма площадка/съоръжение за временно съхранение или третиране на СО.
- Наблюдава се нерегламентирано изхвърляне на строителни отпадъци.
- В общината е създадена организация за разделно събиране на СО от домакинствата.
- С националното и местното законодателство са регламентирани изискванията по управление на СО.
- За реализирането на инфраструктура за третиране на строителни отпадъци в община Антоново е необходим голям финансов ресурс, който не може да бъде осигурен от общинския бюджет.

Препоръки:

Във връзка с целите по оползотворяване на СО и намаляване дела на директно депонираните СО е необходимо:

- Завишаване на контрола, съобразно правомощията на Кмета на общината, по изпълнението на Планове за управление на строителните отпадъци (ПУСО), които се изискват със законодателството от възложителите на СМР и премахване на строежи.
- Завишаване на контрола относно нерегламентираното изхвърляне на строителни отпадъци.

- Подобряване организацията за разделно събиране и транспортиране на строителните отпадъци. Това е свързано с осигуряване на открити контейнери с обем 4 м³, както и специализиран автомобил за натоварване и транспортиране на отпадъците.
- Изграждане на площадка за временно съхранение и/или на съоръжение за третиране.

1.2.3.1.4. Опасни отпадъци

„Опасни отпадъци“ са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в Приложение № 3 на ЗУО (§ 1, т. 12 от Допълнителните разпоредби на ЗУО, Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г.).

Опасни отпадъци се образуват най-вече при производствените дейности, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в бита. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци, бои и лакове, детергенти, пестициди и др.

По данни на НСИ основният източник на опасни отпадъци се явява преработващата промишленост, като нейният дял се движи между 73 и 89%. Следват сектор „Услуги“ – с дял от 9,3% и сектор „Доставяне на води канализационни услуги и управление на отпадъци“ – с дял 8,1%.

В община Антоново няма производствени дейности с висок рисков потенциал на образувания отпадък. Данните от морфологичния състав на битовите отпадъци показват, че опасни отпадъци от домакинствата са предимно негодни за употреба перилни и почистващи препарати и опаковки от тях. Те съставляват 1% от общото количество образувани БО.

На територията на община Антоново няма изградена инфраструктура за събиране и третиране на опасни отпадъци. Генерираните такива следва да се събират разделно и да се предават за транспортиране и последващо третиране на лица, притежаващи съответния разрешителен/регистрационен документ по ЗУО, придружени с идентификационен документ за всеки вид отпадък. Изискването за осигуряване на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани опасни отпадъци от домакинствата е задължително за всички населени места с повече от 10 000 жители. Населението на община Антоново по настоящ адрес към 31.12.2021 г. е общо 5 813 жители.

Негодни за употреба пестициди

Негодните за употреба пестициди са опасни отпадъци по смисъла на § 1, т. 12 от допълнителните разпоредби ЗУО. Те са токсични химични вещества и някои от тях трудно се разграждат, натрупват се в организма и в хранителната верига и се прехвърлят от въздуха, водата и мигриращите биологични видове, като по този начин се отлагат (депонират) на разстояние от мястото на тяхното освобождаване. Поради това е наложена забрана за използването на някои от тях и включването им в списъка на устойчивите органични замърсители.

Проблемите със залежалите пестициди възникват в страната след 1990 г., в резултат на ликвидиране на бившите ТКЗС и АПК. Наличието на негодни за употреба пестициди, както и такива, които се съхраняват на изоставени или небезопасни места,

представлява риск за околната среда и човешкото здраве. Налице е необходимост от последващи грижи за тяхното съхраняване, като охрана и мониторинг, както и осигуряване на последващи действия за окончателното им обезвреждане.

В тази връзка, през 2015 г., в България е стартиран проект „Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност“ по Българо-Швейцарската програма за сътрудничество с изпълнителна агенция ПУДООС. Средствата за реализацията на проекта се осигуряват с приноса на Конфедерация Швейцария – 85% и национално съфинансиране – 15%.

На територията на община Антоново също има немалки количества залежали пестициди и ПРЗ, които са иззети от бившите селско-стопански кооперации и се съхраняват контролирано в склад, собственост на Общината (Таблица 1.2.3.1.4.):

Таблица 1.2.3.1.4. Съхраняване на забранени и негодни за употреба пестициди

С неизвестен произход		Видове ПРЗ – количество	
твърди	течни	твърди	течни
3 880 кг	200 л	Натриев молибдат – 460 кг;	Имиакт – 500 л;
		Дикуран – 1 200 кг;	Авонж – 1 280 л.;
		Хербазин – 600 кг;	Барцена – 300 л;
		Куикоцин – 400 кг;	Реглон – 1000 л;
		Хемтахлор – 200 кг;	Плексан – 320л;
		СИС-67 – 400 кг;	Алерокс – 320 л;
		Боракс – 280 кг	Федамор – 300 л;
			Супер суфикс – 480 л
3 880 кг	200 л	Общо: 7 420 кг	Общо: 4 700 л

Източник: ИАОС

Осигурен е постоянен мониторинг на състоянието на склада и съхраняваните ПРЗ от страна на общинското управление и службата по Пожарна безопасност и защита на населението (ПБЗН). Ежегодно контролни проверки се извършват и от представители на РИОСВ – Шумен. Няма данни за разливи или разпиляване на пестициди.

Складът на община Антоново е включен в списъка по проекта на ПУДООС за обезвреждане на пестицидите. Предаването на негодните за употреба пестициди и ПРЗ ще се извърши по график, утвърден от МОСВ.

Изводи:

- На територията на община Антоново няма площадки/съоръжения за събиране и третиране на опасни отпадъци.
- Няма данни за изхвърляне на опасни отпадъци в смесения поток битови отпадъци.
- Негодните за употреба пестициди и други препарати за растителна защита се съхраняват контролирано в склад, съобразно нормативните изисквания. Предстои предаването им за обезвреждане по проекта на ПУДООС.

Препоръки:

- Организиране на кампании за повишаване информираността на населението и обществената заинтересованост.

1.2.3.1.5. Специфични отпадъчни потоци

• **Масово разпространени отпадъци (МРО)** – отпадъци, които се образуват след употребата на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление.

В тази група влизат следните отпадъчни потоци:

- отпадъци от опаковки;
- негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА);
- излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО);
- излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС);
- отпадъчни масла и нефтопродукти;
- излезли от употреба гуми (ИУГ).

Характерно за всички изброени потоци МРО е възприетият в националното законодателство подход за прилагане на принципа за „разширена отговорност на производителя“, както и на дистрибуторите и лицата, извършващи продажба, при организирането на разделното събиране, рециклирането и оползотворяването на масово разпространени отпадъци, в т.ч. изпълнението на нормативно определените цели за рециклиране и оползотворяване.

Отпадъци от опаковки

Съгласно Националния план за управление на отпадъците 2021 – 2028 г., потреблението на опаковки в страната постоянно нараства, което налага прилагането на сериозни мерки за предотвратяване вредното въздействие на отпадъците от опаковки върху околната среда.

С последните промени в Закона за управление на отпадъците (обн. ДВ, бр. 19 от 2021 г. в сила от 05.03.2021 г.) количествените цели, които страната ни си поставя по отношение на рециклирането и оползотворяването на отпадъците от опаковки през следващите години, са както следва:

- до 31 декември 2025 г. – 65% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклира, в т.ч.: Пластмаси: 50%; Дърво: 25%; Черни метали: 70%; Алуминий: 50%; Стъкло: 70%; Хартия и картон: 75%;
- до 31 декември 2030 г. – 70% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклират, в т.ч.: Пластмаси: 55%; Дърво: 30%; Черни метали: 80%; Алуминий: 60%; Стъкло: 75%; Хартия и картон: 85%.

В община Антоново няма действаща система за разделно събиране на отпадъци от опаковки. Организирането на такава, съгласно *Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки* (Обн. ДВ. бр.85/2012г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.2/2021 г.), е задължително за всички населени места с население над 5 000 жители. По данни от ГРАО населението по настоящ адрес на гр. Антоново към 31.12.2021 г. е 1 481 жители. С население от 250 до 550 жители са 4 селища. Всички останали села с по-малко от 240 жители.

С разделното събиране се цели да нарастне процентът на оползотворените/ рециклираните отпадъци. Предвид дела на рециклируемите компоненти в състава на битовите отпадъци (44%), община Антоново може да постигне значително намаляване количеството на депонираните отпадъци, което ще доведе до съкращаване на разходите за събиране и обезвреждане на отпадъците.

В тази връзка, от общинската администрация са правени многократни запитвания към организациите по оползотворяване за въвеждане на разделно събиране на отпадъци от опаковки. Към настоящия момент няма получен положителен отговор.

Отпадъци от негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) и излезло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)

Отпадъците от НУБА и ИУЕЕО имат изключително голям потенциал за оползотворяване, включително рециклиране. В същото време те съдържат много опасни компоненти, които са вредни за здравето на хората и околната среда. Българското законодателство регламентира реда за управлението на тези отпадъци, както и задълженията на местното самоуправление, с оглед ограничаване на обезвреждането и повишаване дела на рециклираните и оползотворени отпадъци.

Към настоящия момент в община Антоново няма данни за образуването или нерегламентирано изхвърляне на негодни за употреба портативни батерии и акумулатори, както и електрическо и електронно оборудване. Общината няма сключени договори за разделното събиране и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане, т.к. организациите по оползотворяване не проявяват интерес към по-малки населени места. Образуванията от бита НУБА и ИУЕЕО се предават в пунктове за вторични суровини извън общината или в търговски обекти, които предлагат стоки от същия вид.

Излезли от употреба МПС, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми

В последните 10 години се наблюдава тенденция на постоянен ръст в броя на пътните превозни средства в страната и на застаряване на автомобилния парк. Това от своя страна води до генериране на големи количества отпадъци от излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, и излезли от употреба гуми (ИУГ). Управлението на тези отпадъчни потоци е регламентирано със ЗУО и съответните подзаконови наредби.

Община Антоново няма данни за вида, количествата и методите на третиране на разделно събрани отпадъци от ИУМПС, отпадъчни масла и нефтопродукти и ИУГ. Информацията се предоставя в Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС) от лицата, извършващи дейности с тях, чрез периодични/годишни отчети по управлението им.

На територията на общината няма регистрирани площадки/инсталации за съхранение, обезвреждане или оползотворяване на ИУМПС, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, и ИУГ.

• Утайки от ПСОВ

В периода на изграждане на нови ПСОВ в населените места се наблюдава увеличаване на количеството образувани утайки. Образованите годишно утайки от ПСОВ на жител в страната са едни от най-ниските в ЕС.

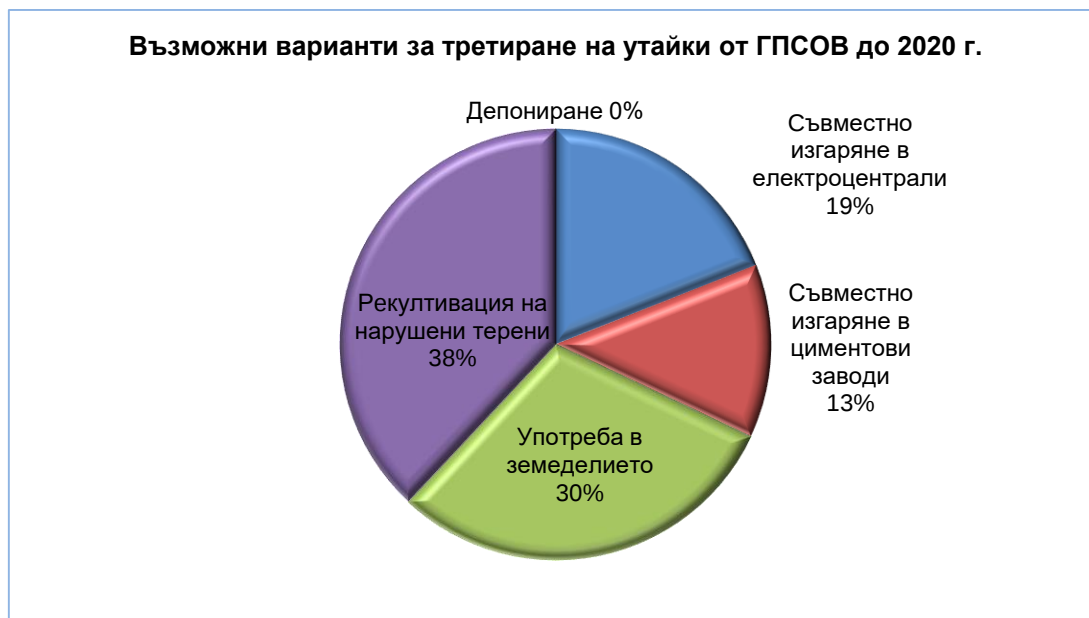
Способите на обезвреждане и оползотворяване на утайките от ПСОВ са се разширили спрямо 2006 г., когато депонирането на утайки от отпадъчни води е съставлявало 60% от общото им количество. През 2012 г. този процент е намалял на 11% от общото им количество.

Националният стратегически план за управление на утайките (НСПУУ) от ГПСОВ в България за периода 2014 – 2020 г. включва цял набор от мерки за обезвреждане и оползотворяване на утайките от ПСОВ. Прилагането му трябва да осигури изпълнение на следните национални цели до края на 2020 г. от общото количество образувани утайки:

- Рециклиране и материално оползотворяване – 65%;
- Енергийно оползотворяване – 35%;
- Нулево депониране и нецелево временно съхранение на утайки.

Анализът на възможностите за оползотворяване на утайките от ПСОВ показва, че има възможност голяма част от утайките от ПСОВ да бъдат оползотворени в земеделието и при рекултивацията на нарушени терени.

Предложена комбинация от варианти за обезвреждане за постигане на пълно оползотворяване на утайките, генерирани в ГПСОВ до 2020 г. е представено на Фигура 1.2.3.1.5.

Фигура 1.2.3.1.5. Възможни варианти за бъдещото обезвреждане на утайките в България

На територията на Община Антоново има изградена ПСОВ, която е предвидена за пречистване на отпадъчните води на гр. Антоново. Пречиствателната станция е ситуирана в една от точките на заустване на канализационната мрежа на града, но не е въведена в експлоатация. Съществуващата канализационна мрежа в град Антоново е от смесен тип – заедно се събират и отвеждат битово-фекалните, производствените

отпадъчни води и дъждовните води. Изградена е от бетонови тръби, със степен на изграденост около 78%. Предвид характера на отпадъчните води, очакваните утайки от пречистването ще бъдат с неопасен характер.

Третирането на утайките, които се очаква да бъдат генерирани при експлоатацията на ГПСОВ – Антоново задължително трябва да се извършва въз основа на План за управление на утайките. Планът цели подпомагане на оператора за вземане на правилно решение относно оползотворяването и/или обезвреждането на образуваните утайки от пречистването на водите, както и да приложи и обобщи спазването на изискванията за третиране на утайки в българското и европейско законодателство. При разработване на Плана трябва да се вземат предвид:

- Количеството и качеството на утайката, които се различават в зависимост от процесите, прилагани в ПСОВ;
- Възможностите за приемане на утайката като продукт, а не само като отпадък, чрез адаптирано пречистване и/или процедури по наблюдение;
- Местната нормативна уредба, свързана с управлението на утайки.

В Плана за управление на утайките следва да се разгледат всички възможни варианти за третиране, като се оценят преимуществата и недостатъците им. Въз основа на направените анализи да се извърши оценка на приложимостта им на територията на община Антоново, според характеристиките и особеностите на региона и възможността за използването им.

• **Медицински и биологични отпадъци**

Медицински и биологични отпадъци се генерират в лечебните и здравни заведения като клиники, болници, центрове за спешна медицинска помощ, патологични отделения, диспансери, хосписи, всички лечебни заведения за извънболнична помощ, медицински изследователски центрове и институти и др.

Дейностите, при които се очаква да се генерират отпадъци от лечебна и здравна дейност на територията на община Антоново са: медицински центрове, общопрактикуващи лекари и дентални практики, диагностични лаборатории, ветеринарни кабинети.

Информация за количествата, вида и методите на третиране на медицинските отпадъци, образувани на територията на община Антоново се предоставя в ИАОС и в РИОСВ от генераторите и лицата, извършващи дейности с тях.

Управлението на отпадъците от лечебни и здравни заведения е уредено основно чрез *Закона за управление на отпадъците* и *Наредба № 1 от 09.02.2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения*. Контролът по прилагане на нормативните изисквания се осъществява от регионалните инспекции на МОСВ и МЗ.

Съгласно действащата нормативна уредба, във всяко лечебно заведение, отпадъците се разделят на мястото на тяхното образуване на опасни и такива, които не притежават опасни свойства (неопасни). Третирането на опасните отпадъци на територията на лечебните заведения се извършва чрез изгаряне в инсинератор, обеззаразяване чрез автоматизирани системи за раздробяване и автоклавиране, комбинация от раздробяване, автоклавиране и високочестотно/микровълново

облъчване или чрез друг вид автоматизирана система, чиято ефективност се поддава на контрол.

В Антоновска община няма съоръжения или инсталации за третиране на медицински и биологични отпадъци. Генерираните такива следва да се предават за транспортиране и третиране на лица, притежаващи съответния регистрационен/разрешителен документ по ЗУО за дейности с отпадъци от хуманното и ветеринарното здравеопазване.

Изводи и препоръки относно управлението на специфични отпадъчни потоци:

1) МРО от опаковки, НУБА, ИУЕЕО, ИУМПС, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, ИУГ:

- В община Антоново няма действаща система за разделно събиране на отпадъци от опаковки.
- На територията на общината няма регистрирани площадки/инсталации за съхранение, оползотворяване или обезвреждане на масово разпространени отпадъци от НУБА, ИУЕЕО, ИУМПС, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, ИУГ. Образуваните от домакинствата МРО се предават в пунктове за вторични суровини, автосервизи и др. извън общината или в търговски обекти, които предлагат стоки от същия вид.
- На ниво Община няма данни за вида, количествата и методите на третиране на разделно събрани МРО. Информацията се предоставя в Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС) от лицата, извършващи дейности с тях, чрез периодични/годишни отчети по управлението им.

Препоръки:

За подобряване организацията по разделното събиране на МРО, е необходимо усилията на Община Антоново да се насочат към:

- Проучване на възможностите за сключване на договори с организации по оползотворяване или лица, притежаващи разрешителен/регистрационен документ по ЗУО за извършване на дейности с МРО.
- Популяризиране на разделното събиране чрез изготвяне и разпространение на информационни материали, включително в сайта на общината.
- Провеждане на информационно-образователни кампании сред населението, включително училищата, както и насърчаване на различни инициативи относно екологията и разделното събиране.
- Проучване на обектите, в които се извършват дейности с МРО – автосервизи, търговски и други обекти в които се извършва продажба и изкупуване.
- Осигуряване и поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба портативни батерии и акумулатори в училища, административни и други обществени сгради.
- Завишаване на контрола относно нерегламентираното изхвърляне на МРО.

2) Утайки от ПСОВ:

- На територията на община Антоново има изградена ГПСОВ, която не е въведена в експлоатация;

- Утайките от ПСОВ могат да бъдат оползотворени в земеделието, за производство на компост, за рекултивация, укрепване и стабилизиране на нарушени терени (горски терени, депа за отпадъци, мини), както и като енергиен източник.

Препоръки:

- Управлението на утайките от ГПСОВ – Антоново трябва да се извършва въз основа на План, разработен съобразно целите и изискванията на Националния стратегически план за управление на утайките.

3) Отпадъци от лечебни и здравни заведения

- Управлението на отпадъците от хуманното или ветеринарното здравеопазване в община Антоново е задължение на лицата, при чиято дейност се образуват;
- Информация за образуваните и предадени за третиране медицинските отпадъци, за община Антоново, се предоставя от генераторите и лицата, извършващи дейности с тях в Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС), а в случаи на превоз на опасни отпадъци – и в РИОСВ;
- Информацията за този специфичен поток отпадъци е недостатъчна за целите на анализа.

1.2.3.2. Съществуващи практики за третиране и събиране и транспортиране на отпадъци

1.2.3.2.1. Третиране на отпадъци

Към настоящият момент единственият начин за третиране на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Антоново е депонирането им в „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Омуртаг, Котел, Върбица и Антоново“.

Съгласно чл. 38, ал. 1 от *Наредба № 6 от 27 август 2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци* (Обн. ДВ, бр. 80/2013 г.) на депата се приемат предварително третирани отпадъци. В съответствие с дефиницията „замърсителят плаща“ разходите по предварителното третиране на отпадъците се поемат от лицата, при чиято дейност се образуват.

Предварителното третиране на смесените битови отпадъци, образувани от домакинствата е отговорност на общинска администрация, тъй като населението заплаща за тях „такса битови отпадъци“. Отговорността за третиране на останалите отпадъци, образувани извън организираната система по събиране и транспортиране е на причинителите и притежателите им.

„Предварително третиране“ са всички физични, термични, химични или биологични процеси, включително сортирането, които променят характеристиките на отпадъците с цел да се намали обемът им или опасните им свойства, за да се улесни по-нататъшното им третиране или да се повиши оползотворяемостта им.

Предварителното третиране има за цел отделяне на оползотворими компоненти от общия поток на отпадъците преди окончателното им депониране или подготовка за оползотворяването им. Чрез сортирането обемът на отпадъците за депониране се намалява значително, намалява се риска за околната среда, намаляват се отрицателните

последници от депонирането на биоразградими отпадъци – минимизиране образуването на инфилтрат и газове, миризми и др.

От 02.08.2000 г. населението на община Антоново се обслужва от общинско депо за неопасни отпадъци, изградено в землище на Община Антоново, в местността „Яйле“, източно от с. Семерци и е с площ 6,5 дка. Националната програма програма за управление на дейностите по отпадъците (НПУДО) 2009 – 2013 г. определя депото за регионално. То се състои от една клетка и за периода на действие на НПУДО не е предвидено неговото разширяване. През 2014 г. капацитетът на депото е изчерпан и експлоатацията му е преустановена.

В изпълнение на регионалния принцип за управление на отпадъците, от 03.11.2014 г. Община Антоново се присъединява към *„Регионално сдружение за управление на отпадъците – регион Омуртаг“*, съгласно сключено споразумение с общините Омуртаг, Котел и Върбица, а от 2016 г. е пълноправен член на сдружението.

РСУО – регион Омуртаг е създадено на 25.02.2011 г. Основната цел на сдружението е екологосъобразно управление на отпадъците, чрез обединяване усилията на общините-членки в изграждането на съоръжения за третиране на отпадъците, отговарящи на нормативните изисквания и представляващи минимален риск за околната среда.

Съгласно изискванията на ЗУО, общините включени във всеки от регионите, определени с НПУДО 2009-2013 г., създават регионална система за управление на отпадъците, състояща се от Регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъците.

Регионалната система по управление на отпадъците на РСУО – Омуртаг се състои от „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Омуртаг, Котел, Върбица и Антоново“. Разположено е на 3-4 км. южно от гр. Омуртаг в местността „Балабан“, имот № 53535.260.450 и е собственост на Община Омуртаг. Стопанисването на инсталацията е възложено на „Мит и ко“ ЕООД по силата на договор за обществена поръчка, сключен на 04.10.2017 г. между Община Омуртаг като собственик/оператор и фирмата изпълнител.

Битовите отпадъци образувани от територията на община Антоново след 2013 г. се депонират в Регионално депо – Омуртаг. Депото е проектирано за три броя клетки за неопасни отпадъци с обща площ 28,50 дка – 21,40 дка са хоризонтална площ и 7,10 дка наклонени площи, като през 2008 г. е изградена Клетка № 1, а Клетка № 2 е въведена в експлоатация през 2019 г. Към настоящия момент капацитетът на Клетка № 1 е изчерпан и приеманите на площадката отпадъци се депонират в Клетка № 2. Третата клетка все още не е изградена.

Регионално депо – Омуртаг отговаря напълно на изискванията за изграждане и експлоатация депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, определени с българското и европейско законодателство. За експлоатацията му има издадено ново Комплексно разрешително № 302-Н1/2022 г.

Депонирането на отпадъци се осъществява по утвърдена технология, определена с План за експлоатация на депото, обхващащ подготвителни работи, последователност на

изграждане на отпадъчното тяло по работни площадки, организация на работа, техническа обезпеченост и др.

Основните дейности/процеси, които се извършват в инсталацията са следните:

- Входящ контрол и отчетност на постъпващите на площадката отпадъци.
- Прилагане на технологията на депониране, което обхваща:
 - определяне на работните площадки за натрупване на отпадъците;
 - изграждане на временни пътища до съответния работен участък;
 - осигуряване на покривен материал;
 - обработка и запръстване на доставените за третиране отпадъци;
 - наблюдения на състоянието на тялото на депото: площ на депониране; ход и начин на разпределяне на отпадъците на пластове и хоризонти; запълване проектния капацитет на клетката за депониране;
 - управление на инфилтратата.
- Изграждане на вертикални газоотвеждащи кладенци, едновременно с натрупването на отпадъците.
- Мониторинг на параметрите на околната среда, чрез периодичен контрол и анализ на: разхода на ресурси; емисии в атмосферата; обем и състав на отпадъчни и подземни води; вид, количество и състав на депонираните отпадъци; нива на шума; състояние на почвите.

Регионално депо – Омуртаг е инсталация, изпълняваща дейност по точка 5.4 от Приложение № 4 на ЗООС – „Депа, приемащи над 10 тона отпадъци на денонощие или с общ капацитет над 25 000 тона, с изключение на депа за инертни отпадъци“. Проектирано е за 3 броя клетки с обща площ 28,50 дка и общ капацитет 229 755 тона, съответно:

Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Омуртаг, Котел, Върбица и Антоново	Проектен капацитет [тона]	Продължителност на експлоатация	Остатъчен капацитет към 31.12.2021г. [тона]
Клетка № 1	87 000	11 г. (2008 – 2019 г.)	0
Клетка № 2	73 500	в експлоатация от 2019 г.	51 000
Клетка № 3	69 255	не е изградена	–
Общо:	229 755		

Средногодишно в депото постъпват за депониране около 9 600 тона отпадъци, от които около 13% – от община Антоново. В края на 2021 г. остатъчният капацитет на Клетка № 2 е приблизително 51 000 тона. Предвид годишното количество приемани отпадъци, клетката ще бъде запълнена за 6 години, или до края на 2027 г.

Съгласно КР № 302-Н1/2022 г. на площадката на регионалното депо могат да се приемат неопасни отпадъци от следните групи, съгласно *Наредба № 2 от 23.07.2014 г. за класификация на отпадъците*, в общо количество до 20 516 тона/год., с цел тяхното обезвреждане чрез депониране (код D5 – специално проектирани депа):

КОД	НАИМЕНОВАНИЕ
02	отпадъци от селското стопанство, градинското растениевъдство, отглеждането на аквакултури, горското, ловното и рибното стопанство, производството и преработването на хранителни продукти
03	отпадъци от дървообработването и от производството на дървесни плоскости и мебели, целулоза, хартия и картон
04	отпадъци от кожарската, кожухарската и текстилната промишленост
05	отпадъци от рафиниране на нефт, пречистване на природен газ и пиролиза на въглища
06	отпадъци от неорганични химични процеси
07	отпадъци от органични химични процеси
08	отпадъци от производство, формулиране, доставяне и употреба (пфду) на покрития (бои, лакове, стъкловидни емайли), лепила/адхезиви, уплътняващи материали и печатарски мастила
09	отпадъци от фотографската промишленост
10	отпадъци от топлинни процеси
11	отпадъци от повърхностна химична обработка и нанасяне на покрития върху метали и други материали; от хидрометалургия на цветни метали
12	отпадъци от формоване, физична и механична повърхностна обработка на метали и пластмаси
15	отпадъци от опаковки; абсорбенти, кърпи за изтриване, филтърни материали и предпазни облекла, неупоменати другаде в списъка
17	отпадъци от строителство и събаряне (включително почва, изкопана от замърсени места)
19	отпадъци от съоръжения за обработване на отпадъци, пречиствателни станции за отпадъчни води извън мястото им на образуване и от водното стопанство за подготовка на вода за питейни нужди и за промишлена употреба
20	битови отпадъци (домакински отпадъци и сходни с тях отпадъци от търговски, промишлени и административни дейности), включително разделно събирани фракции

Разрешено е и оползотворяване на посочените по-долу отпадъци чрез изграждане на газовите кладенци, покриващите слоеве, временните пътища за достъп и рампите, и системата за повърхностно покритие, както и при рекултивацията на депото, в общо количество до 3 420 тона/годишно:

Код на отпадъка	Наименование на отпадъка
17 01 01	бетон
17 01 02	тухли
17 01 03	керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия
17 01 07	смеси от бетон, керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия, различни от упоменатите в 17 01 06
17 05 04	почва и камъни, различни от упоменатите в 17 05 03
17 05 06	изкопани земни маси, различни от упоменатите в 17 05 05
20 02 02	почва и камъни (от паркове и градини)

На площадката не се приемат течни, експлозивни, корозивни, оксидиращи, леснозапалими или запалими, инфекциозни, излезли от употреба гуми и други

отпадъци, които не удовлетворяват нормативните критерии за депа за неопасни отпадъци.

На територията на община Антоново, както и в рамките на Регионалната система за управление на отпадъците за регион Омуртаг, няма изградени друг тип инсталации/съоръжения за третиране на отпадъци като:

- Претоварни станции;
- Инсталации за биоразградими и за биоотпадъци;
- Инсталации за предварително третиране/сепариране, сортиране и други за битови отпадъци и др.

Предвид времевия хоризонт за експлоатация на 2-ра клетка на Регионалното депо, както и целите за намаляване дела на депонираните отпадъци, определени със ЗУО, Общото събрание на РСУО – Омуртаг е взело решение за изграждане на „Регионален център за временно съхранение, предварително третиране, оползотворяване и рециклиране на битови, строителни, разделно събрани рециклируеми, био- и биоразградими зелени отпадъци“. На заседание, проведено на 16.04.2021 г., е взето решение и за размера на средствата, с които ще участва всяка община. С оглед големия финансов ресурс, необходим за проекта, същият е разделен на етапи. В тази връзка общините-членове на Регионално сдружение – Омуртаг ще започнат реализацията на I-ви етап „Изграждане на инсталация за предварително третиране (сепариране) със стъпало за биологично стабилизиране на подситовата фракция“, като обект от първостепенно общинско значение.

1.2.3.2.2. Събиране и транспортиране на отпадъци

• Организирана система за събиране и транспортиране на битови отпадъци

В община Антоново има добре изградена и успешно функционираща организирана система за събирането и транспортирането на битовите отпадъци. Към настоящия момент в организираната система са включени почти всички населени места на общината – гр. Антоново и 48 села, като **делът на населението**, обхванатото от системата нараства до **99,6%** през 2021 г. В системата не са обхванати 11 населени места, чието население е общо 24 души (0,4%).

Услугите по събиране и транспортиране на битовите отпадъци се предоставят от Община Антоново, за което тя има издаден съгласно чл. 35 от ЗУО **Регистрационен документ № 15-РД-356-00 от 13.07.2015 г.**

Районите и честотата за събиране и извозване на отпадъците, се определят ежегодно със заповед на Кмета на общината. Съгласно заповедта, в община Антоново са определени следните райони:

I район – гр. Антоново, имоти включени в плана за регулация на града и постоянно обитаваните имоти извън него:

- подрайон 1.1.1. – централна градска част (ул. „Тузлушки герой“);
- подрайон 1.1.2. – всички останали улици в града.

II район – имоти, включени в плана за регулация на всички останали населени места в общината и постоянно обитаваните имоти извън тях → кварталите „Еревиш“ и „Божица“ и селата: Банковец, Богомолско, Великовци, Вельово, Глашатай, Горна Златица, Девино, Длъжка поляна, Добротица, Долна Златица, Дъбравица, Изворово,

Капище, Китино, Коноп, Крушолок, Къосевци, Любичево, Малка Черковна, Малоградец, Мечово, Милино, Моравица, Моравка, Орач, Пиринец, Поройно, Присойна, Пчелно, Равно село, Разделци, Свирчово, Свободица, Семерци, Стара речка, Старчище, Стеврек, Стойново, Таймище, Трескавец, Халваджийско, Чеканци, Черна вода, Черни бряг, Шишковица, Язовец, Яребично, Ястребино.

Периодичност на събиране и извозване на БО

Събирането и транспортирането на битовите отпадъци се извършва по график, който ежегодно се актуализира и се утвърждава със Заповед на Кмета на Общината.

Извозване се извършва и извън от определените графици – при конкретна заявка от Община Антоново и кметствата, при пролетни и есенни почиствания и др. кампании.

Честотата на извозването на БО на територията на гр. Антоново и на останалите населени места в общината е различна. Тя е в зависимост от спецификата на района, вида на съдовете за БО, степента на обезпеченост с необходимите съдове и техника, вида и количеството на отпадъците и тяхното образуване, сезонни и други фактори.

Периодичността на обслужване на съдовете за отпадъци по райони е следната:

Таблица 1.2.3.2.2-1. Периодичност на събиране и транспортиране на БО по райони

РАЙОН	Тип съдове за БО	
	Контейнери тип „Бобър“ – 1100 л	Кофи тип „Мева“ – 110 л
I район – подрайон 1.1.1.	3 пъти седмично	
I район – подрайон 1.1.2.	1 път седмично	1 път седмично
II район	2 пъти месечно	2 пъти месечно

Наблюденията за състава на битовите отпадъци от малките населени места показват почти пълно отсъствие на органични съставки. Това, както и нормата на натрупване за един ден на 1 жител (0,63 кг/жител/ден), е основание за приемане на по-дълъг (но не по-малко от 2 пъти месечно) период на транспортиране на битовите отпадъци от тези населени места.

Използвани съдове и техника за събиране и извозване на БО

Видът, броят и местоположението на необходимите съдове и техника за събиране и извозване на отпадъците са определени съобразно населеното място, броя жители, характера на територията, характер и гъстота на застрояване (разположение на жилищните и обществени сгради, предприятията и търговските обекти), периодичността на транспортиране на отпадъците, режима на работа на специализираните автомобили, отдалечеността от мястото за третиране.

В община Антоново се използват следните по вид съдове за събиране на БО:

- Контейнери тип „Бобър“ – 1100 л;
- Кофи тип „Мева“ – 110 л.

Местата на съдовете за битови отпадъци се определят от комисия, съставена от представители на Община Антоново и РЗИ – Търговище.

Повечето фирми, организации, учреждения, заведения и домакинства са осигурени с необходимия брой съдове за събиране на БО, съобразно приетата организация за събиране и извозване.

Данните за общия капацитет на съдовете за събиране на битови отпадъци са отразени в Таблица 1.2.3.2.2-2.

Таблица 1.2.3.2.2-2. Капацитет на съдовете за събиране на битови отпадъци

Година	контейнери „Бобър“ – 1100 л	кофи „Мева“ – 110 л	Общ обем [л]	Обем на 1 жител [л]
2015	300	780	415 800	71,3
2021	456	119	514 690	88,9

Общият обем на поставените съдове към 2021 г. е 514 690 литра, което се равнява на 88,9 л на жител. В сравнение с 2015 г. общият обем на поставените съдове се е увеличил с 98 890 л., като на жител от населението са предоставени със 17,6 л. повече. Поради амортизация, по-голяма част от кофите тип „Мева“ са заменени с контейнери тип „Бобър“, чийто брой е нарастнал със 156 броя.

В следващата таблица е показано разпределението на съдовете за смесени битови отпадъци по видове и по населени места.

Таблица 1.2.3.2.2-3. Брой съдове за СБО по населени места

№	Населено място	Брой жители ¹	Тип съдове за събиране на СБО		
			контейнери „Бобър“ – 1100 л	кофи „Мева“ – 110 л	Общ обем [л]
1.	гр. Антоново	1 481	115	34	130 240
2.	с. Банковец	8	1	1	1 210
3.	с. Богомолско	27	2		2 200
4.	с. Букак	10			0
5.	с. Великовци	65	3		3 300
6.	с. Вельово	69	3		3 300
7.	с. Глашатай	23	1		1 100
8.	с. Голямо Доляне	1			0
9.	с. Горна Златица	13	4	1	4 510
10.	с. Градинка				0
11.	с. Греевци				0
12.	с. Девино	11	6		6 600
13.	с. Длъжка поляна	44	4	1	4 510
14.	с. Добротица	230	17	15	20 350
15.	с. Долна Златица	11	2		2 200
16.	с. Дъбравица	8	1		1 100
17.	с. Изворово	430	30		33 000
18.	с. Калнище				0
19.	с. Капище	71	5		5 500
20.	с. Китино	71	8		8 800
21.	с. Коноп	114	8		8 800
22.	с. Крайполе				0
23.	с. Крушоллак	42	3		3 300
24.	с. Къпинец				0

25.	с. Кьосевци	93	8	11	10 010
26.	с. Любичево	238	21		23 100
27.	с. Малка Черковна	7	3	2	3 520
28.	с. Малоградец	79	5	2	5 720
29.	с. Манушевици	1			0
30.	с. Мечово	5	1	2	1 320
31.	с. Милино	17	1		1 100
32.	с. Моравица	207	10		11 000
33.	с. Моравка	189	16	1	17 710
34.	с. Орач	103	11	3	12 430
35.	с. Пиринец	9	2		2 200
36.	с. Поройно	13	4	1	4 510
37.	с. Присойна	3	2	1	2 310
38.	с. Пчелно	8	1		1 100
39.	с. Равно село	47	4		4 400
40.	с. Разделци	175	18	13	21 230
41.	с. Свирчово	18	1		1 100
42.	с. Свободица	19	1		1 100
43.	с. Семерци	255	24	2	26 620
44.	с. Слънчовец	1			0
45.	с. Стара речка	21	8	2	9 020
46.	с. Старчище	82	5		5 500
47.	с. Стеврек	365	18	3	20 130
48.	с. Стойново	32	3	1	3 410
49.	с. Стройновци	11			0
50.	с. Таймище	183	13	2	14 520
51.	с. Тиховец				0
52.	с. Трескавец	556	28	2	31 020
53.	с. Халваджийско	5	1		1 100
54.	с. Чеканци	36	1		1 100
55.	с. Черна вода	89	5		5 500
56.	с. Черни бряг	125	13	4	14 740
57.	с. Шишковица	26	2		2 200
58.	с. Язовец	8	1		1 100
59.	с. Яребично	1	1		1 100
60.		57	11	15	13 750
ОБЩО:		5 813	456	119	514 690

¹ По данни на ГРАО за населението по настоящ адрес към 31.12.2021 г.

Техническото състояние и естетичния вид на съдовете за битови отпадъци е добро. Организиран са измиването, дезинфекцията и ремонта им, включващ подмяна на ходови колела, пружини, гайки, болтове и др. Всяка година се извършва инспекция на ефикасността на системата и при необходимост се поставят контейнери на нови точки в населените места, а амортизираните се подменят с нови. Ежегодно в План-сметката на Общината се предвиждат средства за закупуване, ремонт, дезинфекция и дезинсекция на съдове за БО.

Обслужването на контейнерите и извозването на БО до Регионалното депо се извършва от „Общинско звено чистота“. Общината разполага с 2 бр. специализирани автомобили тип вариопреса, марки „Исузу“ и „Ман“. Автомобилите са многофункционални и надеждни, но поради разширяване обхвата на организираната

система и увеличаване броя на съдовете, общинското ръководство предвижда закупуване на още специализирана техника.

Съдовете и техниката за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци, генерирани на територията на Община Антоново са общинска собственост.

Съдове за събиране на отпадъци от сгурия и пепел от домакинствата

Проблемът с разделното събиране на сгурия и пепел все още не е решен – в населените места няма поставени специални съдове. Голяма част от този вид отпадъци се изхвърлят в контейнерите за смесени битови отпадъци, което променя състава им в посока по-висока плътност и понижено съдържание на рециклируеми материали. Друг негативен ефект е силно замърсяване на въздуха от запалването на отпадъците в контейнерите. Разделянето на тази фракция ще доведе до намаляване количеството на депонираните отпадъци с около 200 т/годишно, както и до увеличаване дела на годните за оползотворяване рециклируеми фракции.

• **Системи за разделно събиране на отпадъци**

В общината няма изградени системи за събиране на отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса, стъкло и на МРО (вкл. от опаковки). От страна на общинската администрация многократно са правени запитвания до Организации по оползотворяване, но до момента няма получени положителни отговори.

През 2021 г. Община Антоново е предприела мерки за закупуване на съдове за разделно събиране на отпадъците (извън задълженията на организациите по оползотворяване на масово разпространени отпадъци), обезпечаващи функционирането на общинските системи за управление на отпадъците.

Изводи:

- Към настоящият момент битовите отпадъци, генерирани на територията на община Антоново не се подлагат на предварително третиране за отсортиране на оползотворимите фракции. Единственият начин за тяхното третиране е депонирането им в „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Омуртаг, Котел, Върбица и Антоново“.
- В рамките на РСУО – Омуртаг се предвижда изграждане на нови съоръжения за третиране на битовите отпадъци: сепарираща инсталация със стъпало за стабилизиране на подситовата фракция, компостираща инсталация, площадки за рециклиране на строителни отпадъци и за временно съхранение на разделно събрани рециклируеми и др. битови отпадъци.
- В района на общината няма площадки/места за предаване на МРО, включени в системата на Организации за оползотворяване на МРО или индивидуално изпълняващи цели за МРО.
- В община Антоново е изградена ефективна система за организирано събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци – 99,6 % обхванато население. Дейността се извършва самостоятелно от Общината със собствени съдове и специализирана техника за извозване на отпадъците.
- Общината е сравнително добре обезпечена със съдове за смесени битови отпадъци. За периода от 2015 – 2021 г. общият обем на поставените съдове се е

увеличил с 98 890 л., като на жител от населението са предоставени със 17,6 л. повече. Поради амортизация, по-голяма част от кофите тип „Мева“ са заменени с контейнери тип „Бобър“, чийто брой е нарастнал със 156 броя. Планирано е закупуване на нови контейнери тип „Бобър“.

- Няма изградени системи за разделно събиране на МРО, битови отпадъци от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метал и биоразградими отпадъци.

Препоръки:

- Предвид времевия хоризонт за експлоатация на Клетка № 2 на РДНО – Омуртаг, да се предприемат навреме действия за осигуряване на достатъчен капацитет за депониране на отпадъците.
- Да се проучат възможностите за сключване на договори с Организации по оползотворяване на МРО.
- Изграждане на системи за разделно събиране на отпадъци.
- Насърчаване на фамилното компостиране.

1.2.3.3. Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве и околната среда от стари замърсявания с битови и други отпадъци

Депозит за неопасни отпадъци – Антоново.

До 2014 г. населението на община Антоново се обслужва от общинско депо за неопасни отпадъци с площ 6,5 дка. Изградено е в землище на Община Антоново, в местността „Яйле“, източно от с. Семерци. Имотът е урбанизирана територия извън строителните граници на населеното място – терен за техническа инфраструктура – съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци. Достъпът до него е осигурен чрез обходен път, започващ от III клас път Антоново – Попово, обслужващ и посока с. Семерци и с. Добротица.

Националната програма програма за управление на дейностите по отпадъците (НПУДО) 2009 – 2013 г. определя депото за регионално. То се състои от една клетка и за периода на действие на НПУДО не е предвидено неговото разширяване.

Клетката за депониране на отпадъци е проектирана в съответствие с изискванията на *Наредба № 6 от 27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци*. Съгласно проекта са били изпълнени следните подготвителни работи:

- 1) Изградена е преградна дига от глина, разположена в най-ниската част на депото.
- 2) Положен е долен изолиращ екран, състоящ се от: *минерален запечатващ пласт* от глина с дебелина 0.50 м и *дренажна система* за събиране и отвеждане на инфилтратата от тялото на депото.
- 3) Около терена на клетката за депониране, периферно са изградени охранителни канали за улавяне и отвеждане в дере на повърхностните атмосферни води.

След завършване на подготвителните работи започва запълването на клетката с отпадъци по утвърдена технология, осигуряваща стабилност на отпадъчното тяло. Едновременно с натрупването на отпадъците, след запълването на първия работен хоризонт, е започнато изграждането на газоотвеждащата система. Към настоящия

момент е изпълнена вертикалната част от газоотвеждащата система. Построени са, предвидените по проект 2 броя газови кладенци. Хоризонталният газов дренаж, включващ дренажен слой, събирателни газоотвеждащи тръби и контролни шахти, ще бъде изграден при техническата рекултивация на депото.

Депото е електроснабдено, водоснабдено и е оборудвано с електронна везна за измерване и регистрация по електронен път на постъпващите за третиране отпадъци. Площадката е оградена и с осигурена денонощна охрана, което ограничава нерегламентираното изхвърляне на отпадъци.

Общинско депо – Антоново е в експлоатация от 02.08.2000 г. От м. април 2014 г., поради изчепване на капацитета му, на площадката не се извършва депониране на отпадъци. Към настоящия момент е направено запръстяване на цялата площ.

Община Антоново има изготвен от 2015 г. работен проект за закриване и рекултивация на клетката, в който е предвидено рекултивацията да се изпълни на два етапа – техническа и биологична:

- Техническата рекултивация обхваща доизграждане на системата за инфилтрат и изграждане на горния изолиращ екран, който включва: газов дренаж, минерален запечатващ пласт, дренажна система за събиране и отвеждане на повърхностните (атмосферните) води извън тялото на депото и рекултивиращ пласт от земни маси.
- Биологичната рекултивация включва следните мероприятия: подобряване условията на месторастене чрез почвоподготовка и минерално торене; затревяване повърхността на депото; отгледни мероприятия в продължение на три години.

Общината е кандидатствала за финансиране реализацията на проекта от ПУДООС, но до края на 2020 г. няма получен резултат. В тази връзка са предприети действия за изготвяне на нов проект за закриване и рекултивация на клетката, включващ и план за мониторинг и контрол след закриване на депото.

За периода на експлоатация и към настоящия момент, депото се обслужва от местни дейности „Общинско звено чистота”. Ежегодно в план-сметката на общината се предвиждат следства за финансовото обезпечаване на дейностите по поддържане и мониторинг на депото.

Нерегламентирани сметища и стари замърсявания

С въвеждането в експлоатация на Общинско депо – Антоново и на системата за организирано събиране и транспортиране на битовите отпадъци в почти всички населени места в общината (99,6% от населението), нерегламентираните (селски) сметища са закрити. Закриването им е осъществено въз основа на изготвен подробен план за закриване на сметищата, който е съгласуван и одобрен от Директора на РИОСВ-Шумен.

В по-голямата част от населените места не се наблюдава нерегламентирано изхвърляне на отпадъци. Периодично се появяват локални замърсявания около дерета на реки, покрайнини на населени места, зони за отдих, селскостопански пътища и др. Общината своевременно предприема мерки за почистване на замърсяванията, както и за недопускането им.

Ежегодно общинска администрация извършва проверки за наличието на изхвърлени отпадъци в закритите сметища на населените места, както и за образувани нови такива. Кметовете на населени места и кметските наместници извършват постоянен контрол за възникването и предотвратяването на такива замърсявания. Ежегоден контрол се извършва и от РИОСВ – Шумен предимно за замърсяване с отпадъци на речите легла и прилежащите им територии, общинските пътища и др.

В план-сметката на Община Антоново, всяка година се предвиждат средства за дейностите по „почистване на локални замърсявания“, като част от разходите за „Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии, предназначени за обществено ползване“.

За предотвратяване на замърсяване на околната среда, по проект, финансиран от ПУДООС и Конфедерация Швейцария, през 2015 година Община Антоново е събрала от бившите селскостопански организации всички излезли от употреба пестициди и препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност, в склад общинска собственост.

Осигурен е постоянен мониторинг на състоянието на склада и съхраняваните ПРЗ от страна на Общината и служба „Пожарна безопасност и защита на населението“ (ПБЗН). Ежегодно контролни проверки се извършват и от представители на РИОСВ – Шумен. Няма данни за разливи или разпиляване на пестициди.

Складът на община Антоново е включен в списъка по проекта на ПУДООС за обезвреждане на негодните за употреба пестициди и ПРЗ. Предаването им ще се извърши по график, утвърден от МОСВ.

Друго мероприятие целящо опазване чистотата на околната среда и предотвратяване нерегламентирано изхвърляне на отпадъци е услуга по събиране на строителни отпадъци от ремонтни дейности от домакинствата в количество до 1 куб.м., която Община Антоново предоставя.

Изводи:

- Община Антоново е предприела действия за закриване и рекултивация на общинското депо за отпадъци с преустановена експлоатация на територията си. Има разработен проект от 2015 г., който не е реализиран. Предстои изготвянето на нов проект, съобразно нормативните изисквания.
- Общината е предприела мерки за недопускане увреждането и замърсяването на околната среда от стари, замърсени в миналото площадки, както и за образувани нови такива.
- Всички нерегламентирани сметища са ликвидирани.
- Негодните за употреба пестициди и препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност са иззети от бившите селскостопански организации и се съхраняват временно в контролиран склад.

Препоръки:

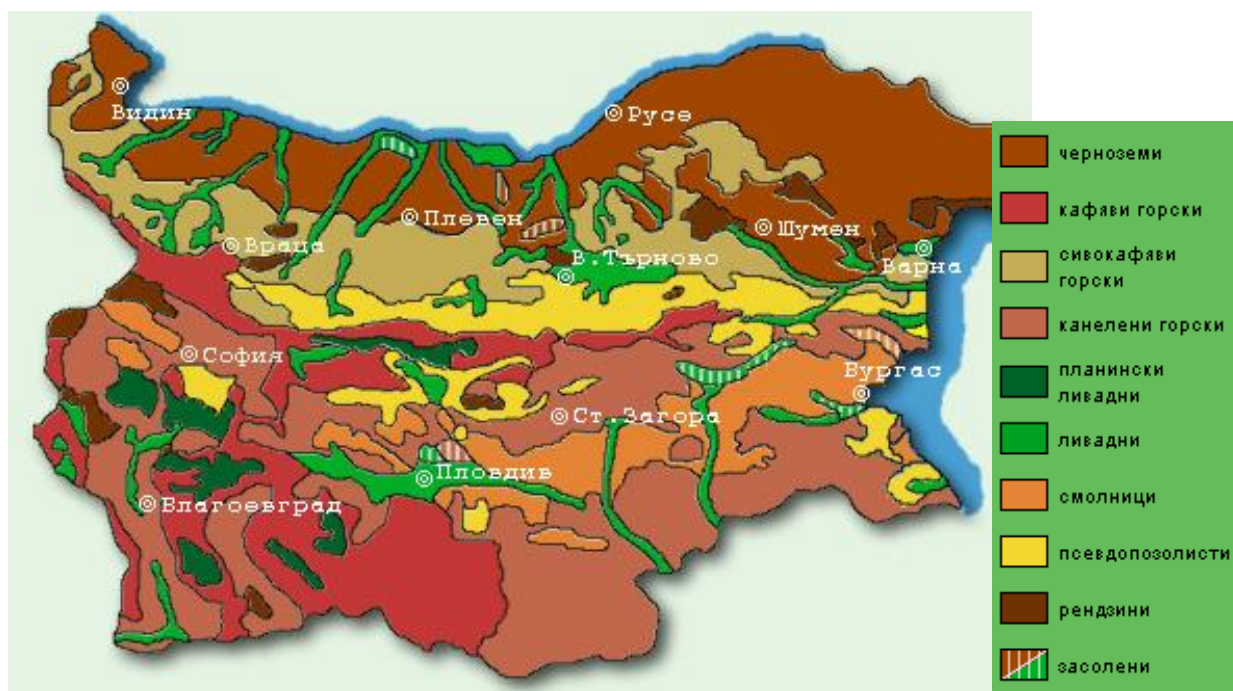
- Осигуряване на финансиране за реализацията на проекта за закриване и рекултивация на Общинско депо – Антоново.

- Спазване на всички изисквания и технологии в изготвения проект и осъществяване постоянен контрол на дейностите по закриване на депото.
- Осигуряване в дългосрочна перспектива, организационно, финансово и технически следексплоатационните грижи и мониторинг на рекултивираното депо, съгласно изискванията на Наредба № 6 от 27.08.2013 г. – за депата.
- За повишаване ефективността на контрола върху нерегламентираното изхвърляне на отпадъци и локални замърсявания, както и да се ограничи възникването на нови замърсявания с отпадъци, е необходимо да се въведат превантивни мерки, постоянен мониторинг и ефективни санкции, включително да се поддържа актуален общински регистър на ликвидираните сметища и замърсени райони/площадки.

1.2.4. ПОЧВИ И НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ

1.2.4.1. Обща характеристика на почвите

Условията за почвообразуване в България са разнообразни (от преходно-средиземноморски до субалпийски климат, над 3000 вида растителност, различни почвообразуващи скали, релеф) и са предпоставка за почвеното разнообразие в страната. От 25 основни почвени типа по света, в България има представители на 16 от тях, които обединяват 42 почвени вида. Обработваемият фонд в България е съставен главно от черноземни почви и черноземни смолници (30 млн. дка), канелени горски почви (7 млн. дка), а другите видове почви заемат около 5 млн. дка от общия фонд. (Фигура 1.2.4.1.).

Фигура 1.2.4.1. Почвени типове в България

Почвените типове са определени, съгласно Приложение № 2 Таксономичен списък на почвите в България по ФАО/1990 год – в Класификационна схема на типовете горски месторастения в Република България – 2011 год. и Таблица № 6, стр.45 от „Инструкцията за установяване и картиране на типовете горски месторастения и определяне състава на дендроценозите”, изготвени от изпълнителски колектив от

научни работници и специалисти от практиката, сформирани към Браншово сдружение „БулПрофор“.

Според почвено-географското райониране на България община Антоново попада в Старопланинска провинция от пояса на лесивираниите – обикновени, хромови/канеленовидни, калциеви, ветрични и светли почви.

Типът на почвите в района на общината се обуславя от геоложкия строеж и отразява влиянието на умерено-континенталния климат (по-прохладен и влажен), нископланинския и хълмист релеф, растителната покривка (предимно широколистна) и антропогенната дейност на човека.

В Антоновска община не се наблюдава голямо почвено разнообразие. Основните почвени типове са черноземни, в по-голямата си част сиви горски почви и алувиално-/делувиално-/ливадни. (Фигура 1.2.4.1.).

Черноземните почви са разпространени в Северна България. Заемат Дунавската хълмиста равнина изцяло, Южнодобруджанското плато, голяма част от Лудогорието и част от Северозападното плато. В зависимост от влиянието на горската растителност при черноземните почви се различават 4 подтипа: *карбонатни, типични, излужени и деградирани (лесивирани)*.

Най-разпространени в Антоновска община са излужените черноземи, които се срещат в района на с. Изворово.

Излужените черноземи заемат около 11 млн. дка в по-южните и по-високите части на Дунавската равнина и почти цяла Добруджа. Те, почти без изключение, са разположени по билните заравнености с надморска височина 160–220 м. Имат мощен (80 – 100 см) тъмно оцветен хумусен хоризонт и преходен хоризонт с мощност 40 – 50 см. Карбонатите са измити на дълбочина след 60 – 80 см. Реакцията на почвения разтвор е неутрална; съдържанието на хумус е 3 – 4 %, като намалява в дълбочина; средно запасени са с подвижен фосфор и азот и добре запасени с калий. Имат по-тежък механичен състав от карбонатните черноземи, но имат и по-добра водозадържаща способност от тях. Излужените черноземи са почви с високо естествено плодородие и при правилна обработка при тях се получават най-високите добиви от полските култури.

Сивите горски почви са разположени географски на юг от черноземната зона, в Лудогорието, Южнодобруджанското плато и в Предбалкана с надморска височина до 700–800 м, където граничат с псевдоподзолисти почви. Образувани са под влияние главно на широколистна горска растителност, като в ниските части се чувства влиянието на тревна растителност. Ето защо, за сивите горски почви е характерен хумусен хоризонт с малка мощност и силно развит и уплътнен глинест илувиален хоризонт. Разделят се на два подвида: *тъмно сиви* и *типични сиви* (светло сиви, сиво-кафяви).

Тъмно сиви горски почви: Заемат около 2 млн. дка в по-ниските райони, в съседство с излужените и деградирани черноземи. Мощността на хумусния хоризонт е 40–50 см, който постепенно преминава в илувиален с мощност 80–100 см. Съдържанието на хумус в орницата е 2–3 % и намалява до 1 % в илувиалния хоризонт. Почвите са слабо запасени с азот и фосфор и добре с калий. Почвената реакция е слабо

кисела до кисела. По механичен състав почвите са слабо до средно глинести и физичните им свойства са неблагоприятни. Имат слаба водопропускливост; при навлажняване са пластични, а при изсъхване се спичат и напукват. Естественото им плодородие отстъпва значително на черноземните почви.

Типични сиви (светло сиви, сиво-кафяви) горски почви: са разположени южно и на по-голяма надморска височина от тъмно сивите почви. Хумусният им хоризонт е с малка мощност — до 35 см и рязко преминава в илувиален с мощност 80–100 см. Съдържанието на хумус в орницата е около 2 % и рязко намалява в дълбочина. Запасеността с азот и фосфор е слаба, а почвената реакция е кисела по целия профил. Физичните свойства на тези почви са още по-неблагоприятни, поради което трудно се обработват. Поради силното уплътняване на илувиалния хоризонт се наблюдава преовлажняване на ниските места. Тези почви имат добра структура, пропускат въздуха и задържат влагата. Скалите, върху които са се образували сивите горски почви са предимно пясъчници.

Сивите горски почви са подходящи за отглеждане на дървесни видове, както и на тревисти културни растения, които имат по-развита коренова система (ръж, овес, картофи и др.).

Алувиалните и алувиално-ливадните почви са разположени в заливните и надзаливни тераси на притоците на р. Стара река. Те са формирани върху алувиални отложения под въздействието на ливадна растителност и близки подпочвени води през зимно-пролетния период. Имат рохкав и добре аериран профил и хумусен хоризонт в различна степен хумус оран (средно 1-3%), чиято мощност е обикновено между 10 и 40 см. Под него следват пластове от нанос, някои от които са повлияни от почва образователния процес, но впоследствие залети и погребани. Механичният състав е изключително разнообразен, но най-често пясъчлив и глинесто-пясъчлив. Почвената реакция е в почти всички случаи неутрална до слабо алкална.

Алувиално-ливадните почви в района имат средно мощен хумусен хоризонт (30-40 см) и не особено дълбок почвен профил (до около 60-70 см). Те са рохкави, почти без структурни или със слабо оформена и нездрава троховидно-зърнеста структура в повърхностния хоризонт. В дълбочина следват безкарбонатна и карбонатни пясъци, чакъл и пясъчливи глинени. Механичният състав е лек обикновено глинесто-пясъчлив със съдържание на физическа глина в слабо изразения хумусен хоризонт 11,4-19,0 %. Те са бедно хумусни почви и слабо запасени с общ азот. Стойностите им са съответно под 1.0 % и под 0.1 %. Почвената реакция в повърхностния хоризонт е неутрална – рН /H₂O/ 6,9 и в рН /KCL/ 5.95. В следващите надолу хоризонти и пластове почвената реакция е слабо алкална.

Подходящи са главно за зеленчукопроизводство, но също и за фуражни, технически и овощни култури.

1.2.4.2. Замърсяване на почвите в община Антоново

Въздействията на антропогенната дейност върху земите и почвите са разнообразни и всеобхватни, понякога – най-неочаквани, тъй като в стремежа си за добиване на все по-високо благосъстояние, човекът непрекъснато усъвършенствува производствените процеси, все по-дълбоко навлиза в изучаване и внедряване на все

нови и нови технологии, което се отразява неблагоприятно върху функционирането на екосистемите.

Увреждането на почвата се получава чрез замърсяването ѝ с тежки метали и металоиди, с продукти за растителна защита (пестициди), с устойчиви органични замърсители, включително нефтопродукти; чрез нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност, както и чрез нарушаване на земите и почвите от добивната промишленост. Постъпвайки в почвата, част от замърсителите могат да се инфилтрират в подпочвените води – поливни или питейни (изключваме тези, които се отмиват от почвената повърхност от дъждовете или при топенето на снеговете).

Най-опасни са тези замърсители, които чрез растителната продукция, произведена върху замърсени почви, влизат в трофичните вериги и стават рисков фактор за животните и хората.

Сега най-големи увреждания и замърсяване на почвите нанасят различните промишлени източници и производства. Затова почти всички деградационни процеси в почвите и земите се свързват с промишлеността.

Интензификацията в селскостопанското производство също може да доведе до ускоряване на деградационните процеси – ерозия, засоляване, киселяване, замърсяване на водите, намаляване на биоразнообразието, до степен неблагоприятна за земеделието и околната среда.

Наблюдение състоянието на почвите в България се извършва чрез Националната програма за почвен мониторинг, разработена през 2004 г. и утвърдена от Министъра на околната среда и водите. Програмата за мониторинг е изцяло съобразена с последните изисквания на Европейската комисия и Европейската агенция по околна среда, с добрите практики в редица европейски страни, както и с националното законодателство, прието по-късно през 2007-2009 г. (*Закон за почвите* и *Наредба за мониторинг на почвите*). Програмата за мониторинг е организирана на 3 нива, както следва:

- **Наблюденията по I ниво (широкомащабен мониторинг)** се извършва в равномерна мрежа 16x16 км, в 397 пункта и предоставят данни за оценка състоянието на почвите по следните показатели – 9 тежки метали и металоиди, общ азот, фосфор, органичен въглерод, активна реакция на почвата (pH) електропроводимост, нитратен азот, общ въглерод и устойчиви органични замърсители – 16 РАН, 6 РСВ, 15 хлорорганични замърсители, обемна плътност. Периодичността на наблюдение е 5 години.
- **Наблюденията по II ниво** са ориентирани към регионални проявления на деградационни процеси: киселяване – 54 полигона и засоляване – 12 полигона. Процеси на ерозия – водоплощна и ветрова се наблюдават чрез специално разработени математически модели за оценка и прогноза. Почвеното запечатване се оценява на база статистически данни и картиране на земното покритие (проект Корин Земно покритие).
- **Наблюденията на III ниво** се идентифицират с т.н. локални почвени замърсявания, в рамките на които следва да се извършва инвентаризация на площи със замърсена почва. Инвентаризацията е все още частична и нерегулярна,

на база на налични данни. През 2007 година е утвърдена специализирана *Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия*, а през 2009 година *Наредба за реда и начина за инвентаризация, проучвания, извършване и поддържане на необходимите възстановителни мероприятия на площи с увредени площи*. От 2016 г. има утвърдена *Методика за предварителните и подробните проучвания и създаване на публичен регистър за инвентаризация на площи със замърсена почва*. Периодичността на наблюденията е различна в зависимост от процесите.

На територията на община Антоново контролът на състоянието на почвите се осъществява от РИОСВ – Шумен.

През 2019 г. в изпълнение на утвърдената от ИАОС – София програма по почвен мониторинг I^{во} ниво – широкомащабен мониторинг, Регионалната лаборатория – гр. Шумен е извършила пробонабиране от две дълбочини (0-10/10-40 см. за пасища и ливади и 0-20/20-40 см. за обработваеми земи) от пункт № 296 с. Мечово, общ. Антоново.

Показателите по които са изпитвани пробите са: почвена реакция, специфична електропроводимост, биогенни елементи – общ азот, общ азот по Келдал, общ фосфор, органично вещество – общ въглерод и органичен въглерод, pH (H₂O), pH (CaCl₂), специфична електрическа проводимост, обемна плътност, както и тежки метали, полициклични ароматни въглеводороди, полихлорирани бифенили и органохлорни пестициди.

1.2.4.2.1. Замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди

По отношение на *тежките метали и металоиди (Zn, Cu, Pb, Cd, Ni, Co, Cr, Hg, As)* получените данни са оценени съгласно максимално допустими концентрации (МДК) от *Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите*, в сила от 12.08.2008 г. По данни от доклад за 2019 г. на ИАОС за състоянието на почвите, в община Антоново не е установено превишаване на МДК.

1.2.4.2.2. Замърсяване на почвата с тежки устойчиви органични замърсители (УОЗ), включително нефтопродукти и пестициди.

При анализа на почвите в определеният за 2019 г. пункт за мониторинг № 296 с. Мечово, общ. Антоново са определени концентрациите на устойчиви органични замърсители – 16 РАН, 6 РСВ и 15 хлорорганични пестициди в почвените проби. Стойностите са оценени чрез МДК по *Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите*, в сила от 12.08.2008 г. Съгласно доклад на ИАОС, от взетите почвени проби, не е отчетено замърсяване с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти над МДК.

Липсата на замърсявания на почвите с устойчиви органични замърсители се дължи основно на промените в българското земеделие през последните години – намалена е употребата на химикали и торове.

Не са констатирани и замърсяване на терени с нефтопродукти, които в повечето случаи са локално край бензиностанции, районите около пътни артерии и се

характеризира с нарушаване на хидрофилността им, ензимната им активност и особено съотношението въглерод/азот. В случай на трайно увреждане от такъв характер при концентрации на нефтопродукти над 30 000 мг/кг следва да се осъществи физическа подмяна на почвите. При констатиране на налични количества РАН се налага саниране.

Почвите в района са в добро екологично състояние по отношение на запасеност с биогенни елементи/органично вещество. Стойностите при наблюдаваните показатели са в рамките на средните за страната стойности. Запасеността на почвите с биогенни елементи се определя чрез съдържанието на общ азот, органичен въглерод и общ фосфор, както и съотношението между органичен въглерод и общ азот. Съдържанието и съотношението на биогенните елементи в почвата имат пряка връзка с почвеното плодородие и с храненето на растенията.

По отношение на продуктите за растителна защита (ПРЗ), през последните години са установени трайни положителни тенденции, касаещи цялостния процес на управление на складовете за забранени и с изтекъл срок на годност ПРЗ и площите около тях.

Вследствие на промените в земеделието на територията на община Антоново са останали сравнително големи количества негодни за употреба пестициди. Различните видове негодни пестициди (хербициди, инсектициди и фунгициди), както и тези с неустановен състав са събрани и се съхраняват от Общината в склад в с. Семерци. Количествата и вида на съхраняваните негодни ПРЗ са посочени в Таблица 1.2.4.2.2.

Таблица 1.2.4.2.2. Съхраняване на негодни за употреба ПРЗ

С неизвестен произход		Видове ПРЗ – количество	
твърди	течни	твърди	течни
3 880 кг	200 л	Натриев молибдат – 460 кг;	Имиакт – 500 л;
		Дикуран – 1 200 кг;	Авонж – 1 280 л;
		Хербазин – 600 кг;	Барцена – 300 л;
		Куикоцин – 400 кг;	Реглон – 1000 л;
		Хемтахлор – 200 кг;	Плексан – 320л;
		СИС-67 – 400 кг;	Алерокс – 320 л;
		Боракс – 280 кг	Федамор – 300 л;
			Супер суфикс – 480 л
3 880 кг	200 л	Общо: 7 420 кг	Общо: 4 700 л

Ежегодно в изпълнение на програмата за почвен мониторинг III^{то} ниво – локални почвени замърсявания, РИОСВ-Шумен извършва проверка на място на склада за съхранение. До настоящия момент не са констатирани нередности по отношение състоянието на опаковките и не е установено разпиляване или течове от препарати по прилежащите земни площи.

1.2.4.2.3. Замърсяване на почвата с нитрати.

Обработваемите земи в района на общината са слабо плодородни, поради ниското съдържание на хумус в горния повърхностен слой. Това налага използването на естествени и изкуствени торове за подобряване на техните качества.

С възстановяването на частната собственост върху земята практиката по наторяване на почвите мина през различни фази: от предозирано и безконтролно към наторяване преобладаващо с естествени торове и в умерена степен с изкуствени.

Опасност от замърсяване с нитрати на земеделски земи и земни площи в и около населените места представлява съхраняването на биологичен тор от животновъдните ферми. Решаването на този проблем е свързано с изграждането на водонепропускливи торищни площадки към фермите и определяне на временни торови площадки за населените места.

На територията на община Антоново все повече се налага прилагането на добри земеделски практики при обработването и ползването на земята. За наторяване се използва течна торова маса, както и птичи тор и постеля от птицефермите.

Няма данни от Националната система за мониторинг на почви за замърсяване с нитрати на почвени проби от района вследствие предозирано и/или безконтролно наторяване на земеделски земи.

1.2.4.2.4. Замърсяване на почвите с отпадъци

Нерегламентираното изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци) в община Антоново все още се среща въпреки предприетите мерки и положените усилия от страна на общинското ръководство.

РИОСВ-Шумен, по Заповед на Министъра на околната среда и водите, извършва периодични проверки на общината за образуване локални замърсявания по дерета, речни легла и прилежащите им територии и по чистотата на населените места и общинските пътища. Констатираните замърсявания са основно от битови отпадъци, отпадъци от пластмасови опаковки, строителни отпадъци и животинска торова маса.

1.2.4.3. Заблатени почви

Климатичните и почвени особености в община Антоново не предразполагат към образуване на заблатени почви.

1.2.4.4. Ерозирали почви

Почвената ерозия е един от най-важните деградационни процеси, който основно засяга производителния потенциал на почвите. Тя е процес на механично разрушаване и отнасяне на почвения слой под влияние на вода или вятър. Ето защо, различаваме основно два вида ерозия: *водоплощна* и *ветрова*.

Загубата на почва (ерозията) до голяма степен е природен процес, който се засилва при прилагане на неподходящи селскостопански техники и практики.

Главните фактори влияещи върху степента на проявление на ерозията са климатичните условия, релефа, начина на използване на земята, състоянието на растителната покривка и времето през което почвата е била покрита с растителност.

Също така влияние оказват и антропогенните фактори – обезлесяването, неправилната обработка на почвата, пожарите.

Площната водна ерозия се проявява най-вече при обработваемите земеделски земи и при земи с наклон на терена по-голям от 1°. Този фактор е в тясна връзка с валежите и тяхната интензивност, което води до деградивното механично въздействие на водата върху почвата. Вследствие на това много от обработваемите земи се лишават от повърхностния слой почва, образуват се бразди, ровини, оврази, което ги прави негодни за селскостопанска експлоатация.

Орографските особености на района на община Антоново не благоприятстват ветрова ерозия, но създават условия за водоплощна ерозия. Големите наклони на терените, обемът и интензивността на валежите в съчетание с почвените условия са част от факторите, които определят интензивността на ерозията. Ерозирали терени в общината се наблюдават в полупланинската част с наклони и обезлесени райони. Скоростта на ерозия е различна при различните типове растителна покривка. Незасетите обработваеми земи са подложени на около 30 пъти по-интензивни ерозионни процеси в сравнение с почви под горска покривка. Широколистните насаждения в горския фонд, със своите водозадържащи функции имат изключителна роля за предотвратяване на ерозионните процеси. Човешката дейност много често усилва естествената ерозия. Видът на почвообработките и начина на трайно ползване на земите са основните фактори определящи на процеса на водоплощна ерозия ако се изключат природните и климатични фактори. Площите в община Антоново не се характеризират с висок ерозионен риск. Реални резултати за ограничаване на процеса се получават при извършване на залесяване и прилагане от земеделските производители противоерозионни дейности – агротехнически мероприятия, като подходящи почвообработки, засяване и поддържане на култури, имащи за цел нейното укрепване – постоянна тревна покривка и т.н.

Ветровата ерозия се проявява най-вече в големи и обширни територии, които са предпоставка за развиването и поддържането на високите скорости на ветровете, което води до отнасянето на повърхностния почвен слой. За разлика от водоплощната ерозия, която е в тясна връзка с водата и наклона на терена, ветровата ерозия се проявява главно при големи и открити равнини – предимно обезлесени и места със засушливи територии.

Съгласно Националният доклад за състоянието и опазването на околната среда в Република България за 2019 г., в сравнение с 2018 г., през 2019 г. се наблюдава слабо намаляване на площите с риск от ветрова ерозия – с 231 ha (0.002 %), докато загубите на почва се увеличават с около 20% (3 000 000 t). Площите със слаб, слаб до умерен и умерен ерозионен риск намаляват, а тези с умерен до висок, висок и много висок риск се увеличават. Средно-годишният интензитет на ветровата ерозия се увеличава с 35 % до 0.58 t/ha/y. С най-висок интензитет е ветровата ерозия в областите Добрич (5.79 t/ha/y), София град (4.37 t/ha/y), София област (2.03 t/ha/y) и Бургас (1.67 t/ha/y). През 2019 г. в почти всички области има площи с много висок ерозионен риск.

Измененията в действителния риск от ветрова ерозия се дължат главно на промените в растителната покривка (включително разпределението на земеделските култури в използваните земеделски площи).

Климатичните и почвенни особености в общината, както и релефът определят слабият риск на засягане от ветрова ерозия. Прилаганите земеделски практики,

включително създаване на защитна покривка на повърхностния почвен слой са мероприятия, които повишават устойчивостта и ограничават дефлацията.

1.2.4.5. Вкислени и засолени почви

Вкисляването на почвите се извършва главно под въздействие на природни и антропогенни фактори. Източник на повишена киселинност в почвата при естествени условия са главно органичните киселини, образуващи се при разлагане на растителните остатъци и просмукващи се с атмосферната влага в почвата. Почвата се вкислява по-интензивно, когато с реколтата се изнасят значителни количества Са и Mg и не се връщат обратно в почвата.

Вкисляването, дължащо се на антропогенни фактори, се установява при интензивно минерално торене с големи количества азотни торове (амониев сулфат, амониев хлорид, амониев нитрат и др.), особено когато то е самостоятелно, без съпътстващо фосфорно и калиево торене.

Почвите могат да се вкислят и под действие на киселинни промишлени отпадъци, главно серни и азотни съединения. Те попадат в почвата най-често с т.н. киселинни дъждове, но за България те имат ограничено значение.

За ограничаване на развитието на процеса на вкисляване при обработваемите почви е необходимо прилагане на подходящи модели на торене. При изоставените терени се налага ограничаване на процесите на ерозия, прилагане на стопански решения за увеличаване на почвеното плодородие и извършване на варуване, съобразно конкретните условия на засегнатите площи.

Засоляването на почвите е процес, при който се увеличава съдържанието на водноразтворимите соли и/или обменен натрий в почвите в количества, влияещи негативно на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал. Голяма част от засолените почви представляват изоставени земеделски ниви, които не се обработват, поради намаленото плодородие. Възстановяването им в обработваемия фонд на страната е възможно след корекция и извършване на химични мелиорации, съобразени с конкретните условия на всеки обект.

Процесите на засоляване на почвите засягат главно областите Бургас, Варна, Плевен, Пловдив, Сливен, Стара Загора, Ямбол и Русе.

На територията на община Антоново не са определени пунктове към Националната мрежа за почвен мониторинг за наблюдение на вкисляване и засоляване на почвите. Няма данни за вкислени и засолени площи в района.

1.2.4.6. Физически нарушени почви

1.2.4.6.1. Нарушени терени от добивни дейности

Площта на териториите за добив на полезни изкопаеми в община Антоново е около 11 дка, което е почти нулев дял от цялата територия на общината – 0,0023%.

В общината са разкрити находища на висококачествени глини, като по-значителни са тези в района на гр. Антоново, квартал „Еревиш”, с. Орач и с. Малоградец, но терените не са разработвани и добивни дейности към момента не се извършват.

1.2.4.6.2. Запечатване

Почвеното запечатване през последните години се оценява като съществена, глобална заплаха за унищожаване на почвите. Това са почви, използвани и трайно застроени за селищно изграждане, промишлено и инфраструктурно строителство, търговски и транспортни участъци. Съгласно действащото законодателство превантивен инструмент за недопускане безвъзвратно отнемане на висококачествени земеделски и горски земи за други цели е въведената процедура по промяна на предназначението на земите от земеделския и горския фонд. Независимо от въведеният финансов механизъм за стимулиране ползването на висококачествените земеделски земи по предназначение, в община Антоново има случаи на прилагането му.

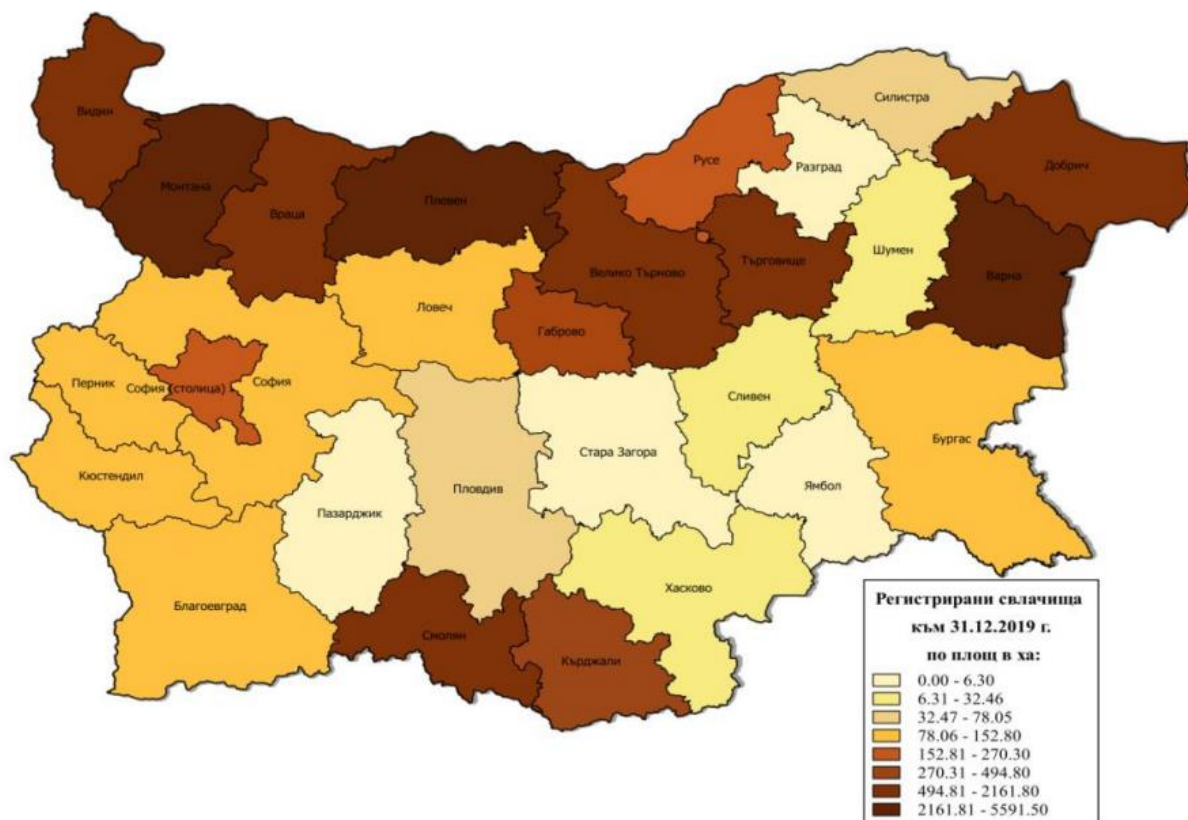
1.2.4.6.3. Свлачища

Свлачищата, като част от общите геодинамични процеси, са природно явление с опасни последици. Действат стихийно, нанасяйки непоправими щети, нерядко придружени с човешки жертви, засягат населени места, жилищни, стопански и производствени сгради, инфраструктурни обекти и земеделски земи, причиняват огромни материални загуби.

Проявата, съответно тяхното активизиране се обуславят преди всичко от:

- природни фактори – геоложки строеж на района, движения по разломи, земетресения, колебания в нивата на подземни води и
- техногенни фактори – въздействия в резултат на човешка дейност като извършване на дълбоки изкопи, прокарване на пътища, добив на полезни изкопаеми, претоварване на горната част на терена от насипи или ново строителство.

Проявата на свлачищната активност е през пролетния сезон след снеготопене и интензивни валежи.

Фигура 1.2.4.6.3. Разпределение на площите засегнати от свлачищни процеси, ха

На Фигура 1.2.4.6.3. е показано разпределението на площите засегнати от свлачищните процеси по области. Картата е изработена в ИАОС по данни на МРРБ - „Геозащита” ЕООД – Варна, Плевен и Перник.

Област Търговище попада в категорията райони с обща площ на свлачищата от 494.81 – 2161.80 хектара.

Изводи:

- Естественото плодородие на почвите в община Антоново отстъпва значително на черноземните почви поради ниското съдържание на хумус в горния повърхностен слой.
- Данните от Националната система за мониторинг на почви показват, че почвите в района са в добро екологично състояние по отношение на запасеност с биогенни елементи/органично вещество, няма замърсяване с тежки метали и металоиди, както и с устойчиви органични замърсители над максимално допустимите концентрации, не са установени замърсявания с пестициди и нефтопродукти.
- Негодните за употреба препарати за растителна защита (ПРЗ) се съхраняват контролирано в обособен склад, собственост на Общината. Опаковките/съдовете за съхранение са в добро състояние. Няма разливи или разпиляване на ПРЗ на прилежащи площи.
- На територията на община Антоново все повече се налага прилагането на добри земеделски практики при обработването и ползването на земята. В резултат на това почвите в района не са замърсени с нитрати вследствие на предозирано и/или безконтролно наторяване на земеделски земи.
- Почвите в района не са вкислени или засолени, а също не са силно повлияни от ерозионни процеси.
- На територията на общината няма физически нарушени терени от добивни дейности.

1.2.5. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ, ГОРИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

Националната политика в областта на защитата на природата е насочена към управлението, контрола и опазването на биологичното разнообразие и защитените природни територии. Тя е първата страна от Централна и Източна Европа, която осъществява стратегическо планиране на национално равнище за биоразнообразието чрез Националната стратегия за опазване на биологичното разнообразие от 1998 г. *Законът за защитените територии* (ЗЗТ) е приет от Народното събрание през ноември 1998 г. Той определя взаимоотношенията между институциите, отговорни за защитените територии и гарантира по-ефективното опазване на природата и защита на местните интереси. Законът въвежда съвременна и съобразена с международните норми категоризация на защитените територии: резерват, национален парк, природна забележителност, поддържан резерват, природен парк и защитена местност. Шестте категории защитени територии се различават по състояние и степен на съхраненост на дивата природа в тях. Това определя целите на управление на съответната защитена територия. ЗЗТ регламентира процедурите за обявяване и промените в защитените територии – прекатегоризиране, заличаване, промяна на площта, режима и др. както и управлението, стопанисването и охраната им.

България е и една от най-богатите на биологично разнообразие европейски държави и е на трето място в ЕС по процент от националната територия, която попада в европейската екологична мрежа Натура 2000 (34.9%).

Натура 2000 е общоевропейска мрежа, съставена от защитени зони, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие.

Процесът по създаване на екологичната мрежа Натура 2000 в България започва през 2002 г. с приемането на *Закона за биологичното разнообразие* (ЗБР), който въвежда нормите на европейските директиви.

Биологичното разнообразие е многообразието на всички живи организми във всички форми на тяхната естествена организация, техните съобщества и местообитания, на екосистемите и процесите, които протичат в тях.

Биологичното разнообразие е неразделна част от националното богатство и опазването му е приоритет и задължение за държавните и общинските органи и гражданите. Същността на приоритетите по опазване на биологичното разнообразие могат да се систематизират главно в няколко аспекта:

- Опазване на местообитания по типова характеристика и местообитания на застрашени, редки и ендемични растителни и животински видове, представителни за РБългария и Европа, нормативно уредено в ЗБР.
- Опазването и регулиране ползването на редица лечебни, редки и застрашени растения за добиване на билки, както изкупуването и търговията с тях, нормативно регламентирани чрез *Закона за лечебните растения* (ЗЛР) и подзаконовите нормативни документи.

Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и опазване на характерни или забележителни обекти на неживата природа.

1.2.5.1. Гори и горско стопанство

1.2.5.1.1. Обща характеристика

Горските територии в община Антоново се управляват от Държавно горско стопанство „Омуртаг“, което е териториално поделение към Североизточно държавно предприятие гр. Шумен и е част от площта на Регионална дирекция по горите гр. Шумен.

Горите на община Антоново се намират в югозападната част на област Търговище и граничат на север с ДЛС „Черни Лом“, на североизток с ДГС „Търговище“, на изток – с Държавно горско стопанство „Омуртаг“ – община Омуртаг, на югоизток и юг с ДГС „Тича“ и ДГС „Кипилово“, а на югозапад и запад с ДГС „Елена“ и ДГС „Горна Оряховица“.

Територията на горските територии и земеделските територии, придобили характеристика на гора, собственост на Община Антоново включва землищата на: град Антоново и селата Банковец, Богомолско, Букак, Великовци, Вельово, Глашатай, Горна

Златица, Девино, Длъжка поляна, Добротица, Долна Златица, Дъбравица, Изворово, Капище, Китино, Коноп, Крайполе, Крушолок, Къпинец, Къосевци, Любичево, Малка Черковна, Малоградец, Мечово, Милино, Моравица, Моравка, Орач, Пиринец, Поройно, Присойна, Пчелно, Равно село, Разделци, Свирчово, Свободица, Семерци, Стара речка, Старчище, Стеврек, Стойново, Таймище, Тиховец, Трескавец, Халваджийско, Черна вода, Черни бряг, Шишковица, Язовец, Яребично, Ястребино.

Физикогеографска характеристика:

Общинските горски територии, собственост на Община Антоново са разположени върху северните склонове на Източна Стара планина, Североизточна България, в териториалните рамки на област Търговище.

Община Антоново попада в основната морфоструктура на Балканидите. От трите надлъжно разположени части (Предбалкан, Старопланинска верига и Средногорие), общината е в областта на Предбалкана, който е с типичен юротипен релеф.

България е част от провинцията на активната Мизийска платформена окрайница. Община Антоново е в областта на Стара планина, с Предбалканска подобласт. Отличителните черти за тези територии са магмени плутоничните тела, седименти и метаморфни скали с палеозойска, мезозойска и палеогенска възраст.

Спрямо геоморфоложкото райониране в България, община Антоново се включва в младо-нагънатата морфоструктура на Балканидите. Забелязва се значително наличие на седименти от долната креда. Във физикогеографско отношение територията на общината се намира по северната граница на района Предбалкан с Дунавската равнина. Предбалканът е изграден от редица правилни антиклинални и синклинални гънки, които са формирали т. нар. юротипен релеф. Поради граничното си положение между двете морфоструктури по територията се определя разнообразие от релефни структури, но основно от хълмисти части, с наличие на малки равнини, долинни разширения и нископланински възвишения.

Около поречието на реките се наблюдават кватернерни речни тераси, образувани през последния етап от палеографското и геоморфоложкото развитие – кватернера.

От общата площ на горските територии в община Антоново преобладават терените с надморска височина от 250 до 450 м, които представляват 81,9% от дървопроизводителната площ на лесничеството. Разпределението на дървопроизводителната горска площ по надморски височини е показано в следващата таблица.

Таблица 1.2.5.1.-1. Разпределение на дървопроизводителната площ по надморска височина

Надморска височина	Площ [ха]	%
100 – 150 м	7,1	0,2
151 - 200 м	32,7	0,8
201 - 250 м	103,5	2,5
251 - 300 м	481,6	11,5
301 - 350 м	686,4	16,4
351 - 400 м	1 396,8	33,4

401 - 450 м	857,0	20,5
451 - 500 м	289,6	6,9
501 - 550 м	194,3	4,7
551 - 600 м	76,2	1,8
601 - 650 м	25,5	0,6
651 - 700 м	14,1	0,3
701 - 750 м	11,1	0,3
751 - 800 м	0,9	-
Всичко:	4 176,8	100,0

Според горско-растителното райониране на Република България (по проф. Б. Захариев) общинските гори се намират в **Мизийската горско-растителна област (М), подобласт Северна България (СБ)**. Във вертикално направление те попадат в два горско-растителни пояса и съответните им подпояси, а именно:

1) М-I Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-600 м.н.в.) – представен със следните подпояси:

– *М-I-2 Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-400 м.н.в.)*

В този подпояс попадат горските площи разположени в най-ниските части на общинските гори, което е 2 708,1 ха или 64,8% от дървопроизводителната площ на стопанството.

– *М-I-3 Подпояс на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори (400-600 м.н.в.)*

Тук са обхванати горските площи разположени в ниските, средно-високите и част от високите хълмисти райони на Предбалкана. Те съставляват 1417,1 ха или 33,9% от дървопроизводителната площ на стопанството.

2) М-II Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни (600-1000 м.н.в.)
Представен е от един подпояс както следва:

– *М-II-1 Подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела (600-1000 м.н.в.)*

Тук са разположени горите, намиращи се във високите части на Предбалкана и северните склонове на Стара планина. Общата им площ е 51,6 ха или около 1,2% от дървопроизводителната територия.

Данните от Таблица 1.2.5.1.-2. показват, че преобладават наклонените (48,8%) и стръмните (28,9%) терени. На трето място са полегатите терени – 12,7%, следвани от много стръмните – 7,8%, а равните терени са едва 1,8% от дървопроизводителната площ. Това в голяма степен затруднява стопанисването на горите.

Таблица 1.2.5.1.-2. Разпределение на дървопроизводителната площ по наклон на терена

Степени на наклон	Равно 0°-4°	Полегато 5°-10°	Наклонено 11°-20°	Стръмно 21°-30°	Много стръмно над 30°	Общо
Площ [ха]	74,1	530,5	2 040,2	1 205,9	326,1	4 176,8
%	1,8	12,7	48,8	28,9	7,8	100,0

В следващите таблици е представено разпределението на дървопроизводителната площ по изложение на терена.

Таблицы 1.2.5.1.-3. Разпределение на дървопроизводителната площ по изложение на терена

Изложение	север	северо-изток	северо-запад	изток	юго-изток	юго-запад	запад	юг	Всичко
Площ [ха]	616,8	535,9	879,6	358,2	475,7	274,9	623,9	411,8	4 176,8
%	14,8	12,8	21,0	8,6	11,4	6,6	14,9	9,9	100,0

Изложение	Сенчести север, северо-изток, северо-запад, изток	Припечни юго-изток, юго-запад, запад, юг	Всичко
Площ [ха]	3 390,5	1 786,3	4 176,8
%	57,2	42,8	100,0

Пробладават сенчестите изложения. Те заемат 3 390,5 ха, което е 57,2% от дървопроизводителната площ. Най-чести са северо-западните изложения – 21,0% от дървопроизводителната площ. От припечните изложения преобладаващи са западните – 14,9%. Релефът има определена роля за формирането на типовете горски месторастения. Общо взето неголемите надморски височини, преобладаващите сенчести изложения и преобладанието на наклонени и полегати терени са предпоставка за формиране на среднобогати и среднобогати до богати свежи месторастения в района на общинските гори, собственост на община Антоново.

Геоложки строеж и петрографски състав

Според тектонското райониране на България – проф. Е. Тончев, районът на община Антоново попада в Старопланинската тектонска област, подобласт Източен Предбалкан. Тази подобласт се характеризира със по-слабо издигане, което е обусловило по-бавното развитие на денутационните процеси, поради което старите формации са незначително представени.

Стратиграфските проучвания показват, че в района са застъпени всички фацисни на Долната креда.

Фацисите с най-голяма геоложка възраст са от етажа Хотрив, който обхваща най-голямата част от територията. Открити са фацисите от Барем, Апт и Алб.

Петрографският състав е твърде еднообразен. На съвсем ограничени площи основните скали са представени от здрави и плътни Долнокредни мергели. В останалата част основните скали са представени от пясъчници, които се характеризират със силно изветряване.

1.2.5.1.2. Видово разнообразие

Територията на общинските гори, собственост на община Антоново, в обхвата на дейност на Държавно горско стопанство „Омуртаг” попада в два горскорастителни пояса:

- *долният равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (М-I) с два подпояса:*

- подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (М-I-2; 0 ÷ 400 м н.в.) и
- подпояс на хълмисто-предпланинските широколистни гори (М-I-3; 400 ÷ 600 м н.в.)
- средният планински пояс на горите от бук и иглолистни (М-II) с:
 - подпояс на планинските гори от горун, бук и ела (М-I-1; 600 ÷ 1000 м н.в.).

В района на общинските гори се срещат следните видове растителност:

- *Горската растителност* е представена от три основни групи насаждения:
 - *естествени смесени високостъблени насаждения*, по-слабо или по-силно повлияни от вековната стопанска дейност на човека, съставени предимно от бук, зимен дъб, габър, цер, благуи, акация, сребролистна липа и др;
 - *изкуствено създадени култури* главно от бял бор, черен бор, акация;
 - *естествени издънкови насаждения* от бук, зимен дъб, габър, цер, благуи, трепетлика, сребролистна липа, келяв габър и др.

С единично или по-малко участие в насажденията и от трите основни групи се срещат още явор, ясен, шестил, едролистна липа, турска леска, планински ясен, мъждрян, клен, брекина, череша, круша, мекиш, а от внесените по изкуствен път – червен дъб, зелена дуглазка, смърч, бреза и евроамерикански тополи.

- *Храстови видове*: глог, дрян, обикновена леска, шипка, трънка, бърз, чашкодрян, птиче грозде, смрадлика, аморфа и др.

- *Полухрастите* са представени главно от къпината и по-ограничено от малината.

- *Тревната растителност* е сравнително по-бедна. Представена е от житни треви: содина острица, осика, млечка, тряскот, магарешки бодил, татул, бял равнец и др.

- *Билките* по територията на общината са много и разнообразни. В района повсеместно са разпространени: шипка, глог, коприва, глухарче, змийско мляко, маточина, живовляк, лайка, бял равнец, мента, мащерка, жълт кантарион, смрадлика, орех, къпина и др. Те имат важно стопанско значение. Използват се във фармацевтичната промишленост за извличане на екстракти за различни лекарства и за билколечение.

Естествената горска растителност в подпояса на равнинно-хълмистите дъбови гори се състои от зимен дъб (горун), бук, цер, благуи, габър, келяв габър, липа, а от изкуствен произход – черен бор, бял бор и акация. В подпояса на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори преобладават зимендъбовите и буковите чисти и смесени с габър насаждения и бялборови култури. В подпояса на нископланинските гори от горун, бук и ела преобладават чистите букови и по-ограничено зимендъбови насаждения.

В Таблица 1.2.5.1.-5. е представено сегашното разпределение на площите на различните дървесни видове и подходящия видов състав. Определянето на подходящия състав на насажденията е свързано с пълното използване потенциалните възможности на месторастенията с оглед максимално производство на качествена дървесина и запазване биологичното разнообразие и устойчивост на насажденията в условията на глобално променящи се климатични условия на планетата.

Таблица 1.2.5.1.-4. Разпределение на площта по сегашен видов състав и видове подходящи за месторастенето

Дървесни видове	СЕГАШЕН СЪСТАВ		ПОДХОДЯЩ СЪСТАВ			
	Залесена площ		Залесена площ		Дървопр. площ	
	[ха]	%	[ха]	%	[ха]	%
Бял бор	347,0	8,4	2,5	0,1	2,5	0,1
Черен бор	158,5	3,8	108,5	2,6	109,0	2,6
Бук	134,8	3,2	193,3	4,7	193,3	4,6
Червен дъб	40,8	1,0	46,5	1,1	46,5	1,1
Зимен дъб	79,8	1,9	274,5	6,6	274,5	6,6
Летен дъб	–	–	0,6	–	0,6	–
Благун	612,5	14,7	1 142,6	27,4	1 150,3	27,6
Цер	1 037,0	24,9	1 126,5	27,0	1 129,2	27,0
Габър	791,0	19,0	620,1	14,9	620,1	14,8
Бряст	5,4	0,1	3,4	0,1	3,4	0,1
Трепетлика	5,9	0,2	0,8	–	0,8	–
Явор	1,1	–	3,5	0,1	3,5	0,1
Бреза	2,7	0,1	1,2	–	1,2	–
Мъждрян	24,4	0,6	3,2	0,1	3,2	0,1
Орех	0,7	–	0,3	–	0,3	–
Акация	161,2	3,9	145,8	3,5	145,8	3,5
Келяв габър	658,4	15,8	311,2	7,5	311,2	7,5
Брекина	–	–	4,2	0,1	4,2	0,1
Върба	0,7	–	0,5	–	0,5	–
Джанка	0,6	–	0,6	–	0,6	–
Елша	0,1	–	0,1	–	0,1	–
Клен	23,8	0,6	11,3	0,3	11,3	0,3
Круша	0,4	–	1,3	–	1,3	–
Сребролистна липа	51,1	1,2	107,6	2,6	107,9	2,6
Череша	4,8	0,1	33,7	0,8	33,7	0,8
Планински ясен	2,2	–	3,6	0,1	3,6	0,1
Полски ясен	2,5	0,1	2,7	0,1	2,7	0,1
тп Bachelieri	0,2	–	–	–	–	–
тп I-214	7,9	0,2	7,2	0,2	7,2	0,2
тп R-16 Robusta	0,8	–	0,4	–	0,4	–
тп Vernirubens	7,6	0,2	6,2	0,1	7,9	0,2
Всичко:	4 163,9	100,0	4 163,9	100,0	4 176,8	100,0

От общата площ на ДГС „Омуртаг“ върху площ собственост на Община Антоново са разположени следните видове насаждения:

Таблица 1.2.5.1.-5. Разпределение на залесената площ по вид на насаждението и бонитет

Видове насаждения	Залесена площ	БОНИТЕТИ				
		I	II	III	IV	V
I. ИГЛОЛИСТНИ	555,1	77,4	225,6	218,3	33,8	–
в т.ч.						
Бял-борови	219,7	14,1	108,5	87,2	9,9	–
Чер-борови	65,1	37,4	23,3	4,4	–	–
Смесени иглолистни	56,5	–	19,7	32,9	3,9	–
Смесени иглолистно-широколистни	213,8	25,9	74,1	93,8	20,0	–
II. ШИР. ВИСОКОСТЪБЛЕНИ	610,2	67,4	102,9	236,8	80,5	122,6
в т.ч.						
Букови	13,4	–	7,7	3,7	1,8	0,2
Дъбови	88,9	34,7	1,0	6,1	8,8	38,3
Церови	24,3	–	6,4	16,2	1,7	–
Габърови	55,6	5,8	32,9	14,6	2,3	–
Трепетликови	0,6	–	–	0,6	–	–
Ясенови	1,2	1,2	–	–	–	–
Тополови	15,5	2,3	1,6	11,6	–	–
Липови	0,9	–	–	0,8	0,1	–
Смесени с преобладание на бук	1,6		0,6	1,0	–	–
Смесени с преобладание на дъб	134,9	11,4	0,5	5,2	36,8	81,0
Смесени широколистни	272,4	12,0	51,3	177,0	29,0	3,1
Смесени широколистно-иглолистни	0,9	–	0,9	–	–	–
ВСИЧКО ВИСОКОСТЪБЛЕНИ ГОРИ	1 165,3	144,8	328,5	455,1	114,3	122,6
III. ИЗДЪНКОВИ ЗА ПРЕВРЪЩАНЕ	2 072,8	309,6	628,2	731,1	383,6	20,3
в т.ч.						
Дъбови	55,8	–	–	16,1	35,5	4,2
Церови	170,4	20,9	34,9	98,9	6,7	9,0
Букови	3,8	0,4	3,4	–	–	–
Габърови	89,4	6,8	71,4	9,0	2,2	–
Смесени широколистни	1 753,4	281,5	518,5	607,1	339,2	7,1
IV. НИСКОСТЪБЛЕНИ	925,8	–	10,1	83,5	792,0	40,2
в т.ч.						
Акациеви	120,0	–	10,1	74,6	32,9	2,4
Келав габърови	309,5	–	–	–	303,1	6,4
Смесени широколистни	496,3	–	–	8,9	456,0	31,4
Общо за всички видове гори:	4 163,9	454,4	966,8	1 269,7	1 269,7	183,1

Площта на горските територии в обхвата на община Антоново, съгласно данни от последната инвентаризация от 2012 год. възлиза на 4 284.1 ха, от които 4 163.9 ха залесена и 120.2 ха незалесена:

Таблица 1.2.5.1.-6. Разпределение на общата площ по вид на земите

Вид на земите	Общо	
	[ха]	%
Залесена площ	4 163,9	97,2
Незалесена дървопроизводителна площ	14,7	0,3
Незалесена недървопроизводителна площ	105,5	2,5
Всичко:	4 284,1	100,0

От залесената площ естествените високостъблени и издънкови насаждения са 3238,1 ха, а горските култури – 925,8 ха. От незалесената дървопроизводителна площ има 9.9 ха сечище и 4,8 ха голина. От недървопроизводителната горска площ най-много са поляните – 94,1 ха или 2,2% от общата площ, автомобилните пътища са 0,1% и т.н.

1.2.5.1.3. Функционална принадлежност

Съобразно своята функционална принадлежност горите на територията на горското стопанство се подразделят на *защитни* горски територии, *специални* горски територии и *стопански* горски територии.

Таблица 1.2.5.1.-7. Разпределение на площта на общинските горски територии по функционална принадлежност

Вид на земите	Общо	
	[ха]	%
Защитни горски територии	6,1	0,1
Специални горски територии	775,7	18,1
Горски територии със стопански функции	3 502,3	81,8
Всичко:	4 284,1	100,0

Горските територии със защитни и специални функции са категоризирани въз основа на *Закона за защитените територии*, *Закона за биологичното разнообразие* и *Закона за горите*.

Разпределението на горските територии в общината според техните функции и категории е следното:

1) Защитни горски територии:

- *Защитни горски територии за защита на почвите* (общо 4.5 ха):
 - *Защитна ивица (200 м) около язовир „Ястребино“* – с обща площ 3.7 ха, от които залесена площ 3.5 ха и незалесена 0.2 ха.
 - *Ерозиранни земи* – с обща площ 0.8 ха цялата залесена.
- *Защитни горски територии за защита на сградите и обектите на техническата инфраструктура* (общо 1,6 ха)
 - *Защитни ивици (50 м.) от двете страни на първокласен път I-4 (E772) София - Варна* – с обща площ 1.6 ха цялата залесена.

2) Специални горски територии по чл. 5, ал. 3 от Закона за горите (ЗГ):

- *Специални горски територии по чл. 5 ал. 3 т. 1 от ЗГ, включени в границите на защитените територии по смисъла на Закона за защитените територии и*

защитените зони, обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (общо 775,7 ха)

– **Защитени зони (ЗЗ) по „Натура 2000“**, обявени съгласно Закона за биологичното разнообразие – с обща площ 768,3 ха, от която 719,0 ха залесена и 49,3 ха незалесена.

На територията на община Антоново частично попадат следните ЗЗ:

„Котленска планина” с код BG0002029 е ЗЗ за опазване на дивите птици
„Твърдишка планина” с код BG0000211 е ЗЗ за опазване на природните местообитания – с обща залесена площ 21,7 ха.

„Голяма река” с код BG0000432 е ЗЗ за опазване на природните местообитания – с обща площ 530,2 ха, от която 486,3 ха залесена и 44,2 ха незалесена.

„Стара река” с код BG0000279 е ЗЗ за опазване на природните местообитания – с обща площ 216,4 ха, от която 211,3 ха залесена и 5,1 ха незалесена.

– **Защитени местности:**

„Римският мост” с код BG0000369 е защитена местност – с обща площ 0,1 ха.

– **Природни забележителности:**

„Гърбавата чешма” с код BG0000270 е природна забележителност – с обща залесена площ 0,2 ха.

„Скално образувание Костадин тепе” с код BG0000285 е природна забележителност – с обща залесена площ 5,0 ха.

• **Специални горски територии по чл. 5 ал. 3 т. 2 от ЗГ** (общо 2,2 ха)

– **Опитни и географски култури от горски дървесни и храстови видове** – обща площ 2,2 ха.

3) Горски територии със стопански функции

Общата площ на горските територии със стопански функции е 3 502.3 ха, от която 3431.6 ха залесена и 70.7 ха незалесена.

Разпределението на общата площ и на запаса на общинските гори по групи гори според функционалната им принадлежност е дадено в Таблица 1.2.5.1.-9.

Таблица 1.2.5.1.-8. Разпределение на общата площ по групи гори и функции

Горски територии по категории и функции	Иглолистни			Широколистни			Всичко		
	Обща площ	Залесена площ	Запас	Обща площ	Залесена площ	Запас	Обща площ	Залесена площ	Запас
	[ха]	[ха]	[м ³]	[ха]	[ха]	[м ³]	[ха]	[ха]	[м ³]
защита на почвите	–	–	–	4,5	4,3	195	4,5	4,3	195
защита на сгради и инфраструкт.	–	–	–	1,6	1,6	285	1,6	1,6	285
Общо защитни функции	–	–	–	6,1	5,9	480	6,1	5,9	480
защитени зони Натура 2000	77,2	76,9	22180	691,1	642,1	64025	768,3	719,0	86205
природни забележителности	–	–	–	5,2	5,2	700	5,2	5,2	700
Общо защитени	77,2	76,9	22180	696,3	647,3	64725	773,5	724,2	86905

опитни и географски култури	2,2	2,2	770	–	–	–	2,2	2,2	770
Общо специални по т. 2	2,2	2,2	770	–	–	–	2,2	2,2	770
Общо Специални – защитени и специални по т. 2	79,4	79,1	22950	696,3	647,3	64725	775,7	726,4	87675
Общо Защитни и Специални функции	79,4	79,1	22950	702,4	653,2	65205	781,8	732,3	88155
Стопански функции	487,3	476,0	124100	3015,0	2955,6	302305	3502,3	3431,6	426405
Всичко	566,7	555,1	147050	3717,4	3608,8	367510	4284,1	4163,9	514560

1.2.5.1.4. Санитарно състояние на гората

Санитарното състояние на насажденията, оценено на базата събраните данни от инвентаризацията в района на общинските гори е сравнително добро. Поради преобладаването на естествени насаждения, в които в продължение на много години е установено относително санитарно равновесие, повредите от насекоми и гъбни болести не са така чести. През ревизионния период по широколистните насаждения не е имало нападения на гъботворка и пръстенотворка, а нападенията от листоврътка са били ограничени и слаби. Борба с трахеомикозата се води от 1985 год., главно със санитарни сечи. При иглолистните култури по-голямо стопанско значение имат нападенията на летораслозавивачката по белия и черния бор. През десетилетието срещу нея се е водила главно механична борба. Почти повсеместно зрелите букови насаждения на по-ниска надморска височина страдат в различна степен от загниване в основата.

За да се поддържа добро санитарно състояние на горите в района на стопанството, ограничаване на вредното влияние на някои климатични фактори, насекоми вредители и гъбни заболявания, следва да се спазват някои условия и да се провеждат следните мероприятия:

- Редовно да се събира сухата и паднала маса от насажденията и горските култури. Своевременно да се извършват принудителните сечи;
- Да се опазват създадените култури от незаконна паша и събиране на сено;
- Да се осигурява редовно наблюдение през пожароопасния сезон за поява на пожари и да се организира своевременното им потушаване;
- Да се засилят мерките и да се води системна борба за ограничаване и намаляване на нарушенията от незаконна сеч, паша, лов, риболов и др., за извършването на които има потенциални условия.
- Да се следи динамиката на развитието на насекомните вредители и гъбни болести.

По време на теренно-проучвателните работи са констатирани единични случаи на снеголоми в 25-30 годишни борови култури, поради закъсняване с извеждането на отгледните сечи.

Засегнати от обезлистване са най-често страда зимният дъб, следван от габър.

Единични повреди от дивеча и пашата има, но са без особено стопанско значение, тъй като са прекъсвани навреме. Значителни са повредите върху младите насаждения и култури.

Въпреки добрата охрана и разяснителната дейност сред населението, тенденция към намаление на нарушенията (незаконни сечи, риболов, паша на добитък) не се забелязва.

1.2.5.2. Защитени територии (ЗТ) в община Антоново

1.2.5.2.1. Защитени зони по НАТУРА 2000

„Натура 2000“ представлява мрежа от защитени зони, на територията на цяла Европа. Целта е дългосрочно да се осигури защита на определени животински и растителни видове и техните местообитания. „Натура 2000“ включва защитени райони, определени съгласно Директивата за опазване на природните местообитания и Директивата за защита на дивите птици.

На територията на община Антоново частично попадат следните защитени зони (ЗЗ) по смисъла на *Закона за биологичното разнообразие* (ЗБР, ДВ, бр. 77 от 2002 г., изм. и доп.):

1) **„Котленска планина“** с код **BG0002029** е Защитена зона за опазване на дивите птици, обявена със Заповед № РД-910/11.12.2008 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 15/2009 г.). Промяна в режима на дейностите със Заповед № РД-72 от 28.01.2013 г. на МОСВ (ДВ, бр. 10/05.02.2013 г.)

Площ: 99 299.77 хектара

Местоположение: В община Антоново попада част от ЗЗ, разположена в землището на село Черна вода.

Обща характеристика на защитената зона:

Котленска планина се намира в централния дял на Източна Стара планина. Границите ѝ се определят от реките Тича на север до вливането ѝ в язовир Тича, Стара река на запад и Луда Камчия на юг. На изток достига до Върбишкия проход между с. Берово и гр. Върбица, продължава по пътя гр. Върбица – с. Бяла река, като включва и язовир Тича. От главното било на планината към долините на реките Тича и Луда Камчия се спускат множество ясно оформени второстепенни била със стръмни склонове и дълбоки врязани долове и суходолия. Теренът е стръмен и силно пресечен. Районът е сравнително слабо населен, главно по периферията, в долините на реките. Около две трети от територията на планината е покрита с първични широколистни гори, главно от мизийски бук (*Fagus moesiaca*), на места примесен с обикновен габър (*Carpinus betulus*). По-ограничено разпространение имат горите от горун (*Quercus dalechampii*) на места примесен с обикновен габър (*C. betulus*) и келяв габър (*Carpinus orientalis*), смесените дъбови гори от цер (*Quercus cerris*) и благун (*Quercus frainetto*). В западната част на планината е установено малко находище на естествени смесени гори от бяла ела (*Abies alba*) и обикновен бук (*Fagus sylvatica*). Вторичните гори и храсталаци от келяв габър имат силно ограничено разпространение в района. Останалата част от територията е заета от открити пространства, използвани за пасища и селскостопански земи. В пасищата преобладават три типа тревни съобщества: мезофилни,

ксеромезофилни и ксеротермни тревни съобщества. Една значителна част от откритите пространства, в това число и земеделските площи са възникнали вторично, на мястото на стари гори. Влажните зони и поречията на реките заемат една сравнително малка част от територията на мястото. Единствената влажна зона в планината е язовир Тича, който няма обраствания с блатна растителност. По високите части на планината се срещат варовикови скали и карстови образувания, разпръснати из целия район.

Цели на обявяване на защитената зона:

- Опазване и поддържане на местообитанията на посочените видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
- Възстановяване на местообитания на видовете птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

- Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Черногуш гмуркач (*Gavia arctica*), Розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), Къдроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), Малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Червена чапла (*Ardea purpurea*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Лопатарка (*Platalea leucorodia*), Поен лебед (*Cygnus cygnus*), Белоока потапница (*Aythya nyroca*), Малък нирец (*Mergus albellus*), Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Египетски лешояд (*Neophron percnopterus*), Белоглав лешояд (*Gyps fulvus*), Черен лешояд (*Aegyptius monachus*), Орел змияр (*Circus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Степен блатар (*Circus macrourus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Голям креслив орел (*Aquila clanga*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Белошипа ветрушка (*Falco naumanni*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Сив жерав (*Grus grus*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Речна рибарка (*Sterna hirundo*), Бухал (*Bubo bubo*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

- Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Голям гмурец (*Podiceps cristatus*), Черногуш гмурец (*Podiceps nigricollis*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), Сива гъска (*Anser anser*), Фиш (*Anas penelope*), Зимно бърне (*Anas crecca*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Шилоопашата патица (*Anas acuta*), Клопач (*Anas clypeata*), Червеноклюна потапница (*Netta rufina*), Кафявоглава потапница (*Aythya ferina*), Качулата потапница (*Aythya fuligula*), Звънарка

(Bucephala clangula), Среден нирец (Mergus serrator), Обикновен мишелов (Buteo buteo), Черношипа ветрушка (Керкenez) (Falco tinnunculus), Сокол орко (Falco subbuteo), Зеленоножка (Gallinula chloropus), Лиска (Fulica atra), Речен дъждосвирец (Charadrius dubius), Обикновена калугерица (Vanellus vanellus), Горски бекас (Scolopax rusticola), Речна чайка (Larus ridibundus), Пчелояд (Merops apiaster), Малък ястреб (Accipiter nisus), Брегова лястовица (Riparia riparia).

Режим на дейности:

- Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
- Забранява се залесяването на ливади, пасища, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
- Забранява се намаляването площта на крайречните гори от местни дървесни видове;
- Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство;
- Забранява се косенето на ливадите от периферията към центъра с бързодвижеща се техника и преди 15 юли.

Припокриване (частично или пълно) с други специални и защитни територии:

- Защитени местности: Вида, Железни врата, Кореник, Орлова скала, Хърсов град;
- Поддържан резерват: Ардачлъка;
- Природни забележителности: Билерника, Дряновската пещера, Злостен, Карстовия извор – Изворите, Малката Маара – пещера, Местностите Сини вир-Малката пещ – Голямата пещ, Находище на черни боровинки, Орловите пещери, Пещера Леденика – м. Римското кале, Пещерата в местност Царевец, Пещерата Маарата, Пещерата Приказна в м. Булерника, Пещерата „Св. 40 мъченика“ в м. Боаза, Пропастта Кървавата локва, Скално образувание Баджала Кая, Урушки скали, Черните извори – Подземника;
- Резерват: Орлицата
- ЗЗ по директивата за местообитанията: Луда Камчия

Посочените защитени обекти не попадат в територията на община Антоново.

2) „Твърдишка планина” с код **BG0000211** е Защитена зона за опазване на природните местообитания, обявена със Заповед № 326 от 31.03.2021 г. на МОСВ (ДВ, бр. 52/22.06.2021 г.)

Площ: 38 649.52 хектара

Местоположение: В община Антоново попада част от ЗЗ, разположена в землището на село Стеврек, с площ 21,7 ха.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

- Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 1 от ЗБР – природни местообитания: 4060 Алпийски и бореални ерикоидни съобщества; 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (Festuco Brometalia) (*важни местообитания на орхидеи);

62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества; 6430 Хидрофилни съобщества от високи тревы в равнините и в планинския до алпийския пояс; 8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове; 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите Sedo-Scleranthion или Sedo albi-Veronicion dillenii; - 8310 Неблагоустроени пещери; 9110 Букови гори от типа Luzulo-Fagetum; 9130 Букови гори от типа Asperulo-Fagetum; 9150 Термофилни букови гори (Cephalanthero-Fagion); 9170 Дъбово-габърови гори от типа Galio-Carpinetum; 9180 * Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове; 91AA * Източни гори от космат дъб; 91G0 * Панонски гори с Quercus petraea и Carpinus betulus; 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори; 9530 * Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор;

• Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР – природни местообитания на следните видове:

– *бозайници* - *Кафява мечка (Ursus arctos), *Европейски вълк (Canis lupus), Пъстър пор (Vormela peregusna), Видра (Lutra lutra), Голям нощник (Myotis myotis), Остроух нощник (Myotis blythii), Дългоух нощник (Myotis bechsteinii), Трицветен нощник (Myotis emarginatus), Голям подковонос (Rhinolophus ferrumequinum), Малък подковонос (Rhinolophus hipposideros), Южен подковонос (Rhinolophus euryale), Широкоух прилеп (Barbastella barbastellus);

– *земноводни и влечуги* – Жълтокоремна бумка (Bombina variegata), Голям гребенест тритон (Triturus karelinii), Пъстър смок (Elaphe sauromates), Обикновена блатна костенурка (Emys orbicularis), Шипоопашата костенурка (Testudo hermanni), Шипобедрена костенурка (Testudo graeca);

– *риби* – Балкански щипок (Sabanejewia aurata), Европейска горчивка (Rhodeus amarus), Черна (балканска) мряна (Barbus meridionalis), Главоч (Cottus gobio), Маришка мряна (Barbus cyclolepis), Малка кротушка (Romanogobio uranoscopus);

– *безгръбначни* – *Ручеен рак (Austroptamobius torrentium), Бръмбар рогач (Lucanus cervus), Обикновен сечко (Cerambyx cerdo), Буков сечко (Morimus funereus), *Алпийска розалия (Rosalia alpina), *Четириточкова меча пеперуда (Euplagia (Callimorpha) quadripunctaria), Еуфидриас (Euphydryas aurinia), Полиоматус (Polyommatus eroides), Кордулегастер (Балканско воденичарче) (Cordulegaster heros), Обикновен паракалоптенус (Paracaloptenus caloptenoides), Бисерна мида (Unio crassus).

Цели на обявяване на защитената зона:

- опазване и поддържане на типовете природните местообитания, местообитанията на посочените по-горе видове, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в съответните биогеографски региони;
- подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 6210 (*важни местообитания на орхидеи), 62A0, 9180 * и 91M0 в двата биогеографски региона;
- подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 9130 и 9530 * в частта от защитената зона, попадаща в Алпийския биогеографски регион;

- подобряване на структурата и функциите на природни местообитания с кодове 91AA * и 91G0 * в частта от защитената зона, попадаща в Континенталния биогеографски регион;
- подобряване на местообитанията на вида Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*) в двата биогеографски региона;
- подобряване на местообитанията на вида Южен подкованос (*Rhinolophus euryale*) в частта от защитената зона, попадаща в Алпийския биогеографски регион;
- подобряване на местообитанията на видовете Дългоух ношник (*Myotis bechsteinii*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) и Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) в частта от защитената зона, попадаща в Континенталния биогеографски регион;
- при необходимост подобряване на състоянието или възстановяване на типове природните местообитания и местообитанията на посочените по-горе видове и техни популации;
- поддържане на свързаността на местообитанията на приоритетните за опазване видове *Кафява мечка (*Ursus arctos*) и *Европейски вълк (*Canis lupus*).

Режим на дейности:

В границите на защитената зона се забранява:

- провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии;
- движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии. Забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
- промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива;
- разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания;
- премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива;
- употреба на пестициди, минерални, листоподхранващи и микроторове, както и на биологично активни вещества, които не са получили биологична и токсикологична регистрация от специализираните комисии и съвети към Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на здравеопазването и Министерството на околната среда и водите;
- употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери, изоставени орни земи и горски територии, както и на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба в тези територии освен при каламитет и епифитотия;
- използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи, без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на

тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от *Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите* (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);

- използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;
- палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;
- палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване, описани по-горе;
- провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни;
- добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети;
- паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост;
- изграждане на пътища от втори и по-висок клас, без обезпечаване изграждането на съответна зелена инфраструктура за преминаване на мечки и други животни.

3) „Голяма река” с код **BG0000432** е Защитена зона за опазване на природните местообитания, включена в списъка от 33, приет с Решение № 122/02.03.2007 г. на Министерски съвет (ДВ, бр. 21/09.03.2007 г.), посл. изменено с Решение № 588 от 06.08.2021 г. (ДВ, бр. 67/13.08.2021 г.).

Площ: 7 575,40 хектара

Местоположение: От община Антоново обхваща землища на гр. Антоново и селата Горна Златица, Добротица, Долна Златица, Изворово, Любичево, Моравица, Пиринец, Присойна, Разделци, Семерци, Язовец и Ястребино, с обща площ 530,2 ха

Към момента 33 BG0000432 „Голяма река“ не е обявена със заповед за наложен режим и ограничения съгласно ЗБР.

4) „Стара река” с код **BG0000279** е Защитена зона за опазване на природните местообитания, включена в списъка от 33, приет с Решение № 122/02.03.2007 г. на Министерски съвет (ДВ, бр. 21/09.03.2007 г.), посл. изменено с Решение № 588 от 06.08.2021 г. (ДВ, бр. 67/13.08.2021 г.)

Площ: 334.81 хектара

Местоположение: От община Антоново обхваща землища на селата Богомолско, Великовци, Крайполе, Мечово, Равно село, Стара речка, Стеврек и Черна вода, с обща площ 216,4 ха.

Към момента 33 BG0000279 „Стара река“ не е обявена със заповед за наложен режим и ограничения съгласно ЗБР.

1.2.5.2.2. Защитени местности (ЗМ)

1) „Римският мост“ с код **BG0000369** е защитена местност, обявена със Заповед № 3718 от 28.08.1975 г. (ДВ, бр. 79/1975) на МГОПС като Историческо място. Прекатегоризирано е в Защитена местност със Заповед № РД-961 от 25.07.2003 г. на министъра на околната среда и водите, ДВ, бр. 73 от 19.08.2003 г.

Площ: 0.1 хектара

Местоположение:

Област: **Търговище,**

Община: **Антоново,**

Населено място: **с. Стеврек**

Мостът над Стара река при село Стеврек, е от края на XVIII – началото на XIX век. Сред местното население е познат с името „Римският мост“.

Мостът е най-големият архитектурен и исторически паметник на територията на община Антоново. Изграден е над Стара река на 7 км от село Стеврек. До него се достига само пеша в труднодостъпен район. Дължината му е 59 м, височината – 7,5 м и ширината – 3,6 м. Има шест полукръгли свода и триъгълни водорези с облекчителни отвори. Един от тези отвори е с остър връх, характерно за османската архитектура. Построен е от полуобработен камък, като само фризове на сводовете и фризове на облекчителните отвори са от дялан камък, свързан с хоросан, а отворите са свързани с метални шини.

Цели на обявяване:

- Опазване на територия с характерен ландшафт.

Режим на дейности:

- Забранява се извеждането на сечи, освен санитарни и ландшафтни с оглед подобряване санитарното и ландшафтното състояние на обекта. Стопанисването да се извършва съгласно устройствения проект с максимално запазване на природната обстановка;
- Забранява се пашата на добитък през всяко време;
- Забранява се откриване на кариери, къртенето на камъни, ваденето на пясък и на други инертни материали, изхвърлянето на сгурия и на промишлени отпадъци, както и всякакви действия, чрез които се нарушава или загрозява природната обстановка в тях;

1.2.5.2.3. Природни забележителности (ПЗ)

1) „Гърбавата чешма“ с код **BG0000270** е природна забележителност, обявена със Заповед № 1187 от 19.04.1976 г. на министерството на горите и опазване на природната среда (ДВ, бр. 44/1976 г.).

Площ: 0.2 хектара

Местоположение:

Област: **Търговище**

Община: **Антоново**

Населено място: **с. Стара речка**

Гърбавата чешма представлява водопад, като водата е силно варовита. С течение на времето от отлагането на варовика се е получило скално образувание с височина над 3 м. и дължина около 10 м.

Цели на обявяване:

- Скала-варовик, отложен от течаща вода

Режим на дейности:

- Забранява се да се секат, кастрят и повреждат дърветата, както и да се късат или изкореняват всякакви растения;
- Забранява се пашата на какъвто и да е добитък и през всяко време;
- Забранява се да се преследването на дивите животни, птиците и техните малки и развалянето на гнездата и леговищата им;
- Забранява се да се разкриват кариери за камъни, пясък и пръст, с което се провежда и изменя естествения облик на местността и включително водните течения;
- Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин, сталактити, сталагмити и други скални образувания в пещерите;
- Забранява се извеждането на интензивни и голи главни сечи;
- Забранява се всякакво строителство;
- Разрешава се воденето на санитарна сеч и изваждане престарелите дървета с влошени декоративни качества.

2) „Скално образувание Костадин тепе“ с код **BG0000285** е природна забележителност, обявена със Заповед № 1635 от 27.05.1976 г. на министерството на горите и опазване на природната среда (ДВ, бр. 50/1976 г.).

Площ: 5.0 хектара

Местоположение:

Област: **Търговище**

Община: **Антоново**

Населено място: **с. Малоградец**

Цели на обявяване:

- Скално образувание

Режим на дейности:

- Забранява се сеченето, кастренето и повреждането на дърветата, а също така и изкореняването на всякакви растения;
- Забранява се пашата на добитък през всяко време;
- Забранява се преследването на диви животни, птици и техните малки и развалянето на гнездата или леговищата им;

- Забранява се разкриването на кариери за всякакви инертни и други материали, увреждането или изменението на естествения облик на местността, включително и на водните течения;
- Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин на скалните и земни образувания, на сталактитите и други формации в пещерите;
- Забранява се извеждането на интензивни и голи главни сечи;
- Забранява се всякакво строителство;
- Разрешава се извеждането на санитарна сеч и отсичането на престарели и с влошени декоративни качества дървета.

1.2.5.3. Обекти на ловен туризъм

Дивечът и рибата на територията на общинските гори на община Омуртаг се стопанисват ДГС „Омуртаг”.

Ловната площ на общината включва всички земи, гори и водни площи, които са обитавани от дивеч или в които има условия за съществуването му, извън населените места. Организацията на ловната площ, управлението на ловното стопанство и контролът по стопанисването на дивеча се осъществяват от Министерство на земеделието. Не се обособяват ловно стопански райони върху природни резервати. В защитените територии стопанисването на дивеча се извършва съобразно техния режим и план на управление.

Площта на ловно стопанските райони зависи от основния вид дивеч. При основен вид благороден елен тя е не по-малка от 2000 ха, за дива свиня и сърна – 1500 ха, а при смесен характер на местообитанията (едро- и дребно дивечов) не по-малко от 1000 ха. В землището на едно населено място – село, не се обособява повече от един ловно стопански район.

Ловно-рибарското дружество – Антоново включва в дейността си 12 съседно принадлежащи ловностопански района с обща площ 42 723,3 ха, в землищата на: гр. Антоново (2) и селата Банковец, Длъжка поляна, Добротица, Изворово, Любичево, Моравка, Орач, Стеврек, Таймище, Черни бряг.

Съгласно ловно стопанското райониране на страната, територията на Държавно ГС Омуртаг попада предимно в Котленския балкан от областта на Дунавската равнина. Големият горски масив в южната част на ДГС попада в пред балканската хълмиста и ниско планинска област. Горските площи представляват типични едро дивечови местообитания с благороден елен, сърна и дива свиня:

- **Благороден елен (*Cervus elaphus L.*)**

Мъжките елени се наричат рогачи, а женските – кошути. Тазгодишните малки са приплоди, а миналогодишните – телета. Мъжките телета се наричат шилари. Светлото петно отзад на тялото се нарича огледало. Мъжките елени имат рога, а кошутите са без рога. Елените линейт два пъти – през пролетта и есента. През лятото окраската им е червеникава, а през зимата – сиво-червена. Благородният елен е полигамно животно. Сватбува през септември. Брачните борби са неповторима атракция. Еленът е стадно животно. У нас в началото на 30-те години на миналия век е почти изчезнал, запазени само две находища в Стара планина и Рила. Възстановен е по пътя на

реаклиматизацията му във всички наши планини и равнинните гори. Елените ползват разнообразна храна. Най-голяма значимост за тях имат житните тревни видове, следвани от зимния дъб, властните, глогът, дрянът и др. Естествени неприятели са вълците, а приплодите се нападат и от чакали и скитащите кучета. Еленът е ловен обект в целия си ареал. У нас той се ловува индивидуално с оглед поддържане на половото съотношение и възрастовата му структура чрез принципите на подборния отстрел. Ловуването на мъжки и приплоди е разрешено от 1 септември до 31 януари, а на женски от 1 октомври до 31 декември. Благородният елен е най-ценният ловен вид в Европа. България притежава най-силните трофеи от него – четири световни рекорда - 273,60 СІС точки. Всичките да добити в Североизточна България.

- **Дива свиня (*Sus scrofa L.*)**

Понятието дива свиня освен като видово наименование се употребява и за женските индивиди, докато мъжките се наричат глигани. Дивата свиня е едър бозайник. Теглото им варира в много широки граници. Окраската е сиво-черна през зимата и сиво-кафява или сивочерна през лятото. През зимата тялото се покрива с дълга и груба четина. Под нея има вълнеста козина, която осигурява изолация на тялото. Дивата свиня е силно адаптивен вид, задържа се в зрелите дъбови и букови гори, особено в годините на изобилие на жълд. Всеядно животно, яде почти всичко от растителен и животински произход, до което може да се добере – надземни и подземни части на растения, семена и плодове, жълди, гризачи, птици и др. Дивата свиня е стадно животно, нейни неприятели са вълците, чакалите и скитащите кучета. Тя е основен ловен вид в целия си ареал. България притежава световния рекорд на трофей от дива свиня – 158.20 точки.

В незалесените площи има добри условия за развитието на дребен дивеч.

- **Сив заек (*Lepus europaeus*)**

У нас заекът е малко познат с правилното му название – сив заек. Наричаме го див заек, полски заек или най-често само заек. Заекът е от групата на дребните бозайници. Общата му окраска е тъмносива, като през лятото е по-жълтеникава. Ушите на върха са черни, а опашката отдолу е снежнобяла. У нас той е повсеместно разпространен. Заекът е нощно животно, през деня почива в малка трапчинка, която сам изкопава на място осигуряващо му добра видимост. Храната му е разнообразна – сочни части на растения, млади леторасли и пъпки, плодове и семена на селскостопански култури. Заекът има много естествени неприятели – всички хищни бозайници и птици. Загубите са значителни (вкл. и от браконieri), поради което запасите му през последните десетилетия намаляват силно. Ловът му е разрешен от 1 октомври до 31 декември.

Съгласно зоогеографското райониране на страната по-голяма част от територията на ДГС Омуртаг попада в Предпланинския район на Северната зоогеографска област, а малка част от северната и североизточната част на ДГС попада в Дунавския район на същата област.

По-важните представители на фауната, които обитават постоянно или временно територията на ДГС Омуртаг и имат пряко или косвено значение за ловното стопанство са:

А. Клас Бозайници• **Разред Чифтокопитни**

- благороден елен – повсеместно разпространен, с неравномерна гъстота;
- сърна – разпространена повсеместно;
- дива свиня – разпространена повсеместно.

• **Разред Зайчеподобни**

- сив заек – обитава повсеместно, като в горите е с незначителна гъстота.

• **Разред Гризачи**

- обикновена катерица – обитава горския комплекс;
- лалугер (суек) – обитава откритите пространства;
- обикновен сънливец (съсел) – обитава широколистните гори.

• **Разред Хищници**

- вълк – появяват се различни екземпляри;
- чакал – разпространен с незначителна гъстота;
- лисица – разпространена повсеместно с малка гъстота;
- дива котка – разпространена в горските комплекси с незначителна гъстота;
- златка – обитава горските комплекси с незначителна гъстота, защитен вид;
- белка – обитава предимно скалистите горски местообитания и край населените места;
- черен пор – разпространен повсеместно с неравномерна гъстота;
- пъстър пор – среща се рядко, защитен вид;
- язовец – разпространен повсеместно с незначителна гъстота;
- видра – разпространена единично около реки, блата и язовири, защитен вид.

Б. Клас Птици• **Разред Кокошови:**

- обикновен фазан – отделните подвидове разселвани в района са се кръстосвали и се е получил т. нар. Ловен фазан, който е хибридна форма с по-изявени белези на един или друг подвид. Обитават около язовирите и по-големите водни течения;
- Полска яребица – обитава обширните обработваеми земеделски земи, като има по-голяма гъстота по границата на гората с поземления фонд;
- Пъдпъдък – обитава района по време на гнездене.

• **Разред Гълъбови:**

- Гривяк – разпространен повсеместно в горските комплекси;
- Скален гълъб – обитава района с незначителна гъстота;
- Гургулица – обитава ниските части на лесничейството по време на гнездене;
- Гугутка – обитава около населените места.

- **Разред Гъскови** – по време на прелет из водните площи се задържат зеленоглавка, бърнета, белочели гъски, сива гъска и др., предимно защитени видове.

• **Разред Дневни грабливи птици** – защитени видове:

- малък креслив орел – единични екземпляри;
- обикновен мишелов – обитава района на лесничейството;

- голям ястреб – единични екземпляри;
- малък ястреб – единични екземпляри;
- белошипа ветрушка – единични екземпляри по време на прелет;
- черношипа ветрушка – единични екземпляри по време на прелет;
- сокол зорко – по време на прелет се срещат единични екземпляри.

- **Разред Сиви** – защитени видове:

- бухал – среща се единично;
- горска улулица – обитава района;
- горска ушата сова – обитава района;
- забулена сова – единични екземпляри;
- кукумявка – обитава района.

В района на ДГС Омуртаг, район Антоново се срещат представители от разредите *Пойни, Кълвачови, Синявицови, Дългокраки, Кукувици* и др., предимно защитени видове без ловно стопанско значение.

В. Клас Влечуги.

- **Разред Костенурки** – обитават шипобедрената и шипоопашатата костенурки. Защитени видове.

- **Разред Люспести** – обитават различни видове гущери, обикновена водна змия, жълтоуха водна змия, смок мишкар, синорник, пепелянка и др., повечето от които са защитени видове.

- **Разред Опашати земноводни.** Защитени видове: обикновен тритон, дъждовник и др.

Г. Клас Риби:

В река Стара река обитават черна мряна, речен кефал, уклей, каракуда и други. Тези видове в незначителни количества се срещат в повечето язовири в района. Последните са зарибявани предимно с шаран и толстолоб.

В географска близост минават:

- понтийски и балкански европейски път на прелетните птици (далеч в източна и западна посока);
- източен прелетен път на белия щъркел (при есенния прелет – лъч с направление Антоново – зона на масово струпване р. Янтра).

1.2.5.4. Билки с търговско значение, находища, използване

Лечебни растения са тези, които могат да бъдат използвани за получаване на билки.

Билки са отделни морфологични растителни части или цели растения, както и плодове и семена от тях, които в свежо или изсушено състояние са предназначени за лечебни и профилактични цели, за производство на лекарствени продукти, за хранителни, козметични и технически цели.

Лечебните растения са изключително ценен природен ресурс, поради което опазването им е приоритет на цялото общество. Управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки се урежда със *Закона за лечебните растения* (Обн., ДВ, бр. 29 от 7.04.2000 г.).

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фон със сегашна или бъдеща ценност. Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Режимите по опазване и ползване на лечебните растения се регламентират със *Закона за лечебните растения (ЗЛР)*, а също и със *Закона за биологичното разнообразие (ЗБР)*, които определят защитени видове лечебни растения, със специален режим на управление.

В зависимост от режима и условията за ползване има пет групи лечебни растения:

1) Видове, защитени по Закона за биологичното разнообразие напълно забранени за събиране, както за лични, така и за стопански цели (съгласно Приложение 3 от ЗБР). Списъкът съдържа 61 вида лечебните растения, които са включени в обхвата на ЗЛР и 14 вида, които не са включени в ЗЛР. Описани са в следващите таблици.

Таблица 1.2.5.4-1. Видове лечебни растения забранени за събиране и за лични, и за стопански цели, които са включени в списъка на Приложението на ЗЛР

№	Лечебно растение	Латинско наименование
1.	Аир блатен (Акорус)	<i>Acorus calamus</i> L.
2.	Анакамптис обикновен	<i>Anacamptis pyramidalis</i> (L.) L.C. Rich.
3.	Блатна перуника	<i>Hottonia palustris</i> L.
4.	Ботурче пролетно	<i>Cyclamen coum</i> Mill.
5.	Бърдуче (Жълта водна роза)	<i>Nuphar lutea</i> (L.) S. et S.
6.	Венерин (Богородичен) косъм	<i>Adiantum capillus veneris</i> L.
7.	Ветрогон приморски	<i>Eryngium maritimum</i> L.
8.	Водна детелина, трилистна	<i>Menyanthes trifoliata</i> L.
9.	Водна роза (Блатна роза)	<i>Nymphaea alba</i> L.
10.	Вълча ябълка кръглолистна	<i>Aristolochia rotunda</i> L.
11.	Върба петтичинкова	<i>Salix pentandra</i> L.
12.	Гърлица обикновена	<i>Limonium vulgare</i> Mill.
13.	Джел обикновен (Кошничар)	<i>Ilex aquifolium</i> L.
14.	Див тютюн клинолистен	<i>Ligularia glauca</i> (L.) Hoffm.
15.	Дифазиаструм алпийски	<i>Diphasiastrum alpinum</i> (L.) Holub. (<i>Lycopodium alpinum</i> L.)
16.	Ефедра обикновена	<i>Ephedra distachya</i> L.
17.	Зановец регенсбургски	<i>Chamaecytisus ratisbonensis</i> (Schaeff.) Rothm. (<i>Cyisus ratisbonensis</i> (Schaeff.)

18.	Звъника багрилна (Жълт кантарион, багрилен)	<i>Hypericum androsaemum</i> L.
19.	Златовръх розов	<i>Rhodiola rosea</i> L.
20.	Калуна	<i>Caluna vulgaris</i> (L.) Hull.
21.	Камбанка вълнеста	<i>Campanula lanata</i> Friv.
22.	Кандилка обикновена	<i>Aquilegia nigricans</i> Baumg. (<i>A. vulgaris</i> L.)
23.	Карамфил унгарски	<i>Dianthus pontederiae</i> A. Kern., (<i>D. kladovanus</i>)
24.	Кокиче елвезиево	<i>Galanthus elwesii</i> Hook. (<i>G. maximus</i> Vel.)
25.	Кокиче снежно	<i>Galanthus nivalis</i> L.
26.	Конски кестен	<i>Aesculus hippocastanum</i> L.
27.	Лопен лъжеблагороден	<i>Verbascum pseudonobile</i> Stoj.et Stef.
28.	Миризлив бурен кримски	<i>Sideritis syriaca</i> L. (<i>S. Taurica</i> Steph.)
29.	Млечка пясъчна	<i>Euphorbia peplis</i> L.
30.	Мурава кръглолистна	<i>Pyrola rotundifolia</i> L.
31.	Облепиха	<i>Hippophae rhamnoides</i> L.
32.	Опопанак широколистен	<i>Opopanax chironium</i> (L.) Koch subsp. <i>bulgaricum</i> (Vel.) Andr.
33.	Пелин тънкожилест	<i>Artemisia lerchiana</i> Weber
34.	Пищялка лечебна	<i>Angelica archangelica</i> L.
35.	Прангос ферулов	<i>Prangos ferulacea</i> (L.) Lindl.
36.	Прозорче мочурно (Очиболец мочурен)	<i>Potentilla palustris</i> (L.) Scop.
37.	Пропадниче блатно	<i>Pedicularis palustris</i> L.
38.	Пърнар	<i>Quercus coccifera</i> L.
39.	Пърчовка обикновена	<i>Himanthoglossum capcinum</i> (<i>H. hircinum</i> (L.) Spreng
40.	Ревен рилски	<i>Rheum rhaponticum</i> L.
41.	Росянка	<i>Drosera rotundifolia</i> L.
42.	Салеп пеперудоцветен	<i>Orchis papilionaceae</i> L.
43.	Салеп провански (Салеп обикновен)	<i>Orchis provincialis</i> Balb.
44.	Салеп шлемовиден	<i>Orchis militaris</i> L.
45.	Салеп шпитцелов	<i>Orchis spitzelii</i> Saut. et Koch
46.	Седефче	<i>Ruta graveolens</i> L.
47.	Силивряк родопски	<i>Haberlea rhodopensis</i> Friv.
48.	Сладник гол	<i>Glycyrrhiza glabra</i> L.
49.	Страшник бодлив	<i>Acanthus spinosus</i> L. (<i>A. hirsutus</i>)
50.	Съсънка горска	<i>Anemone sylvestris</i> L.
51.	Тинтява жълта	<i>Gentiana lutea</i> L.
52.	Тинтява петниста	<i>Gentiana punctata</i> L.
53.	Тис обикновен	<i>Taxus baccata</i> L.
54.	Хвойна казашка (Смрика казашка)	<i>Juniperus sabina</i> L.
55.	Хуперция иглолистна	<i>Huperzia inundata</i> (L.) Bernth. (<i>L. selago</i> , <i>Licopodiella inundata</i>)
56.	Царска папрат (Осмунда)	<i>Osmunda regalis</i> L.
57.	Цикута	<i>Cicuta virosa</i> L.
58.	Шапиче ахтарово	<i>Alchemilla achtarovii</i> Pawl.
59.	Шапиче звездоцветно	<i>Alchemilla asteroantha</i> Rothm.
60.	Шапиче меколистно	<i>Alchemilla mollis</i> (Buser.) Rothm.
61.	Шапиче юмрукчалско	<i>Alchemilla jumrukczalica</i> Pawl.

Таблица 1.2.5.4-2. Видове забранени за събиране и за лични, и за стопански цели, които са лечебни растения, но не са включени в списъка на Приложението на ЗЛР

№	Лечебно растение	Латинско наименование
1.	Айважива багрилна, синя	<i>Alkanna tinctoria</i> (L.) Tausch
2.	Божур теснолистен	<i>Paeonia tenuifolia</i> L.
3.	Дактилориза калописиева	<i>Dactylorhiza kalopisii</i> E. Nelson
4.	Дактилориза месесточервена	<i>Dactylorhiza incarnata</i> (L.) Soo
5.	Звъника боасиерова	<i>Hypericum boissieri</i> Petrovic
6.	Котенце полско	<i>Pulsatilla pratensis</i> (L.) Mill.
7.	Котенце пролетно	<i>Pulsatilla vernalis</i> (L.) Mill.
8.	Котенце славянско	<i>Pulsatilla slavjankae</i> (Rummelsp) D.Jord. et Koz.
9.	Котенце халерово	<i>Pulsatilla halleri</i> (All.) Willd.
10.	Мащерка пиринска	<i>Thymus perinicus</i> (Vel.) Jalas
11.	Мащерка прицветникова	<i>Thymus bracteosus</i> Vis. ex Benth.
12.	Салеп редкоцветен	<i>Orchis laxiflora</i> Lam.
13.	Шапиче бъндерицово	<i>Alchemilla bandericensis</i> Pawl.
14.	Шапиче пиринско	<i>Alchemilla pirinica</i> Pawl.

2) Видове под специален режим на опазване и ползване, съгласно Закона за лечебните растения, които са забранени за събиране за стопански цели, но могат да се събират за лични нужди. Определят се ежегодно до 10 февруари със Заповед на Министъра на околната среда и водите. Видовете лечебни растения, изцяло забранени за събиране от естествените им находища в цялата страна, съгласно последната Заповед № РД-135 от 04.02.2022 г. (ДВ, бр. 13 от 15.02.2022 г.) са посочени в Таблица 1.2.5.4-3.

Таблица 1.2.5.4-3. Видове лечебни растения забранени за събиране за стопански цели от естествените им находища на територията на цялата страна – 2022 г.

№	Лечебно растение	Латинско наименование
1.	Бенедиктински трън, пресечка	<i>Cnicus benedictus</i> L.
2.	Волски език	<i>Phyllitis scolopendrium</i> (L.) Newm.
3.	Горицвет пролетен	<i>Adonis vernalis</i> L.
4.	Дилянка лечебна, валериана	<i>Valeriana officinalis</i> L.
5.	Залист бодлив	<i>Ruscus aculeatus</i> L.
6.	Изтравниче, страшниче	<i>Asplenium trichomanes</i> L.
7.	Исландски лишей	<i>Cetraria islandica</i> (L.) Ach.
8.	Исоп лечебен	<i>Hyssopus officinalis</i> L. ssp. <i>Aristatus</i> (Godr.) Briq.
9.	Какула едроцветна	<i>Salvia tomentosa</i> Mill.
10.	Копитник	<i>Asarum europaeum</i> L.
11.	Мечо грозде	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i> (L.) Spreng
12.	Момина сълза	<i>Convallaria majalis</i> L.
13.	Оман бял	<i>Inula helenium</i> L.
14.	Папаронка жълта, жълт мак	<i>Glaucium flavum</i> Crantz
15.	Пелин сантонинов	<i>Artemisia santonicum</i> L.
16.	Пирински (мурсалски, алиботушки) чай	<i>Sideritis scardica</i> Griseb.
17.	Пищялка панчичева	<i>Angelica pancici</i> Vand.
18.	Плаун бухалковиден	<i>Lycopodium clavatum</i> L.
19.	Риган бял	<i>Origanum vulgare</i> L. ssp. <i>hirtum</i> (Link) Ietswaart

20.	Ружа лечебна	<i>Althaea officinalis</i> L.
21.	Салеп	<i>Orchis</i> sp. <i>diversa</i>
22.	Смил жълт	<i>Helichrysum arenarium</i> (L.) Moench.
23.	Хуперция иглолистна, плаун обикновен	<i>Huperzia selago</i> (L.) Bernh. = <i>Lycopodium selago</i> L.
24.	Цистозира	<i>Cystoseira barbata</i> (Good et Vood) Ag.

Изключението за ползване за лични нужди не се прилага за пирински (мурсалски, алиботушки) чай (*Sideritis scardica* Griseb.).

3) Видове, за които има ограничения и условия при събирането за стопански нужди. Те са два вида:

- *Под специален режим на опазване и ползване, съгласно ЗЛР.* Те могат да се събират за лични нужди, а за стопанско ползване ежегодно, със Заповед на Министъра на околната среда и водите, се определят максимално допустими количества за събиране по области. Видовете включени в списъка под специален режим за 2022 г., съгласно Заповед № РД-135 от 04.02.2022г. (ДВ, бр. 13 от 15.02.2022 г.) са посочени в таблицата:

Таблица 1.2.5.4-4. Видове лечебни растения с определени годишно допустими за събиране количества билки за стопански цели от естествените находища, извън територията на националните паркове – 2022 г.:

№	Лечебно растение	Латинско наименование	Допустими количества за област Търговище (кг сухо тегло)
1.	Божур червен	<i>Paeonia peregrina</i> Mill.	100 – цвят
2.	Зърнастец елшовиден	<i>Frangula alnus</i> Mill.	0
3.	Иглика лечебна	<i>Primula veris</i> L.	50 – цвят
4.	Катраника, пелин бял	<i>Artemisia alba</i> Turra	0
5.	Лазаркиня, еньовче ароматно	<i>Galium odoratum</i> (L.) Scop.	50 – стрък
6.	Лудо биле, старо биле	<i>Atropa belladonna</i> L.	0
7.	Ранилист лечебен	<i>Betonica officinalis</i> L.	100 – стрък
8.	Решетка безстъблена	<i>Carlina acanthifolia</i> All.	0
9.	Тлъстига лютивя, жълто прозориче	<i>Sedum acre</i> L.	0
10.	Трън кисел	<i>Berberis vulgaris</i> L.	0
11.	Шапиче	<i>Alchemilla vulgaris</i> complex	0

Забележка: Определените в таблицата количества билки се разпределят от РИОСВ между билкозаготвителите от района

- *Под режим на опазване и регулирано ползване от природата, съгласно ЗБР (Приложение 4 от ЗБР).* В зависимост от състоянието на популациите и биологичните изисквания на отделните видове от Приложение 4 на ЗБР се поставят режими и условия за ползването им – предписания за достъп до определени райони; временна или местна забрана за ползване на вида или определени популации; срокове, правила и методи за ползване; въвеждане на разрешителен режим или определяне на квоти за ползване на екземпляри и др. Режимите и условията за опазване и ползване се въвеждат със заповеди на министъра на околната среда и водите. Видовете лечебни растения под режим на

опазване и регулирано ползване от природата са посочени в таблицата:

Таблица 1.2.5.4-5. Видове лечебни растения под режим на опазване и регулирано ползване съгласно Закона за биологичното разнообразие (Приложение 4 на ЗБР)

№	Лечебно растение	Латинско наименование
1.	Блатно кокиче	<i>Leucojum aestivum</i>
2.	Бодлив залист/див чемшир	<i>Ruscus aculeatus</i> L.
3.	Бял бърдун	<i>Asphodelus albus</i> Mill.
4.	Гърлица обикновена	<i>Limonium vulgare</i> Mill.
5.	Есенно ботурче	<i>Cyclamen hederifolium</i> Ait. (<i>C. neapolitanum</i> Ten.)
6.	Зайча сянка	<i>Asparagus officinalis</i> L.
7.	Ива, козя върба	<i>Salix caprea</i> L.
8.	Копиевиден многоредник	<i>Polystichum lonchitis</i> (L.) Roth.
9.	Крем петров	<i>Lilium martagon</i> L.
10.	Кръглолистна урока	<i>Bupleurum rotundifolium</i> L.
11.	Кръглоглав челядник	<i>Echinops sphaerocephalus</i> L.
12.	Лечебна иглика	<i>Primula veris</i> L. (<i>P. officinalis</i> (L.) Hill.)
13.	Метличеста мишорка	<i>Gypsophylla paniculata</i> L.
14.	Минзухар пролетен	<i>Crocus chrysanthus</i> Herb.
15.	Минзухар есенен	<i>Crocus pallasii</i> Bieb.
16.	Миризлива момкова сълза	<i>Polygonatum odoratum</i> (Mill.) Druce
17.	Обикновен синчец	<i>Scilla bifolia</i> L.
18.	Салеп	<i>Orchis sp. div.</i>
19.	Червен божур	<i>Paeonia peregrina</i> Mill.

4) Видове в приложението на Закона за лечебните растения, за ползването на които се прилагат изискванията на закона. В обхвата на Закона е включен списък със 739 растителни вида, които подлежат на контрол и опазване (включително тези със специален режим на ползване).

5) Видове лечебни растения, които се ползват съгласно Закона за горите и не са включени в приложението към Закона за лечебните растения. Списък на тези видове е посочен в Таблица 1.2.5.4-6.

Таблица 1.2.5.4-6. Видове лечебни растения, които се ползват съгласно Закона за горите

№	Лечебно растение	Латинско наименование
1.	Коприва обикновена	<i>Urtica dioica</i> L.
2.	Лайка	<i>Chamomilla recutita</i> (L.) Rausch.
3.	Маточина	<i>Mellisa officinalis</i> L.
4.	Пелин понтийски	<i>Artemisia pontica</i> L.
5.	Пълзящ пирей	<i>Elymus repens</i> (L.) Gould
6.	Репей	<i>Arctium lappa</i> L.
7.	Синя хвойна	<i>Juniperus communis</i> L.
8.	Троскот	<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers.
9.	Шипка	<i>Rosa canina complex</i>

Ползването на лечебните растения е ползването на техните ресурси и включва:

- събирането на билки от диворастващи и култивирани лечебни растения;
- придобиването на билки за първична обработка или преработка;

- събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Билки за лични нужди, по смисъла на Закона за лечебните растения (ЗЛР), са количествата билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден както следва:

- а) корени, коренища, луковици или грудки – до 1 кг
- б) стръкове – до 2 кг
- в) листа – до 1 кг
- г) кори – до 0.5 кг
- д) цветове – до 0.5 кг
- е) семена – до 0.1 кг
- ж) плодове – до 10 кг
- з) пъпки – до 0.5 кг
- и) талус – до 1 кг

Ползването на лечебните растения, представляващо *стопанска дейност*, се извършва въз основа на позволение, издадено по реда на ЗЛР. Позволение не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти – държавна и общинска собственост. Позволение не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината.

Съгласно чл. 22, т. 1, 2 и 5 от ЗЛР, позволение за ползване на лечебните растения от земи общинска собственост се издава от:

- Директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват – когато ползването е от горски територии – държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор – след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;
- Кмета на общината, когато ползването е от:
 - земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места – общинска собственост – след заплащане на такса в общината;
 - територии в строителните граници на населените места – общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;
 - земеделски земи от поземления фонд – частна собственост; позволение се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица – възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;
- Лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика – за горските територии – общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор.

Таксите за издаване на позволение за ползване на лечебни растения в община Антоново се определят от Общински съвет – Антоново, в размер не по голям от размера на таксите за ползване на лечебни растения от земи държавна собственост. Заплащат се преди издаване на позволение и постъпват в бюджета на общината. Събраните средства се изразходват за: плановите документи на Общината по

управление на лечебните растения; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и поддържане на специализираната карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на кампании по опазване на лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола.

На територията на община Антоново се срещат около 150 вида лечебни растения по данни от „Хорологичен атлас на лечебните растения в България” и Приложение към чл. 1, ал. 2 от *Закона за лечебните растения*. Състоянието на природните им популации изисква строг контрол върху изземването на растителна маса и допълнителни мерки за възстановяването им.

В разрешителното за ползване на билкозаготвител – юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, Община Антоново определя: вида на ползването; разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; района или конкретното находище; начина на ползване; срока на ползване; други условия, свързани с опазване на находището; лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляря на разрешителното.

При издаването на разрешителни за територията на Община Антоново се осъществява контрол по отношение на:

- Уведомяване на РИОСВ – за организираните билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител;
- Водене на отчетност за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ;
- Наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
- Спазване на законоустановения срок – до 20 януари за представяне в РИОСВ обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки и техният произход по разрешително, както и за складовите наличности;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им.

При настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността, със заповед на кмета на Общината се отнема разрешителното за ползване.

Ежегодно кметът на Община Антоново издава заповед за забрана брането на липов цвят от насаждения и отделни дървета на територията на гр. Антоново и селата на общината, включващи – улици, булеварди, паркове, сервитутите на пътните артерии общинска собственост и други площи, както и рязането, чупенето и увреждането на липови дървета на територията на цялата община. Също така се забранява смитането на липовия прашец в населените места и ползването му за търговия.

Разрешение от забраната се допуска само при контролирано бране, чрез издаване на разрешително за добив на регистрирани билкозаготвителни от определени райони на ползване.

За опазване и недопускане търговия със застрашени, защитени и под специален режим диворастящи растения през пролетния сезон се публикуват съобщения за недопускане продажбата на снежно кокиче, пролетна циклама, оливиеров минзухар, битински синчец, горска теменуга, кукуряк, иглика, божур, кукувиче грозде и др.; клонки от бодлив и подезичен залист, както и луковици, туфи, коренища, предназначени за засаждане. Зисилване на контрола се осъществява около пролетните, официални и църковни празници в периода на месеците март – април.

В следващата таблица е представена информация за броя на издадените от ДГС „Омуртаг“ разрешителни по видове билки, събирани на територията на община Антоново за периода 2018 – 2020 г.

Таблица 1.2.5.4-7. Брой на издадените разрешителни за видовете лечебни растения, събирани на територията на община Антоново за периода 2018 – 2020 г.

Лечебно растение		Издадени разрешителни (бр.)		
Наименование	Вид билка	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Липа	Цвят	1	2	2
	Лист			1
Глог	Цвят		1	
	Плод			
Общо:		1	3	3

Източник: ДГС - Омуртаг

За издадени разрешителни от Община Антоново или други лица, оправомощени от Кмета на общината няма данни.

Всяка година се извършват планови проверки от експерти на РИОСВ-Шумен, както и от Общинска администрация на регистрираните билкозаготвителни пунктове на територията на община Антоново.

В следващата таблица са посочени обектите на територията на община Антоново, подлежащи на контрол от страна на РИОСВ-Шумен по Закона за лечебните растения:

Таблица 1.2.5.4-8. Списък на лицата, извършващи дейности по ЗЛР

№	Юридическо лице/ едноличен търговец	Наименование на обект, населено място	Дейност по НКИД
Сектор А: Селско, горско и рибно стопанство			
1.	Община Антоново	Издаване на разрешителни за ползване на лечебни растения, Контрол по чл. 31а от ЗБР	2.30 – Събиране на диворастящи и недървесни продукти
2.	ТП ДГС "Омуртаг"	Издаване на разрешителни за ползване на лечебни растения, Контрол по чл. 31а от ЗБР	2.30 – Събиране на диворастящи и недървесни продукти
3.	"Биопрограма" ЕООД с. Доброславци, община Нови искър	гр. Антоново, ул. "Тузлушки герой" № 1, Билкозаготвителен пункт	2.30 – Събиране на диворастящи и недървесни продукти

4.	ЕТ "Ч и А – Антоанета Иванова", с. Изворово	гр. Антоново, сушилни ПК "Единство", Билкозаготвителен пункт	2.30 – Събиране на диворастващи и недървесни продукти
5.	физ. лице З* А* З*	с. Таймище, ул. "Девети септември" Билкозаготвителен пункт	2.30 – Събиране на диворастващи и недървесни продукти
6.	физ. лице И* Т* И*	с. Стеврек, ул. "Бони Манов" Билкозаготвителен пункт	2.30 – Събиране на диворастващи и недървесни продукти

По данни от годишните доклади по околна среда на РИОСВ-Шумен за периода 2017 – 2021 г., при осъществения контрол на билкозаготвителните пунктове, може да се обобщи, че констатираните нарушения са за непредставяне на отчет за изкупените, реализираните билки и складовите наличности; за добиване на количества билки, надвишаващи определените такива в издадените им разрешителни за ползване; за изкупуване на количества билки без издадени разрешителни за ползване.

До момента нито на национално ниво, нито на местно са правени проучвания на ресурсите от лечебни растения. Точните количества и местообитания на определените видове билки не могат да се определят, тъй като не е правено обследване на районите. Единствения ориентир за това са местните билкари, които ежегодно добиват билки от обследвани от тях местности.

Тъй като обследването на лечебните растения би отнело много време и финансов ресурс, който Общината не може да отдели, може да се направи приблизителна оценка по информация от местните билкари, както и кметовете и кметските наместници по населените места. Чрез тази оценка може приблизително да се определи ресурса на видовете билки и при драстично намаляване да се ограничи тяхното ползване. Оценката е критерий и за ефективното управление и опазване на находищата от лечебни растения в Община Антоново.

По данни от издадените разрешителни, в следващата таблица е представена информация за видовете и количествата билки, които са обект на стопански интерес, както и землищата, от които са събирани.

Таблица 1.2.5.4-9. Видове лечебни растения, ползвани за стопански цели на територията на община Антоново за периода 2018 – 2020 г.

Лечебно растение		2018 г.		2019 г.		2020 г.	
Наименование	Вид билка	Землище населено място	Количество (кг)	Землище населено място	Количество (кг)	Землище населено място	Количество (кг)
Глог	Цвят			Коноп Моравка	2 000		
Липа	Цвят	Стеврек Таймище	2 000	Кьосевци Слънчовец Таймище	3 000	Разделци Слънчовец Стеврек	1 500
	Лист					Разделци	1 000

Източник: ДГС - Омуртаг

В периода 2018 – 2020 г. обект на събиране на територията на община Антоново са били 3 вида билки от 2 вида лечебни растения. Годишният обем на използваните

билки за 2018 г. е 2 000 кг, за 2019 г. – 5 000 кг, а за 2020 г. – 2 500 кг. Тези данни са само ориентировъчни, т.к. е включена само информация предоставена от ДГС „Омуртаг“ без да има обратна връзка и постъпване на информация за фактически събраните видове и количества билки.

За района на община Антоново, в най-големи количества се събират билки от *липа, глог, трънка, бръшлян, бъз и шипка*. Те са сред най-търгуваните видове диворастящи билки в национален мащаб, което определя и големия интерес към тях.

Изводи:

- Ползването на лечебни растения се извършва само с разрешително, издадено от Общината, съобразно законовите изисквания и ограничителния и забранителен режим, наложен от МОВС.
- Извършва се периодичен контрол от РИОСВ и експерти от Общината на всички регистрирани билкозаготвителни пунктове.
- Няма утвърдена методика за извършване на наблюдение и оценка на популациите от лечебни растения на национално ниво.
- Към момента не съществува описание на точното местоположение на естествените находища, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на видове лечебни растения на територията на общината.

Препоръки:

- Необходимо е да се изгради система за наблюдение и да се извърши приблизителна оценка на ресурса лечебни растения от земи общинска собственост, по отношение на състоянието и ползването им, оформена като предварителен проект, за съгласуване в РИОСВ.
- Необходимо е да се определят районите и местностите на различните видове лечебни растения, както и приблизителното количество от отделните находища.
- Разработване на раздел „Лечебни растения“, като приложение към настоящата Програма за опазване на околната среда, съгласно чл. 50, т. 3 от ЗЛР.

1.2.6. ШУМ

1.2.6.1. Излъчване на шум в околната среда – общи положения

Шумът е един от основните фактори с неблагоприятно въздействие върху населението, присъстващ като нежелан или вреден външен звук, причинен от човешката дейност, в т.ч. излъчван от автомобилния, железопътния и въздушния транспорт, от инсталации и съоръжения на промишлеността и от локални източници. Показателите за шум в околната среда са физични величини, при чието определяне са отчетени степента и границите на дискомфорт на гражданите, изложени на шум.

След замърсяването на въздуха, факторът шум е от основно значение за здравето на хората. Действащ като стресов фактор, шумът атакува почти всички органи и системи на човека: централната нервна система; вегетативната нервна система; сърдечно-съдовата система; дихателната система; храносмилателната система; ендокринната система; слуха.

В тази връзка законодателството в областта на защита от шума в околната среда урежда проблемите, свързани с разработването на мерки за избягване, предотвратяване и намаляване на вредното въздействие на шума, целящи чрез тяхното осъществяване защита на човешкото здраве и околната среда, както и осигуряване на качество на живот на населението.

Оценката, управлението и контрола на шума в околната среда в Р България са регламентирани със *Закона за защита от шума в околната среда* (Обн. ДВ. бр.74 от 13.09.2005 г.) и подзаконовите нормативни документи и методики.

Законът се прилага за шума в околната среда, на който хората са изложени в урбанизираните територии, в парковете и градините или в други тихи зони в урбанизираните територии, в тихите зони извън урбанизираните територии или в районите в близост до детски и лечебни заведения, училища и научноизследователски организации.

Със Закона се регламентират и компетенциите на държавните органи и органите на местното самоуправление:

- 1) Министърът на здравеопазването организира извършването на оценка на вредните ефекти на шума върху здравето на населението и извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума в околната среда, предизвикан от локални източници на шум.

На регионално ниво контролът се извършва от РЗИ – Търговище.

- 2) Министърът на околната среда и водите организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума, излъчван от промишлените инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда.

На регионално ниво контролът се извършва от РИОСВ – Шумен. РИОСВ-Шумен, приоритетно проверяват промишлени източници, емитери на шум в околната среда, разположени в жилищни зони или в близост до тях, с цел избягване, предотвратяване или намаляване на шумовото натоварване в урбанизираните територии.

Промислени инсталации с издадени Комплексни разрешителни, попадащи в обхвата на Приложение № 4 към чл. 117 от ЗООС, провеждат собствен мониторинг, веднъж на две последователни календарни години и докладват резултатите от проведените измервания пред РИОСВ, съгласно поставените им условия.

- 3) Кметовете на общини определят длъжностни лица от съществуващите структури в общинската администрация, притежаващи необходимата квалификация, за контрол и осъществяване на дейностите, свързани с ограничаване на шумовите нива в околната среда (вкл. по отношение на шума излъчван по време на строителството, организиране и регулиране движението на автомобилния транспорт в населените места и др.)

- 4) Компетентните органи на централната администрация оказват методическа помощ за изпълнение на задълженията на органите на местното самоуправление.

В следващата таблица са посочени гранични стойности на нивата на шума в различните територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях, съгласно *Наредба № 6 от 26 юни 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, в помещенията на жилищни и обществени сгради, в зони и територии, предназначени за жилищно строителство, рекреационни зони и територии и зони със смесено предназначение, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението* (Обн. ДВ, бр. 58 от 18.07.2006 г., изм. и доп., бр. 26 от 29.03.2019 г., загл. изм. бр. 100 от 30.11.2021 г.)

Таблица 1.2.6.1. Гранични стойности на нивата на шума

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях		Еквивалентно ниво на шума в dB(A)		
		ден	вечер	нощ
1.	Жилищни зони и територии	55	50	45
2.	Смесени централни градски части	60	55	50
3.	Територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
4.	Територии, подложени на въздействието на релсов железопътен и трамваен транспорт	65	60	55
5.	Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	55
6.	Производствено-складови територии и зони	70	70	70
7.	Зони за обществен и индивидуален отдих	45	40	35
8.	Зони за лечебни заведения	45	35	35
9.	Зони за научноизследователска и учебна дейност	45	40	35
10.	Тихи зони извън урбанизираните територии	40	35	35

1.2.6.2. Източници на шум

Основните източници на шум в община Антоново са свързани с вътрешноселищния и транзитно преминаващ автомобилен транспорт.

В гр. Антоново натоварени от движението на превозни средства са по-голямата част от улиците в централната градска част и входно изходните направления (София – Търговище).

Въздействие оказват различните дейности на населението – работилници, търговски обекти и др.

Наблюдения на шума в гр. Антоново са провеждани през 2007 г. от РЗИ – Търговище. Измерванията са разпределени в следните групи:

1. Централна градска част – бул. „Тузлушки герой“
2. кв. „Божица“.

На всяка от определените по мониторингова програма улици се разполагат по един или два пункта за наблюдение. В два последователни дни, в пикови и

ненатоварени часове се извършват по 6 замервания на пункт. Оценката на шумовото натоварване се извършва по показател $L_{ден}$ - (осреднено еквивалентно) дневно ниво на шума, определящ степента на дискомфорт през дневния период на денонощието (7.00-19.00 ч). Отчита се влиянието на вида терен около пункта, наличието на озеленяване, вида на пътното покритие, наклона на пътя, вида на околното застрояване, влиянието на метеорологичните фактори по време на замерванията, интензивността и структурата на транспортните потоци.

В следващата таблица са посочени резултатите от измерените шумови нива на пунктовете в гр. Антоново през 2007 г.:

№	Пункт	Измерено ниво през 2007 г. dB (A)		
		Максимално	Средно	Минимално
1.	бул. „Тузлушки герой“	68,9	58,9	48,9
2.	кв. „Божица“	48,3	48,3	48,3

С най-високи шумови нива са пунктовете намиращи се на улици с интензивен трафик – бул. „Тузлушки герой“ и особено в района, в близост до главен път I-4 София – Варна. При максимално допустимо дневно ниво от 60 dB (A), там са регистрирани стойности до 68,9 dB (A). В жилищните квартали не е установено превишение на граничните стойности от 55 dB (A).

В сравнение с предходни години се наблюдава намаляване на шумовите нива във входно/изходните пунктове на града, което се дължи на отклоняването на тежкотоварните МПС по околновръстни пътища.

През последните 10 години РЗИ – Търговище не е извършвало мониторинг на територията на общината. В програмата за контрол са включени по-големите градове от областта – Търговище, Попово и Омуртаг.

Източници на шум от транспорт

С най-голям дял за шумово замърсяване в общината заема автотранспортът. За неговото повишаване роля играе увеличаващият се брой МПС, състоянието на пътната мрежа и нейната пропускателна способност. За транспортния шумов поток е характерна флукуалност, периодичност и променлива интензивност.

Нивото на автотранспортния шум е в пряка зависимост от интензивността на движението, скоростта и структурата на транспортния поток, пропускателната способност на пътните артерии, възрастта на автомобилния парк, вида и качеството на пътната настилка, ситуационното и нивелетно разположение на пътя и характера на терена встрани от него.

Основният шумов фон се създава от автомобилите – леки, товарни и тези на междуградския транспорт. През последните години в резултат на масовия внос на автомобили предимно „втора употреба“ автомобилният парк е основно подменен. Въпреки, че повечето от автомобилите са втора употреба, нивото на излъчвания от тях шум е значително по-ниско от използваните преди това, но същевременно техният брой се увеличава интензивно. На територията на община Антоново не е развит

железопътният транспорт. Пътническият автотранспорт обслужва главно пътници по направление Антоново – Омуртаг – Търговище и обратно, предимно работещи в съседни общини или в Областния център.

През територията на община Антоново преминават пътища от републиканската пътна мрежа (I и III клас).

- Пътят от първи клас, който преминава през територията на общината е участък от първокласен път I-4 (София – Варна).
- Третокласната пътна мрежа включва участъци от различни пътища (III-204, III-408 III-409 III-4006 III-4082) обхващащи част от населените места от общината, от които с важно стопанско значение са:
 - III-204 Антоново – Попово – Русе;
 - III-408 Омуртаг – Стеврек – Елена;
 - III-409 Омуртаг – Попово в отсечката Моравка – Коноп.

От транзитно преминаващите по тези пътища автотранспортни средства шумовото натоварване не е голямо, т.к. трафикът е изнесен извън населените места по изградените обходни пътища.

Общинската пътна мрежа е в сравнително добро състояние, но в по-голямата си част се нуждае от ремонт. Тя осигурява прекия транспортен достъп от общинския център до всички съставни селища в общината, които са извън обхвата на републиканската пътна мрежа. Движението по общинската пътна мрежа се извършва в светлата част на денонощието, основно в интервала 07:00 – 19:00 часа и е свързано с началото и края на работния ден.

Източници на шум от битов характер

На второ място по отношение на източниците на шум са локалните източници от битов характер – строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи, сметоизвозване, игри на деца (училища, детски градини, детски площадки) и др. Следващият по значение фактор, който влияе върху акустичната среда на града е шумът, излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, различните автосервиси и авторемонтни работилници, разположени в непосредствена близост до жилищни сгради.

С най-висока интензивност, шумът се проявява в централната градска част, основно през работно време и делнични дни. В зависимост от разглеждания район битовия шум има различно значение. В централната градска част, където са съсредоточени повечето обществени и увеселителни заведения шумът е с по-висока интензивност. В крайните жилищни квартали битовия шум е с по-високи нива в извънработно време, но те са сравнително ниски по отношение на централната част.

Шумът, породен от строителни дейности е характерен за районите в които се извършва строителство. Към настоящия момент значителни интензивни строителни мероприятия в общината не се осъществяват и поради това не се генерира сериозен строителен шум. Освен това този вид шум е ограничен по време (предимно в светлата част на денонощието) и е с невисок интензитет.

Индустриален шум

Шумът от производствените дейности заема трето място. В голямата си част производствените дейности в община Антоново са обособени в промишлените зони и/или са извън границите на населените места. Проблем биха могли да създават малки производствени предприятия, разположени в близост до жилищни сгради.

На територията на община Антоново няма производства от категориите промишлени дейности по приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от ЗООС, както и подлежащи на контрол от страна на РИОСВ по отношение на шумови емисии.

Като цяло за промишлено шумово въздействие почти не може да се говори, тъй като намалява неговият дял в общото шумово натоварване, поради намаляващото производство в общината и концентрирането му в промишлени зони.

Изводи:

- Най-голям принос за шумовото замърсяване има транспортът. Увеличеният брой на МПС в движение, недоброто им техническо състояние, интензивността и скоростта на движението, недобрата пропускателна способност респективно състояние на пътната мрежа, състоянието и вида на пътната настилка, минималното разстояние между сградите и пътните платна, са основни фактори влияещи в посока на увеличаване на шумовото натоварване в града.
- Допълнителен принос към общия шумов фон и акустичен дискомфорт на населението особено през летния период придават дейностите на търговски обекти и увеселителните заведения.
- В общината няма производствени дейности, които са обект на ограничителен режим по отношение на шума.

Препоръки:

- Подобряване на шумоизолацията на сгради, намиращи се в зони, подлежащи на усилен шумозащита;
- Подобряване състоянието на пътните настилки;
- Подходящо озеленяване и строителна защита;
- Предвиждане на мерки за намаляване на необходимото време за намиране място за паркиране в централната градска част;
- Да се предприемат мерки за градоустройствено планиране, като се акцентира на средства за обществен транспорт, насърчаване на придвижването пеша и с велосипед;
- Ограничаване на автомобилното движение и на скоростта на превозните средства, упражняване от съответните общински органи на контрол върху изграждането и експлоатацията на обектите, източници на локален шум;
- Разглеждане и разрешаване на жалбите от различни групи население, както в процеса на планиране, така и впоследствие.

1.2.7. ЗЕЛЕНИ ПЛОЩИ

Неотменен компонент при създаването на здравословна жизнена среда в населените места е изграждането на тяхната зелена система. Зелената система на община Антоново се състои от съществуващите и новопредвидените озеленени площи за широко и ограничено обществено ползване в урбанизираните територии, защитните и рекреационните гори (курортни гори и местности, горски паркове и зелени зони извън урбанизираните територии), горите и земите от горския фонд, попадащи в защитените територии, обявени по реда на *Закона за защитените територии* и в защитените зони, обявени по реда на *Закона за биологичното разнообразие*.

Озеленените площи за широко обществено ползване са основа на зелената система на общината. Това са парковете, градските и кварталните градини и скверове, уличното озеленяване, защитни зелени пояси около водните обекти, озеленяването на сервитутните ивици на линейните съоръжения на техническата инфраструктура и др. Зелените площи за широко обществено ползване изпълняват много важна функция. Отделните зелени площи, в различните части на населеното място се свързват в единна зелена система, която го обхваща изцяло. Тя от своя страна има определено естетическо и климатично въздействие в рамките на населеното място. Зелените площи имат изключително важно значение за осигуряване на места за отдих и развлечения на населението, подобряване на температурния баланс и микроклимата, намаляване на шума, замърсяването и на вредните газове в атмосферата.

На територията на община Антоново зелените площи, предназначени за задоволяване на обществени потребности от национално или общинско значение са около 34,6 х. Това са извънселищни паркове и градини, гробищни паркове, горски паркове и други озеленени територии извън населените места.

За озеленените територии в населените места няма точни данни. В общинския център гр. Антоново зелените площи са предимно затревени и оформени с декоративна дървесно-храстова растителност и цветя. Незаменима част от градския ландшафт са уличните дървета, които освен функционалният аспект имат и важна екологична роля. В централната зона и в кварталите на град Антоново са засадени смесени широколистни дървесни видове, вкл. липи и др.

Преобладаващата растителност в парковете са тревните площи, иглолистни и широколистни горски видове.

Зелените площи за ограничено ползване формират най-широко застъпеното „изпълващо“ озеленяване и създават най-разнообразна среда за спорт, забавления и рекреация. В тези площи се включват:

- *Територии за рекреационни дейности, курортни и вилни зони.* Това са територии включващи терените за ограничено обществено ползване – вилни и курортни зони предназначени за индивидуален отдих и временно обитаване. Към тази категория зони се включват и ваканционни селища и други рекреации, както и курортни паркове и други озеленени площи в курортните и вилни зони включително и обекти и съоръжения за стопанско и инфраструктурно обслужване. Площта им на територията на община Антоново е общо 0,4 ха.

- *Спорт и атракции.* Това са територии част от зелената система за спортни обекти и атракционни паркове, голф игрища, панаири и др. със специфичен устройствен режим. Обща площ на тези терени е 3 ха.
- *Други зелени площи* за ограничено ползване са тези в *здравните и учебни заведения и зелените площи около обществените сгради.* Това озеленяване изисква допълнителни мерки за изпълнение, за да достигне необходимото състояние.

Управление на зелената система

Зелената система на община Антоново обхваща всички площи, оформени със средствата на парко-устройството и декоративната дървесно-храстова растителност в тях на територията на общината, независимо от тяхната собственост:

- Озеленени площи и алейки (улични) насаждения върху общински терени;
- Озеленени площи и декоративната дървесна и храстова растителност на терени, които не са общинска собственост.

Органите за управление на зелената система на територията на община Антоново са:

- Общинският съвет – Антоново;
- Кметът на Община Антоново;
- Кметовете на кметства в общината.

Кметът на Община Антоново:

- ръководи, координира цялостната дейност по опазване, изграждане и поддържане на зелената система на общината, организира изпълнението на бюджета по дейност „Озеленяване“ и на дългосрочните програми за развитието на зелената система;
- организира съставянето и актуализирането на публичен регистър на озеленените площи, дълготрайните декоративни дървета и дърветата с историческо значение на територията на общината по чл. 63, ал. 1 на ЗУТ.

Ежегодно в бюджета на Община Антоново се предвиждат финансови средства за поддържане на зелените площи въз основа на определения интензитет. За 2022 г. е планирано: реконструкция на настилка и паметник в градски парк Антоново; изграждане на детски площадки в гр. Антоново, с. Изворово, с. Моравица, с. Любичево, с. Орач и с. Черна вода.

Поддържане на зелената система

Поддържането на зелените площи се ръководи и осъществява от „Общинско звено чистота“.

Общинските зелени площи за широко обществено ползване на всеки пет години се подлагат на преглед и преценка за необходимостта от частична реконструкция на амортизирани биологични или благоустройствени фондове.

Според интензивността на поддържане зелените площи на територията на община Антоново се разпределят в следните категории:

- I категория – представително поддържане;
- II категория – оптимално поддържане;

- III категория – средно поддържане;
- IV категория – частично поддържане.

Поддържането на зелените площи се извършва въз основа на технологични нормативи, съгласно вида и категорията на зелената площ, повторемостта и обема на работите на съответните структурни елементи.

Контролът върху качеството на работа по поддържането на общинските зелени площи се извършва от Директорът на дирекция УТЕОП и гл. експерт „Екология“, а по населени места – кметовете на кметства и кметските наместници.

Изводи:

- Зелените площи за широко обществено ползване са достатъчни като площ на човек от населението;
- Цялостното състояние на зелената система е добро.
- Въпреки финансовите затруднения Община Антоново успява да осигури средства за поддръжка на зелените площи в общинския център, но не са достатъчно средствата и не е възможно да се изпълняват мероприятията, заложи в Общия устройствен план за отдиха, за промишлените зони, прилежащите квартали и останалите съставни селища на територията на общината.

Препоръки:

- Осигуряване на повече средства за изграждане на нови зелени площи на територията на общината, поддържане и развитие/преструктуриране на съществуващите.
- Полагане на постоянни грижи за поддържане в добро състояние на зелените площи;
- Недопускане на действия или бездействия, които водят до увреждане или унищожаване на зелените площи, настилките, водните площи и парковете съоръжения.

1.3. ИКОНОМИЧЕСКИ ФАКТОРИ

Особеностите на икономическото развитие на община Антоново следва да се разглеждат като резултат от влиянието на редица фактори от природно, социално и демографско естество. Сред най-важните, оказващи влияние върху състоянието на икономиката, се открояват особеностите на природноресурсния потенциал, демографските процеси (количествени и качествени показатели), изградеността на различни видове инфраструктура, наследените производствени традиции на населението и др.

1.3.1. ОТРАСЛОВА СТРУКТУРА НА ОБЩИНСКАТА ИКОНОМИКА

Структуроопределящи отрасли за местната икономика в община Антоново са: търговските дейности, селско и горско стопанство, преработващата промишленост и хотелиерство и ресторантьорство.

По данни ТСБ – Търговище към края на 2020 г. броят на икономически активните предприятия в общината е 78 и съставлява 1,92 % от предприятията в цялата Търговищка област.

Таблица 1.3.1-1. Икономически активни предприятия в област Търговище и община Антоново

Област, община	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Област Търговище (брой)	3 998	4 071	4 133	4 066
Община Антоново (брой)	85	82	81	78
Дял на предприятията в община Антоново (%)	2,13	2,01	1,96	1,92

Броят на предприятията на 1000 души от населението в общината е около 2,5 пъти по-малък от средния брой за областта.

Таблица 1.3.1-2. Брой предприятия на 1 000 души в област Търговище и община Антоново

Област, община	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Област Търговище (брой/1000 души)	36,48	37,26	36,95
Община Антоново (брой/1000 души)	14,65	14,72	14,36
Съотношение област/община (пъти)	2,49	2,53	2,57

В структурата на предприятията най-голям дял имат микропредприятията, формиращи 95% от икономически активните предприятия в общината. Това в голяма степен е предимство, тъй като те по-бързо се адаптират към динамиката на пазарите. На следващо място се нареждат малките предприятия. Предприятия с 50 до 249 и над 250 заети лица, т.е. от групи средни и големи, не развиват дейност в община Антоново.

Таблица 1.3.1-3. Икономически активни предприятия в община Антоново по групи предприятия според броя на заетите лица (брой)

Групи предприятия	2013 г.		2018 г.		2019 г.		2020 г.	
	Предприятия	Заети лица	Предприятия	Заети лица	Предприятия	Заети лица	Предприятия	Заети лица
Общо за общината	79	262	82	172	81	185	78	175
Микро до 9 заети	..	141	78	125	76	127	75	131
Малки от 10 до 49	..	69	4	47	5	58	3	44
Средни от 50 до 249	—	—	—	—	—	—	—	—
Големи над 250	—	—	—	—	—	—	—	—

Източник: ТСБ, гр. Търговище

Наблюдава се тенденция към увеличаване на броя на предприятията в общината в периода 2013 – 2018 г. с 3 бр. или 3,7%, но броят на заетите лица е спаднал с 34,3%. След 2018 г. предприятията и заетите лица в тях намаляват, но броят им се запазва отосително постоянен. Това е доказателство за относително стабилни икономически

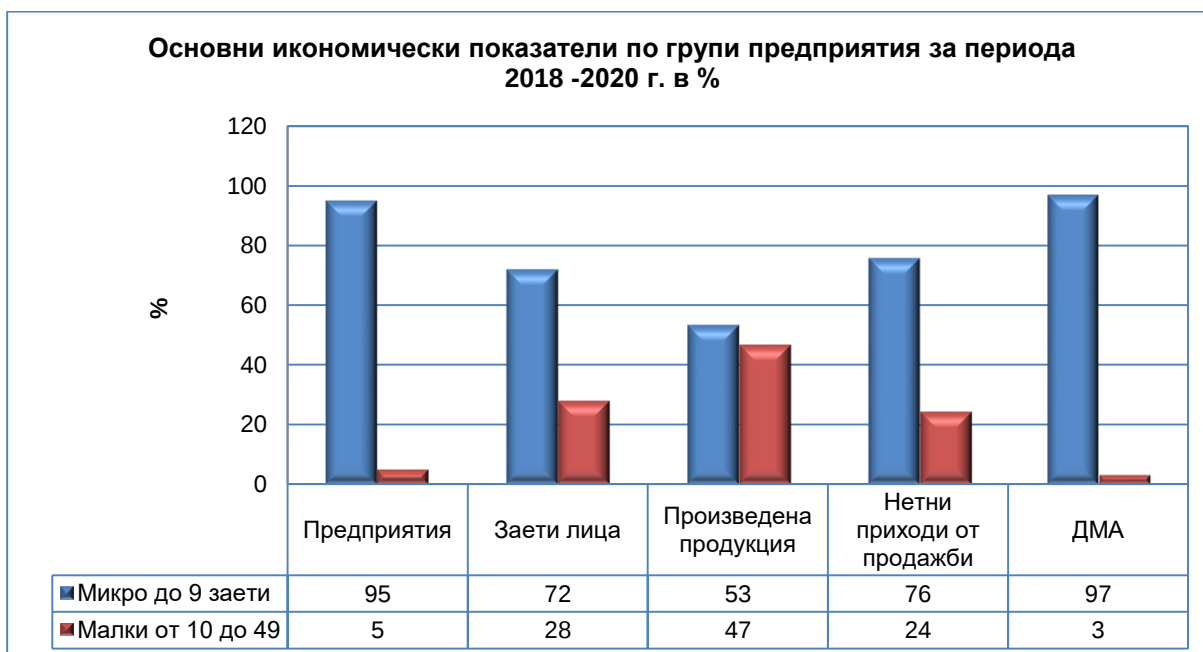
показатели и запазващо се предприемачество сред местното население в условията на глобалната икономическа криза.

По икономически показатели, също доминират микро предприятията, които за периода 2018 – 2020 г. средно осигуряват 53% от произведената продукция, реализирали са 76% от нетните приходи от продажби (НПП) и имат дял от 97% на придобитите дълготрайните материални активи (ДМА).

Таблица 1.3.1-4. Основни икономически показатели по групи предприятия в община Антоново 2018 – 2020 г.

Групи предприятия	Заети лица [брой]	Произведена продукция [хил. лв.]	НПП [хил. лв.]	ДМА [хил. лв.]
2018 г.				
Общо за общината	172	7 562	18 585	5 872
Микро до 9 заети	125	4 691	14 615	5 628
Малки от 10 до 49	47	2 871	3 970	244
2019 г.				
Общо за общината	185	7 340	14 048	5 967
Микро до 9 заети	127	3 295	8 809	5 752
Малки от 10 до 49	58	4 045	5 239	215
2020 г.				
Общо за общината	175	175	7 852	11 048
Микро до 9 заети	131	131	..	9 490
Малки от 10 до 49	44	44	..	1 558

Източник: ТСБ, гр. Търговище

Най-голям е броят на предприятията, опериращи в сектор „търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“, с дял от 44,4% (Таблица 1.3.1-5.). На следващо място се нареждат секторите: „транспорт, складиране и пощи“ (13,3%); „селско, горско и рибно стопанство“ (12,9%); „хотелиерство и ресторантьорство“ (10,0%) и „преработваща

промишленост“ (5,0%). Най-малък дял от по 3,7% имат секторите: „операции с недвижими имоти“ и „професионални дейности и научни изследвания“.

Таблица 1.3.1-5. Предприятия в община Антоново по икономически дейности (брой)

Икономически дейности	Предприятия			Заети лица		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
ОБЩО	82	81	78	172	185	175
A Селско, горско и рибно стопанство	9	11	11	34	42	43
B Добивна промишленост	–	–	–	–	–	–
C Преработваща промишленост	4	4	4	8	12	12
D Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	..	..	..	..	..	..
E Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	–	–	–	–	–	–
F Строителство	..	–	..	..	–	..
G Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	40	34	33	80	72	71
H Транспорт, складиране и пощи	..	10	11	..	25	23
I Хотелиерство и ресторантьорство	8	9	7	17	16	11
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	–	–	–	–	–	–
L Операции с недвижими имоти	..	3	..	..	..	..
M Професионални дейности и научни изследвания	–	..	3	–	..	..
N Административни и спомагателни дейности	..	..	..	..	..	..
P Образование	–	–	–	–	–	–
Q Хуманно здравеопазване и социална работа	..	–	–	..	–	–
R Култура, спорт и развлечения	..	–	–	..	–	–
S Други дейности	..	..	..	..	..	..

Източник: ТСБ, гр. Търговище

Забележки: (..) – конфиденциални данни; (–) – няма случай

За периода 2018 – 2020 г. няма сериозни промени в броя на предприятията по икономически дейности, с изключение на сектор „търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“, които са намалели със 7 броя или 17,5%. Намаление има и в сектор „хотелиерство и ресторантьорство“ – с 2 броя. В останалите отрасли има минимално нарастване на активните предприятия: с 2 броя в „селско, горско и рибно стопанство“ и с 1 в „транспорт, складиране и пощи“.

Структурата на местната икономика определя и заетостта на населението в община Антоново. През 2020 г. най-много са заетите лица има в „търговия, ремонт на

автомобили и мотоциклети“, следвани от „селско, горско и рибно стопанство“ и „транспорт, складиране и пощи“ (Таблица 1.3.1-5.).

Водещ сектор по произведената продукция е „селско, горско и рибно стопанство“ (Таблица 1.3.1-6.) с дял от 58,1% през 2020 г. Сектор „транспорт, складиране и пощи“ бележи значителен ръст от 27,5% спрямо 2019 г., докато при „търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ има спад от 16,4%.

Таблица 1.3.1-6. Произведена продукция по икономически дейности в община Антоново (хил. лв.)

Икономически дейности	Произведена продукция (хил. лв.)		
	2018	2019	2020
ОБЩО	7 562	7 340	7 852
А Селско, горско и рибно стопанство	3 250	4 189	4 559
В Добивна промишленост	—	—	—
С Преработваща промишленост	250	..	337
Д Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	64	65	..
Е Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	—	—	—
Ф Строителство	..	—	..
Г Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	2 389	1 220	1 048
Н Транспорт, складиране и пощи	..	889	1 226
И Хотелиерство и ресторантьорство	97	173	86
Ж Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	—	—	—
Л Операции с недвижими имоти	..	..	..
М Професионални дейности и научни изследвания	—	..	..
Н Административни и спомагателни дейности	..	..	..
Р Образование	—	—	—
Q Хуманно здравеопазване и социална работа	..	—	—
Р Култура, спорт и развлечения	..	—	—
S Други дейности	..	..	..

Източник: ТСБ, гр. Търговище

Забележки: (..) – конфиденциални данни; (–) – няма случай

По обем на продажбите за 2020 г. (Таблица 1.3.1-7.), на първо място се нареждат предприятията от сектор „търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“, които са генерирали нетни приходи от продажби в размер на 5 966 хил. лв. Сравнявайки с данните за 2018 г. се вижда, че обемът на продажбите в отрасъла е намалял 2,3 пъти в рамките на разглеждания двугодишен период.

На следващо място са предприятията от сектора „селско, горско и рибно стопанство“, където през 2020 г. също се наблюдава спад от около 1,5 пъти спрямо 2019 г. Само при транспортните услуги и преработващата промишленост резултатите са положителни.

Таблица 1.3.1-7. Нетни приходи от продажби по икономически дейности в община Антоново (хил. лв.)

Икономически дейности	Нетни приходи от продажби (хил. лв.)		
	2018	2019	2020
ОБЩО	18 585	14 048	11 048
А Селско, горско и рибно стопанство	2 872	4 145	2 747
В Добивна промишленост	—	—	—
С Преработваща промишленост	209	..	339
Д Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	63	65	..
Е Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	—	—	—
Ф Строителство	..	—	..
Г Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	13 713	7 860	5 966
Н Транспорт, складиране и пощи	..	880	1 223
И Хотелиерство и ресторантьорство	174	298	146
Ж Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	—	—	—
Л Операции с недвижими имоти	..	..	..
М Професионални дейности и научни изследвания	—	..	..
Н Административни и спомагателни дейности	..	..	..
Р Образование	—	—	—
Q Хуманно здравеопазване и социална работа	..	—	—
Р Култура, спорт и развлечения	..	—	—
С Други дейности	..	..	..

Източник: ТСБ, гр. Търговище

От особено значение за икономическото развитие на общината е инвестиционната активност. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА) през 2020 г. са 6 393 хил. лв., което е с 8,1% повече от направените през 2018 г. (5 872 хил. лв.). По икономически дейности през 2020 г. спрямо 2018 г. има нарастване на ДМА във всички сектори, с изключение на „търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“. Най-голям е дялът направените инвестиции в „сектор селско, горско и рибно стопанство“ – 68,2% от общата стойност за общината.

Таблица 1.3.1-8. Придобити дълготрайни материални активи в община Антоново

Икономически дейности	Придобити ДМА (хил. лв.)		
	2018	2019	2020
ОБЩО	5 872	5 967	6 393
А Селско, горско и рибно стопанство	4 161	4 456	4 360
В Добивна промишленост	—	—	—
С Преработваща промишленост	56	..	..
Д Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	..	..	..
Е Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	—	—	—
Ф Строителство	..	—	..
Г Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	1 207	436	469
Н Транспорт, складиране и пощи	..	71	323
И Хотелиерство и ресторантьорство	..	..	..
Ж Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	—	—	—
Л Операции с недвижими имоти	..	..	..
М Професионални дейности и научни изследвания	—	..	..
Н Административни и спомагателни дейности	..	..	..
Р Образование	—	—	—
Q Хуманно здравеопазване и социална работа	..	—	—
Р Култура, спорт и развлечения	..	—	—
S Други дейности	..	0	..

Източник: ТСБ, гр. Търговище

Направените инвестиции в общината не са достатъчни за по-значително структурно преустройство на икономиката и за постигане на по-висок и устойчив икономически растеж.

Структуроопределящите фирми в общината са:

Общински	Местни дейности – общински звена
Земеделски кооперации	„Тузлушка земя” ЕООД
Дърводобив и дървообработване	„Тузлушка гора” ЕООД
Потребителни кооперации	РПК „Единство” ПК „Крепост“ – Бехчет Салимов“
Комунални услуги	„Водоснабдяване и канализация” ООД – Търговище „ЕнергоПро” АД авторемонтни и др. услуги

Производство на храни и напитки	„Биопрограма” – АД „ФрунатБг“ ООД фирми за производство на хляб и хлебни изделия
Машиностроене	„ПТС Холдинг” ЕАД (производство на пътни знаци и съоразения)
Хотелиерство и ресторантьорство:	„Интер ресторант Янакиев стил“ ООД „РИО 2011“ ООД ЕТ „Калинка Илиева“ „Барак-РП“ ЕООД

1.3.1.1. Селско и горско стопанство

По данни на ТСБ за 2020 г. в сектора работят 11 предприятия, с обем на произведена продукция за 4 559 хил. лв., което съставлява 58,1% от общата стойност за общината. Нетните приходи от продажби са в размер на 2 370 хил. лв. или 24,9 % от нетните приходи на община Антоново. Секторът има придобити ДМА за 4 360 хил. лв., което е 68,2% от тези за цялата община и разполага с 24,6 % (43 бр.) от заетите лица. През 2020 г., с изключение на нетните приходи от продажби, секторът бележи ръст спрямо 2018 г. по основните икономически показатели, което е видно от таблицата по-долу.

Таблица 1.3.1.1-1. Основни икономически показатели в сектор селско и горско стопанство в община Антоново

Показатели	Мярка	2018 г.	2019 г.	2020 г.	Прираст 2018/2020 - %
Заети лица	бр.	34	42	43	20,9
Предприятия	бр.	9	11	11	18,2
Обем на произведена продукция	хил. лв.	3 250	4 189	4 559	28,7
Нетни приходи	хил. лв.	2 872	4 145	2 747	-4,5
ДМА	хил. лв.	4 161	4 456	4 360	4,6

По данни на Областна дирекция „Земеделие” – Търговище, площите със селско- и горскостопанско предназначение в община Антоново през 2010 г. са били в размер на около 520 477 дка, а през 2019 г. те са намалели на 448 895 дка, което е за сметка най-вече на полските пътища.

Разпределението им по начин на ползване е посочено в таблицата:

Таблица 1.3.1.1-2. Площи със селско- и горскостопанско предназначение

Вид територия	2010 г.		2019 г.	
	Площ [дка]	Дял [%]	Площ [дка]	Дял [%]
Ниви	149 517,60	28,73	169 622,00	37,79
Трайни насаждения	287,00	0,06	5 053,00	1,13
Естествени ливади	11 259,00	2,16	13 519,96	3,01

Мери и пасища	42 589,30	8,18	45 493,05	10,13
Гори и полезащитни пояси	195 581,50	37,58	178 809,00	39,83
Полски пътища	89 878,90	17,27	10 824,19	2,41
Необработваеми/непригодни земи	31 363,50	6,03	25 573,79	5,70
Общо:	520 476,80	100,0	448 894,97	100,0

Най-голям дял в структурата на селскостопанската земя към 2019 г. заемат горите с дял от 39,83%, равняващи се на 178 809 дка. На следващо място се нареждат нивите с относителен дял от 37,79% (169 622 дка). Последно място заемат трайните насаждения – 1,13% (5 053 дка).

Селско стопанство

Селското стопанство е база на преработвателната индустрия и важна съставна част от икономиката на община Антоново. То е един от основните източници на доходи и заетост за населението и ще продължава да играе важна роля за развитието на района в бъдеще. Неговото развитие е приоритетно и на тази основа аграрната политика на Общината е насочена към създаване и утвърждаване на пазарните структури, които благоприятстват ефективното му развитие. Традиционно са зъстъпени и двата му подотрасъла – растениевъдство и животновъдство.

Видно от Таблица 1.3.1.1-2., през 2019 г. се е увеличил делът на нивите – с около 20 104 дка спрямо 2010 г. или с 9,06 процентни пункта. Намаляват необработваемите земи (с 0,33 п.п.) и полските пътища (с 14,86 п.п.).

Растениевъдство

Почвено климатичните условия са благоприятни за отглеждане на зърнени, технически и фуражни култури. Основна култура си остава пшеницата – средно около 24 475 дка (50,6% от площите), следвана от слънчогледа – 12 752 дка (26,4%) и царевицата 7 907 дка (16,3%).

В сравнение с 2017 г. стопанска година, през 2019 г. се наблюдава увеличение на площите засети с основни селскостопански култури с около 4%.

Таблица 1.3.1.1-3. Площи на основни селскостопански култури и среден добив за община Антоново 2017 – 2019 г.

Култури	2017 г.		2018 г.		2019 г.	
	Засети площи [дка]	Среден добив [кг/дка]	Засети площи [дка]	Среден добив [кг/дка]	Засети площи [дка]	Среден добив [кг/дка]
Пшеница	24 380	335	24 270		24 775	393
Ечемик	1 310	343	1 440	480	900	380
Маслодайна рапица	2 000	300	1 660	220	2 350	209
Царевица	8 622	740	5 800	620	9 300	436
Слънчоглед	12 041	232	13 365	250	12 850	175
Общо:	48 353		46 535		50 175	

Източник: Областна дирекция „Земеделие” – Търговище

Средните добиви на пшеница, ечемик и рапица в община Антоново са по-ниски от тези за страната и за областта с около 16%. Това се дължи основно на по-ниската продуктивност на почвите, на релефа, на метеорологичните условия, както и на различната комбинация от агрометеорологични фактори по време на най-важните фази от развитието на растенията. За периода 2015 – 2019 г. средният добив на пшеница за общината е около 370 кг/дка, при 484 кг/дка за област Търговище. Реколтата от ечемик в общината за същия период е 400 кг/дка, а в областта – 475 кг/дка. Добивите от рапица са средно около 243 кг/дка, при 280 кг/дка за областта.

При царевицата и слънчогледа произведените количества от 1 дка реколтирана площ са в рамките на средните за област Търговище за последните 5 години.

Трайните насаждения са обособени в по-големи масиви и при интензивно отглеждане са 5 053 дка (1,13% от селскостопанската земя). Типични култури за общината са сливите, които заемат 5,76% от земите с трайни насаждения. Отглеждат се и други нови видове като орехи и лешници.

Таблица 1.3.1.1-4. Площи на трайни насаждения и среден добив за община Антоново 2017 – 2019 г.

Култури	2017 г.		2018 г.		2019 г.	
	Засети площи [дка]	Среден добив [кг/дка]	Засети площи [дка]	Среден добив [кг/дка]	Засети площи [дка]	Среден добив [кг/дка]
Сливи	260	506	261	420	291	471
Други						
Общо:	5 053		5 053		5 053	

Източник: Областна дирекция „Земеделие” – Търговище

Разширяване на площите с трайни насаждения трябва да е приоритетно. Природните условия в общината са благоприятни за отглеждане на сливи, череша,

вишни, ягодоплодни – малини и ягоди и те могат да имат важно стопанско значение за района.

Животновъдство

Сектор животновъдство винаги е бил с водещи функции в областта на селското стопанство за община Антоново. Условията са подходящи за развитието на месодайно и млекодайно животновъдство, с оглед наличието на големи ливадни пасища (13,14% от площите със селскостопанско предназначение). Успешно се развива производството на мед и пчелни продукти и други продукти от животински произход. Състоянието на животновъдството в общината е видно от приложената таблица.

Таблица 1.3.1.1-5. Селскостопански животни по видове в община Антоново 2017 – 2019 г.

Наименование	мярка	2017 г.	2018 г.	2019 г.
говеда	бр.	3 293	3 358	1 999
в т.ч биволи	бр.	92	108	135
овце	бр.	10 182	6 604	7 491
кози	бр.	1 976	1 441	1 241
свине	бр.	71	52	
птици	х.бр.	4 790	2 700	4 400
пчелни семейства	бр.	3 667	2 699	3 367

Източник: Областна дирекция „Земеделие” – Търговище

За периода от 2017 до 2019 г. има изразена тенденция към намаляване броя на отглежданите животни. Най-голям спад има при говедата – с 39.3% и при козите – с 37.2%. Броят на овцете е намалял с 26.4%, на пчелните семейства с 8.2%, а на птиците – с 8.1%. В говедовъдството се наблюдава ръст от 46.7% при биволите. В района вече не се развива свиневъдството. През 2013 г. броят на отглежданите свине е бил 117.

Несигурният пазар на продуктите от животински произход, недостатъчния контрол върху вноса на тези продукти, нелоялната конкуренция и ниските изкупни цени, сериозно се отразяват на развитието на животновъдството.

Към настоящия момент животновъдството е далеч от оптималния си капацитет. Продукцията се затваря в кръговете на натуралната микроикономика. На този фон, основният извод е, че конкурентоспособността на аграрния сектор е ниска. Без целеви субсидии, фермерите не могат да постигнат себестойност, кореспондираща на изкупните цени на преработвателите. Последните носят риска на пазарната реализация и конкуренция. Нереализирани резерви за повишаване на ефективността на сектора са научно обслужване, сортовият и породният състав, агро-технологииите и агро-мениджмънта.

Основни изводи от анализа на селското стопанство:

Природно-климатичните условия на общината са благоприятни за развитието на селското стопанство, но потенциалът все още не е оползотворен (особено в животновъдството).

Селското стопанство е поставено пред редица ограничители: структури и стандарти, неотговарящи на тези на европейските пазари, разпокъсана собственост, недостатъчни борсови пазари. Липсват достатъчно външни пазари, а вътрешният пазар е свит, липсва ефективна система за кредитиране.

Наличието на големи пасищни площи са сериозен фуражен резерв и територия за производство на екологично чиста продукция.

Перспективите за развитие на селското стопанство на община Антоново са в сферата на: трайните насаждения; развитие на животновъдство и птицевъдство; пчеларство и преработка на пчелен мед; увеличаване на биологичното производство.

Горско стопанство

Горските територии в община Антоново заемат площ от 190 277 дка (*по данни на НСИ к. 31.12.2011 г.*), което съставлява 39,73% от територията на общината. В структурата на собствеността на горските територии преобладават горите държавна и общинска собственост.

Горският фонд на община Антоново се стопанисва от общинската фирма „Тузлушка гора“ ЕООД (в процес на несъстоятелност),

Горите имат не малка роля за развитието на икономиката на Антоновска община. Освен дърводобив и дървообработка, горският фонд на общината благоприятства развитието на свързаните с горското стопанство дейности, като добив на билки, гъби, диворастващи горски плодове и т.н., а също и други полезни функции:

- *Ползватели на дървесина*

Добивът на дървесина за преработка и за огрев се извършва съобразно Горскостопански план на горите на община Антоново и се реализира съгласно нормативната уредба в условията на действаща пазарна икономика и плурализъм на собствеността.

Няма точни данни за фирмите, които осъществяват стопанска дейност в горите на територията на общината.

- *Паша. Недървесни горски продукти*

С най-голямо значение за икономиката на населените места в района от страничните ползвания е пашата на добитък. Въпреки това предвидените за паша през изминалия ревизионен период площи не са използвани пълноценно. В малки количества е добивано сено. Ограничено се практикува събирането на билки и гъби, въпреки че възможностите на горските територии са значително по-големи.

При направените изследвания на почвата от специалисти от Селскостопанска академия – София, се оказва, че в общината, освен лавандула, могат да се отглеждат с успех и маточина, градински чай, ружа, жълт кантарион, шипка и др. Култивирането на лечебни растения дава възможност за оползотворяване на нископродуктивни или ерозирали земи, откриване на нови работни места и осигуряване на доходи на населението.

- Други полезни функции на гората

От голямо значение за населението от района са защитните и специалните функции на горите. На територията на общинските гори, собственост на община Антоново няма обособени вододайни зони, но горските комплекси са единствените източници на питейна вода за селищата в общината. Общината спада към областта с умереноконтинентално климатично влияние върху оттока, като преобладаващо е дъждовното подхранване на реките. Територията е сравнително бедна на водни ресурси, което се дължи на недостатъчните валежи, водопропускливите скали и малките реки. Община Антоново се включва към Дунавската водосборна област, чрез една от основните отводнителни артерии на река Янтра – Стара река. През територията на общината протичат изцяло или частично два по-големи десни притока на Стара река: Карадере с дължина 27 км и Голяма река (Биюкдере), която е най-големият приток на Стара река. Дължината ѝ е 59,4 км, а площта на водосбора ѝ – 446,7 км².

Курортните гори са място за отдих на местното население и туристи. Благоприятното географско разположение и съхранената природна среда създават условия за развитието на селски, ловен и риболовен туризъм. Това е една от основните насоки за развитие. Районът разполага с богати дивечови запаси представени от благороден елен, сърна, заек, дива свиня.

1.3.1.2. Туризъм

През последните години структурата на местата за настаняване не е променена. На територията на общината функционира един хотел в гр. Антоново, една почивна станция в с. Ястребино и къщи за гости в селата Малка Черковна, Стеврек и Ястребино.

В таблиците по-долу е представена информация за местата за нощуване по данни на НСИ. В статистиката са включени само категоризирани места за настаняване с над 10 легла, функционирали през съответната година. Предвид това не може да се направи точен анализ за динамиката на заетостта на базите и броя на реализираните нощувки за периода 2016 – 2020 г.

Таблица 1.3.1.2-1. Хотели в община Антоново

Година	Хотели [бр.]	Легла [бр.]	Легла – денонощия [бр.]	Стаи [бр.]	Реализирани нощувки [бр.]	Пренощували лица [бр.]	Приходи от нощувки [лв.]
2016	1	25	775	8	..	..	..
2017	–	–	–	–	–	–	–
2018	–	–	–	–	–	–	–
2019	–	–	–	–	–	–	–
2020	–	–	–	–	–	–	–

Източник: НСИ

Забележка: (..) – данните са конфиденциални

Таблица 1.3.1.2-2. Места за настаняване в община Антоново

Година	Места за настаняване [бр.]	Легла [бр.]	Легла – денонощия [бр.]	Стаи [бр.]	Реализирани нощувки [бр.]	Пренощували лица [бр.]	Приходи от нощувки [лв.]
2016	3	131	19 319	48	..	..	..
2017	3	124	17 418	46	..	..	..
2018	3	124	14 656	46	..	..	..
2019	1	66	12 144	20	..	..	..
2020	1	66	6 072	20	..	..	..

Източник: НСИ

Забележка: (..) – данните са конфиденциални

Като цяло, подотрасъл „хотелиерство и ресторантьорство” формира нисък дял в нетните приходи от продажби. Това определя нисък дял и влияние на туризма в общото социално-икономическо развитие на общината. Основната причина е липсата на достатъчно атрактивни туристически продукти и услуги.

Въпреки ограничените туристически дейности, общината има потенциал за развитие на алтернативни форми на туризма – ловен, риболовен, еко и селски туризъм, културно исторически и др., което се дължи на красивата природа, природните и антропогенни дадености на общината и нейното богато културно-историческо наследство.

Територията на община Антоново е със запазена чиста природа, красиви и непокътнати кътчета с ценни забележителности. Реките, намиращи се на територията на общината се обитават от кефал, мрена, скубар, червеноперка, а в изкуствено създадените водоеми се намират шаран, толстолоп и костур. Язовир Ястребино е добра възможност за развитие на риболовен туризъм, а условията са подходящи и къмпинги и излети. В горските масиви виреят дъб, цер, благун, габър, клен и мъждрян. По пасищата и поляните растат жълт и червен кантарион, мента, мащерка, равнец и др. В горите има добри условия за развитие на фауната. Общината разполага с богати дивечови запаси представени от благороден елен, сърна, заек, дива свиня.

Предпоставки за развитие на еко туризъм са двете еко-пътеки на територията на община Антоново:

– Еко-пътека „Стара река”, която продължава в община Попово. Разположена между селата Стеврек (Антоново) и Богомолско (Попово) с дължина около 11 км. По трасето на пътеката се намират редица природни забележителности, сред които природното образувание „Гърбава чешма“. В обхвата на еко пътеката е и вековният „Римски мост“.

– Еко-пътека „Голяма река“ разполага с много кътове за отдих, барбекюта и др. Своеобразна атракция за туристите е природната забележителност „Водопада“ в землището на с. Пиринец. В околностите на селото се намират живописни местности и два красиви водопада.

По смисъла на НАТУРА 2000, в териториалния обхват на община Антоново влизат: две природни забележителности – „Гърбавата чешма“ и „Скално образувание

Константин тепе“; една защитена местност – „Римският мост“; и частично четири защитени зони – „Котленска планина“, „Твърдишка планина“, „Голяма река“ и „Стара река“.

На територията на община Антоново има 249 броя културно-исторически забележителности и паметници на културата, от които 30 броя исторически ПК – възпоменателни знаци, паметни плочи, лобни места. Структурата на археологическите недвижими културни ценности (НКЦ) е следната: Селища – 28 бр., Некрополи – 6 бр., Могила – 43 бр., Конак – 2 бр., Църква, джамия – 9 бр., Крепости – 15 бр., Пътища – 10 бр., Градежи – 4 бр., Мост – 1 бр., Архитектурно-строителни НКЦ – 97 бр., Исторически НКЦ (възпоменателни знаци, паметни плочи, лобни места) – 30 бр.

Археологически паметници от античността и средновековието от национално значение са:

- Антична и късноантична крепост – с. Изворово;
- Крепост – с. Яребично;
- Укрепено селище – с. Стеврек;
- Късноантично, землено, преградно съоръжение „Еркесия“ – с. Равно село, местност „Кръста“;
- Тракийска, антична, късноантична и средновековна крепост – с. Слънчовец, местност „Калето“;
- Крепост „Могилата“ – с. Пиринец, местност „Пейкова нива“;
- Укрепено селище – с. Любичево;
- Късноантична крепост на връх „Костадин тепе“ – с. Могилец;
- Средновековна крепост – с. Любичево, местност „Воденицата“;
- Крепост – с. Коноп;
- Крепост на връх „Сиврие“/„Асанларсивриси“ – с. Къпинец;
- Крепост върху селищна могила – с. Китино, местност „Куза“;
- Двубазисна крепост – с. Богомолско.

На територията на общината има разнообразие от традиции, обичаи, празници и други събития, които представляват интерес и могат да бъдат цел на посещение. Всички тези обекти и явления от природен и антропогенен характер трябва да се оценят и експонират за да бъдат достъпни. Тогава те ще се превърнат в туристически ресурс и ще бъдат цел на посещение.

1.3.2. СЪСТОЯНИЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА В ОБЩИНАТА

1.3.2.1. Транспортна инфраструктура

Нормалното функциониране на общината като единен механизъм е тясно свързано с изградените транспортни мрежи и видовете транспорт използван на територията ѝ. Географското разположение на община Антоново съдейства за доброто ѝ включване в националната транспортна мрежа.

От елементите на транспортната инфраструктура на територията на община Антоново е развита само пътната мрежа. Железопътна и друг вид транспортна инфраструктура не са представени тук.

Районът на общината е обхванат от сравнително гъста шосейна мрежа, която свързва всички населени места.

Фигура 1.3.2.1. Транспортна достъпност на община Антоново

В границите на община Антоново, пътната мрежа е представена от следните класове пътища: I клас – от републиканската пътна мрежа (РПМ); III клас – от РПМ и местни – общински.

През общината преминават важни републикански пътища с регионално и национално значение: Първокласния път I-4 (E772) и третокласните пътища (III-204, III-408, III-409, III-4006, III-4082). Те представляват главни транспортни връзки на общинския център със съставните селища, които попадат в обхвата им, съседните общини, области, райони и националната транспортна мрежа. Общата дължина на пътищата от републиканската пътна мрежа е 122,3 км, както следва:

- Дължина на пътищата от I клас – 22 км.;
- Дължина на пътищата от III клас – 100,3 км.

Общинските пътища съдействат за извършването на основните обслужващи функции в рамките на общината. Основните пътища в общината са ориентирани към общинския център. Те осигуряват прекия транспортен достъп от него до всички съставни селища в общината, които са извън обхвата на републиканската пътна мрежа. Транспортните връзки между населените места в общината имат важно социално значение. Общата дължина на общинските пътища е 135 км.

Общественият пътнически транспорт се реализира от транспортни фирми, които извършват автобусни пътнически превози по действащата в община Антоново транспортна схема. Автобусните линии осигуряват ежедневна връзка между населените

места в общината и общинския център. Това предполага добро ниво на транспортното обслужване на територията на общината.

Техническото състояние на пътищата от републиканската и общинската пътна мрежа е важен фактор за осъществяване на транспортното обслужване между общинския център и селата. Те са в сравнително добро състояние, като на места се нуждаят от рехабилитация.

Таблица 1.3.2.1-1. Състояние на пътната мрежа в община Антоново

Категория на пътя	Дължина (км)	Относителен дял (%)	Инженерно техническа характеристика	Съпътстваща обслужваща инфраструктура
Първокласни	22	8,4	много добра	добра
Второкласни	—	—	—	—
Третокласни	100,3	44,41	задоволителна	част. изградена
Общински пътища	135	47,20	задоволителна	—

Общата гъстота на пътната мрежа на територията на общината (53,7 км/100 км²) е по-висока от средната за страната (34 км/100 км²), тази за Североизточния район (36 км/100 км²) и общата гъстота на пътната мрежа на област Търговище (42,9 км/100 км²).

Таблица 1.3.2.1-2. Гъстота на пътната мрежа към 2020 г.

Териториална единица	Обща гъстота на РПМ	Гъстота на общинската пътна мрежа	Обща гъстота на пътната мрежа
	км/100 км ²		
България	17,9	16,1	34
СИР	18,3	17,7	36
Област Търговище	19,3	23,6	42,9
Община Антоново	25,5	28,2	53,7

Източник: Община Антоново, НСИ, Изчисления

Изводи:

Добре развитата общинска пътна мрежа и наличието на републикански пътища от висок клас предполагат добра транспортна достъпност до населените места на територията на общината и добра свързаност на общината с националната транспортна мрежа, осигуряваща бърз достъп до главните социално-икономически центрове на страната.

Състоянието на пътните настилки на общинските пътища като цяло е сравнително добро, но все още има участъци от пътища с незадоволително и лошо техническо състояние. Развитието на техническата инфраструктура е свързано с реконструкция и модернизация на пътната мрежа в участъци със значимо износване на пътната настилка, както и с рехабилитация на пътища в недобро техническо състояние, осигуряващи прекия достъп до населените места в общината.

1.3.2.2. Водоснабдителна и канализационна инфраструктура

Дейностите по поддържане и експлоатация на водоснабдителната и канализационната мрежа на населените места в община Антоново се осъществяват от „Водоснабдяване и канализация“ ООД, гр. Търговище.

Водоснабдяване

Обслужваният район е беден на водни ресурси – водоизточниците са с дебит под 5 l/s и са зависими от валежите, като през сушави години някои от тях пресъхват.

Водоснабдяването в общината е жизненоважно за населението, производството, дейностите свързани с услугите и др. Поради тези причини общинското ръководство полага особени грижи за развитието, поддържането и разширяването на водоснабдителната система.

Основният източник на питейни води за общината е Язовир „Ястребино“. От него се осигурява водоснабдяването на гр. Антоново, вкл. кв. Божица и кв. Еревиш и селата Девино, Черни бряг, Моравица, Семерци, Долна Златица, Горна Златица, Пиринец, Разделци, Добротица, Язовец, Любичево, Трескавец, Моравка, Ястребино, Малоградец. Язовирът е важен водностопански, рекреационен и селскостопански ресурс. Той има междуобщинско значение за водоснабдяване на община Антоново и на гр. Омуртаг. Останалите населени места се осигуряват с вода чрез гравитачни и помпажни водоснабдителни системи.

Община Антоново има добре изградена водоснабдителната мрежа по отношение на обхват на потребителите. Централно водоснабдяване нямат само 5 населени места, в които живее по-малко от 0,05% от населението.

За разпределение на водните количества до потребителите са изградени довеждащи и селищни разпределителни водопроводи. Дължината на външната водопроводна мрежа е 108 км, а на вътрешната – 182 км.

Основните елементи на мрежата в община Антоново е изградена в периода от 1961 до 1990 г. предимно от азбестоциментови тръби и малка част от стомана. Те водят до чести аварии, до значителни загуби, намалена проводимост, както и до влошаване качеството на питейните води. Общите загуби на вода в системата са около 40% и са главно за сметка на амортизираната и неефективно изградена преносна мрежа. За да се намалят загубите е наложителна реконструкцията и модернизацията на вътрешната и външната водопроводна мрежа.

В периода 2013 – 2018 г. изцяло е подменена вътрешната водопроводна мрежа на с. Трескавец – общо 9414 м. В предвижданията на общината за подобряване на водоснабдяването има изготвени работни проекти на вътрешна водопроводна мрежа за с. Добротица, с. Разделци, с. Коноп и с. Стеврек. В краткосрочната и средносрочна програма на общината за допълнително водоснабдяване от яз. Ястребино се предвиждат с. Стара речка, с. Таймище, с. Изворово и с. Кьосевци.

Канализация

Канализационната инфраструктура в община Антоново е слабо развита и значително изостава в сравнение с водоснабдителната. Към настоящият момент

канализационни системи за отвеждане на отпадъчните води има изградени само в град Антоново и в селата Стеврек и Трескавец.

Степента на изграденост на канализацията в гр. Антоново е около 78%, в с. Трескавец – 14%, а в с. Стеврек – 21%. Канализационните мрежи са от смесен тип – заедно се събират и отвеждат битово-фекалните, производствените отпадъчни води и дъждовните води. Отпадъчните води на двете села се заустват в септични ями, а на града в поречие на река Янтра. В останалите населени места на общината, където няма изградени канализационни системи, отпадъчните води се отвеждат чрез попивни ями в земните пластове или заустват в прилежащи отводнителни канали, дерета и реки.

На територията на община Антоново има изградена ПСОВ, която е предвидена за пречистване на отпадъчните води на гр. Антоново. Тя е ситуирана в една от точките на заустване на канализационната мрежа на града, но не е въведена в експлоатация.

1.3.2.3. Енергийни мрежи, ВЕИ и енергийна ефективност

Електроснабдяване

Източник на електроенергия за община Антоново е националната електроенергийна система. На територията на общината няма изградени енергийни източници – ТЕЦ или ВЕЦ.

Поддържането на електропреносната и електроразпределителната мрежа и съоръженията към нея на територията на община Антоново, както и електроснабдяването, се осъществява от „ЕНЕРГО-ПРО” АД. Всички населени места са електроснабдени, като липсват такива с режим на електроподаването.

В рамките на общината няма изградена районна трансформаторна подстанция (п/ст) 110/20 kV. Наличието на такава п/ст на територията на дадена община повишава качеството и сигурността на електрозахранване. Подстанциите работят в общ режим на работа, като най-често всяка от тях е свързана посредством електропроводи 110 kV със съседни подстанции в други общини, което при необходимост позволява превключване в аварийен режим и повишава сигурността на захранване.

Населените места в община Антоново получават захранване средно напрежение (СН) 20 kV от най-близките до тях п/ст 110/20 kV. Електроразпределителната мрежа СН в общината е с дължина 187 км.

Изградените трансформаторни постове за битови, стопански и обществени консуматори осигуряват захранването на мрежата ниско напрежение (НН). Общият им брой е 106, с инсталирана мощност 12 217 kVA, което е достатъчно за обслужването на нуждите на общината. Електропроводите НН са с обща дължина 224,5 км.

Бъдещото развитие на общината ще наложи разширяване на електроразпределителната мрежа и изграждане на нови трафопостове за задоволяване потребностите от нарасналите товари.

Възобновяеми енергийни източници (ВЕИ)

Усвояването на енергийните ресурси, предоставени от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ), е средство за достигане на устойчиво енергийно развитие и намаляване на вредното въздействие върху околната среда.

С Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и Съвета от 23 април 2009 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници се установява обща рамка за насърчаване енергията от ВИ и се задават задължителни национални цели на всички държави от Европейския съюз за развитието и използването на ВИ. Задължителната национална цел на България за дял на енергия от ВИ от брутно крайно потребление на енергия през 2020 възлиза на 16%.

В изпълнение на националните цели, Община Антоново има разработена и приета „Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива“ за периода 2019 – 2029 г.

Целите на общинската програма за устойчиво използване на ВЕИ са съобразени с целите на националните стратегически документи в това направление

Главната стратегическа цел на програмата е:

Повишаване енергийната независимост на община Антоново, чрез насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива в публичния и частния сектор.

Специфични цели:

1. Постигане на икономически растеж и устойчиво енергийно развитие на Общината, чрез стимулиране на търсенето, производството и потреблението на енергия от ВЕИ и биогорива.

2. Намаляване разходите за енергия, внедряване на иновативни технологии за производство на енергия от ВИ, смяна на горивната база за локалните отоплителни системи с ВИ, въвеждане на локални източници (слънчеви колектори, фотоволтаици, използване на биомаса, в т.ч. преработка на отпадъци) и др.

3. Гарантиране на доставките на енергийни ресурси на територията на Общината, чрез използване на ВЕИ.

4. Подобряване на екологичната обстановка в Общината чрез балансирано оползотворяване на местния потенциал от възобновяеми енергийни източници и намаляване на вредните емисии в атмосферата.

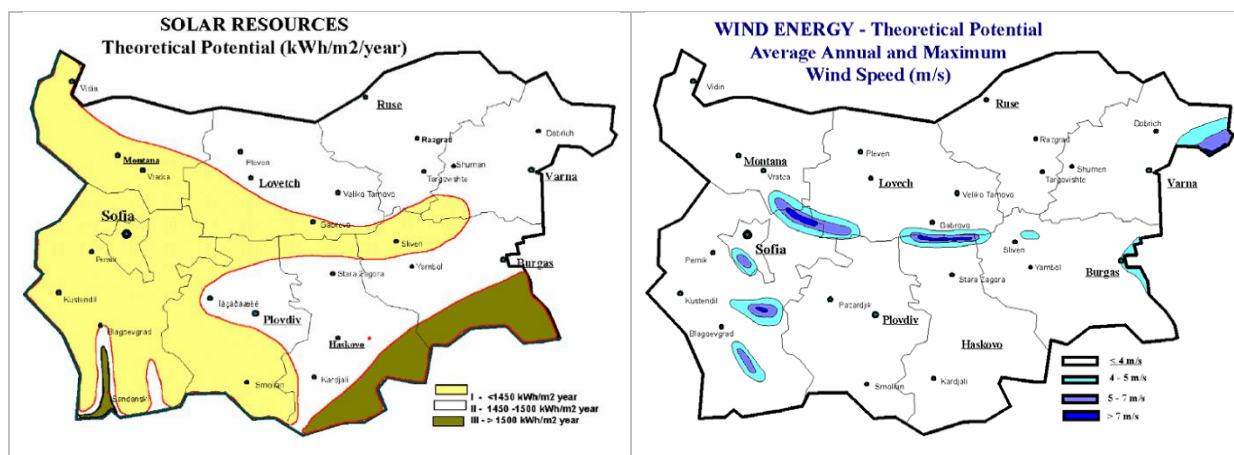
В програмата са анализирани потенциалът и възможностите за използване на различните видове ресурси в общината и са набелязани мерки за постигане на целите, а именно:

- Изграждане на системи за улично осветление в населените места с използване на енергия от възобновяеми източници при изграждане и реконструкция на парково и уличното осветление на територията на общината.
- Инсталиране на енергийни системи за производство на енергия от ВЕИ върху покривните конструкции на сгради общинска собственост: Община Антоново; СОУ – гр. Антоново; ЦДГ – гр. Антоново; ОУ – с. Стеврек; ОУ – с. Трескавец; НУ – с. Изворово; Кметство – с. Стеврек; Кметство – с. Черни бряг;
- Инсталиране на термопомпени инсталации за отопление и охлаждане в обществените сгради;
- Повишаване на информираността на населението относно ползите от използването на слънчева енергия;

- Комбиниране на мерките по Енергийна ефективност в сградния фонд с мерки по въвеждане на ВЕИ;
- Стимулиране децентрализираното производство на електроенергия от ВЕИ;
- Използване на публично-частното партньорство за изграждане на ВЕИ инсталации на територията на община Антоново.

На територията на община Антоново водните ресурси са бедни и не са предпоставка за изграждане на водоноелектрически централи – в област Търговище няма изградени ВЕЦ. В района на общината няма термални извори, нагрети скали на по-голяма дълбочина и други алтернативни източници на геотермалната енергия. Потенциалът за производство на енергия от биомаса е много малък и не е обект на инвестиционни намерения, т.к. за изграждането на съвременни инсталации са необходими значителни ресурси.

Предвид географското положение на общината, възможностите за опозотворяване на слънчевата и вятърната енергия са по-благоприятни.

Фигура 1.3.2.3-1. Райониране на страната по възможност за използване на слънчевата енергия

Фигура 1.3.2.3-2. Райониране на страната по възможност за използване на вятърната енергия

В област Търговище две вятърни електроцентрали са изградени през 2006 г. и след период на затихване следва изграждане само на ВЕИ на слънчева енергия, главно през 2012 г. Така в края на 2012 г. в област Търговище са изградени 21 броя ВЕИ с обща мощност 3,45 mW.

Шест от централите на ВЕИ са изградени в община Антоново, с обща мощност 0,206 mW. В периода 2013 – 2017 г. са пуснати в експлоатация още 4 нови фотоволтаични централи (ФТЕЦ).

Таблица 1.3.2.3. Изградени енергийни обекти на територията на община Антоново

Собственост	Наименование	Населено място	Обща инсталирана мощност (mW)	Дата на въвеждане в експлоатация	Вид енергия
"ВЕИ - Николов и Цонев" ЕООД	ФТЕЦ "Орач"	с. Орач	0,07692	27.06.2012 г.	Слънчева енергия
"Експерт Консулт" ЕООД	ФТЕЦ "Вельово"	с. Вельово	0,00100	18.06.2012 г.	Слънчева енергия

"Експерт Консулт" ЕООД	ФТЕЦ "Вельово - 1"	с. Вельово	0,02900	18.06.2012 г.	Слънчева енергия
"Грийн Дрийм" ЕООД	ФТЕЦ "Вельово - 2"	с. Вельово	0,00100	18.06.2012 г.	Слънчева енергия
"Грийн Дрийм" ЕООД	ФТЕЦ "Вельово - 3"	с. Вельово	0,02900	18.06.2012 г.	Слънчева енергия
"М4 Енерджи" ООД	ФТЕЦ "Малка Черковна"	с. Малка Черковна	0,06912	11.07.2012 г.	Слънчева енергия
"ВЕИ строителство" ЕООД	ФТЕЦ "Семерци"	с. Семерци	0,06000	09.04.2013 г.	Слънчева енергия
"Касабелла" ЕООД	ФТЕЦ "Моравка"	с. Моравка	0,08000	12.05.2015 г.	Слънчева енергия
"Долец Ват" ЕООД	ФТЕЦ "Ястребино"	с. Ястребино	0,02970	14.12.2015 г.	Слънчева енергия
ЕТ "Грийн Дрийм - Айше Исмаил"	ФТЕЦ "Трескавец"	с. Трескавец	0,03000	09.08.2017 г.	Слънчева енергия

Общата инсталирана инсталирана мощност на възобновяемите енергийни източници в община Антоново е 0,40574 mW.

Енергийна ефективност

Повишаването на енергийната ефективност е дейност, която е носител едновременно както на висок екологичен и социален, така и на непосредствен икономически интерес.

В тази връзка Община Антоново има изготвена Програма за енергийна ефективност за периода 2017 – 2022 г. Реализирането ѝ е важна и основна стъпка в утвърждаването на ефективната енергийна политика на общината. Енергийната политика е съставена от много взаимно обвързани системи и насоки за интелигентни и устойчиви решения в областта на опазването на околната среда, икономическото развитие и иновациите, а и не на последно място – социалната политика.

Програмата за енергийна ефективност на община Антоново 2017 – 2022 г. е разработена в съответствие със: Стратегия „Енергетика 2022“ на ЕС; Пътна карта за енергетиката до 2050 г.; Нормативни, програмни и стратегически документи на Р България и на ЕС за енергетиката и енергийната ефективност.

Реализирането на Общинската програма за енергийна ефективност ще доведе до:

- Намалване разходите в бюджета на общината и нейните граждани;
- Намалване вредните газови емисии и емисиите на парникови газове, отделяни в атмосферата;
- Подобряване параметрите на околната среда;
- Намалване на отрицателния ефект от повишаване на цените на енергиите и горивата върху крайните потребители и подобряване комфорта на живот на домакинствата;
- Рационално използване и забавяне процеса на изчерпване на природните енергийни ресурси;

- Създаване на нови пазарни възможности за търговци (производители, фирми за услуги и т.н.) на енергийно ефективни съоръжения;
- Създаване на условия за добиване на енергия от ВЕИ.

Към настоящия момент Община Антоново има изготвени и реализирани проекти за повишаване на енергийната ефективност в общински имоти на територията на общината, които обхващат следните мероприятия:

- Подмяна на дограми и на осветителни тела, ремонт на отоплителни инсталации, топлоизолация на покриви и подове, както и външно саниране на сградите на улицища и детски градини.
- Изграждане на соларни инсталации на училища и детски градини.
- Реконструкция на улично осветление.

Общо прилаганите мерки за енергийна ефективност са въвеждане на алтернативни системи за отопление в жилищни и производствени сгради. За сградите и промишлените цехове с голяма осветителна мощност се внедряват енергоефективни системи на осветление, включващи както осветителни тела с добри показатели, така и системи за автоматизирано включване и изключване съобразно нуждите. За отоплителните системи с по-голяма мощност се инвестира в терморегулиращи устройства с цел оптимизиране на отоплителните режими.

В сферата на бита и услугите е препоръчително да се стимулира подобряване на топлоизолацията на дограми, стени, подове и тавани, ползването на енергоспестяващи лампи. Санирането на стари сгради е енергийно ефективна мярка със значителен потенциал, но са необходими големи инвестиции.

Изводи:

Като цяло електроразпределителната система е реконструирана и поддържана на добро равнище с повишени механични и електрически параметри, резултат на което са значително спадналият брой аварии и смущения. Бъдещото развитие на общината ще наложи разширяване на електроразпределителната мрежа и изграждане на нови трафопостове за задоволяване потребностите от нарасналите товари.

Изграждането на нови централи на ВЕИ в община Антоново ще допринесат за оптималното използване на енергийните ресурси, предоставени от възобновяеми енергийни източници като средство за достигане на устойчиво енергийно развитие и минимизиране на вредните въздействия върху околната среда от дейностите в енергийния сектор.

Най-важните резултати, които ще се постигнат с Програмата за енергийна ефективност са: икономия на топлинна и на електрическа енергия; намалени емисии във въздуха; икономия на средства.

1.3.2.4. Телекомуникации

Община Антоново има добре развита телефонна мрежа, която непрекъснато се модернизирала, но наложилата се през последните години тенденция на намаление на фиксираната телефонна плътност и увеличение на мобилната продължава, като стойността на показателя „фиксирана телефонна плътност по домакинства” бележи постоянно намаление. При показателя „мобилна телефонна плътност” се наблюдава

непрекъсната тенденция на увеличение, като мобилното покритие обхваща над 95% от населението.

Освен традиционната телефония, общината има осигурен достъп до *интернет*, но качеството и скоростта не отговарят на съвременните изисквания. В град Антоново е изградена бизнес мрежа за предоставяне на високоскоростни линии за достъп, но в по-малките населени места достъпът е ограничен.

Резултатите от проведеното изследване на НСИ за използването на информационно-комуникационните технологии (ИКТ) от домакинствата и лицата за 2021 г. отбелязват значителен растеж от 24% спрямо 2016 г. в относителния дял на българските домакинства, които имат достъп до интернет в домовете си. През 2021 г. относителният дял на домакинствата с достъп до интернет нараства до 85,2% средно за СИ район и до 83,5% средно за страната. За градовете тази стойност е 87,4%, а за селата – 71,5%.

Липсват данни за достъпа до интернет по общини, но относителният дял на домакинствата с достъп до интернет през 2020 г. за област Търговище е 82.4%, при 78.9% средно за страната и 77,7% за СИ район. По този показател областта се нарежда на пето място сред всички 28 области в страната.

Изводи:

Необходимо е да се разшири достъпът и използването на мрежите и услугите на ИКТ, предвид нарастващата роля на информацията, особено в селата, където обществените места за достъп до информация са единствената възможност за много потребители. Изграждането на обществени информационни системи и гарантираното предлагане на Интернет услуги за целия обществен сектор, включително и на улеснен достъп за хората с увреждания, е задължителна стъпка към информационното общество.

1.4. ФИНАНСОВИ ПОКАЗАТЕЛИ

Икономическите инструменти, които се използват за целите на екологичната политика включват стимули за ефективно използване на ресурсите, за подпомагане екологосъобразни дейности и практики и за ограничаване използването на производствени средства и технологии с вредно въздействие върху околната среда.

Основните принципи на които се базират икономическите инструменти за опазване на околната среда, са:

- *Предотвратяване и превантивност* – предотвратяването на замърсявания и превантивните мерки за недопускане на увреждане на околната среда са свързани с по-ниски разходи за обществото в сравнение с мерките по почистване и възстановяване на околната среда;
- *Потребителят плаща* – всеки, който употребява природни ресурси, следва да заплаща реалната цена за тях и да покрие разходите за възстановяването им;
- *Замърсителят плаща и Разширена отговорност на производителя* – всеки, който образува или допринася за образуването на отпадъци или замърсяване на околната среда, трябва да покрие пълните разходи за третиране на отпадъците по

начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.

Съществуващите финансови инструменти, залежали в законодателството и осигуряващи приходи за общинския бюджет, които впоследствие могат да се използват за финансиране на дейности по опазване на околната среда, са посочени в таблицата подолу:

Нормативен документ	Икономически инструмент	Приходи/разходи на общинския бюджет, основание
Закон за опазване на околната среда (ЗООС)	Санкции за увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми	Приходи от санкции по чл. 65 от ЗООС, разходи на основание чл. 74
Закон за управление на отпадъците (ЗУО)	Обезпечение по чл. 60 – натрупаните средства са за финансиране закриване на клетки и следексплоатационни грижи на площадката на депото. Отчисленията по чл. 64 за намаляване депонираните отпадъци. Натрупаните средства се използват за финансиране на съоръжения за рециклиране и оползотворяване на отпадъците.	Обезпеченията и отчисленията са компонент на такса битови отпадъци, съгласно чл. 62 т. 2 от Закона за местните данъци и такси.
Закон за лечебни растения (ЗЛР)	Такси за ползване на лечебни растения от земи, гори и територии общинска собственост. Финансиране дейности по поддържане и възстановяване на лечебни растения.	Приходи от такси по чл. 24, ал. 2 от ЗЛР. Разходи по чл. 25, ал. 2 от ЗЛР.
Общински наредби	Глоби за нарушаване на изискванията на наредбите – шум, чистота и др.	—

1.4.1. БЮДЖЕТ НА ОБЩИНАТА

Бюджетът на общината е основният финансов инструмент, чрез който се постигат целите на общината за реализиране на основните приоритети за изпълнение на мерките по подобряване качеството на услугите в сферата на образование, здравеопазване, социално осигуряване, инфраструктура, опазване на околна среда и др.

1.4.1.1. Приходи

Приходите в бюджета на община Антоново се осигуряват посредством субсидия от Републиканския бюджет, собствени данъчни и не данъчни приходи, трансфери от/за бюджетни/извънбюджетни сметки и финансиране на дефицита/излишъка.

Бюджетните взаимоотношения между Държавния бюджет и общинските бюджети се определят със *Закона за държавния бюджет на Република България*.

Община Антоново има добър финансов капацитет, възможности за съфинансиране на проекти и самостоятелно изпълнение на част от дейностите, заложи в *Общинската програма за опазване на околната среда 2022 – 2028 г.*

Макрорамката за 2022 г. по приходната част на бюджета на Община Антоново е формирана от планираните собствени приходи, бюджетните взаимоотношения и операциите с финансови активи и пасиви на общината, общо в размер на **10 113 325 лв. в това число:**

- 1. Приходи за делегирани от държавата дейности – 4 857 997 лв.,** формирувани от:
 - Обща допълваща субсидия от РБ 4 138 014 лв.
 - Целева субсидия 33 000 лв.
 - Преходен остатък от 2021 г. в делегираните от държавата дейности 660 175 лв.
- 2. Местни приходи – 5 255 328 лева,** формирувани от:
 - Данъчни приходи 299 350 лв.
 - Неданъчни приходи 1 138 100 лв.
 - Обща изравнителна субсидия 1 317 100 лв.
в т.ч. за зимно поддържане и снегопочистване 371 300 лв.
 - Целева субсидия за капиталови разходи 1 684 700 лв.
 - Получени трансфери (от РИОСВ) 300 000 лв.
 - Трансфери за Община Омуртаг 180 648 лв.
в т.ч. за отчисления по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО 133 900 лв.
изграждане на клетка 2 на РДНО – Омуртаг 46 748 лв.
 - Временни безлихвени заеми 28 425 лв.
 - Друго финансиране (от ЕК) 9 779 лв.
 - Преходен остатък 658 522 лв.

В структурата на приходите, собствените приходи съставляват 14,21%.

1.4.1.2. Разходи

Разходите по бюджета на Община Антоново за 2022 г. са в размер на **10 113 325 лв.** и са разпределени както следва:

Таблица 1.4.1.2-1. Разходи за делегираните от държавата дейности

Функция	Разход [лева]	Дял [%]
Общо планирани разходи	4 857 997	100
Общи държавни служби	1 365 930	28,1
Отбрана и сигурност	303 314	6,2
Образование	2 710 761	55,8
Здравеопазване	67 566	1,4

Социално осигуряване, подпомагане и грижи	173 326	3,6
Култура, спорт, почивни дейности и религиозно дело	237 100	4,9
Икономически дейности и услуги	0	0

Разходите на функция „Образование” заемат водещо място в разходната част на бюджета на община Антоново и представляват 55,8 на сто или в абсолютен размер са 2 710 761 лв. От посочената сума 630 911 лв. са разходи, които са насочени към детските градини, а останалите 2 079 850 лв. са за финансиране на неспециализираните училища.

За функция „Здравеопазване” са предвидени 67 566 лв., от които с 13 095 лв. се финансират детските ясли, детски кухни и яслени групи в детските градини и с 54 471 лв. – здравни кабинети в детски градини и училища.

Община Антоново участва със собствени приходи в издръжката на функция „Изпълнителни и законодателни органи” със средства в размер на 147 698 лв. и в издръжката на функция „Образование” – в размер на 57 220 лв.

Таблица 1.4.1.2-2. Разходи за държавни дейности, дофинансирани с общински приходи

Обект	Разход [лева]
Общо планирани разходи	204 918
Общинска администрация	147 698
Детски градини	57 220

Средствата, предвидени за дейностите по опазване на околната среда са 941 558 лева или 9,31% от общия бюджет. Основните разходи са насочени за чистотата на населените места в общината (вкл за управление на отпадъците), които са в размер на 708 498 лв. За зелените площи и паркове са предвидени 155 337 лв. и за други дейности – 77 723 лв. (Таблица 1.4.1.2-3.).

Таблица 1.4.1.2-3. Разходи за местни дейности

Функция/дейност	Разход [лева]	в т.ч. капиталови разходи [лева]
Общо планирани разходи	5 255 328	2 362 725
I Изпълнителни и законодателни органи	1 907 139	188 968
II Отбрана и сигурност	80 300	45 000
III Образование	36 000	8 220
IV Здравеопазване	0	
V Програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заестостта	55 530	
VI Жилищно строителство и БКС	1 727 898	612 085
в т.ч. дейности по опазване на околната среда:	941 558	522 085
622 – Озеленяване	155 337	155 337
623 – Чистота	708 498	366 748
629 – Други дейности по опазване на околната среда	77 723	

VII	Култура, спорт, почивни дейности и религиозно дело	598 051	492 730
VIII	Икономически дейности и услуги	645 492	4 520
	Разходи за държавни дейности, дофинансирани с общински приходи	204 918	
	Резерв		1 011 202

Дейностите по опазване на околната среда се финансират основно от такса битови отпадъци, както и от външни трансфери. Останалите дейности от функция VI – „Жилищно строителство и БКС“ (вкл. водоснабдяване и канализация) освен със собствени средства се финансират и чрез проекти по еврофейски фондове.

Разчетът за финансиране на капиталовите разходи за 2022 г. е в размер на 2 362 725 лева. По източници на финансиране са както следва:

- Целева субсидия за капиталови разходи – 1 717 700 лв.
- Собствени бюджетни средства – 55 000 лв.
- Преходен остатък преди и след 2021 г. – 283 375 лв.
- Други източници (вкл. трансфери от РИОСВ) – 306 650 лв.

Постъпления от местни приходи и разходите за дейности по опазване на околната среда през последните няколко години са представени в Таблица 1.4.1.2-4.

Таблица 1.4.1.2-4. Приходи и разходи за дейности по опазване на околната среда

Година	Приходи от „Такса битови отпадъци“ [лева]	Разходи [лева]
2017	193 573	330 091
2018	184 386	381 192
2019	190 809	382 233
2020	210 439	385 717
2021	204 833	414 552
Общо:	984 040	1 893 785

Видно от данните, за периода 2017 – 2021 г. приходите от такси в бюджета на общината покриват средно 51,96% от разходите за дейността.

За изпълнението на *Общинската програма за опазване на околната среда* следва да се търсят източници извън общинския бюджет: Оперативни програми, финансирани от фондовете на ЕС, Програма за развитие на селските райони, Програма за рибарство, Програми за трансгранично сътрудничество, Програми на българските министерства и други, както и публично-частното партньорство.

1.5. ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.5.1. ПОДХОД ПРИ ОЦЕНКАТА

Настоящата демографска характеристика е направена въз основа на:

- Статистически данни от последното преброяване на населението през 2011 г.;
- Статистически данни на ГРАО за периода след 2011 г.;
- Публикации „Население и демографски процеси“ на НСИ за годините след 2010-та, които оценяват населението към 31.12. на всяка година.

Характерно за данните на ГРАО е, че те са механично преброяване на регистрираните граждани и не могат да отчетат процеси като емиграция със запазване на българското гражданство, сезонна работа в чужбина, а също и някои вътрешни миграционни процеси. В резултат на тези фактори те обикновено дават по високи цифри от годишните данни на НСИ и преброяванията. Все пак те имат и доста предимства: достъпност на данните, множество детайли (дори за най-малките населени места), ежесмесна актуализация, а най-вече възможността да се оценяват определени тенденции чрез сравняване на регистрацията по настоящ и постоянен адрес.

Най-достовърни се считат данните за населението, отчетени при официалните преброявания.

При представянето на данните са използвани следните понятия и дефиниции:

- *Население към 31.12.* – Лицата, които живеят постоянно (имат настоящ адрес) в страната към 31.12. на съответната година и не са отсъствали от нея за период по-дълъг от 1 година. Броят и структурите на населението към 31.12. на всяка година се изчисляват на базата на данните от предходната година и данните за естественото и механично движение на населението през текущата година.
- *Средногодишно население* – Средногодишният брой на населението е средна аритметична величина от изчисленото население към края на предходната и края на отчетната година.

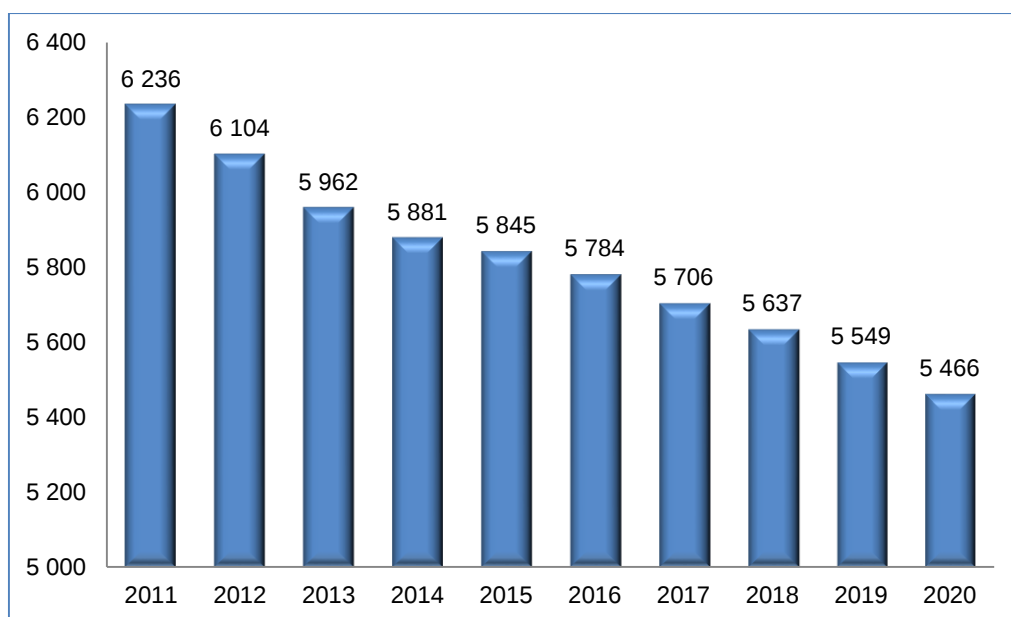
Демографската ситуация в община Антоново е резултат от действието на фактори и влияния, които от една страна са характерни за Р България, а от друга специфични за територията на общината, обусловени от географското положение, историко-културно, социално-икономическо и демографско развитие. Особеностите на географското положение на територията спрямо важни пътни артерии и големи градове в страната оказват пряко въздействие върху характера на демографските тенденции. Това оказва влияние най-вече върху състоянието на различните видове структури на населението и върху неговите миграционни нагласи и поведение. Съществено влияние оказват раждаемостта и смъртността, миграцията, полово-възрастовата, етническа, религиозна и образователна структури на населението. Те влияят на формирането на човешките ресурси в общината, както в количествено, така и в качествено отношение.

1.5.2. ПРИРАСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Динамиката на населението в община Антоново през последните години показва трайна тенденция на намаление.

Съгласно раздел „Средногодишно население по области, общини и местоживееене“ от годишния доклад на НСИ „Население и демографски процеси за 2020 г.“, жителите на община Антоново за 2020 г. са 5 466 души, което е прието като реалистична бройка за периода на действие на програмата.

За периода от 2011 до 2020 година населението на общината е намаляло със 770 души (–12,35%), като отрицателният прираст (намалението) е с по-високи стойности от средните за Североизточния район и от тези за страната и за областта.

Фигура 1.5.2. Население на община Антоново (2011 – 2020 г.)

Видно от представеното на Фигура 1.5.2. броят на населението на общината намалява, което е породено от общата тенденция за страната. Това намаление е един от основните неблагоприятни фактори за бъдещото ѝ развитие. То може да доведе до ограничаването на работната сила и възпроизводствения потенциал.

Таблица 1.5.2-1. Прираст на населението за периода 2011 - 2020 г.

Район, Област, Община	Средногодишно население:		Прираст абсолютен	Прираст
	2011 г.	2020 г.	[брой]	[%]
БЪЛГАРИЯ	7 348 328	6 934 015	-414 313	-5,64
Североизточен район	964 147	923 550	-40 597	-4,21
Област Търговище	120 423	110 471	-9 952	-8,26
Антоново	6 236	5 466	-770	-12,35
Омуртаг	21 845	20 778	-1 067	-4,88
Опака	6 615	5 806	-809	-12,23
Попово	28 637	24 613	-4 024	-14,05
Търговище	57 090	53 809	-3 281	-5,75

Източник: НСИ

Икономическата криза е един от основните фактори, които дава отражение и в задълбочаването на демографските проблеми, свързани с процесите на раждаемост, смъртност, миграция на населението и не на последно място задълбочаване на диспропорциите в териториалното разпределение на населението в страната.

В резултат на наблюдаваното цялостно негативно демографско развитие на национално ниво, демографската ситуация в общината може да се определи като неблагоприятна. Направената констатация се свързва с тенденцията на обезлюдяване на някои от населените места в община Антоново, както и с влошаване стойностите на показателите, характеризиращи протичащите демографски процеси.

Прирастът на населението се определя от развитието на основните демографски процеси – *естествен и механичен прираст*.

Естественят прираст на населението е разликата между броя на регистрираните живородени деца и броя на умрелите лица през годината.

Механичният прираст на населението в териториален аспект представлява разликата между броя на заселените и броя на изселените лица във и от всяко населено място. Миграционното салдо от външната миграция е разликата между изселените и заселените в страната.

Таблица 1.5.2-2. Естествен и механичен прираст на населението в община Антоново – в брой

Година	Живородени	Умрели	Естествен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Общ прираст
2011	61	112	-51	55	100	-45	-96
2012	57	132	-75	51	144	-93	-168
2013	46	123	-77	56	96	-40	-117
2014	49	95	-46	118	116	2	-44
2015	50	89	-39	179	168	11	-28
2016	48	104	-56	93	132	-39	-95
2017	50	104	-54	240	246	-6	-60
2018	43	88	-45	148	181	-33	-78
2019	38	109	-71	165	192	-27	-98
2020	31	113	-82	174	161	13	-69

Източник: НСИ

В следващата таблица са представени данни за периода от 2011 до 2020 г., отразяващи естествения и механичния прираст на 1000 души от населението. Изчислени са в промили като отношение на прираста (естествен/механичен) в брой (Таблица 1.5.2-2.) през годината и средногодишния брой на населението през същата година.

Таблица 1.5.2-3. Естествен и механичен прираст на населението в община Антоново на 1000 души – в промили (‰)

Година	Живородени	Умрели	Естествен прираст	Заселени	Изселени	Механичен прираст	Средно годишно население
2011	9,8	18,0	-8,2	8,8	16,0	-7,2	6 236
2012	9,3	21,6	-12,3	8,4	23,6	-15,2	6 104
2013	7,7	20,6	-12,9	9,4	16,1	-6,7	5 962
2014	8,3	16,2	-7,8	20,1	19,7	0,3	5 881
2015	8,6	15,2	-6,7	30,6	28,7	1,9	5 845
2016	8,3	18,0	-9,7	16,1	22,8	-6,7	5 784
2017	8,8	18,2	-9,5	42,1	43,1	-1,1	5 706
2018	7,6	15,6	-8,0	26,3	32,1	-5,9	5 637
2019	6,8	19,6	-12,8	29,7	34,6	-4,9	5 549
2020	5,7	20,7	-15,0	31,8	29,5	2,4	5 466

Източник: НСИ

1.5.3. РАЖДАЕМОСТ

Раждаемостта е един от основните показатели, които характеризират динамиката на населението в даден район. Най-често раждаемостта се определя като брой родени деца за определен период от време (1 календарна година) или чрез коефициент на раждаемост.

Коефициентът за раждаемост е отношението между броя на живородените деца и средногодишното население през същата година. Изчислява се в промили и показва броя на живородените деца на 1 000 души от населението.

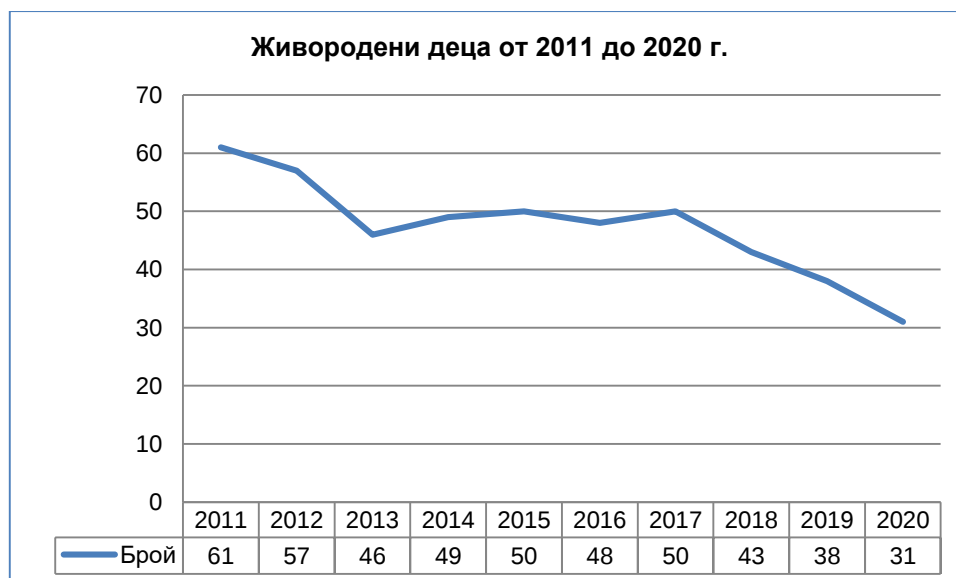
Таблица 1.5.3. Раждаемост

Област община	2011 г.			2020 г.		
	Живородени [брой]	Коефициент за раждаемост [‰]	Средно годишно население [брой]	Живородени [брой]	Коефициент за раждаемост [‰]	Средно годишно население [брой]
Общо за страната	70 846	9,7	7 348 328	59 086	8,5	6 934 015
Област Търговище	1 248	10,4	120 423	793	7,2	110 471
Община Антоново	61	9,8	6 236	31	5,7	5 466

Източник: НСИ

В общината през 2011 г. са родени 61 деца (9,8‰), а през 2020 г. 31 деца (5,7‰). В област Търговище коефициентът на раждаемост през 2011 г. е 10,4‰, а през 2020 г. 7,2‰. Коефициентът за раждаемостта в страната през 2011 г. е 9,7‰ и през 2020 г. 8,5‰. По показател раждаемост през 2011 г. общината има малко по-благоприятни позиции от средните за страната с 0,1‰. През 2020 г. община Антоново изостава значително спрямо средните стойности за страната. Същата е тенденцията и за област Търговище.

Стойностите на раждаемостта в община Антоново варират през различните години, като най-високи са през 2011 и 2012 г. (Фигура 1.5.3.). В годините след 2017 г. се наблюдава тенденция към трайно намаляване.

Фигура 1.5.3. Раждаемост в община Антоново (2011 – 2020 г.)

Ниските стойности на раждаемостта през различните години са вследствие от влошената възрастова структура на населението, ниските доходи, несигурността в икономически план и т.н.

1.5.4. СМЪРТНОСТ

Смъртността е както биологичен, така и социално обусловен процес. Динамиката ѝ е повлияна от промените в условията за живот на населението, състоянието на възрастовата и половата му структура, екологичната обстановка и множество други фактори. В Таблица 1.5.4. са посочени данните за смъртността в община Антоново за 2011 и 2020 г. – в брой и чрез коефициента за смъртност.

Коефициентът за смъртност показва броя на умрелите лица на 1 000 души от средногодишното население. Изчислява се в промили като отношение на броя на умрелите лица през годината и средногодишния брой на населението през същата година.

Таблица 1.5.4. Смъртност

Област Община	2011 г.			2020 г.		
	Умирения [брой]	Коефициент за смъртност [‰]	Средно годишно население [брой]	Умирения [брой]	Коефициент за смъртност [‰]	Средно годишно население [брой]
Общо за страната	108 258	14,7	7 348 328	124 735	18,0	6 934 015
Област Търговище	1 923	16,0	120 423	2 181	19,7	110 471
Община Антоново	112	18,0	6 236	113	20,7	5 466

Източник: НСИ

За територия на община Антоново смъртността на 1000 души от населението е с по-високи стойности от тези за областта и за страната (Таблица 1.5.4.).

Фигура 1.5.4-1. Смъртност в община Антоново (2011 – 2020 г.)

Най-малък е броят на починалите през 2018 г. – 88 души (15,0‰), най-голям е през 2012 г. – 132 души (21,6‰). За периода от 2011 до 2020 г. смъртността в общината

е със значително по-високи стойности от раждаемостта (отразено графично на Фигура 1.5.4-2.) През разглеждания период от 2011 до 2020 г. броят на починалите е по-голям от броя на живородените.

Фигура 1.5.4-2. Естествен прираст на населението в община Антоново (2011–2020 г.)

1.5.5. МИГРАЦИЯ

При изследване на миграцията (механично движение на населението) се наблюдава съвкупността на лица, които са променили своето обичайно местоживее (настоящ адрес). Единиците на тази съвкупност се регистрират в момента на събитието и техният брой се установява към 31.12. на съответната година. Миграцията е вътрешна, когато лицето сменя обичайното си местоживее в страната и външна, когато лицето сменя обичайното си местоживее от страната в чужбина или от чужбина в страната.

Механичният прираст на населението в териториален аспект представлява разликата между броя на заселените и броя на изселените лица за всяко населено място.

Данните за миграция (най-вече вътрешната) на населението за общината показват, че изселените са повече от заселените, като механичният прираст е с отрицателен знак с изключение на 2014, 2015 и 2020 г. (Фигура 1.5.5.) През периода 2011 – 2020 г. са се заселили общо 1 279 души, а са се изселили 1 536 души, или за 10 години имаме отрицателен механичен прираст (–257 души). Най-много заселени (240 д.) се наблюдават през 2017 г. и най-много изселени (246 д.) – през същата 2017 г. Миграцията оказва силен негативен ефект върху възпроизводството на населението, тъй като чрез изселването на жени в родилна възраст се понижава равнището на потенциалната бъдеща раждаемост, не само за следващите 10-15 години, но и в продълг период от време.

Фигура 1.5.5. Механичен прираст на населението в община Антоново (2011 – 2020 г.)

Населението на община Антоново традиционно участва във външните миграции. През последните години в чужбина са се изселили главно в Германия и Турция. Заселилите се от чужбина са почти изцяло от Турция.

Ежедневните пътувания в рамките на общината са свързани с местоработата и образованието. Те са почти изцяло от и за Антоново. Значителен обмен има и с общините Омуртаг и Търговище.

Най-често посочваните причини за миграциите според изследване на НСИ са: по семейни причини, трудова реализация, по-добри условия за живот и предоставяне на по-добри възможности за развитие.

1.5.6. ВЪЗРАСТОВА СТРУКТУРА НА НАСЕЛЕНИЕТО

Възрастовата структура на населението е от особена важност, защото е повлияна от естественото възпроизводство на населението и има отношение към трудовите ресурси.

В Таблица 1.5.6. е представена структурата на населението по възраст към 31.12.2019 г. за населените места в община Антоново, за областта и за страната, както и относителният дял по възрастови групи.

Таблица 1.5.6. Възрастова структура на населението към 31.12.2019 г.

Населени места	Общо брой	Възрастови групи в навършени години					
		0-14		15-64		65+	
		брой	%	брой	%	брой	%
Общо за страната	6 951 482	1 066 554	15,3	4 156 198	59,8	1 728 730	24,9
Област Търговище	110 914	17 519	15,8	65 498	59,1	27 897	25,2
Община Антоново	5 500	824	15,0	3 285	59,7	1 391	25,3
гр. Антоново	1 404	206	14,7	971	69,2	227	16,2
с. Банковец	9	0	0,0	5	55,6	4	44,4
с. Богомолско	26	0	0,0	17	65,4	9	34,6

с. Букак	6	1	16,7	3	50,0	2	33,3
с. Великовци	59	8	13,6	35	59,3	16	27,1
с. Вельово	64	2	3,1	54	84,4	8	12,5
с. Глашатай	21	2	9,5	15	71,4	4	19,0
с. Голямо Доляне	2	0	0,0	0	0,0	2	100,0
с. Горна Златица	8	0	0,0	2	25,0	6	75,0
с. Греевци	13	0	0,0	12	92,3	1	7,7
с. Девино	11	0	0,0	5	45,5	6	54,5
с. Длъжка поляна	45	10	22,2	26	57,8	9	20,0
с. Добротица	214	22	10,3	147	68,7	45	21,0
с. Долна Златица	9	0	0,0	2	22,2	7	77,8
с. Дъбравица	8	0	0,0	6	75,0	2	25,0
с. Изворово	411	98	23,8	253	61,6	60	14,6
с. Калнище	1	0	0,0	0	0,0	1	100,0
с. Капище	63	1	1,6	47	74,6	15	23,8
с. Китино	69	10	14,5	44	63,8	15	21,7
с. Коноп	102	4	3,9	61	59,8	37	36,3
с. Крушолок	34	4	11,8	26	76,5	4	11,8
с. Кьосевци	95	23	24,2	59	62,1	13	13,7
с. Любичево	254	24	9,4	152	59,8	78	30,7
с. Малка Черковна	9	0	0,0	6	66,7	3	33,3
с. Малоградец	65	17	26,2	39	60,0	9	13,8
с. Мечово	5	0	0,0	3	60,0	2	40,0
с. Милино	19	4	21,1	11	57,9	4	21,1
с. Моравица	184	46	25,0	126	68,5	12	6,5
с. Моравка	168	16	9,5	93	55,4	59	35,1
с. Орач	91	18	19,8	56	61,5	17	18,7
с. Пиринец	7	0	0,0	3	42,9	4	57,1
с. Поройно	12	0	0,0	5	41,7	7	58,3
с. Присойна	5	0	0,0	4	80,0	1	20,0
с. Пчелно	10	0	0,0	7	70,0	3	30,0
с. Равно село	47	3	6,4	33	70,2	11	23,4
с. Разделци	194	10	5,2	117	60,3	67	34,5
с. Свирчово	10	3	30,0	6	60,0	1	10,0
с. Свободица	21	4	19,0	10	47,6	7	33,3
с. Семерци	202	38	18,8	125	61,9	39	19,3
с. Слънчовец	1	0	0,0	1	100,0	0	0,0
с. Стара речка	18	0	0,0	10	55,6	8	44,4
с. Старчище	96	12	12,5	69	71,9	15	15,6
с. Стеврек	366	46	12,6	237	64,8	83	22,7
с. Стойново	25	1	4,0	22	88,0	2	8,0
с. Стройновци	12	1	8,3	9	75,0	2	16,7
с. Таймище	171	27	15,8	105	61,4	39	22,8
с. Тиховец	1	0	0,0	1	100,0	0	0,0
с. Трескавец	519	41	7,9	310	59,7	168	32,4
с. Халваджийско	7	0	0,0	3	42,9	4	57,1
с. Чеканци	44	11	25,0	28	63,6	5	11,4
с. Черна вода	83	15	18,1	53	63,9	15	18,1
с. Черни бряг	106	14	13,2	59	55,7	33	31,1
с. Шишковица	22	3	13,6	16	72,7	3	13,6

с. Язовец	9	1	11,1	4	44,4	4	44,4
с. Яребично	1	0	0,0	0	0,0	1	100,0
с. Ястребино	42	9	21,4	29	69,0	4	9,5

Източник: НСИ

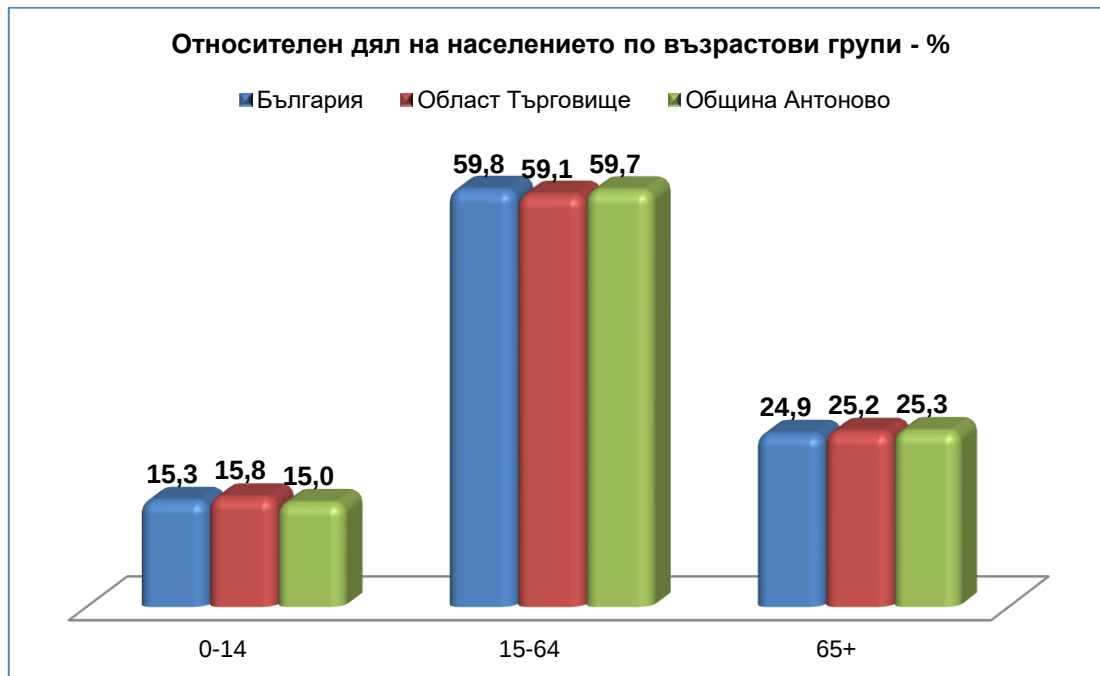
По основни възрастови групи в общината през 2019 г. преобладава населението в групата на 15-64 години **3 285** души или **59,7%**, при 59,8% за страната и 59,1% за областта. По населени места в общината най-голям е този дял в с. Греевци 92,3 %, с. Стойново 88% и с. Вельово 84,4 %, а най-малък в с. Долна Златица 22,2% и с. Горна Златица 25%, следвани от селата Пиринец и Халваджийско – с по 42,9%.

Относителният дял на населението на възраст под 15 г. и над 65 години е с почти същите показатели както в страната и в областта. Сред населените места с най-голям процент на населението до 15 години са селата Свирчово 30%, Моравица 25% и Чеканци 25%.

От представените данни може да се обобщи, че за много малките населени места под 100 жители и за средно големите села (500 – 10001 души) делът на населението до 15 г. е най-малък – средно 7,9 - 9,3%, а населението над 65 е с най-голям дял 31,0 – 32,4%. Населението в трудоспособна възраст 15 – 65 г. е с относителен дял 59,7%.

За средните села до от 200 до 500 – до 15 години са 9,9%, от 15 до 65 са 60,7% и над 65 годишна възраст са 29,5%.

Най-благоприятно е възрастово съотношение в гр. Антоново и малките селища от 100 до 200 души, където до 15 годишна възраст са 10,5%, на възраст от 15 до 65 са 64,4% и над 65 г. – 25,1%.

Фигура 1.5.6-1. Възрастова структура на населението към 31.12.2019 г.

Неблагоприятен е фактът, че възрастовата група над 65 години непрекъснато расте.

Съчетанието на отрицателен естествен и механичен прираст в община Антоново води до неблагоприятни изменения във възрастовата структура на населението и стеснява възпроизводствените му възможности.

Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира най-добре чрез *коэффициента на демографско заместване*, който показва съотношението между броя на населението във вливащата се възрастова група 15 – 19 години и излизащата група 60 – 64 години от трудоспособното население. Демографското заместване на населението във възрастовите групи от 0 до 14 и 65+ години дава ясна представа за процеса на застаряване на населението. Стойност от 1 означава, че на всеки един възрастен (65+) в дадената община се пада по 1 дете (0-14 г.), по-висока стойност означава, че децата са повече, а стойност под 1 показва превес на възрастните. Към 31.12.2019 г. общо за общината това съотношение е 0,63 %, а стойностите са близки до тези за общините в областта, което не е добра демографска тенденция.

Общият *коэффициент на възрастова зависимост* към 31.12.2019 г. за община Антоново е 67,4%, т.е. на 100 лица от населението в „независимите” възрасти (от 15 до 64 години) се падат близо 67 лица от населението в „зависимите” възрасти (под 15 и на 65 и повече години). Общината е с близко съотношение със средното за страната 67,2% и на област Търговище 69,3 %.

На следващата фигура са представени възрастовите граници за разпределение на населението през 2011 и 2020 г. по категориите *под, в и над трудоспособна възраст*. Те са определени съгласно актуалната през съответната година възраст за пенсиониране, приета с Постановление на МС. За 2011 г. тези граници са до навършването на 60 години за жените и 63 години за мъжете. За 2020 г. тези граници са от 16 до навършването на 61 години и 4 месеца за жените и 64 години и 2 месеца за мъжете.

Фигура 1.5.6-2. Население в, под и над трудоспособна възраст по административни нива за 2011 и 2020 г.

По отношение на възрастовата структура на населението в община Антоново се потвърждават неблагоприятните тенденции в демографското развитие, характерни за страната и областта като цяло. Налице е продължаващ процес на застаряване на населението, който се изразява в намаляване на абсолютния брой и относителния дял

на населението под трудоспособна възраст и увеличаване на броя и дела на населението над трудоспособна възраст.

1.5.7. ЗАБОЛЕВАЕМОСТ

Заболеваемостта на населението се оценява на областно ниво. Съгласно „Отчет за дейността на Регионална здравна инспекция – Търговище през 2019 г.“, в структурата на общата заболеваемост водещи остават болестите на дихателната система 29.37%, следвани от болестите на окото и придатъците 9.89%, болестите на костно мускулната система и на съединителната система 8.13%, болести на пикочо-половата система 7.39% и болести на органите на кръвообращението 7.14%.

Заболяемост на детското население в региона:

В структурата на болестността и заболяемостта при децата до 17 годишна възраст за 2018 г. водещи са болести на дихателната система с относителен дял 57.18%, следвани от някои инфекциозни и паразитни болести 10.32% и симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласирани другаде 8.07%.

Болестност и заболеваемост от туберкулоза:

През 2018 г. регистрираните заболявания от активна туберкулоза в област Търговище са 6. От тях с белодробна туберкулоза са 5 а извън белодробна – 1. Регистрираната заболеваемост на населението в областта за 2018 г. е 5.35 на 100 хил. души. (2017 г. е 14.15, 2016 г. – 22.72). Заболеваемостта от туберкулоза на белите дробове е 4.46 на 100 хил. души.

Болестност и заболяемост от злокачествени новообразувания:

По данни на „КОЦ-Шумен“ ЕООД през 2018 г. броят на пациентите с онкологични заболявания от област Търговище е 5 140 лица, при 4 106 за 2017 г., 4 131 за 2016 г. и 4 084 за 2015 г.

Болестността през последните 5 години продължава да нараства, каквато е тенденцията и в страната като цяло. За 2018 г. тя е 3 710.00 на 100 хил. души при 3 650.62 за 2017 г., 3 633.44 за 2016 г. и 3 544.80 за 2015 г.

Новорегистрираните случаи са 488, а заболеваемостта е 437.29 на 100 хил. души, при 377.87 за 2017 г., 424.82 за 2016 г. и 436.59 за 2015 г.

От регистрираните заболявания през годината най-голям е броят на злокачествените заболявания на костите, съединителна тъкан, кожата и млечните жлези, следвани от пикочо-половите органи и храносмилателните органи и перитонеума.

Заклучение:

Общата здравно-демографската картина в област Търговище се влияе както от фактори свързани със здравеопазната система, така и от социално-икономическата обстановка в региона и страната.

Водещата роля в структурата на основните причини за умиранията, заболеваемостта и болестността имат хроничните неинфекциозни болести.

Данните за възрастовата структура на населението сочат, че то застарява, като намалява относителния дял на младите генерации (деца и работоспособно население) и се увеличава относителния дял на възрастното население. Това оказва влияние върху потребностите от медицинска помощ и води до нарастване на хроничните заболявания, характерни за възрастните хора.

Важен проблем за демографското развитие на областта и страната е високото равнище на смъртността – общата смъртност и детската смъртност. Тези показатели са значително по-високи от тези в другите страни от Европа.

Относителният дял на хората живеещи в градовете на областта засега е по-малък от този на живеещите в градовете за страната. Съответно в селата на областта живее по-голям относителен дял от населението в сравнение с показателя за селата в страната. Налице са различия между градовете и селата от областта по отношение на броя и структурата на населението, раждаемост, смъртност, естествен прираст, които имат значение както за организацията на здравеопазването, така и за оказването на медицинска помощ и очакваната заболяемост.

Процесите на миграция от селата към градовете, макар и с бавни темпове за областта, ще оказват влияние върху начина на живот и наличието на рисковите фактори (поведенчески фактори, фактори от околната и трудовата среда).

1.6. СОЦИАЛНО – ИКОНОМИЧЕСКИ ФАКТОРИ

1.6.1. СРЕДНО-ГОДИШЕН ДОХОД НА ЧОВЕК ОТ НАСЕЛЕНИЕТО

За целите на настоящият анализ са използвани статистически данни на НСИ за средните доходи на човек от населението в отделните области на страната. Според тези данни за периода 2015 – 2019 г. най-големи са доходите в столицата София, след което се нареждат областите Перник, Пловдив и Варна.

Средният годишен доход на едно лице в област Търговище за периода 2016 – 2020 г. е представен в Таблица 1.6.1-1.

Таблица 1.6.1-1. Годишен доход средно на едно лице в лева

Район Област	Доход по източници	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Общо за страната	Общ доход	5167	5586	6013	6592	7002
	От работна заплата	2807	3038	3336	3731	6749
Североизточен район	Общ доход	4841	5141	5555	6124	
	От работна заплата	2424	2509	2848	3098	
Област Търговище	Общ доход	3639	/	(4576)	/	/
	От работна заплата	1732	/	(1933)	/	/

Източник: НСИ

Забележки:

() – получените стойности са с по-малка стохастична точност – оценка между 10.1 и 15.0 % грешка;

/ – поради ниска точност данните не се публикуват – оценка над 15.1 % грешка.

Съгласно данните в таблицата, доходите на населението както в страната, така и в област Търговище за периода от 2016 до 2020 г. бележат тенденция на нарастване. В област Търговище те са по-ниски с около 25 % от тези за страната и приблизително с 19% – от средния годишен доход на човек за североизточен район.

Средната работна заплата за разглеждания период също нараства. Средно от 2016 до 2020 г. заплатите на работещите в община Антоново са се повишили с 34,4%, но са по-ниски от тези за областта с 23,8% и с 30,9% – от североизточен район.

Таблица 1.6.1-2. Средна годишна работна заплата в лева

Район, Област, Община	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Североизточен район	9 970	10 881	12 062	13 269	14 356
Област Търговище	8 963	9 754	10 833	12 035	13 368
Община Антоново	6 936	7 008	7 956	9 384	10 572

Данните за промяната на нивото на средния годишен доход на глава от населението в българските области показва преимуществото на големите икономически центрове София, Варна и др.

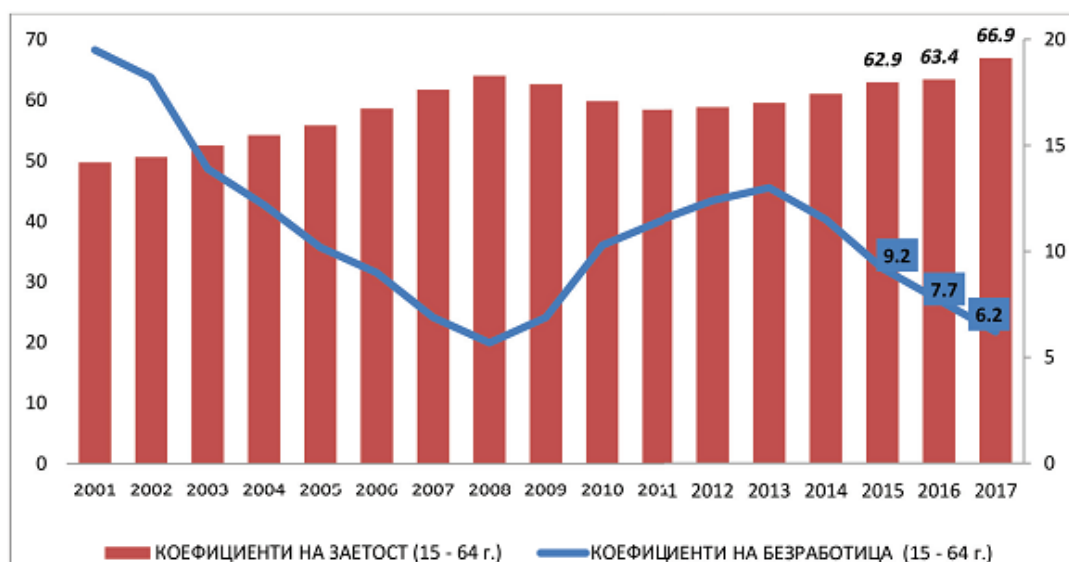
1.6.2. ТРУДОВА ЗАЕТОСТ И БЕЗРАБОТИЦА

Пазарът на труда включва два основни компонента: *трудова заетост и безработица*.

При статистическото представяне от НСИ с понятието *заети* лица се определят лицата на 15 и повече навършени години, които през наблюдавания период, извършват работа, а *безработни* са лицата на възраст 15 – 64 навършени години, които нямат работа в същия период. Заетите и безработните лица съставляват работната сила – *икономически активното население*.

Процесите на пазара на труда в България следват тенденциите на икономическото развитие. Развитието на българската икономика през последните деветнадесет години включва два основни периода: първият се характеризира с фаза на експанзия и значителен икономически растеж и обхваща годините от 2001 до 2008 г.; вторият период се характеризира с рязка промяна в икономическата динамика и преминаване в състояние на рецесия в резултат на световната финансова и икономическа криза.

След 2013 до 2017 г. се наблюдават положителни темпове на изменение на макро-икономическите показатели. Това доведе до подобряване на пазара на труда, като се наблюдава нарастване на броя заети общо за икономиката и понижени на равнището на безработица. На фигурата по-долу, по данни на НСИ, графично са представени нивото на трудова заетост и безработица в България за периода от 2001 до 2017 г.

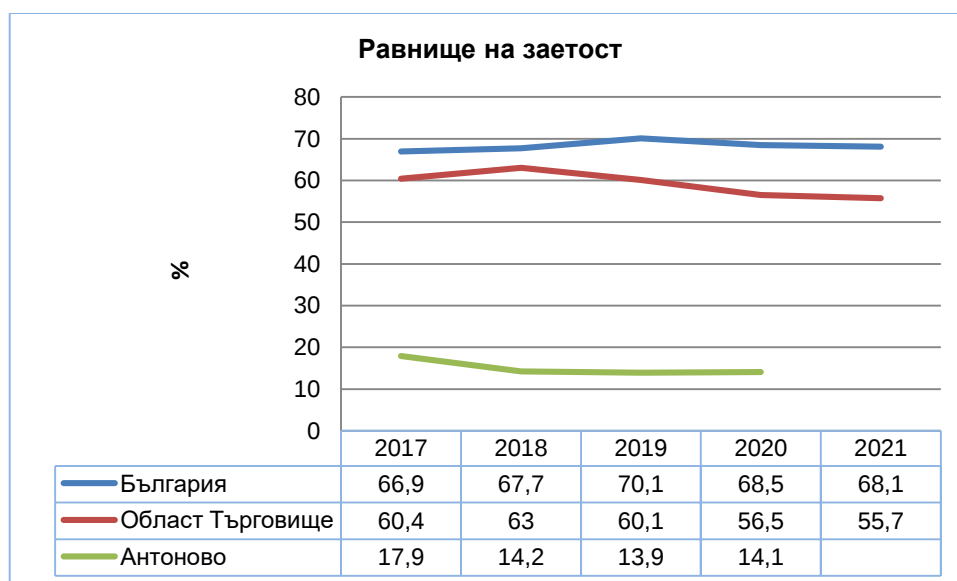
Фигура 1.6.2. Коефициенти на заетост и безработица във възрастова група 15 – 64 години

1.6.2.1. Заетост

Коефициентът на заетост представлява относителният дял на заетите лица на населението на същата възраст. Той е водещ индикатор за пазара на труда, показвайки каква част от населението в трудоспособна възраст работи.

По данни на НСИ, заетостта на населението в трудоспособна възраст, в периода 2018 – 2021 г. е по-голяма в сравнение с 2017 г., но през 2019 г. поради икономическата криза бележи лек спад.

Коефициентът на заетост в община Антоново е много по-малък от този за страната и за областта. През 2018 г. той е с 3,7 п.п. по-нисък в сравнение с 2017 г. и оттогава се задържа на сравнително постоянно ниво – около 14%.

Фигура 1.6.2.1. Коефициент на заетост за периода 2017 – 2021 г.

По групи предприятия според броя на заете лица в Община Антоново от 2013 г. до 2018 г. се наблюдава намаляване на броя на заетите лица (Таблица 1.6.2.1-1.). През 2013 г. преобладават работещите в микро 53,8%, следвани от малките 26,3%, или общо

80,1% от заетите. След 2018 г. отново заетостта в микро предприятията е най-голяма – средно 72%.

Таблица 1.6.2.1-1. Брой на заети лица по групи предприятия

Групи предприятия	2013	2018	2019	2020
Общо за община Антоново	262	172	185	175
Микро до 9 заети	141	125	127	131
Малки от 10 до 49	69	47	58	44
Средни от 50 до 249	–	–	–	–
Големи над 250	–	–	–	–

Източник: ТСБ – гр. Търговище

В следващата таблица са представени данните за трудовата заетост в община Антоново по икономически дейности.

Таблица 1.6.2.1-2. Брой на заети лица по икономически дейности

Икономически дейности (A21)	2013	2018	2019	2020
ОБЩО	262	172	185	175
A Селско, горско и рибно стопанство	76	34	42	43
B Добивна промишленост	–	–	–	–
C Преработваща промишленост	25	8	12	12
D Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	..	..	..	..
E Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	–	–	–	–
F Строителство	..	..	–	..
G Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	106	80	72	71
H Транспорт, складиране и пощи	..	..	25	23
I Хотелиерство и ресторантьорство	..	17	16	11
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	–	–	–	–
L Операции с недвижими имоти	..	..	..	..
M Професионални дейности и научни изследвания	–	–	..	..
N Административни и спомагателни дейности	..	..	..	..
P Образование		–	–	–
Q Хуманно здравеопазване и социална работа	..	..	–	–
R Култура, спорт и развлечения	..	..	–	–
S Други дейности	..	..	..	..

Източник: ТСБ, гр. Търговище

Забележки: (..) – конфиденциални данни; (–) – няма случай

По отрасли, както през 2013 г., така и в периода 2018 – 2020 г., най-много са заетите в „търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ – 41,9%, „селско, горско и рибно стопанство“ – 22,4%, „транспорт, складиране и пощи“ – 13,5%.

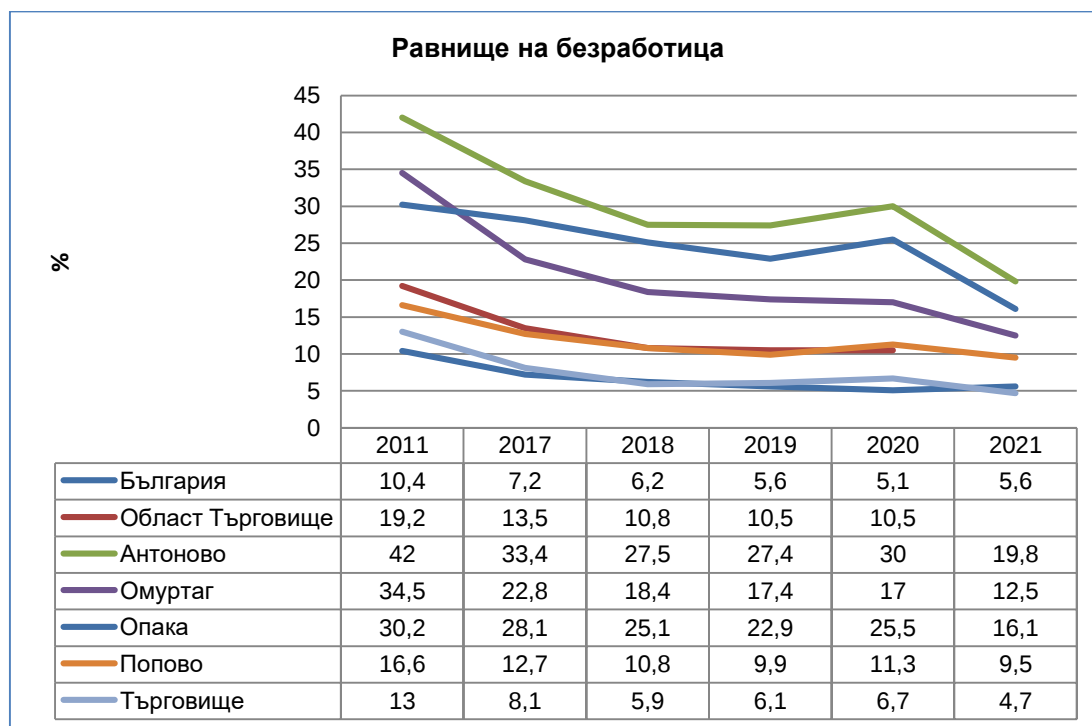
В сравнение с 2013 г., след 2018 г. се наблюдава значително намаляване на броя на работещите във всички сектори. Най-драстично спадат заетите в отрасъла на „преработващата промишленост“ (с около 57%) и „селско, горско и рибно стопанство“ (48%). Сериозно са намалели работещите в сектор „търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ – с около 30%.

1.6.2.2. Безработица

Равнището на безработица или *коэффициентът на безработица* е съотношението между броя на безработните и броя на икономически активните лица.

Развитието на икономиката е основен фактор, влияещ върху обхвата и структурата на безработицата. В периода до 2008 г. (Фигура 1.6.2.) коефициентът на безработица в България се характеризира с постоянен спад и достига ниво от 5,7% (при стойност от около 20% през 2001 г.). От 2009 г. започва нарастване на безработицата, а през 2013 г. тя възлиза на 13% средно за страната. Едва през 2014 г. коефициентът на безработица реагира положително на икономическото възстановяване и се редуцира до 11,5%. Оттогава този коефициент продължава да спада и през 2019 г. достига 5,6%.

На следващата фигура графично е представена информация за равнището на безработица през 2011 г. и за периода 2017 – 2021 г., по данни от НСИ.

Фигура 1.6.2.2. Коефициент на безработица за периода 2011 – 2021 г.

Равнището на безработица в община Антоново следва тенденциите на тези в страната. От 2011 до 2021 г. безработицата в общината намалява наполовина.

Въпреки относително по-добрата 2021 г. е очевидно, че пазарът на труда в район Антоново продължава да изпитва проблеми. Както се вижда от графиката на Фигура

1.6.2.2., делът на безработните в общината съществено превишава показателя за страната, областта и особено общините Търговище и Попово. С по-неблагоприятни стойности е само община Опака, която попада сред общините с най-високо средногодишно равнище на безработица в България.

Коефициентът на безработицата на населението в община Антоново за 2011 г. и за периода 2017 – 2021 г. е с много по-високи стойности от средните за страната и за областта. През 2011 г. относителният дял на безработицата в община Антоново е 42%, при средно равнище за страната 10,4% и 19,2% – за област Търговище. До 2021 г. степента на безработица в община Антоново намалява със 22,2 пункта и достига 19,8%, но е с 14,2 пункта по-голяма от средното равнище за страната (5,6%) и с 9,3 пункта повече от безработицата в област Търговище (10,5%).

Трудовият пазар в общината не е особено динамичен. Предлагането на работа е ограничено, както количествено, така и качествено (по професии и специалност). Типична е трайната безработица с малки възможности за връщане към устойчива заетост. Известно влияние оказва и сезонната заетост в селското стопанство и пр. За да се постигне по-стабилно снижаване на равнището на безработица в общината е необходимо да се предприемат действия за запазване и увеличаване на заетостта, повишаване пригодността за заетост и интегриране на неравнопоставените групи на пазара на труда.

Изводи:

В сравнение с останалите общини от област Търговище, община Антоново има най-високи стойности на коефициента на безработица в периода 2011 – 2021 г. и една от високите стойности за страната.

Основните проблеми на община Антоново в сферата на заетостта и безработицата са свързани с реструктурирането и развитието на икономиката и преките последствия върху пазара на труда и заетостта на населението, както и с високия дял на безработните с ниско образование, без специалност и професия.

Действията по отношение на намаляване на безработицата трябва да се реализират в две основни направления: *превантивни* (обучение на безработни и заети) и *защитни* – мерки, насърчаващи работодателите да наемат на работа лица в неравностойно положение. От голямо значение са превантивните действия, които целят хората, останали без работа, да не изпаднат в състояние на трайна безработица и вследствие на това – до необходимостта от социално подпомагане.

Необходимо е инвестиране в развитие и повишаване качеството на човешкия капитал. Усилията трябва да се насочат към повишаване на качеството на работната сила и осигуряване на заетост на дългосрочно безработните лица и на безработните младежи до 29 г., които са двете най-засегнати от кризата групи от населението, а също и към подобряване на съответствието между търсенето и предлагането на труд.

Приоритетите в заетостта и безработицата са взаимосвързани и се отнасят до увеличаване на заетостта, включване в национални и регионални програми за заетост, намаляване на безработицата, запазване и съхраняване на населението, в т.ч. на трудовите ресурси.

1.7. УПРАВЛЕНСКИ ФАКТОРИ

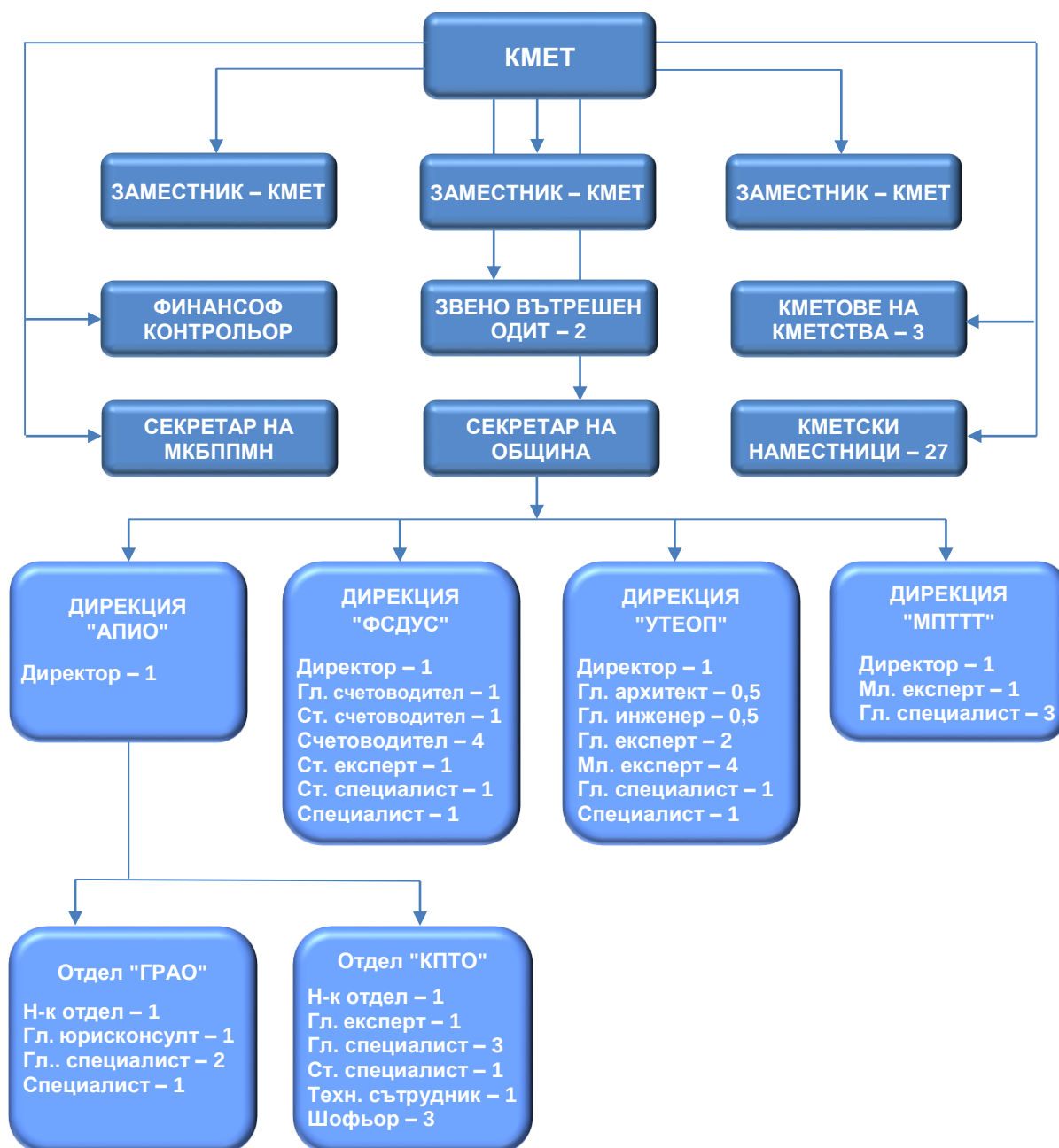
1.7.1. ОТГОВОРНОСТИ И ЗАДАЧИ

Община Антоново разполага с добре изградена административна структура и има нужния човешки ресурс и капацитет за изпълнение на Общинската програма за опазване на околната среда за периода 2022- 2028 г.

Общинската администрация на Община Антоново е териториална администрация на изпълнителната власт. Тя осигурява изпълнението на законите, подзаконовите нормативни актове, решенията на общинския съвет, подпомага кмета на общината при осъществяване на правомощията му, осигурява технически дейността му, подпомага общинския съвет и осигурява дейността му, извършва дейност по административното обслужване на гражданите, физическите и юридическите лица.

Организацията на дейността, функционалните задължения и числеността на отделните структурни звена в общинската администрация на общината са определени в приет от Общинския съвет и утвърден от Кмета на общината „Устройствен правилник на общинската администрация в Община Антоново“.

СТРУКТУРА НА ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ - АНТОНОВО

Фигура 1.7.1. Органиграма на общинска администрация – Антоново към 2022 г.

В управленско–организационно отношение в общината е налице йерархична структура от функционален тип (Фиг.1.7.1. Органиграма на общинска администрация – Антоново). На пряко подчинение на кмета на общината, в съответствие с нормативните изисквания са: Заместник-кметове, кметове и кметски наместници на населени места, Секретар на общината, Финансов контролор, Секретар на МКБППМН и Звено вътрешен одит.

В структурата на общинска администрация са обособени две основни направления – обща и специализирана администрация, функционирането на които се ръководи, координира и контролира от Секретаря на общината.

1. ОБЩА АДМИНИСТРАЦИЯ

- Дирекция „Административно-правно и информационно обслужване“
- Отдел „Гражданска регистрация и административно обслужване“
- Отдел „Канцелария, протокол и техническо обслужване“
- Дирекция „Финансово-стопански дейности и управление на собствеността“.

2. СПЕЦИАЛИЗИРАНА АДМИНИСТРАЦИЯ

- Дирекция „Устройство на територията, екология, образование и проекти“
- Дирекция „Местни приходи, търговия, транспорт и туризъм“

Политиката по управление на околната среда в Община Антоново се осъществява от дирекция „Устройство на територията, екология, образование и проекти“ в съответствие със законодателството, местните нормативни и стратегически документи.

Дирекция „УТЕОП“ има следните функции по отношение на околната среда:

- Разработва/участва в разработването и/или актуализацията на стратегии, планове и програми за изпълнение на държавната политика в областта на опазване на околната среда на местно ниво;
- Регулира, организира изпълнението и реализира законовите задължения на община Антоново в областта на опазване на околната среда;
- Прави предложения за актуализиране на местните нормативни документи с цел осигуряване на съответствие с националното и европейското законодателство в областта на опазване на околната среда;
- Изготвя проекти за участие в конкурси за опазване на околната среда, организирани от МОСВ и други обществени организации и фондации;
- Развива партньорство с местни НПО по разработване и изпълнение на съвместни проекти;
- Разработва или участва в подготовката, провеждането и контрола на мероприятията касаещи опазването и възстановяването на природата и екологичната политика на територията на общината;
- Упражнява контрол по компетентност, съгласно ЗООС, ЗУО, ЗЧАВ, ЗВ, ЗБР, подзаконовите нормативни актове и общинската нормативна уредба в областта на опазването на околната среда на Община Антоново;
- Контролира дейностите по опазване, възстановяване и подобряване на околната среда в общината;

- Координира дейността на общинската администрация в областта на екологията с РИОСВ, РЗИ, ОДБХ, РДНСК, неправителствени екологични организации, научната общност, фирми и специалисти в областта на екологията;
- Осигурява участието на специалисти в експертни екологични съвети на РИОСВ;
- Подготвя издаването на разрешителни и становища по законовите и подзаконовите нормативни актове;
- Администрира работата по издаване на разрешителни по Закона за лечебните растения;
- Осигурява информационно обслужване на населението по отношение на нормативните документи относно опазване на околната среда;
- Други.

В Общинска администрация Антоново има достатъчно опитни специалисти и експерти в различни области, които могат да сформират екипи и да обезпечат самостоятелното управление на различни проекти.

Пряко ангажирани с дейностите по опазване на околната среда са Директорът на дирекция УТЕОП и гл. експерт „Екология“. Те притежават необходимата образователна степен и квалификация за заемане на съответната длъжност, както и професионален опит в направлението.

За подобряване на капацитета на общинските служители, ежегодно Общината изготвя план за обучение, повишаване на квалификацията и преквалификация на работещите в общинската администрация. Обученията подпомагат, както развитието на съответния експерт в областта, така и натрупването на опит и обмен на контакти и информация с експерти от други общини и/или институции.

По отношение на контролните функции на общината, може да се отбележи, че в общинска администрация Антоново няма служители, които осъществяват единствено контрол по опазване на околната среда. Това до известна степен затруднява изпълнението на функциите в пълен обхват.

1.7.2. ОБЩИНСКИ НАРЕДБИ

В община Антоново действащите общински нормативни документи в областта на опазване на околната среда са следните:

Наредба за управление на отпадъците на територията на община Антоново, приета с Решение № 416 на Общински съвет – Антоново, по Протокол № 54 от 20.01.2015 г., изм. и доп. с Решение № 44 на ОбС – Антоново по Протокол № 5 от 27.02.2020 г.

Наредбата урежда екологосъобразното управление на отпадъците на територията на община Антоново, като съвкупност от права и задължения, действия и дейности на физическите и юридически лица и едноличните търговци, свързани с образуването и третирането на отпадъците, както и контрола върху тези дейности, с цел да се предотврати и намали вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда.

Наредбата регламентира условията и реда по събирането, включително разделното, транспортирането, оползотворяването и обезвреждането на битови

отпадъци (БО) от домакинства и стопански обекти, строителни отпадъци (СО) и излишни земни маси (ЗМ), производствени отпадъци (ПО), масово разпространени отпадъци (МРО), отпадъци от опаковки (ОО), биоразградими отпадъци (БРО), опасни отпадъци от домакинствата (ООД), както и поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в община Антоново.

Действащата в общината наредба отговаря на съществените изисквания за съдържание, произтичащи от ЗУО и подзаконовите актове по прилагането му.

Наредба № 1 за осигуряване на обществения ред, поддържане на чистотата и опазване на околната среда и защита на имуществото на територията на община Антоново, приета с Решение № 115 на ОбС – Антоново, по Протокол № 12 от 01.10.2004 г., изм. и доп. с Решение № 7 на ОбС – Антоново, по Протокол № 2 от 30.11.2015 год.

Наредбата кореспондира изцяло с нормативните изисквания, като определя реда и условията относно задълженията на общинското ръководство, на предприятия, фирми, учреждения, стопански и обществени организации, училища, здравни заведения, собственици и ползватели на търговски, стопански, културни и други обекти и гражданите, свързани с осигуряване на обществения ред, поддържане на чистотата и опазване на околната среда и защита на имуществото на територията на общината.

Наредба за принудително изпълнение на заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях на територията на Община Антоново, приета с Решение № 474 на ОбС – Антоново, по Протокол № 59 от 28.05.2015 г.

С тази наредба се регламентират условията и реда за принудително изпълнение на влезли в сила заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях, издадени от кмета на Община Антоново или упълномощено от него длъжностно лице, на основание чл. 225а, ал. 3 от ЗУТ. Наредбата изисква окончателно почистване на строителната площадка от строителните отпадъци, получени при премахването на незаконен строеж и възстановяването на терена. Извършва се от общината за сметка на адресата на заповедта.

Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Антоново, приета с Решение № 273 на ОбС – Антоново по Протокол № 33 от 22.02.2018 г., посл изм. и доп. с Решение № 116 на ОбС – Антоново по Протокол № 16 от 29.10.2020 г.

Тази наредба урежда реда и начина за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги (в т.ч. такса за битови отпадъци), предоставяни на физически и юридически лица на територията на община Антоново, както и реда и сроковете за тяхното събиране.

Глава Местни такси, т. 1 от Наредбата касае такса за битови отпадъци, която се заплаща за услугите по събиране, извозване и обезвреждане в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно в годишен размер за всяко населено място.

Контролът по изпълнение на наредбите се осъществява от кмета на общината, кметове и кметски наместници по населени места и длъжностни лица, определени със заповед на кмета на общината.

Наредбите са публикувани и достъпни на интернет страницата на Община Антоново: www.antonovo.bg в раздел: *Планове и документи → Програми, наредби и вътрешни нормативни документи → Наредби.*

1.7.3. СЪТРУДНИЧЕСТВО

1.7.3.1. Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства, от компетенциите, на които са въпросите по опазване на околната среда

По въпросите в областта на опазването на околната среда общинска администрация Омуртаг си сътрудничи и осъществява обмен на информация със следните държавни институции и техните регионални структури:

- Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС);
- Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) – Шумен към ИАОС;
- Басейнова дирекция за управление на водите „Дунавски район“ (БДУВДР) – Плевен към ИАОС;
- Регионална здравна инспекция (РЗИ) – Търговище към Министерството на здравеопазването;
- Регионална дирекция по горите – Шумен към ИАГ;
- Областна администрация – Търговище;
- „Водоснабдяване и канализация“ ООД – Търговище;
- Областна дирекция земеделие – Търговище към Главна дирекция „Земеделие“, Министерство на земеделието, храните и горите;
- Регионална Дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ – Търговище към Главна дирекция „ПБЗН“, МВР;
- Областна дирекция по безопасност на храните към Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ);
- Териториално статистическо бюро – Търговище към НСИ.

1.7.3.2. Сътрудничество със съседни общини

Към настоящия момент община Антоново работи съвместно със съседни общини от Търговищка, Шуменска и Сливенска области, предимно по проблемите, свързани с управлението на битовите отпадъци.

С Националния план за управление на дейностите по отпадъците за периода 2009 – 2013 г. са определени регионите, включващи общините, които ползват общо регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъци. Община Антоново участва от 2013 г. като партньор в „Регионално сдружение за управление на отпадъците – регион Омуртаг“, който включва общините Омуртаг, Котел, Върбица и Антоново.

1.7.3.3. Информирание на обществеността

Информирането на обществеността е важен елемент в осъществяването на екологичната политика на общината. За включването на обществеността в предстоящи

екологични мероприятия, за участие при разработване и обсъждане на проекти, за изпълнение на конкретни мероприятия и резултатите от тях, както и за различни екологични проблеми, община Антоново периодичното предоставя информация чрез:

- Информационно табло в общината;
- Интернет страница на Община Антоново – www.antonovo.bg
- Публикации в медии;
- Обществени обсъждания;
- Екологични кампании;
- Възможност за обратна връзка директно от интернет страницата на общината;
- Обявена електронна поща за сигнали, мнения и препоръки – info@antonovo.bg.

2. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT) В ОБЛАСТТА НА ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА В ОБЩИНА АНТОНОВО

SWOT анализът е класически метод за стратегическо планиране, даващ възможност за анализиране на конкретната ситуация от различни аспекти и помагаш вземането на правилни решения, чрез определяне на:

- S (Strengths) – Силни страни;
- W (Weaknesses) – Слаби страни;
- O (Opportunities) – Възможности;
- T (Threats) – Заплахи.

SWOT представлява акроним на вътрешните за общината *силни страни* (Strengths) и *слаби страни* (Weaknesses) и външните за общината *възможности* (Opportunities) и *заплахи* (Threats). При SWOT анализа обектът на стратегически анализ се диференцира от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ се разглежда откъм неговите „силни страни” и „слаби страни”. Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ се диференцира на „възможности” и „заплахи”.

Силни страни. Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава общината. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни. Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на общината.

Възможности. Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда на общината. Това са благоприятни за общината потенции, от които тя се възползва или би могла да се възползва.

Заплахи. Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда за общината. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние на общината.

Този раздел включва анализа на силните страни, възможностите да се възползваме от тях, слабите страни и възможностите да ги преодолеем или сведем до минимум, външните възможности (перспективи) и заплахите, които са пречка за

развитието и представляват риск за реализацията на Програмата за опазване на околната среда на община Антоново за периода 2022 – 2028 г.

Целта на този анализ е да оцени кои направления от дейностите по опазване на околната среда в община Антоново са най-ефективни, в кои може да се постигне най-добър успех и устойчиво развитие чрез използване на силните страни и благоприятните възможности на външната среда, както и чрез преодоляване или намаляване на действието на слабите страни и външните заплахи.

Потенциалните силни страни на общината се явяват двигател за нейното развитие. В същото време вътрешните слаби страни и външните заплахи са пречка за развитието ѝ, което представлява риск за реализацията на програмата.

Използвайки наличната информация за съществуващото положение и тенденциите по компоненти и фактори на околната среда са изведени следните основни аспекти на силните и слабите страни на община Антоново по отношение на опазване на околната среда, както и на възможностите и заплахите от страна на средата, които са представени в таблицата по-долу.

Таблица 2. Резултати от SWOT анализа по отношение опазване на околната среда на община Антоново

ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ	ВЪНШНИ ФАКТОРИ
Силни страни	Възможности
• Сравнително благоприятно природогеографско и транспортно-комуникационно местоположение. • Сравнително съхранена околна среда при добри общи екологични показатели. • Липса на крупни индустриални замърсители на територията на общината. • Цялостно обхванато население от системата за събиране и транспортиране на битовите отпадъци. • Обезпечено е третирането на битовите отпадъци и на строителни отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата в Регионално депо, отговарящо на нормативните изисквания. • Действаща общинска Програма за управление на отпадъците. • Наличие на благоприятен климат и незамърсени почви. • Добра защитеност от ветрова ерозия, слабо проявена водна ерозия на почвите. • Добри условия за отглеждане на екологично чисти продукти от растителен	• Усъвършенстване на административния капацитет чрез проектно финансиране. • Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с опазването на околната среда и осигуряване на финансиране чрез: – Програма „Околна среда“; – Оперативна програма „Регионално развитие“; – ПУДООС; – Отчисленията по чл. 64 от ЗУО и др. • Финансиране на проекти на техническата инфраструктура от европейски фондове и национални програми и проекти за инфраструктурно развитие. • Намаление/освобождаване от отчисленията по чл. 64 от ЗУО при постигане целите за оползотворяване на биоразградими и рециклируеми отпадъци.

и животински произход; • Значителен горски фонд с добра репродуктивност, разнообразни функции и добро стопанисване. • Наличие на Горскостопански план на горите в община Антоново. • Запазено биоразнообразие и естествени находища на защитени видове и лечебни растения; • Тенденции за поддържане и разширяване на зелената система в съответствие с приетата програма на община Антоново. • Наличие на широк спектър микро и малки предприятия, с гъвкави адаптивни възможности към променящата се пазарна среда. • Добре развита транспортна и комуникационна инфраструктура. • Добре развита водоснабдителна и електроенергийна мрежа. • Сравнително добра използваемост на ВЕИ. • Наличие на дългосрочна общинска програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива. • Изготвена Общинска програма за енергийна ефективност на община Антоново. • Сравнително благоприятна възрастова структура на населението. • Положително отношение на ръководството на общината към проблемите на опазването на околната среда. • Наличие на административен капацитет за изпълнение задълженията на кмета на общината в областта на опазването на околната среда, подготовка и реализация на проекти за подобряване на ОС. • Разработени и актуализирани общински наредби, хармонизирани с националното екологичното законодателство.	• Сътрудничество с другите общини в рамките на РСУО за изграждане на регионални съоръжения/инсталации за третиране на отпадъци. • Развитие на системи за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците. • Въвеждане и използване на материални стимули/санкции при спазване/неспазване на местната нормативна уредба по УО. • Интегриране на политиките за ООС, в т.ч. и по УО в другите местни политики. • Прилагане на ефективен контрол в сектора при повишен капацитет на общинската администрация. • Популяризиране на местните и регионалните туристически продукти и тематични маршрути. • Развитие както на интензивно, така и на биологично земеделие. • Използване на възобновяеми енергийни източници и въвеждане на енергоспестяващи технологии в общинската инфраструктура, вкл. и със средства на ЕС. • Широка институционална рамка за информиране и участие на обществеността във вземането на решения по въпросите на околната среда.
--	--

• Добро партньорство с институции по отношение опазване на околната среда.	
Слаби страни	Заплахи
• Възникване на ситуации, водещи до отлагане и забавяне на реализацията на дейности и проекти и непълно усвояване на фондове. • Липса на пунктове на Националната система за мониторинг на околната среда. • Влошено качество на атмосферния въздух, най-вече през зимните месеци на годината, в резултат на изгарянето на твърди горива за отопление. • Амортизирана водопроводна мрежа, голям дял на загуби на питейни води поради висока степен на физическо износване на вътрешната и външната водопроводна мрежа. • Зависимост на локалните водоизточници в селата от засушавания. • Ниска степен на изграденост на канализационната мрежа в селата. • Няма инсталации за третиране (сепариране) на битовите отпадъци преди депониране. • Няма организирани системи за разделно събиране на биоотпадъци и на МРО, както и инсталации за оползотворяването им. • Недостатъчна активност на населението в разделното събиране на отпадъци. • Незадоволително равнище на агротехническите качества на почвените ресурси. • Отсъствие на минерално-суровинни ресурси. • Незадоволително състояние на транспортната и бизнес инфраструктура. • Ниска енергийна ефективност на сградния фонд. • Висок относителен дял на населението с ниско образование, недостатъчна професионална готовност и квалификация.	• Насочване на интереса на инвеститорите към големите общини в страната. • Продължаваща зависимост от централната власт. • Финансова необезпеченост на инвестиционни регионални проекти. • Забавяне на реализацията на инфраструктурни проекти. • Високи разходи по прилагане на екологичното законодателство. • Продължителна тенденция за внос на стари автомобили. • Глобалното изменение на климата и попадането на страната в зоната на засушаване. • Застрашени от замърсяване с отпадни води повърхностни водни тела. • Епизодична поява на нерегламентирани замърсявания и сметища около населените места. • Значително увеличение на разходите за управление на битови отпадъци и необходимостта от повишаване на такса битови отпадъци за населението и намаляване на събираемостта. • Слабо изразена, но продължаваща тенденция на намаляване на населението на общината. • Тенденция на намаляване броя на населението в трудоспособна възраст и увеличаване дела на населението над трудоспособна възраст.

• Трайно равнище на висока безработица и миграция на младите хора. • Процес на застаряване на населението, по-силно изразен в селата. • Ниски доходи и жизнен стандарт.	

3. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА АНТОНОВО

Визията на община Антоново в областта на околната среда е определена въз основа на съществуващите условия и стремежите и нагласите на обществото за бъдещото ѝ състояние в дългосрочен план.

В наше време все повече се осъзнава, че поддържането на нормално функциониращи екосистеми, които подпомагат икономическото и социалното развитие, има решаващо значение за трайното развитие на обществото. Основните цели на Програмата за опазване на околната среда на община Антоново са свързани с постигането на хармонично, балансирано и устойчиво развитие.

Процесът на планиране на общинско ниво търси баланса между различните аспекти на развитието (екологичен, териториален, икономически и социален) и между различните териториални общности, институции и социални групи. Общинската програма за опазване на околната среда се явява един от основните инструменти за защита и опазване на наличните природни ресурси, запазване на постиженията и подобряване на екологичното състояние в областите, където е необходимо, като е съобразена със сферите на компетенция и възможностите на Община Антоново.

Стратегическата част на Програмата следва да се разглежда като динамична част, която има възможност да бъде допълвана и актуализирана съобразно промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други елементи на обкръжаващата среда, оказващи влияние върху протичащите процеси в общината. Програмата е съобразена с основните цели на политиката за опазване на околната среда и с основните стратегически и планови документи на европейско и национално ниво, имащи отношение към опазването и съхранението на околната среда.

При формулирането на визията за околна среда на община Антоново е търсен баланс и интегриране с приети от Общински съвет – Антоново програмни документи, в които е формулирана визия за развитие на общината и цели, а именно:

- ***План за интегрирано развитие на община Антоново 2021-2027 г.***

Визията за развитие на общината съдържа представата за бъдещо динамично, устойчиво и хармонично развитие:

„Община Антоново с подобрен жизнен стандарт, развито селско стопанство, привлекателно място за живот, бизнес, инвестиции и туризъм, съхранена природна среда, традиции и култура, осигурила устойчиво и балансираното развитие на територията“.

- ***Програма за управление на отпадъците на община Антоново 2022-2028 г.***

Генерална стратегическа цел на Община Антоново в сферата на управление на отпадъците е:

„Община, граждани и бизнес – заедно за подобряване прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и нива на територията на община Антоново“.

- **Програма за енергийна ефективност на община Антоново 2017 – 2022 г.**

Стратегическата цел на енергийната програма е: *„Изграждане на екологично чиста и енергийно независима община“.*

- **Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на община Антоново 2019-2029 г.**

Стратегическа цел на общинската програма за насърчаване на използването на възобновяеми източници и биогорива 2019-2029 г., е: *„Създаване на предпоставки за превръщане на община Антоново в енергийно ефективна и екологична община.“*

Визията за развитието на община Антоново, формулирана в действащите на местно ниво планови и програмни документи, може да се реализира само в условията на устойчиво развитие в благоприятна и здравословна околна среда.

Дефинирането на визията, целите и приоритетите в Програмата се основава на извършения анализ на средата, на откритите специфични особености в SWOT анализа и на очакванията и предвижданията за развитие на община Антоново.

Сегашната визия отразява желанието за запазване и достигане на определено ниво на качеството на околната среда в общината. От една страна тя е консолидирана, обобщена представа на общността за стандарта на живот и качествата на средата, която изгражда, поддържа и обитава, а от друга в нея има приемственост и тя се явява продължение на визията за цялостно развитие на общината през следващите години.

ВИЗИЯ

Община Антоново – съвременна община с устойчиво и балансирано развитие, чисто и зелено място сред съхранена природа, опазваща природното и културното си наследство, осигуряваща здравословна, привлекателна и чиста жизнена среда на населението.

Така формулираната визия отразява виждането за развитие на общината, съобразено с наличния природен потенциал при отчитане на интересите на местното население. Визията на Общината може да се постигне чрез формулирането на адекватни цели и съответстващи на тях мерки за съхраняване и подобряване на състоянието на околната среда.

4. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

С настоящата програма се цели да се фокусират управленските процеси и да се даде рамката за използването на наличните ресурси по такъв начин, че Община Антоново да успее да запази и надгради постигнатото до момента.

Политиката на Общината в областта на околната среда се основава на принципите на предпазните мерки, принципа на превантивните действия и принципа на приоритетното отстраняване още при източника на замърсяване на околната среда и на принципа „замърсителят плаща“.

Основните критерии при определяне на приоритетите в Програмата за опазване околната среда на община Антоново са:

- Спазване принципите на устойчиво развитие.
- Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве и околната среда.
- Предотвратяване и намаляване на риска за биологичното разнообразие.
- Намаляване на вредните последствия върху компонентите на околната среда в резултат на природни процеси и явления и антропогенните въздействия.
- Оптимално използване на природни ресурси и енергия.

Целите на Програмата за опазване на околната среда на община Антоново за периода 2022 – 2028 г. са формулирани въз основа на резултатите от анализа на силните и слабите страни, възможностите и пречките по отношение опазването на околната среда и са базирани върху приоритетите на общината в областта на околната среда за следващите години, както и на визията за бъдещото ѝ развитие. В същото време те не отменят провеждането на рутинните действия, свързани с провеждането на политиката по околна среда на Община Антоново.

ГЕНЕРАЛНА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ НА ОБЩИНА АНТОНОВО:

Опазване, поддържане и подобряване качеството на околната среда при разумно и рационално използване на природните ресурси и осигуряване защита на здравето на хората.

За постигане на генералната стратегическа цел са набелязани главни стратегически цели, които да отразяват крайния резултат от провежданата политика по опазване на околната среда на Общината.

Към всяка от главните стратегическите цели са определени специфични цели, които са пряко съотнесими към съответната стратегическа цел, т.е. допринасят за нейното постигане. При формулирането им се прилагат изискванията да са конкретни, измерими, реалистични и времево обвързани.

ГЛАВНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ	СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ
Цел 1: Подобряване качеството на атмосферния въздух	1.1. Редуциране замърсяването на атмосферния въздух чрез намаляване на емисиите на вредни вещества от автомобилния транспорт и битовия сектор. 1.2. Контрол върху качеството на атмосферния въздух. 1.3. Подобряване на енергийната ефективност и използване на алтернативни източници на енергия. 1.4. Информираност на населението, повишаване на екологичната култура.
Цел 2: Подобряване управлението на водните ресурси	2.1. Осигуряване на непрекъснато водоподаване за населените места в община Антоново. 2.2. Намаляване загубите на вода по водопроводната мрежа.

	2.3. Формиране на съзнание и интерес за икономии на водни ресурси. 2.4. Запазване и подобряване качеството на подземните и повърхностните води.
Цел 3: Подобряване на системата за управление на отпадъците	3.1. Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване. 3.2. Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци. 3.3. Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други.
Цел 4: Предотвратяване и намаляване на негативните въздействия върху почвата	4.1. Максимално ограничаване промяна предназначението на плодородните земи за неземеделски цели. 4.2. Запазване и възстановяване на почвеното плодородие на установени нарушени терени. 4.3. Прилагане на добрите земеделски практики и „биологично” производство в земеделието. 4.4. Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци – пестициди. 4.5. Намаляване замърсяването на почвите от интензивния автомобилен трафик.
Цел 5: Опазване и поддържане на биологичното разнообразие	5.1. Осигуряване на условия за устойчиво ползване на биологичните ресурси. 5.2. Съхраняване, укрепване и опазване на екосистемите в защитените територии. 5.3. Спазване на ограниченията за извършване на дейности, застрашаващи предмета и целите на опазване в защитените зони и територии. 5.4. Контрол върху замърсяването с битови, строителни и производствени отпадъци.
Цел 6: Намаляване шумовото замърсяване	6.1. Намаляване шумовото замърсяване в населените места от стопански обекти. 6.2. Намаляване шумовото замърсяване, предизвикано от транспорта.
Цел 7: Политика за управление на околната среда, интегрирана в дейностите на стопанските отрасли на местно ниво	7.1. Прилагане на превантивните инструменти за недопускане на замърсяване и увреждане на околната среда – ОВОС, ЕО, Разрешителни режими, ISO 14000, EMAS, провеждане на зелени обществени поръчки за доставки, услуги и строителство и др. 7.2. Развитие на екологично чисти земеделие и животновъдство. 7.3. Запазване на околната среда в зоните за отдих.

Цел 8: Участие на обществеността при решаване на проблемите на околната среда.	8.1. Повишаване на обществената култура и съзнание по проблемите на околната среда. 8.2. Привличане на обществеността в процеса на вземане на решения и съставяне на екологична политика.
Цел 9: Повишаване на екологичното образование на населението.	9.1. Създаване на условия за включване на населението в инициативи по опазване на околната среда. 9.2. Провеждане на беседи с подрастващите за формиране на екологична култура. 9.3. Запознаване на населението с най-актуалните насоки в сферата на опазването на околната среда, с акцент върху значимите за общината проблеми. 9.4. Координация и сътрудничество със секторите на образованието за въвеждане на адекватни педагогически технологии за осигуряване на системно екологично образование.

5. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за действие към Програмата за опазване на околната среда на Община Антоново за периода 2022 – 2028 г. предвижда изпълнението на конкретни мерки и дейности по отделните компоненти и фактори на околната среда, реализацията на които ще доведе до изпълнение както на законови изисквания, вменени на кмета на Общината, така и до постигане на главните и специфичните стратегически цели на Програмата. Крайната цел на изпълнението на плана за действие е да постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми на територията на община Антоново, запазване и подобряване на състоянието на компонентите и факторите на околната среда и здравето на населението.

Таблица 6. План за действие към Програма за опазване на околната среда на община Антоново за периода 2022 – 2028 г.

№	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	ДЕЙНОСТ / МЯРКА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ОЧАКВАН ЕФЕКТ
1.	ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ					
1.1.	Редуциране замърсяването на въздуха чрез намаляване на емисиите от автомобилния транспорт	Реконструкция и модернизация на пътната мрежа в участъци със значимо износване на пътната настилка, както и рехабилитация на пътища в недобро техническо състояние	Ежегодно	Общински бюджет, Осигуряване на условия за ползване на кредити, ОП Регионално развитие	Община Антоново	Намаляване на неорганизираните прахови емисии; Снижаване на замърсяването на въздуха с емисии, изпускани с автомобилните газове (прах, азотни, серни и въглеродни оксиди, сажди, летливи органични съединения)
		Рехабилитация на участъци от второстепенната улична мрежа в града	Ежегодно		Община Антоново	
		Почистване на основните пътни артерии и улици от прах, наноси и др.	Постоянен		Община Антоново	
		Периодично оросяване/миене на основната улична мрежа	Постоянен		Община Антоново	
		Благоустройство на крайпътните пространства – озеленяване	Ежегодно		Община Антоново	
		Оптимизиране на пътния трафик в града и зоните за паркиране	Ежегодно	—	Община Антоново	
1.1.	Редуциране замърсяването на въздуха чрез намаляване на емисиите от отопление с твърди горива	Ограничаване използването на твърди горива с високо съдържание на сяра – въглища (брикети) със сяра на работната маса над 2% или подмяната им с алтернативни горива	2023 г.	Общински бюджет, Осигуряване на условия за ползване на кредити, ОП Регионално развитие	Община Антоново	Намаляване емисиите от SO ₂ и прах в димните газове.
		Прилагане на наредбите за качеството на въглищата и дървата, предлагани на пазара	Постоянен	—	Община Антоново	Намаляване емисиите на замърсители във въздуха

№	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	ДЕЙНОСТ / МЯРКА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ОЧАКВАН ЕФЕКТ
		Реализиране на проекти за енергийна ефективност (ЕЕ)	2020 – 2030 г.	Общински бюджет, Публично-частно партньорство (ПЧП), ЕСКО услуги, фондове на ЕС	Община Антоново	Повишаване на ЕЕ и намаляване на използвани горива, съответно и на емисиите във въздуха
1.2.	Контрол върху качеството на атмосферния въздух.	Контрол за възстановяване на улици и тротоари при ремонт/изграждане на елементи на техническата инфраструктура с цел недопускане на замърсяване на прилежащите площи и увеличаване на пътния нанос или ветрово запрашаване	Постоянен	–	Община Антоново	Недопускане на замърсявания, водещи до увеличаване на пътния нанос или ветрово запрашаване
		Контрол за недопускане замърсяване от строежите, вкл. по спазването на маршрутите за транспортиране на отпадъците от строителните обекти	Постоянен	–	Община Антоново	Намаляване емисиите на $ФПЧ_{10}$
		Контрол за неправилно паркиране в зелените площи и такива без трайна настилка	Постоянен	–	Община Антоново	Намаляване емисиите на $ФПЧ_{10}$
		Системни проверки за използването на нерегламентирани горивни материали – гуми, пластмаси, текстил и др.	Постоянен	–	Община Антоново	Намаляване емисиите на вредни вещества във въздуха и емисиите на $ФПЧ_{10}$
1.3.	Подобряване на енергийната ефективност и използване на алтернативни източници на енергия.	Прилагане на мерките за подобряване енергийните характеристики на общинските сгради, съгласно план за действие към Програма за енергийна ефективност на община Антоново 2017 – 2022 г.	2017 – 2022 г.	Общински бюджет, Публично-частно партньорство (ПЧП), ЕСКО услуги, фондове на ЕС	Община Антоново	Ограничаване на източниците на емисии във въздуха. Намаляване емисиите на $ФПЧ_{10}$

№	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	ДЕЙНОСТ / МЯРКА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ОЧАКВАН ЕФЕКТ
		Прилагане на мерките за повишаване енергийната ефективност на жилищни и промишлени сгради, съгласно план за действие към Програма за енергийна ефективност на община Антоново 2017 – 2022 г.	2017 – 2022 г.	Общински бюджет, кредитен ресурс, частен бизнес, фондове на ЕС	Община Антоново	Намаляване емисиите на $FPCH_{10}$
		Прилагане на мерките за изграждане на производствени мощности от ВЕИ в общинския сектор, жилищни сгради и промишлени обекти, съгласно план за действие към Програма за енергийна ефективност на община Антоново 2017 – 2022 г.	2017 – 2022 г.	Общински бюджет, ПЧП, ЕСКО услуги, фондове на ЕС, кредитен ресурс, частен бизнес	Община Антоново	Ограничаване на източниците на емисии във въздуха. Намаляване емисиите на $FPCH_{10}$
1.4.	Информираност на населението, повишаване на екологичната култура.	Провеждане на информационна кампания и насърчаване използването на: - обществен транспорт или друг вид нискоемисионен транспорт, вкл. велосипеди - замяната на твърдите горива за отопление с други нискоемисионни горива и отоплителни уреди	2023 г.	Общински бюджет	Община Антоново	Повишаване информираността и познанията на гражданите
		Провеждане на информационни кампании, обучения и др. за повишаване познанията и културата на населението и	2017 – 2022 г.	Общински бюджет, ПЧП	Община Антоново	Повишаване информираността и познанията на гражданите относно

№	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	ДЕЙНОСТ / МЯРКА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ОЧАКВАН ЕФЕКТ
		бизнеса за икономическите и екологични ползи от енергийната ефективност (ЕЕ) и ВЕИ.				ЕЕ и използването на ВЕИ
2.	ПОДОБРЯВАНЕ УПРАВЛЕНИЕТО НА ВОДНИТЕ РЕСУРСИ					
2.1.	Осигуряване на непрекъснато водоподаване за населените на община Антоново	Доизграждане на съоръженията по проекти за допълнително водоснабдяване на селата Стара речка, Таймище, Изворово и Къосевци от яз. „Ястребино" и вътрешна водопроводна мрежа на селата Добротица, Разделци, Коноп и Стеврек.		–	Община Антоново	Намаляване загубите на вода, осигуряване на постоянни количества питейна вода с необходимите качества, подобрен отток на водните течения
		Контрол на състоянието на всички язовири в община Антоново	Ежегодно	–	Община Антоново	
		Почистване на речни корита и водосбори извън и в урбанизираните територии	Ежегодно	Общински бюджет	Община Антоново	
		Поддържане на мостови съоръжения. Почистване на светли отвори на мостовите съоръжения.	Ежегодно	Общински бюджет	Община Антоново	
2.2.	Намаляване загубите на вода по водопроводната мрежа	Контрол на състоянието на водопроводната мрежа	Постоянен	Бюджет „В и К“ ООД – Търговище	Община Антоново, „В и К“ ООД – Търговище	Намаляване загубите на вода, своевременно откриване на възникнали течове и аварии
		Реконструкция и ремонт на довеждащи водопроводи	Постоянен			
		Реконструкция и ремонт на вътрешна водопроводна мрежа	Постоянен			

№	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	ДЕЙНОСТ / МЯРКА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ОЧАКВАН ЕФЕКТ
		Автоматичен контрол на налягането на водоснабдителната мрежа.	Постоянен			
2.3.	Запазване и подобряване качеството на подземните и повърхностните води	Почистване на речни корита и водосбори извън и в урбанизираните територии	Ежегодно	Общински бюджет	Община Антоново	Предотвратяване замърсяването на водни тела
		Периодично изпитване качеството на водата на включените в регистъра местни водоизточници	Съгласно план-график за мониторинг	Бюджет „В и К“ ООД – Търговище, РЗИ – Търговище	Община Антоново, „В и К“ ООД – Търговище РЗИ – Търговище	Поддържане и подобряване качеството на водите
		Преглед на санитарно-охранителните зони на основните водоизточници.				Поддържане и подобряване качеството на водите.
		Мониторинг на качеството на подземните води	2022 - 2028	Общински бюджет, фирми	Община Антоново, фирми	Поддържане и подобряване качеството на водите. Предтвратяване на замърсяването на водните тела
		Мониторинг на качеството на повърхностните води	2022 - 2028	Общински бюджет, Държавен бюджет РИОСВ	Община Антоново, РИОСВ	
		Реконструкция и ремонт на канализационната мрежа на гр. Антоново	Съгласно бизнес план на „В и К“ ООД – Търговище	Бюджет „В и К“ ООД – Търговище	Община Антоново, „В и К“ ООД – Търговище	
		Въвеждане в експлоатация на ПСОВ	2020 - 2027	Общински бюджет, фондове на ЕС, национални програми	Община Антоново	
3.	ПОДОБРЯВАНЕ СИСТЕМАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ					
3.1.	Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците	Прилагане на план за действие по „Програма за предотвратяване образуването на отпадъци“ към Програма за управление на отпадъците на община Антоново за периода 2022 – 2028 г, включващи:				
		1) Създаване и поддържане на секция „Управление на отпадъците“ на интернет страницата на общината	2022	Общински бюджет	Община Антоново	Информираност на населението относно мерките и дейностите

№	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	ДЕЙНОСТ / МЯРКА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ОЧАКВАН ЕФЕКТ
		2) Безвъзмездно предоставяне на домакинствата на компостери за зелени и други биоотпадъци	Ежегодно до 2028	Общински бюджет, ПОС 2021-2027, ПУДООС	Община Антоново	Предотвратени зелени и други биоотпадъци
		3) Намаляване на отпадъците от хартия и други офис консумативи, чрез въвеждане на „електронното управление“ и електронен документооборот	2028	Общински бюджет, „Програма за техническа помощ 2021-2027“	Община Антоново, общинска администрация	Предотвратени отпадъци от офис хартия и съпътстващи консумативи, материали и услуги
		4) Изготвяне и прилагане на мерки за ПОО в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия – ограничаване или премахване на прибори, съдове, спомагателни средства за еднократна употреба	2022 – 2024	Общински бюджет	Община Антоново	Предотвратени битови отпадъци от общински звена като пример за населението
		5) Въвеждане на критерии за защита на околната среда и ПОО, т.н. „зелени обществени поръчки“ при подготовка и провеждане на процедури по ЗОП в общината	2023	Общински бюджет	Община Антоново	Въведени екологични критерии за оценка на обществени поръчки
		6) Провеждане на целенасочени кампании за разясняване и предоставяне на информация за политиките по ПОО	2022 – 2028	Общински бюджет	Община Антоново	Гражданите са запознати с ползите от ПО и възможните действия от страна на домакинствата за прилагане на мерки за ПО в ежедневието

№	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	ДЕЙНОСТ / МЯРКА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ОЧАКВАН ЕФЕКТ
		7) Продължаване и разширяване на участието общината, учебни заведения и други организации в Европейската седмица за намаляване на отпадъците	Ежегодно до 2028	ПУДООС, общински бюджет	Община Антоново	Разширяване познанията на гражданите и на обществото като цяло за ползите от ПО и начините за прилагане на действия в ежедневието в дома и на работното място
		Прилагане на план за действие по „Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци“ към Програма за управление на отпадъците на община Антоново за периода 2022 – 2028 г, включващи:				
		1) Изготвяне и прилагане на планове за ПО на хранителни отпадъци в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия, общински пазари и др. където се образуват хранителни отпадъци	06/2023 за изготвянето; 12/2028 за прилагането	Общински бюджет	Община Антоново	Предотвратени хранителни отпадъци от общински звена като пример за останалите организации в общината
		2) Изпълнение на целенасочени кампании за разясняване и предоставяне на информация за ПО на хранителни отпадъци на общинско ниво, в т.ч. относно значението на "Най-добър до" и "Годен до" на търговските хранителни продукти	2022 – 2028	Общински бюджет, в т.ч. отчисления по чл.64 от ЗУО, Европейски програми	Община Антоново, НПО, медии и др.	Гражданите и бизнеса са запознати с ползите от ПО на хранителните отпадъци и възможните действия за ПО на хранителните отпадъци
		3) Изпълнение на демонстрационни проекти за предотвратяване на хранителните отпадъци	2023 – 2028	ПУДООС	МОСВ – водеща, Община Антоново, юридически лица със стопанска цел	Изпълнени проекти за ПО на хранителни отпадъци от бита, ресторантьорство и туризъм, и реализирани и разпространени добри практики

№	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	ДЕЙНОСТ / МЯРКА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ОЧАКВАН ЕФЕКТ
		4) Подкрепа и популяризиране дейността на организации в общината, които организират и осъществяват даряването на храни преди изтичането на срока на годност	2022 – 2028	Общински бюджет, ПУДООС	Община Антоново, Българска хранителна банка	Увеличаване даряването на храни преди изтичането на срока на годност и намаляване на хранителните отпадъци
		5) Съдействие на търговските обекти и заведения за обществено хранене в общината, при желание да даряват храни преди изтичане срока на годност	2022 – 2028	Общински бюджет, ПУДООС	Община Антоново, Юридически лица със стопанска цел	Увеличаване даряването на храни преди изтичането на срока на годност и намаляване на хранителните отпадъци
3.2.	Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци	Прилагане на план за действие по „Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци“ към Програма за управление на отпадъците на община Антоново за периода 2022 – 2028 г., включващо:				
		1) Надграждане на регионалната система за управление на битовите отпадъци за Регион – Омуртаг;	01/2023 – 12/2028	Програма околна среда 2021-2027 г., Общински бюджет, в т.ч. отчисления по чл. 64 от ЗУО	РСУО – Омуртаг, Община Антоново	Осигурена необходима инфраструктура за предварително третиране на смесено събрани битови отпадъци със стабилизиране на биоразградимата фракция и рециклиране/ компостиране на разделно събрани биоотпадъци
		2) Изграждане на системи за разделно събиране на битови отпадъци – за отпадъци от	2022 – 2028	Организация по ООп, Общински бюджет, в т.ч. отчисления по	Организация по ООп, Община Антоново	Изградени системи за разделно събиране на битови отпадъци

№	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	ДЕЙНОСТ / МЯРКА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ОЧАКВАН ЕФЕКТ
		опаковки и за биоотпадъци;		чл.64 от ЗУО, Европейски програми		
		3) Безвъзмездно предоставяне на домакинствата на компостери за зелени и други биоотпадъци;	Ежегодно до 2028	Общински бюджет, ПОС 2021-2027, ПУДООС	Община Антоново	Предотвратени зелени и други биоотпадъци
		4) Провеждане от общината на информационни кампании за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци като ресурси;	2022 – 2028	Общински бюджет	Община Антоново	Гражданите и фирмите са информирани за реда, начина и ползите от разделното събиране и оползотворяване на битовите отпадъци
		5) Провеждане на кампании за разделно събиране на отпадъци от стара хартия и други материали (напр. в края и в началото на учебната година);	Ежегодно до 2028	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО	Община Антоново	Допълнителни количества разделно събрани отпадъци
		6) Включване в общинската наредба за управление на отпадъците на раздел „Организация на дейностите по управление на биоразградимите отпадъци“;	2023	–	общински съвет - Антоново	Достигнати нормативно определените изисквания за разделно събиране на биоразградимите отпадъци
		7) Изготвяне на годишни планове и годишни отчети за осъществяване на контрол за изпълнение на изискванията на общинските наредби за управление на отпадъците относно разделното събиране и подготовката за повторна употреба на битовите отпадъци		Ежегодно до 2028 г.	Одобрени годишни планове и годишни отчети за контрол по нормативната уредба за управление на отпадъците	Ежегодно до 2028 г.

№	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	ДЕЙНОСТ / МЯРКА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ОЧАКВАН ЕФЕКТ
		Прилагане на план за действие по „Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради“ към Програма за управление на отпадъците на община Антоново за периода 2022 – 2028 г., включващо:				
		1) Реализация на процедура за финансиране и изпълнение на проект за изграждане на регионална инсталация за подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци	01/2023 – 12/2028	Програма за околна среда 2021-2027 г., ПУДООС, Отчисления по чл. 64 от ЗУО	РСУО – Омуртаг, Община Антоново	Намален риск за околната среда и човешкото здраве от вредното въздействие на тези групи отпадъци
		2) Прилагане на контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали	2022 – 2028	–	Община Антоново	Осъществен контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци
		3) Включване в тръжните документи за строителство на общински сгради на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали	12/2028	Бюджет на възложителя на обществени поръчки	Община, изпълнител на обществени поръчки	В строителството на сгради се влагат рециклирани строителни материали
		4) Включване в тръжните документи за ново строителство на общински пътища на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали	12/2028	Бюджет на възложителя на обществени поръчки	Община, изпълнител на обществени поръчки	В строителството на пътища се влагат рециклирани строителни материали или на третирани СО за материално оползотворяване в обратни насипи

№	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	ДЕЙНОСТ / МЯРКА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ОЧАКВАН ЕФЕКТ
		5) Включване в тържните документи за рехабилитация, основен ремонт и реконструкция на общински пътища на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали	12/2028	Бюджет на възложителя на обществени поръчки	Община, изпълнител на обществени поръчки	При ремонтите на пътища се влагат рециклирани строителни материали
		6) Включване в тържните документи за строителство на общински обекти на изискването за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи	12/2028	Бюджет на възложителя на обществени поръчки	Община, изпълнител на обществени поръчки	Строителни отпадъци се оползотворяват в обратни насипи
		7) Водене на отчетност за количествата на генерираните и на оползотворените строителни отпадъци	2022-2028	–	Община Антоново	Изпълнение на изискванията на законодателството
		Прилагане на план за действие по „Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО“ към Програма за управление на отпадъците на община Антоново за периода 2022 – 2028 г., включващо:				
		1) Въвеждане на системи за разделно събиране на МРО, чрез сключване на договори с организации по оползотворяване или лица притежаващи съответните документи по ЗУО	2022 – 2028	Общински бюджет, Организации по оползотворяване на МРО	Община Антоново, Организации по оползотворяване на МРО	Разделно събиране на масоворазпространени отпадъци от населението
		2) Оказване на пълно съдействие на организациите по оползотворяване на МРО, с които е сключен договор за събирането и предаването им.	2022 – 2028	–	Община Антоново, Организации по оползотворяване на МРО	Изпълнение на изискванията на законодателството за събиране на МРО
		3) Поддържане на актуален регистър на интернет страницата на Общината за обектите, в които се извършва приемане на МРО	2022 – 2028	–	Община Антоново	Прозрачност и информираност при управление на МРО

№	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	ДЕЙНОСТ / МЯРКА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ОЧАКВАН ЕФЕКТ
		4) Провеждане на съвместни информационни кампании с организациите по оползотворяване или други лица, с които общината има сключени договори, относно разделно събиране и оползотворяване на МРО	2022 – 2028	Общински бюджет Организации по оползотворяване на МРО	Община Антоново, Организации по оползотворяване на МРО, фирми	Повишаване информираността на населението
		5) Контрол за функционирането на системите за разделно събиране на МРО в съответствие с правомощията на Общината	2022 – 2028	–	Организации по оползотворяване на МРО и/или фирми, с които е сключен договор	Изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО
		6) Водене на отчетност за количествата и вида на разделно събраните и предадените за рециклиране и оползотворяване МРО	2022 – 2028	–	Община Антоново, Организации по оползотворяване на МРО, фирми	Информационна обезпеченост във връзка с постигане на целите за рециклиране и оползотворяване
		7) Обобщаване и публикуване на информация за събраните отпадъци от кампании за МРО, както и изготвяне на годишна справка за количеството събрани такива.	2022 – 2028	–	Община Антоново, Организации по оползотворяване на МРО и/или фирми, с които е сключен договор	Прозрачност и информираност при управление на МРО
		Прилагане на план за действие по „Подпрограмата за управление на опаковките и отпадъците от опаковки“ към Програма за управление на отпадъците на община Антоново за периода 2022 – 2028 г., включващо:				
		1) Изграждане на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки чрез сключване на договор с ООп или лица притежаващи съответните документи по ЗУО	2022 – 2028	Общински бюджет, ООп на отпадъци от опаковки	Община Антоново, ООп на отпадъци от опаковки	Разделно събиране на отпадъци от опаковки

№	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	ДЕЙНОСТ / МЯРКА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ОЧАКВАН ЕФЕКТ
		2) Оказване на пълно съдействие на ООп на отпадъци от опаковки, с които е сключен договор за събирането и предаването им.	2022 – 2028	–	Община Антоново, ООп на отпадъци от опаковки	Изпълнение изискванията на законодателството за събиране на отпадъци от опаковки
		3) Провеждане на съвместни информационни кампании с ООп или други лица, с които общината има сключени договори, 4) за предотвратяване отпадъците от опаковки, разделното събиране и рециклирането им	2022 – 2028	Общински бюджет, ООп на отпадъци от опаковки	Община Антоново, ООп на отпадъци от опаковки, фирми	Повишаване информираността на населението. Предотвратяване на отпадъците от опаковки и подобряване на разделното събиране
		5) Контрол за функционирането на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки в съответствие с правомощията на Общината	2022 – 2028	–	ООп на отпадъци от опаковки, и/или фирми, с които е сключен договор	Изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки
		6) Водене на отчетност за количествата и вида на разделно събраните и предадените за рециклиране и оползотворяване отпадъци от опаковки	2022 – 2028	–	Община Антоново, ООп на отпадъци от опаковки, фирми	Информационна обезпеченост във връзка с постигане на целите за рециклиране и оползотворяване
		7) При въвеждане на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на общината, в общинската наредба за управление на отпадъците да се регламентира редът за организацията на дейностите по управление на отпадъците от опаковки	2023	–	Общински съвет – Антоново	Достигнати нормативно определените изисквания за разделно събиране на отпадъци от опаковки

№	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	ДЕЙНОСТ / МЯРКА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ОЧАКВАН ЕФЕКТ
3.3.	Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други.	Прилагане на план за действие по „Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци“ към Програма за управление на отпадъците на община Антоново за периода 2022 – 2028 г., включващо:				
		1) Надграждане на регионалната система за управление на битовите отпадъци за Регион – Омуртаг	01/2023 – 12/2028	ПОС 2021-2027 г., Общински бюджет, в т.ч. отчисления по чл. 64 от ЗУО	РСУО – Омуртаг, Община Антоново	Осигурена необходима инфраструктура с цел намаляване на количеството депонирани отпадъци
		2) Подготовка и изпълнение на проект за рекултивация на общинско депо за битови отпадъци	12/2028	Общински бюджет, в т.ч. отчисления по чл. 60 от ЗУО, ПУДООС, ПОС 2021-2027 г.	Община Антоново	Намален риск за околната среда от депониране на отпадъци
		3) Мониторинг и следексплоатационни грижи за общинско депо – Антоново	2022-2028	Общински бюджет	Община Антоново	Намален риск за околната среда
		4) Обезвреждане на негодните за употреба пестициди и ПРЗ с изтекъл срок на годност, съхранявани в общински склад	12/2023	ПУДООС	МОСВ, РИОСВ, ПУДООС, ИАОС, Община Антоново	Обезвреждане на негодните за употреба пестициди и залежали ПРЗ, съхранявани в общински склад и потенциално съд. УОЗ
		5) Проучване на възможностите за изграждане на системи за събиране на опасни отпадъци от домакинствата (газоразрядни лампи, батерии, акумулатори, масла, електрически уреди, битова химия и др.)	12/2024	Общински бюджет, ООп	Община Антоново	Намален риск за околната среда от депониране и нерегламентирано изхвърляне на опасни отпадъци
4.	ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА НЕГАТИВНИТЕ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ПОЧВАТА					
4.1.	Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания	Предаване за окончателно обезвреждане и почистване на складове, съдържащи УОЗ – пестициди и други препарати за	2022 - 2025	ПУДООС (държавен бюджет) чрез програми за сътрудничество	Община Антоново ПУДООС	Екологосъобразно управление на отпадъци от ПРЗ. Предотвратяване

№	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	ДЕЙНОСТ / МЯРКА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ОЧАКВАН ЕФЕКТ
	с отпадъци	растителна защита (ПРЗ)				и отстраняване на негативните въздействия върху компонентите на ОС
4.2.	Максимално ограничаване промяна предназначението на плодородните земи за неземеделски цели	Стриктно спазване на процедурите по промяна предназначението на земеделските земи или гори и земи от горския фонд съобразно нормативните изисквания	Постоянен	–	Община Антоново	Устойчиво ползване на почвите
4.3.	Запазване и възстановяване на почвеното плодородие на установени нарушени терени.	Изпълнение на проекти за рекултивация на нарушени терени – общинска собственост	31.12.2027 г.	Общински бюджет, Отчисления по чл. 64 от ЗУО, Частни инвестиции	Община Антоново	Възстановяване на нарушени терени, възстановяване на ландшафт. Намаляване замърсяване на почви и води
4.4.	Прилагане на добрите земеделски практики и „биологично” производство в земеделието.	Изготвяне на Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на територията на община Антоново (след разработването и приемането на Национална и областни програми)	31.12.2027 г.	–	Община Антоново	Устойчиво ползване на почвите
5.	ОПАЗВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ					
5.1.	Осигуряване на условия за устойчиво ползване на биологичните ресурси.	Изготвяне на годишни справки за издадените разрешителни за ползване на лечебни растения, вкл. по видове и количества	Ежегодно	–	Община Антоново	Съхранение на биоразнообразието в общината
		Да се изгради система за наблюдение и оценка на ресурса	2027	Общински бюджет, Фондове на ЕС	Община Антоново	Съхранение на биоразнообразието в

№	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	ДЕЙНОСТ / МЯРКА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ОЧАКВАН ЕФЕКТ
		лечебни растения от земи общинска собственост по отношение състоянието и ползването им				общината
		Проучване на възможности за финансиране на проекти за опазване и подобряване на биоразнообразието в общината	2027	–	Община Антоново	Съхранение на биоразнообразието в общината
		Участие в мониторинга на запазване на биоразнообразието	2027	Общински бюджет, държавен бюджет, Фондове на ЕС, донорски програми, НПО	Община Антоново, ИАОС, РИОСВ, Общинска фирма „Тузлушка гора“	Съхранение на биоразнообразието в общината
5.2.	Спазване на ограниченията за извършване на дейности, застрашаващи предмета и целите на опазване в защитените зони и територии.	Стриктно спазване режима на дейности в защитените зони в общината, обявени по Натура 2000	Постоянен	–	Община Антоново	Съхранение на биоразнообразието в общината
5.3.	Съхраняване, укрепване и опазване на екосистемите в защитените територии.	Осигуряване на възможност за подаване на сигнали от граждани свързани с нарушения на забраните в защитените зони, сигнали за бедстващи животни и птици на територията на общината както и за подаване на предложения за развитие и опазване на биоразнообразието	Постоянен	–	Община Антоново	Съхранение на биоразнообразието в общината
5.4.	Контрол върху замърсяването с битови, строителни и производствени отпадъци.		Постоянен	–	Община Антоново	Съхранение на биоразнообразието в общината

№	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	ДЕЙНОСТ / МЯРКА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ОЧАКВАН ЕФЕКТ
6.	НАМАЛЯВАНЕ ШУМОВОТО ЗАМЪРСЯВАНЕ					
6.1.	Намаляване шумовото замърсяване в населените места от стопански обекти.	Контрол за спазване на правилата и нормите за изпълнение на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителство.	Постоянен	–	Община Антоново	Намаляване на шумовото натоварване
		Определяне на времеви графици за работа на заведения за обществено хранене, на фирмите, занимаващи се с ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи и др.	Постоянен	–	Община Антоново	Намаляване на шумовото натоварване
6.2.	Намаляване шумовото замърсяване, предизвикано от транспорта.	Въвеждане на ограничения или забрани за преминаване на МПС по пътните артерии в териториите на обекти, подлежащи на усилен шумозащита – здравни и учебни заведения, паркове.	Постоянен	–	Община Антоново	Намаляване на шумовото натоварване
		Изграждане, рехабилитация и поддържане на пътната и уличната инфраструктура в общината	Постоянен	Общински бюджет	Община Антоново	Цялостно подобряване на жизнената среда и повишаване качеството на живот на хората
		Осигуряване на максималната пропускателна способност на основните улици (чрез ограничения за паркиране и др.)	Постоянен	–	Община Антоново	

№	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	ДЕЙНОСТ / МЯРКА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ОЧАКВАН ЕФЕКТ
7.	ЗЕЛЕНИ ПЛОЩИ					
7.1.	Поддържане и подобряване на зелената система на общината	Поетапно предприемане на действия за обогатяване на растителността в кварталите, междублоковите пространства, промишлените зони и малките населени места	Постоянен	Общински бюджет	Община Антоново	Цялостно подобряване на жизнената среда и повишаване качеството на живот на хората (вкл. намаляване нивата на шум и прах в жилищните зони и зоните за отдих)
		Поддържане на изградените зелени площи и паркове	Постоянен	Общински бюджет	Община Антоново	
		Ежегодна оценка на състоянието на дърветата по главни улици, паркове и места с голяма посещаемост	Постоянен	Общински бюджет	Община Антоново	
8.	ПОЛИТИКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА					
8.1.	Прилагане на превантивните инструменти за недопускане на замърсяване и увреждане на околната среда	Прилагане на: ОВОС, ЕО, Разрешителни режими, ISO 14000, EMAS. Провеждане на зелени обществени поръчки за доставки, услуги, строителство и др.	Постоянен	—	Община Антоново	Предотвратяване на вредното въздействие върху компоненти и фактори на ОС
9.	ИНФОРМИРАНОСТ И АНГАЖИРАНОСТ НА ГРАЖДАНИТЕ					
9.1.	Запознаване на населението с най-актуалните насоки в сферата на опазването на околната среда, с	Създаване и поддържане на организирана база данни на интернет страницата на общината с актуална информация относно опазването на околната среда (вкл. резултати от мониторинг и	2023	Общински бюджет	Община Антоново	Информиране на широката общественост по въпросите на ООС

№	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	ДЕЙНОСТ / МЯРКА	СРОК	ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ОЧАКВАН ЕФЕКТ
	акцент върху значимите за общината проблеми.	др. дейности по компоненти на ОС, планове, програми, проекти, разрешителни режими, регистри, заповеди, обяви и др.)				Повишаване на обществената култура и съзнание по проблемите на околната среда.
		Ежегодно организиране на информационни кампании за опазване на околната среда	2022 – 2028	Общински бюджет, Частни инвестиции	Община Антоново, Организации по оползотворяване на отпадъци, НПО	
9.2.	Обществена ангажираност	Провеждане на „Дни на екологията“ или на други инициативи за отбелязване на световни и международни дни, свързани с опазването на околната среда.	2022 – 2028	Общински бюджет, Държавен бюджет, Частни инвестиции	Община Антоново, РИОСВ, Организации по оползотворяване на отпадъци, НПО	
		Оказване на съдействие при подготовка на проекти по опазване на околната среда на НПО, читалища, учебни заведения различни фирми и организации	2022 – 2028	–	Община Антоново	Реализиране на екологични проекти в общината
		Осигуряване на публично участие в планове и програми, свързани с околната среда	2022 – 2028	–	Община Антоново	Привличане на обществеността в процеса на вземане на решения и съставяне на екологична политика.

6. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

6.1. МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ, ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА

Наблюдение на Програмата

Общинската Програма за опазване на околната среда е отворен документ, който периодично може да бъде актуализиран и/или допълван.

За всеки стратегически или планов документ, каквато е Програмата за опазване на околната среда на община Антоново, е важно не само да бъде разработен в съответствие с методологията на стратегическото планиране, нормативните изисквания и указанията на министъра на околната среда и водите, но и да бъде реализиран съобразно предварително поставените цели, срокове и ресурси. Поради това наблюдението и отчитането (ежегодно) на изпълнението на Програмата за опазване на околната среда на Община Антоново са ключови етапи от цялостния процес на планиране, с оглед навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките и постигане на програмните цели, а при необходимост – предприемане на действия за актуализация.

Наблюдението на ОПООС ще се извършва с оглед постигането на ефективност и ефикасност от изпълнението ѝ. Предметът на наблюдение включва изпълнението на целите и приоритетите на Програмата, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни структури, организациите и юридическите лица, участващи в изпълнението им. Наблюдението е важен елемент, който позволява да се засили или намали активността в конкретна насока, да се предприемат коригиращи действия, ако напредъкът е неудовлетворителен или ако условията се изменят.

Необходимостта от прилагане на система за наблюдение/мониторинг на общинската Програма за опазване на околната среда е предвидена като изискване в ЗООС. Съгласно чл. 79, ал. 5 от закона, кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда, а при необходимост – и предложения за нейното допълване и актуализиране.

Системата за оценка на резултатите от изпълнението на програмата включва действия, които да осигурят необходимата информация за ежегодни оценки на степента на изпълнение на целите ѝ, както и механизъм за анализ на причините за проблеми при изпълнението им и за актуализация на програмата при необходимост.

Системата за отчет и контрол на изпълнението на Програмата за опазване на околната среда на община Антоново 2022 – 2028 г. представлява система на текущо наблюдение (мониторинг) чрез събиране на информация за изпълнението на отделните мерки, заложили в нея и отчет за степента на тяхното изпълнение. От съществено значение е да се гарантира, че информацията е събрана по един организиран и планиран начин и през редовни интервали. Осъществяването на контрол за изпълнение на програмните мерки и достигане целите на програмата означава да има определени органи, пред които се отчита това изпълнение и които имат компетенциите да одобряват коригиращи действия при необходимост от актуализация на програмата.

Информация за напредъка за изпълнение на мерките от Програмата ще се събира от съответните институции и организации, които са посочени като водещи за изпълнението на съответната мярка. Информацията, свързана с текущото наблюдение на изпълнението на всички мерки от Програмата ще се събира и обобщава ежегодно от дирекция „Устройство на територията, екология, образование и проекти ” на община Антоново. За целите на системата за отчет и контрол на изпълнението на мерките на Програмата, Дирекцията ежегодно ще систематизира и обобщава в отчет до Общински съвет – Антоново напредъка по изпълнение на мерките до края на месец март на годината, следваща отчетната година.

Наблюдението, както и изпълнението на програмата е отговорност на Кмета на община Антоново, който осъществява тези си задължения посредством служителите на дирекция „Устройство на територията, екология, образование и проекти ”. В процеса на наблюдение общинска администрация Антоново осигурява спазването на принципите за партньорство, публичност и прозрачност.

Система за оценка на резултатите на Програмата

Оценката на резултатите от изпълнението на Програмата ще бъде фокусирана към събирането, съпоставянето и анализирането на информация през определен период от време за постигането на целите на Програмата чрез текущите и целевите количествени или качествени индикатори, определени за програмните цели. Още в началния етап на изпълнението на Програмата, община Антоново трябва да има яснота за конкретния източник и начина и графика на предоставяне на ежегодната информация за оценка на напредъка на изпълнение на програмните цели.

Оценката включва информация от наблюдението и от други източници на ефектите от предприетите действия и на резултатите от тях. Извършването на оценката ще осигури на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите. Оценката дава възможност да се проследи ефектът от планираните и реализираните дейности. Информация за оценката следва да се предостави по подходящ начин на обществеността, като по този начин се представят пред хората проблемите, планираните инициативи и най-вече напредъка по постигането на визията и главната стратегическа цел.

Организиране изпълнението на конкретните мерки и дейности, които водят до постигане на планираните цели и действия на Програмата, са задължение на дирекция „Устройство на територията, екология, образование и проекти ” в община Антоново. Служители на дирекция „Устройство на територията, екология, образование и проекти“ са отговорни за проследяване изпълнението на мерките, включени в Програмата, като едновременно с това следят за спазването на определените конкретни срокове.

Оперативните дейности, свързани с отчетността, организацията и координацията с други структури (в и извън Общината), имащи отношение към изпълнението и контрола на програмата, ще се изпълняват от длъжности лица в дирекция „Устройство на територията, екология, образование и проекти“.

Актуализация и допълване

Член 79, ал. 5 ЗООС регламентира, че общинските програми за опазване на околната среда могат да бъдат допълвани и актуализирани при необходимост.

Необходимост от актуализацията на Програмата за опазване на околната среда на община Антоново може да възникне основно по следните причини:

- в резултат от въздействието на „външни“ фактори, свързани с промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в заложените стратегически и програмни цели в областта на опазването на околната среда и в съответните програмни мерки;
- поради неизпълнение или значително изоставане в изпълнението на програмните мерки;
- при констатации за отклонение в набелязаните цели, въпреки изпълнението на основните пакети от приоритетни мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или вместо някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат;
- изменение и/или актуализация на планове и програми на община Антоново, свързани с опазване на околната среда – Програма за управление на отпадъците, План за интегрирано развитие на община Антоново, Общинска програма за енергийна ефективност и др.

Предвид гореизложеното, след актуализацията на всяка една от горепосочените програми (планове) мерките, включени в плана за действие към Програмата за опазване на околната среда на община Антоново е възможно да претърпят промени, като минимум във времевия график на реализирането им.

При необходимост от актуализация на Общинската програма за опазване на околната среда на община Антоново дирекция „Устройство на територията, екология, образование и проекти“ на общината ще организира и възложи разработването на същата. Актуализацията на Програмата трябва да премине на процедури на обществени консултации и да се приложи законодателството за екологична оценка на планове и програми, и едва след приключването им да се приеме от Общински съвет – Антоново.

Измененията, допълненията и актуализацията на Общинската програма за опазване на околната среда се приемат от Общински съвет – Антоново по предложение на Кмета на Общината.

6.2. КРИТЕРИИ ЗА КОНТРОЛ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

В съответствие с изискванията на чл. 79, ал. 5 от Закона за опазване на околната среда кметът на общината ежегодно внася в Общински съвет отчет за изпълнението на програмата, а при необходимост – и предложения за нейното допълване и актуализиране. Отчетът ще се изготвя и внася в Общинския съвет до 31 март всяка година, като в него ще се отбелязват постиженията и слабостите при изпълнението на програмата, които стават достояние и на обществеността чрез публикуването им на интернет страницата на Община Антоново и по друг подходящ начин.

Контролът по изпълнението на общинската програма за опазване на околната среда се осъществява от Общински съвет (чл. 79, ал. 4 ЗООС).

Съгласно *Правилника за организацията и дейността на Общински съвет, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация* (приет с Решение № 16 по Протокол № 3 от 27.12.2019 г.), към Общински съвет – Антоново за мандат 2019 – 2023 г., за подпомагане на дейността му, са сформирани и функционират

постоянни и временни комисии. Комисиите, които имат пряко отношение към приемането и прилагането на Програмата за опазване на околната среда на община Антоново са:

- ПК по „Общинска собственост, устройство на територията, земеделие и гори, околна среда и благоустрояване, гражданско общество, европейски програми и проекти”;
- ВК – образува се по конкретния повод, за проучване на отделни въпроси и за провеждане на анкети.

Информирание на РИОСВ

Екземпляр от годишния отчет на Програмата за опазване на околната среда на община Антоново се представя за информация в РИОСВ – Шумен.

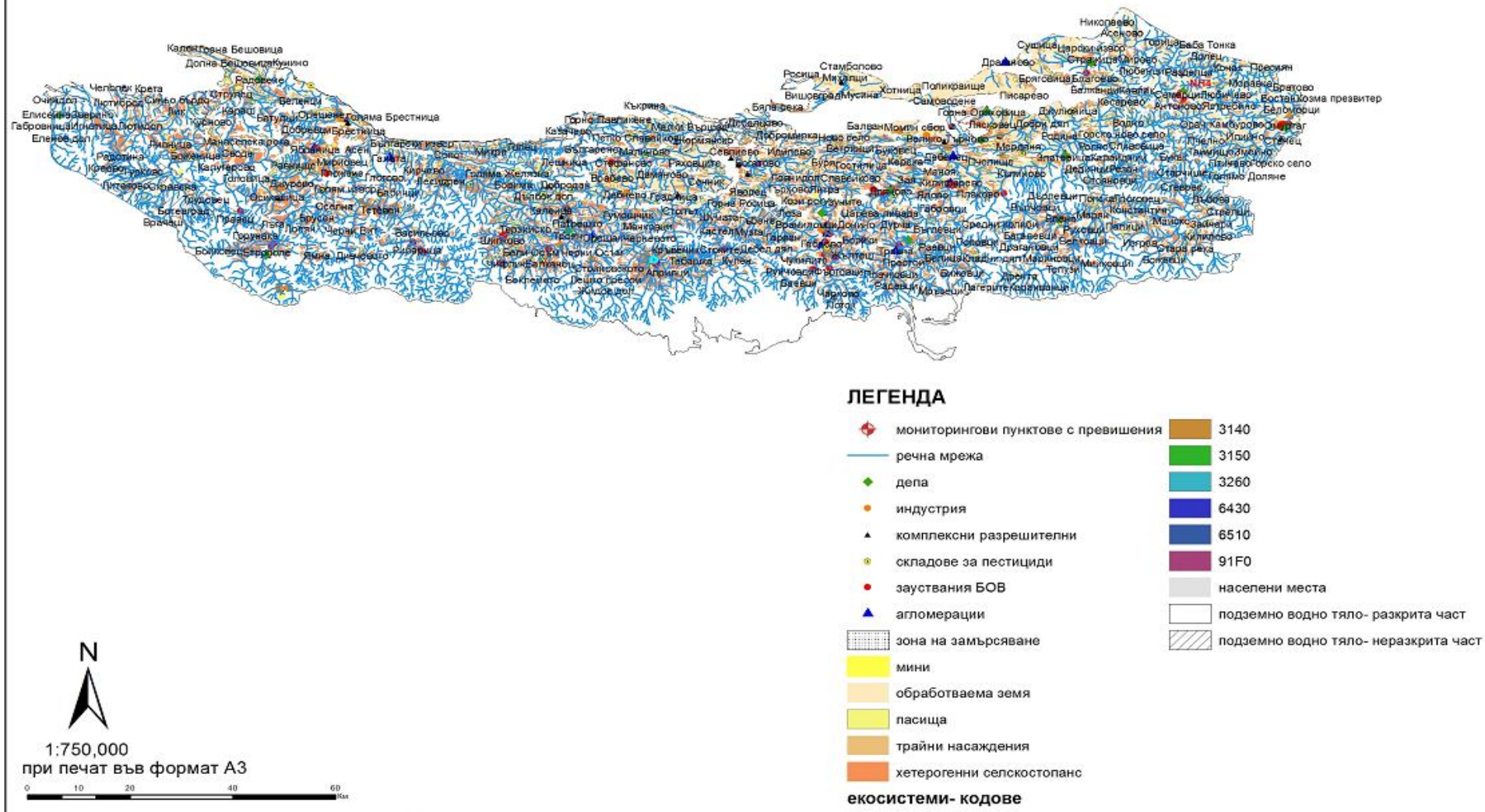
Информирание на обществеността за изпълнението на програмата

Информация за изпълнението на Програма за опазване на околната среда на община Антоново под формата на годишен отчет ще се публикува ежегодно на интернет страницата на общината.

7. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

1. План за интегрирано развитие на община Антоново 2021-2027 г.;
2. Програма за управление на отпадъците на община Антоново 2022 – 2028 г.;
3. Общинска програма за енергийна ефективност на община Антоново 2017 – 2022 г.;
4. Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на община Антоново 2019 – 2029 г.;
5. Национални стратегически и програмни документи по околна среда;
6. Регионални доклади за състоянието на околната среда (2017 – 2021 г.) на РИОСВ-Шумен;
7. Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в Р България за 2019 г.;
8. План за управление на речните басейни в Дунавски район за басейново управление (ДРБУ) 2016 – 2021 г.;
9. Анализ за състоянието на повърхностните водни тела, разположени на територията на ДРБУ за периода 2019 – 2020 г., по отделни елементи за качество;
10. Доклад за състоянието на подземните води на територията на ДРБУ през 2020 г.;
11. Доклад за състоянието на питейната вода в област Търговище за 2021 г. на РЗИ – Търговище
12. Горскостопански план на горите на община Антоново от 2013 г.;
13. Доклад към 31.12.2019 г. на Държавна агенция „Безопасност на движението по пътищата”;
14. НСИ;
15. ГРАО;
16. „Хидрологичен справочник на реките в НР България”;
17. <https://www.moew.government.bg>;
18. <http://eea.government.bg>

Естествени характеристики на подземно водно тяло "Карстови води в Централния Балкан" с код BG1G0000TJK045

МОСВ

БАСЕЙНОВА ДИРЕКЦИЯ "ДУНАВСКИ РАЙОН"

Карта 1.2.2.2.